

CERKVENIH OČETOV IZBRANA DELA

CERKVENIH OČETOV
IZBRANA DELA

SVETEGA
AVRELIJA AVGUŠTINA
IZBRANI SPISI

DEVETI ZVEZEK

NATISNILA
LJUDSKA TISKARNA (JOŽE KRAMARIČ) V LJUBLJANI

SVETEGA
AVRELIJA AVGUŠTINA
IZBRANI SPISI

DEVETI ZVEZEK
GOVORI O JANEZOVEM EVANGELIJU
I – XLIV

POSLOVENIL
DR. FRANC KSAVER LUKMAN

V LJUBLJANI 1943-XXI
ZALOŽILA LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

»CERKVENIH OČETOV IZBRANA DELA«
IZDAJA BOGOSLOVNA AKADEMIJA V LJUBLJANI
IZDAVANJE VODI PROFESOR DR. F. K. LUKMAN

TA ZVEZEK JE IZŠEL V JANUARJU 1943

57779

Nihil obstat.

V Ljubljani dne 4. avgusta 1942-XX.

Dr. Josip Turk s. r.,
cenzor ex offio.

Štev. 2012.

Imprimatur.

Škofijski ordinariat v Ljubljani dne 5. avgusta 1942-XX.

Ign. Nadrah s. r.,
generalni vikar.

Bralcem v pojasnilo.

Izbrani spisi sv. Avrelija Avguščina bodo v zbirki »Cerkvenih očetov izbrana dela« obsegali dvanajst zvezkov. Dasi je to število na videz veliko, je v primeri z obsežnim literarnim delom največjega zapadnega cerkvenega učenika vendarle majhno.

Traktati ali govori o Janezovem evangeliju, ki bi, če bi jih bil cele poslovenil, napolnili domala štiri zvezke naše zbirke, izidejo v okrajšani obliki v dveh zvezkih. Spočetka sem nameraval v enem zvezku objaviti samo govore o eharistiji (25., 26. in 27. govor o Jan 6) in govore o zadnji večerji, o trpljenju in poveličanju našega Gospoda (govore od 55. do 124. o Jan 13—21). To namero sem opustil, ker se mi je zdelo škoda toliko globokih misli v drugih traktatih. Zategadelj sem izbral iz vseh govorov, kar utegne biti današnjemu bralcu, teologu ali neteologu, najbolj koristno. Štiri in petdeset govorov prve zbirke, ki so vsi mnogo daljši od nadaljnjih govorov druge zbirke, sem močno skrajšal. Prizadeval pa sem si, da so izbrani deli kar se dá zaokrožene celote. V celoti sem prevedel štiri govore o Jan 6. Pri drugih pa pomišljaji bralca opozarjajo, kje sem kaj preskočil. Prevedenim odstavkom sem dostavil številke mavrinske izdaje, da bralec brez težave najde prevedeno mesto v latinskem izvorniku. Govore druge zbirke sem skoraj cele poslovenil.

Prevod sem priredil po izdaji francoskih benediktincev iz kongregacije sv. Mavra, ki jo je ponatisnil J. P. Migne, PL 35, 1379—1976 in po njem H. Hurter, Sanctorum Patrum Opuscula selecta. Series altera I—II. Oeniponti 1884.

V Ljubljani na god sv. Ignacija Lojolskega 1942.

F. K. Lukman.

V S E B I N A

UVOD

O Avguštinovih govorih o Janezovem evangeliju 1—14

1. Dve zbirki traktatov o evangeliju	3
2. Prva zbirka	7
3. Druga zbirka	12

GOVORI O JANEZOVEM EVANGELIJU

Prvi govor (Jan 1, 1—5)	15
Drugi govor (Jan 1, 6—14)	26
Tretji govor (Jan 1, 15—18)	36
Četrty govor (Jan 1, 19—33)	41
Peti govor (Jan 1, 33)	44
Šesti govor (o istem mestu)	49
Sedmi govor (Jan 1, 34—51)	52
Osmi govor (Jan 2, 1—4)	65
Deveti govor (o istem evangeljskem berilu)	75
Deseti govor (Jan 2, 12—21)	76
Enajsti govor (Jan 2, 23—25; 3, 1—5)	82
Dvanajsti govor (Jan 3, 6—21)	90
Trinajsti govor (Jan 3, 22—29)	99
Štirinajsti govor (Jan 3, 29—36)	112
Petnajsti govor (Jan 4, 1—42)	123
Šestnajsti govor (Jan 4, 43—53)	137
Sedemnajsti govor (Jan 5, 1—18)	144
Osemnajsti govor (Jan 5, 19)	149
Devetnajsti govor (Jan 5, 19—30)	157
Dvajseti govor (Jan 5, 19)	173
Enoindvajseti govor (Jan 5, 20—23)	178
Dvaindvajseti govor (Jan 5, 24—30)	181

Triindvajseti govor (Jan 5, 31—40)	185
Štiriindvajseti govor (Jan 6, 1—14)	189
Petindvajseti govor (Jan 6, 15—40)	196
Šestindvajseti govor (Jan 6, 41—59)	215
Sedemindvajseti govor (Jan 6, 60—72)	232
Osemindvajseti govor (Jan 7, 1—13)	243
Devetindvajseti govor (Jan 7, 14—18)	250
Trideseti govor (Jan 7, 19—24)	253
Enointrideseti govor (Jan 7, 25—36)	256
Dvaintrideseti govor (Jan 7, 37—39)	260
Triintrideseti govor (Jan 7, 40—53; 8, 1—11)	269
Štiriintrideseti govor (Jan 8, 12)	276
Petintrideseti govor (Jan 8, 13.14)	281
Šestintrideseti govor (Jan 8, 15—18)	286
Sedemintrideseti govor (Jan 8, 19.20)	293
Osemintrideseti govor (Jan 8, 21—25)	300
Devetintrideseti govor (Jan 8, 26.27)	308
Štirideseti govor (Jan 8, 28—32)	309
Enoinštirideseti govor (Jan 8, 31—36)	314
Dvainštirideseti govor (Jan 8, 37—47)	325
Triinštirideseti govor (Jan 8, 48—59)	329
Štiriinštirideseti govor (Jan 9, 1—41)	334

O AVGUŠTINOVIH GOVORIH O JANEZOVEM EVANGELIJU

Dva spisa apostola Janeza, evangelij in prvi list, je sv. Avguštín v pridigah od vrste do vrste¹ razložil, evangelij v 124, list pa v 10 govorih ali traktatih². Besede pnevmatičnega evangelijskega lista, v katerem »se zlasti ljubezen hvali«³, so dale Avguštínu obilno priložnosti in spodbude za globokoumna izvajanja dogmatične, moralne in ascetične vsebine, tako da je neki protestantski zgodovinar traktate o Janezovem evangelijskem po pravici imenoval »eno izmed dogmatično najzanimivejših Avguštínovih del«⁴. Kot homiletično delo so pa traktati o Janezovem evangelijskem in listu poleg drugih govorov pridobili Avguštínu sloves prvaka med latinskimi pridigarji patristične dobe.

¹ Prim. govor 2, 1: »Bonum est... ut textum... nullum locum praetermittentes pertractemus.«

² V rokopisih se nahajajo označbe: tractatus, sermones, homiliae. V govorih samih rabi Avguštín besedo »sermo« (n. pr. 8, 13; 9, 1; 12, 1; 19, 1; 20, 13 itd.) in glagole: loqui, tractare, pertractare, disputare, disserere. Ob drugi priložnosti označuje Avguštín z besedo »tractatus« pridigo o bibličnem tekstu (Sermo 32, 7) ali pa pridigo sploh (Epist. 224, 2: »tractatus populares, quos Graeci homilias vocant«). Za Avguštínove govore o Janezovem evangelijskem in listu se je splošno udomačila označba »tractatus«.

³ Prolog k traktatom o prvem Janezovem listu.

⁴ F. Loofs v Realencyklopädie f. protest. Theologie u. Kirche II³ 284.

Avguštin svojih govorov, ki jih je res sam govoril⁵, ni spisoval. S premišljevanjem se je za govor pripravil, nato pa prosto govoril: v svetem pismu je bil kakor doma in njegov spomin mu je z lahkoto podajal mesta, po vsebini sorodna ali po besedi podobna; njegova zatopljenost v božjo veličino mu je odgrinjala bornost vsega spremenljivega in minljivega; njegova živa zavest človeške grešnosti in onemoglosti mu je odkrivala neskončnost božjega usmiljenja, ki se je razodelo v odrešilnem delu enega srednika med Bogom in ljudmi, človeka Kristusa Jezusa; njegova življenjska skušnja mu je odpirala globine človeških duš; jezik je imel v oblasti, da se je z njim kar igral — včasih, bi dejal, igračkal —; s spretno in bistro dialektiko je razkrival zmote svojega časa in zavračal slabo poučenim kristjanom nevarna umovanja lažnih učiteljev. Govore so zapisovali brzopisci (notarii). Preden so jih v prepisih spravili v javnost, jih je, kolikor mu je čas dopustil, pregledal, vendar ne tako podrobno, da bi bil odpravil stvarne in formalne pomanjkljivosti, n. pr. ponavljanja, nekaj manj natančnih izrazov, anakolute, ki govorniku uidejo z jezika, nenadne miselne prehode, dolge parenteze in podobno. To velja zlasti glede prve zbirke govorov o Janezovem evangeliju (od 1. do 54. govora) in glede govorov o prvem Janezovem listu.

Do pred nedavnim se je splošno mislilo, da je sv. Avguštin razložil ves Janezov evangelij (in prvi Janezov list) v letih 416/17, in sicer tako, da je imel prvi govor konec zime 416, o veliki noči pretrgal razlaganje evangelija z 10 traktati o prvem Janezovem listu, nato nadaljeval govore o evangeliju in imel

---

⁵ So tudi taki govori, ki jih je narekoval ali spisal, da jih je kdo drug vernikom bral. O tem kasneje.

27. traktat na dan sv. Lavrencija (10. avgusta), v l. 417 pa razlaganje evangelija končal. Tako so sodili učeni izdajatelji Avguštinovih del iz benediktinske kongregacije sv. Mavra⁶ in za njimi drugi do danes s kako malo spremembo; tako je R. J. Deferrari⁷ menil, da je Avguštin razlago evangelija končal šele leta 418, M. Comeau⁸ je pa skusila vseh 124 traktatov stisniti v leto 416.

Do čisto drugačne kronologije pa je prišel p. Serafin M. Zarb, profesor uvoda v Avguštinova dela na papeškem (dominikanskem) zavodu »Angelicum« v Rimu. Objavil jo je v razpravi »Chronologia tractatum s. Augustini in Evangelium primamque Epistulam Ioannis apostoli«⁹. Pisatelj je svoje kronološke izsledke spravil v javnost v zelo skromni obliki, a jih z dokazi dobro podprl.

1. Dve zbirki traktatov o evangeliju.

Sto štiri in dvajset govorov o Janezovem evangeliju deli Zarb v dve zbirki. Prva zbirka obsega 54

⁶ Po pripravljajalnih delih Frančiška Delfauja (1637 do 1676) je izdajanje vodil Tomaž Blampin (1641—1710) in imel za sodelavca Petra Coustanta (1654—1721) in Klavdija Guesniéja (1647—1722). Izdaja je izšla v Parizu 1679—1700. Ponatisnil jo je nazadnje J. P. Migne, PL 32—47. Traktati o Janezovem evangeliju PL 35, 1379—1976, traktati o prvem Janezovem listu PL 35, 1977—2062.

⁷ Deferrarijevo razpravo On the date and order of delivery of St. Augustin's Tractates on the Gospel and Epistle of St. John v Classical Philology 1917 navaja S. M. Zarb, Chronologia tractatum 5² (prim. op. 9).

⁸ M. Comeau, Saint Augustin exégète du Quatrième Évangile (Paris 1930) 2—5.

⁹ Razprava je izšla v bogoslovnem četrtletniku »Angelicum« X (1933) 50—110 in posebej (8°, 63 strani. Romae, apud Pont. Institutum »Angelicum«, 1933). Razpravo bom navajal po posebnem odtisu.

traktatov (od 1. do 54.), druga pa 70 (od 55. do 124.). V traktatih prve zbirke je Avguštin razložil Jan 1—12, v traktatih druge zbirke pa Jan 13—21. Med traktati obeh zbirk so razlike, ki jih bralec prav lahko opazi.

Na zunaj je razlika glede obsega posameznih traktatov. Govori prve zbirke so mnogo daljši od govorov druge zbirke, nekateri med njimi celo prav dolgi (n. pr. 1., 3., 6., 7., 14., 15., 19., 49.). Najkrajši govor prve zbirke je daljši od najdaljšega druge zbirke, če izvzamemo zadnje tri. Za pojasnilo bodi tole: V Hurterjevi priročni izdaji¹⁰ je 54 govorov prve zbirke natisnjenih na 747 straneh male osmerke, 70 govorov druge zbirke pa na 359 straneh. Spechtov nemški prevod¹¹ prve zbirke šteje 787 strani, prevod druge zbirke pa le 392 strani. Na koncu kratkega 56. govora pravi Avguštin, da ne more nekega vprašanja načeti, ker je čas pretesen. Obdela ga v le malo daljšem 57. traktatu. Oba govora skupaj pa ne presegata najkrajših govorov prve zbirke. Podobnih primerov je več (n. pr. govori 64. in 65., 67. in 68. in dr.); med seboj povezani štirje govori od 70. do 73. skupaj niso daljši od srednje dolgih govorov v prvi zbirki. Razlika po obsegu torej ni majhna.

V govorih prve zbirke Avguštin nekaj kratov omenja, kdaj je govoril. Določen je dan 27. govora, namreč 10. avgust ali god sv. Lavrencija. Na neki poganski praznik, ki ga označuje kot »festivitas sangui-

¹⁰ Sanctorum Patrum Opuscula selecta. Series altera I—II: S. Aurelii Augustini, Hipponensis Episcopi, In Ioannis Evangelium tractatus CXXIV. Oeniponti 1884. Tekst po Migneu; Hurter je dodal nekaj stvarnih opomb.

¹¹ Des heiligen Kirchenvaters Aurelius Augustinus Vorträge über das Evangelium des hl. Johannes übersetzt u. mit einer Einleitung versehen von Dr. Thomas Specht. I—III. (Bibliothek der Kirchenväter Band 8, 11, 19.) Kempten & München 1913/14.

nis nescio cuius mulieris« in ki je bil neko nedeljo, je Avguštin imel 7. govor. V 8. govoru omenja neko slovesnost (sollemnitas), ki je privabila v cerkev mnogo ljudi, tudi takih, ki niso prišli zaradi pridige. Svoj 1. govor je imel neko nedeljo, 2. govor v ponedeljek nato. Tri govore, 8., 9., 10. je imel tri dni zapovrstjo, nadaljnja govora, 11. in 12., v nedeljo in ponedeljek malo pred veliko nočjo, kar je razvidno iz opominov, ki jih je v 11. govoru dal katehumenom (prim. 11, 1. 3. 4). Za 12. govorom je šele po daljšem presledku sledil 13., kar Avguštin v uvodu dovolj jasno pove. Iz pripomb v govorih je razvidno, da je Avguštin deset parov govorov imel na zaporedna dneva, najbrž v soboto in nedeljo (15. in 16., 17. in 18., 24. in 25., 28. in 29., 32. in 33., 38. in 39., 40 in 41., 45. in 46., 49 in 50., 51. in 52. govor). Enkrat je pridigal štiri dni zapored (od 34. do 37. govora), drugič pa pet dni zapovrstjo (od 19. do 25. govora); 37. govor je bil v nedeljo in od te petorice gotovo tudi eden v nedeljo. → V govorih druge zbirke ni nobene podobne pripombe.

Dalje omenjajo govori prve zbirke mnogo konkretnih podrobnosti, v govorih druge zbirke pa takih pripomb ni. V 2. govoru opominja Avguštin tiste, ki jih pri 1. govoru ni bilo, naj ne terjajo, da bi ponovil, kar je bil že povedal, marveč naj poslušajo nadaljevanje (2, 1). Proti koncu 3. traktata so Avguštinove besede o božjih obljubah, ki so nam dane, poslušalce tako vžgale, da so govorniku na glas pritrjevali (3, 21). Na koncu 4. traktata sproži Avguštin vprašanje, zakaj je Janez Krstnik rekel Kristusu: »Meni je treba, da me ti krstiš,« pa odgovor odloži, ker je že dolgo govoril in mnogo povedal; poslušalci naj stvar sami premislijo in se o njej med seboj mirno pomenijo: on bo z odgovorom donatistom usta zaprl (4, 16). V 6. govoru

pravi Avguštín, da se je bal, da bo mraz gorečnost poslušalcev ohladil, pa je ni (6, 1). Iz 7. govora izvemo, da so moški v velikem številu prišli k pridigi, ženske pa so se dale premotiti od neke poganske svečanosti (7, 1. 6. 24). Na dan tega govora se je v cerkvi bral Ps 73. V 9. govoru je Avguštín še enkrat razpravljal o istem evangeljskem odlomku kakor v 8., namreč o Jan 2, 1—11, ker prejšnji dan zaradi nujnih opravkov ni pridigal (8, 13), da bi bil razkril vse skrivnosti, ki so v evangeljskih besedah (9, 1). Na dan 10. govora se je pri službi božji bral Ps 54 (10, 1). Ko je na neki ponedeljek govoril svoj 12. govor, je prišlo več ljudi nego navadno, ker so pričakovali, da bo povedal, »kaj smo za cerkveni mir storili in kaj še upamo, da se bo storilo« (12, 1). V 13. govoru je dal duška svoji žalosti nad donatisti (13, 1—18), tako da prebrane perikope ni do konca razložil. Med razlaganjem evangeljskih besed je imel Avguštín evangeljsko knjigo v rokah (15, 1; 35, 9). Na koncu dolgega 19. traktata pravi Avguštín: »Boljše je torej, da jaz priznam svojo slabost, da od utrujenosti ne morem govoriti, nego da vam, ki ste že do dobra nasičeni, še kaj vlijem, česar ne bi dobro prebavili« (19, 20). V istem govoru jih je malo poprej (19, 17) opomnil: »Pazite, prosim! Saj veste, bratje, da se je treba za telesni kruh truditi, koliko bolj za duhovni kruh! Težko že stojite in poslušate, toda jaz še teže stojim in govorim. Če se jaz trudim za vas, niste li dolžni vi, da se z menoj trudite zase?« Utrujenost, svojo in poslušalcev, omenja tudi v govoru 44, 16. V govoru 47, 9 meni, da lahko dalje govori, ker ga »ne omejuje ura kakor ob nedeljah«. Podobnih pripomb bi se dalo navesti še več.

Naposled je treba omeniti še eno zelo važno razliko med govori prve in druge zbirke, namreč Avguštínovo polemiko s heretiki. Ariance in sabeliance

zavrača po večkrat v govorih obeh zbirk; tudi glede polemike z manihejci med zbirkama ni posebne razlike. Razlika pa je že glede Pelagijeve zmote. V govorih prve zbirke se vsaj štirikrat ozre na Pelagijevo zmoto v traktatih 3, 8—12; 41, 7—12; 45, 9—13; 53, 8—10, vendar le tako, da katoliški nauk s pogledom nanjo močno poudari. V drugi zbirki pa bojevito nastopi zoper pelagiance, zlasti v dveh govorih, 67, 3 in 81, 2; na prvem mestu jih imenuje »abotne ljudi in od mesenih misli zapeljane«, na drugem pa »ljudi pokvarjenega mišljenja, nezanesljive vere«. Še večja je razlika glede donatistov. V prvi zbirki je polemika z njimi prav tako obsežna kakor ostra, zlasti v govorih 4, 9; 5, 9—13; 6, 21—26; 10, 6—8; 13, 13—17. V govorih druge zbirke pa polemika z donatisti skorajda utihne.

Razlike med govori obeh zbirk so torej znatne. Ob njih se kar vsiljuje misel, da so govori druge zbirke nastali v drugem času in v drugačnih razmerah nego govori prve zbirke.

2. Prva zbirka.

Po pripombah, ki jih je Avguštin vpletel, je Zarb¹² razporedil govore prve zbirke v čas med 4. nedeljo v postu in 26. nedeljo po binkoštih.

a) Prvih dvanajst govorov je imel Avguštin pred veliko nočjo, in sicer 1., 7. in 11. govor zadnje tri nedelje v postu, govore od 2. do 6. od ponedeljka do petka po 4. postni nedelji, 8., 9. in 10. govor v torek¹³, sredo in petek po 5. postni nedelji, 12. govor pa na veliki ponedeljek.

¹² O. c. 10—14. 22—29.

¹³ Na koncu 8. govora se je opravičil, da v ponedeljek ni pridigal, ker so ga nujni opravki zadržali (non sum permissus necessitatibus quibusdam impediens).

O veliki noči je Avguštin razlaganje Janezovega evangelija pretrgal in v velikonočnem času v 10 homilijah obdelal prvi Janezov list do 5, 3^a. Od velikonočne nedelje do petka je imel šest govorov, ostale štiri pa v ponedeljek in torek pred vnebohodom ter v soboto in nedeljo po vnebohodu¹⁴.

b) V vrsti nadaljnjih 42 traktatov prve zbirke je 27. govor nekak mejnik, ker je Avguštin povedal, da ga je govoril na god sv. Lavrencija (10. avgusta). Glede govorov pred njim (od 15. do 26.) se dá ugotoviti, da je bilo pet izmed njih (od 19. do 23.) pet dni zapovrstjo, in sicer sta bila dva od teh petih dni sobota in nedelja. Ostalih deset govorov je treba razdeliti na dvojice tako, da pride dvojica na dva zaporedna dneva v tednu. Iz govornikovih pripomb je to izvestno za 15. in 16., 17. in 18., ter 24. in 25. traktat. Ostaneta še dve dvojici, 13. in 14. ter 26. in 27. govor; tudi te dve smemo z največjo verjetnostjo postaviti na dva zaporedna dneva. Ta zaporedna tedenska dneva sta bila sobota in nedelja.

c) Po godu sv. Lavrencija je bilo še 27 govorov; v njih je Avguštin razložil Janezov evangelij do konca 12. poglavja, torej do Gospodovega trpljenja. Po pripombah v govorih samih so si govori od 34. do 37. sledili štiri dni zapored, od nekega četrtega do neke nedelje. Dva govora, 45. in 46., sta bila neko soboto in nedeljo. Govore 28. in 29., 38. in 39., 49. in 50. ter 51. in 52. je Avguštin govoril, kakor je iz pripomb v njih razvidno, dva na dva zaporedna dneva, ki sta bila brez dvoma sobota in nedelja. Isto se sme z gotovostjo trditi glede dveh nadaljnjih dvojic govorov, namreč 32. in 33. ter 40. in 41. Označbo »sermo pristinus« in »lectio pristina« v 33. in 41. traktatu za neposredno

¹⁴ Zarb o. c. 14—22.

prejšnji govor in prejšnji evangelijski odlomek rabi Avguštín pač v istem pomenu kakor drugod »hesternus, hesternus«. Vmes med temi, tako na dvojice razdeljenimi traktati ostanejo še tri dvojice (30. in 31., 47. in 48. ter 53. in 54. traktat) ter ena trojica (42., 43. in 44. traktat), v katerih ni nobene pripombe, ali jih je Avguštín govoril na zaporedne dneve. Toda upoštevaje razdelitev večjega števila se sme tudi glede teh dvojic trditi, da sta si dva govora sledila na dva zaporedna dneva, v soboto in nedeljo. Od ostalih treh govorov (42., 43. in 44.) se smeta tudi dva postaviti na soboto in nedeljo.

Iz tega sledi, da je treba sobotam in nedeljam med binkoštni in 10. avgustom dodeliti šest dvojic traktatov, sobotam in nedeljam po godu sv. Lavrencija pa dvanaajst dvojic.

Katerega leta je Avguštín govoril teh 54 traktatov? Ne pred letom 411, ko je prišel Pelagij v Afriko, in ne po letu 418, ki je skrajna meja za drugo zbirko traktatov. Med tema skrajnima mejnikoma se je Zarb odločil za leto 413 in svojo trditev dobro utemeljil¹⁵. To leto more pred vsemi drugimi med letoma 411 in 418 razložiti časovno zaporednost, ki se dá iz traktatov samih posneti¹⁶.

Leta 413 je bila velika noč dne 6. aprila. Tri nedelje pred veliko nočjo, ko je Avguštín imel 1., 7. in 11. govor, bi torej bile 16., 23. in 30. marca. V 8. govoru je omenil Avguštín neko slovesnost (sollemnitas), ko je prišlo v cerkev tudi mnogo takih, ki niso hodili k pridigam. Ta govor je bil v torek po 5. nedelji v postu. Leta 413 je bil ta torek dne 25. marca, a vprav na ta dan se je obhajal spomin Gospodovega trplje-

¹⁵ O. c. 54–58.

¹⁶ Zarb o. c. 45.

nja¹⁷. Kakšen je bil poganski praznik (*festivitas sanguinis*), ki so ga obhajali 23. marca, ko je Avguštin govoril 7. govor, ni znano¹⁸.

God sv. Lavrencija je bil leta 413 na 11. nedeljo po binkoštih. Tedaj je imel Avguštin 27. govor. Če šest dvojic govorov, omenjenih zgoraj pod črko c), razvrstimo na sobote in nedelje od 11. nedelje po binkoštih nazaj, prideta 14. in 13. govor na 6. nedeljo po binkoštih (6. julija) in soboto pred njo. Utegne se komu čudno zdeti, da Avguštin ves mesec junij ni pridigal. Pojasnilo dobimo v spisu »*De gestis Pelagii*« 11, 25. Avguštin je bil v Kartagini, kjer je pridigal 24. in 27. junija¹⁹. Vrnivši se iz Kartagine, je torej dne 5. julija s 13. traktatom nadaljeval razlago evangelija, ki jo je bil na veliki ponedeljek 31. marca pretrgal.

Na sobote in nedelje po godu sv. Lavrencija, ki je bil leta 413 na 11. nedeljo po binkoštih, je treba razdeliti dvanajst dvojic govorov, začevši z 12. soboto in nedeljo po binkoštih, torej s 16. in 17. avgustom. V poštev je pa treba vzeti tri tedne, ko Avgušтина ni bilo doma. Šel je v Kartagino obiskat svojega prijatelja tribuna in notarija Flavija Marcelina, ki je bil v juniju 411 v Kartagini vodil verski razgovor med katoličani in donatisti in rabsodil katoličanom v prid. Po spletkah donatistov je prišel Marcelin v ječo, obdolžen, da se je nagibal k puntarskemu Heraklianu²⁰.

¹⁷ De Trinitate IV, 5, 19: »Octavo Kalendas Aprilis conceptus creditur, quo et passus.« Prim. Quaest. in Heptateuchum II, q. 90.

¹⁸ Z a r b o. c. 47—49.

¹⁹ Sermo 295 (in natali Ioannis Baptistae VII) in Sermo 294 (in natali martyris Guddentis).

²⁰ Heraklianus, od avgusta 410 comes Africae, zaradi nenasitne grabežljivosti na zelo slabem glasu, se je v pozni pomladi 413 uprl, napadel Italijo, bil premagan, nato v avgustu v Kartagini obglavljen. Prim. F. K. L u k m a n, Sv. Hijeronima izbrana pisma II (Ljubljana 1941) 242.

Avguštin je skušal nedolžnega moža rešiti. Njegovo posredovanje, ki je skraja mnogo obetalo, ni uspelo. Dan pred godom sv. Cipriana se je nad Marcellinom in njegovim bratom izvršila smrtna obsodba. Na dan sv. Cipriana, 14. septembra, ki je bil tisto leto na 16. nedeljo po binkoštih, se je Avguštin odpravil iz Kartagine domov. Pridigal ni torej na 14., 15. in 16. soboto in nedeljo po binkoštih (30. in 31. avgusta ter 6., 7., 13. in 14. septembra). V uvodu 32. traktata, ki bi po tem štetju prišel na 17. soboto po binkoštih, se zdi, da Avguštin namiguje na daljši presledek, ker opominja poslušalce, naj se spomnijo, kar je bil o judovskem prazniku šotorov že prej povedal. Tako se torej dvanajst dvojic govorov porazdeli na 12. in 13. ter od 17. do 26. sobote in nedelje po binkoštih. Zadnji govor prve zbirke je torej Avguštin govoril 26. nedeljo po binkoštih, ki je bila 23. novembra.

V leto 413 lepo sodi tudi Avguštinovo zavračanje pelagiancev in donatistov v traktatih o Janezovem evangeliju. Sprva je Avguštin Pelagijevo zmoto zavračal tako, da je prizanašal njenemu početniku. S tem se ujema mirna zavrnitev pelagianskih zmot v prej navedenih traktatih. V letu 413 je pa razumljiva zelo ostra polemika z donatisti. Po verskem razgovoru v Kartagini v juniju leta 411 so se donatisti pritožili pri cesarju Honoriju zoper Marcellinovo razsodbo. Cesar je pritožbo zavrnil in 30. januarja 412 izdal zoper donatiste strog zakon, ki je njihovo jezo na novo podžgal. Prav leta 413 so donatisti politične zmede izkoriščali in na vso moč spletkarili. Razmere so se tako poslabšale, da je cesar dne 17. junija 414 z novim zakonom potrdil vse prejšnje kazenske določbe in vzel donatistom pravico, delati oporoke in prejemat i dediščine.

Da spada prva zbirka, obsegajoča 54 govorov o Janezovem evangeliju, v leto 413, sme veljati za dognano.

3. Druga zbirka.

V 70 traktatih druge zbirke ni nikake pripombe, ki bi se nanašala na določen dan v tednu ali pa povedala, da sta bila dva govora na dva zaporedna dneva, ali kaj podobnega. Uvodi teh traktatov so čisto kratki, dejal bi, suhoparni; mnogokrat pa prične Avguštín govoriti o predmetu kar brez uvoda, *ex abrupto*²¹. Kjer se ozre na prejšnji govor ali prejšnje evangeljsko berilo, ga označi s čisto splošnim izrazom (*pristinus, praecedens*); kjer obljubi nadaljevanje, ga nikoli ne obljubi za »jutri«, kakor tudi nikoli ne konča, kar je »včeraj« odložil, nikoli ne pove, kar je »včeraj« obljubil. Skratka, v vseh traktatih druge zbirke ni nikake konkretne časovne določbe. Iz tega se sme upravičeno sklepati, da Avguštín teh traktatov ni govoril, ampak jih je doma narekoval, da jih je potem kdo drug vernikom bral, ko je bil sam zdoma ali bolan²² ali po važnih opravkih zadržan.

Nekaj podobnega je z 32 traktati o 118. psalmu. O teh pravi Avguštín v uvodu: »Sklenil sem to storiti (= psalm razložiti) z govori, ki naj bi se pred ljudstvom govorili (*qui proferantur in populis*) in ki jim Grki pravijo homilija. Zdi se mi namreč pravičnejše, da se zbranim vernikom v cerkvi ne odtegne umevanje tudi tega psalma, ki jih kakor drugi (psalmi) razveseljuje, ko ga prepevajo.« Vendar pa teh govorov o 118. psalmu ni sam govoril²³.

²¹ Prim. govore 55., 56., 59., 60., 62., 65., 66., 67., 76., 78. itd.

²² Avguštín je bil po telesu slaboten in je mnogo bolehal.

²³ O tem podrobneje razpravlja Zarb o. c. 30—34. Obžalujem, da mi ni dosegljiva razprava »St. Augustin's methode of composing and delivering Sermons«, ki jo je Roy J. Defferrari objavil v *The American Journal of Philology* 45 (1929).

Temu ne nasprotuje, kar je Avguštin v delu »De Trinitate« XV, 27, 48 zapisal o 99. traktatu o Janezovem evangeliju: »De hac re in sermone quodam proferendo ad aures populi christiani diximus dictumque conscripsimus.« Po pravici je Dom J. Huyben pripomnil, da Avguštin ni zapisal: »in sermone quodam prolato«, ampak: »proferendo«; to se prav lepo ujema z gornjo razlago, da je Avguštin narekoval govore, ki naj bi jih kdo drug vernikom bral²⁴.

Kdaj je pa Avguštin govore druge zbirke sestavil? Terminus post quem je najdenje ostankov sv. Štefana 3. decembra 415. Našel jih je prezbiter Lukianos in najdbo razglasil v grškem pismu. Prezbiter Avitus iz Brakare (= Braga v severni portugalski pokrajini Minho) je Lukianovo pismo polatinil (Migne, PL 41, 807—818). Ta prevod in del relikvij je španski prezbiter Paulus Orosius leta 416 prinesel iz Jeruzalema na zapad, najprej v Afriko in potem do otoka Minorke v Balearskem otočju. Dalje zaradi vojnih zapletljajev v Španiji ni mogel in se je vrnil v Afriko k Avguštinu, relikvijske pa pustil na Minorki. Najdenje relikvij sv. Štefana omenja Avguštin v govoru 120, 4 kot dejstvo, ki je že »skoraj vsem narodom« znano. Tega pa ni mogel trditi takoj po Orosijevi vrnitvi iz Palestine poleti 416, ampak šele čez nekaj časa. Drugi časovni mejnik je pa XV. knjiga »De Trinitate«, kjer se XV, 27, 48 Avguštin sklicuje na 99. traktat. Delo »De Trinitate«, začeto že leta 399, je pa Avguštin dovršil konec leta 418 ali šele naslednje leto²⁵. Drugo zbirko traktatov o Janezovem evangeliju je treba torej prisoditi letu 418.

²⁴ Prim. Zarbo, c. 34¹.

²⁵ Prim. S. M. Zarbo, Chronologia operum s. Augustini secundum ordinem Retractationum digesta (Romae 1934) 48/49.

Vprav dogodki leta 418 tudi lepo razjasnijo, zakaj Avguštin ni sam pridigal, ampak je dal govore brati. To leto je bil namreč Avguštin več mescev zdoma. Dne 1. maja se je v Kartagini zbrala plenarna afriška sinoda, ki je zadevo pelagianizma v novo pretresla. Sklenila je osem (ali devet) kánonov, s katerimi je obsodila Pelagijeve zmote. Bilo je pa treba razčistiti še mnogo drugih vprašanj zadevajočih afriške cerkve. Da ne bi morali vsi škofje — bilo jih je nad 200 — ostati v Kartagini, so izvolili odbor, v katerem so bili po trije zastopniki cerkvenih pokrajin; ta odbor naj bi s kartaginskim škofom Avrelijem ukrenil, kar bi bilo potrebno. Med zastopniki numidijske pokrajine je bil tudi Avguštin. Ostal je torej v Kartagini vse poletje do svojega potovanja v Mavretanijo. Na to pot je šel po naročilu papeža Zosima urejevat neke važne cerkvene zadeve. Dne 18. septembra je v mavretanski Cezareji pridigal o potrebi sprave med katoličani in donatisti, 20. septembra pa se je brez uspeha razgovarjal s trdovratnim donatističnim škofom Emeritom²⁶. Šele v začetku oktobra se je vrnil v Hipo Regius.

Preden se je konec aprila 418 poslovil od doma, vedoč, da se ne bo kmalu vrnil, je Avguštin brez dvoma svojim vernikom preskrbel duhovne hrane. Več nego verjetno je, da je ob tej priložnosti in v ta namen narekoval drugo zbirko traktatov o Janezovem evangeliju in jo dal v cerkvi brati, ko ni mogel z živo besedo učiti.

²⁶ Sermo ad Caesarensis ecclesiae plebem (Migne, PL 43, 689—698) in Gesta cum Emerito Caesarensi Donatistarum episcopo (PL 43, 697—706).

O JANEZOVEM EVANGELIJU

Prvi govor.

Jan 1, 1—5.

1. Ko pogledam berilo iz apostolskega lista, ki smo ga pravkar slišali, da »duševni človek ne sprejema, kar je božjega Duha«¹, in pomislim, da morajo v tejle množici med vami, predragi, biti mnogi duševni, ki mislijo meseno in se ne morejo povzpeti do duhovnega umevanja, res ne vem, kako bom mogel z božjo pomočjo povedati in po svoji slabi moči razložiti, kar se je iz evangelija prebralo: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.«² Tega namreč duševni človek na razume. Kaj naj torej storim, bratje? Naj li zategadelj molčim? Čemu vam pa beremo, če bom molčal? Čemu poslušate, če vam ne razložim? Pa tudi čemu bi razlagal, če ne razumete? Ker pa zopet ne dvomim, da jih je med vami nekaj, ki morejo ne le sprejeti, kar se jim razloži, ampak tudi umeti, preden se jim razloži, ne bom prikrajšal tistih, kateri ne morejo sprejeti, dasi se bojim, da bom zastonj govoril ušesom onih, kateri ne morejo sprejeti. Naposled pa utegne pomagati božje usmiljenje, da bo vsem ustrezno: vsak sprejmi, kar more, ker tudi pridigar pove, kar more. Kdo more namreč povedati, kakor je? Brez strahu trdim, bratje moji: najbrž niti Janez sam ni povedal, kakor je, marveč tudi

¹ 1 Kor 2, 14. Duševni (psychikós) človek je zgolj naravni človek.

² Jan 1, 1.

on, kakor je mogel, ker je kot človek govoril o Bogu, sicer od Boga navdahnjen, pa vendarle človek. Ker je bil navdahnjen, je nekaj povedal; če ne bi bil navdahnjen, bi ne bil povedal nič; ker pa je bil navdahnjen človek, ni povedal vsega, kar je, marveč je povedal, kar je kot človek mogel.

2. Ta Janez je bil ena izmed gorá, ki je o njih pisano: »Naj prejmejo gore mir za tvoje ljudstvo in griči pravico!«³ Gore so vzvišene duše, griči so majhne duše. Toda gore prejmejo mir zato, da morejo griči prejeti pravico. Kaj je pa pravica, ki jo prejmejo griči? Vera; zakaj »pravični iz vere živi«⁴. Manjše duše pa ne bi prejele vere, če ne bi bile večje duše, ki se imenujejo gore, od Modrosti same razsvetljene, da morejo na majhne prenesti, kar morejo majhni sprejeti, in (da morejo) iz vere živeti griči, ker gore prejmejo mir. Te gore so cerkvi rekly: »Mir z vami!« Te gore se, oznanjujoč mir, niso ločile od tistega, ki so od njega prejele mir, da bi iskreno, ne hinavsko oznanjale mir⁵.

3. So namreč druge gore, ki pogublajo ladje; če kdo z ladjo ob nje zadene, se raztrešči. Če namreč v nevarnosti ugleda zemljo, kaj lahko poskuša doseči zemljo. Včasih pa se vidi zemlja na pobočju, pečine pa se skrivajo na vznožju gore; in če skuša kdo do gore, zadene ob pečine in najde ondi ne pristanišče, ampak tresk⁶. Bile so take gore in so bile med ljudmi na videz velike, pa so povzročile krive vere in razkole in razklale božjo cerkev. Toda tisti, ki so razklali

³ Ps 71, 3.

⁴ Hab 2, 4; Rim 1, 17.

⁵ Avguštín ima na misli donatiste.

⁶ »et non ibi... invenit portum, sed planctum.« Planctus = tresk, t. j., ropot, ki nastane, ko se ladja ob skali raztrešči.

božjo cerkev, niso bili gore, o katerih je rečeno: »Naj prejmejo gore mir za tvoje ljudstvo!« Kako bi bili mir prejeli, če so edinost razklali?

4. Oni pa, ki so prejeli mir, da bi ga oznanili ljudstvu, so zrli Modrost samo, kolikor morejo človeška srca doseči, »česar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človeško srce ni prišlo«⁷. Če ni prišla⁸ v človekovo srce, kako je prišla v Janezovo srce? Mar Janez ni bil človek? Ali pa nemara ni prišla niti v Janezovo srce, marveč je Janezovo srce prišlo k njej? Kar namreč pride v človekovo srce, to je spodaj pod človekom; kamor pa pride človekovo srce, to je zgoraj nad človekom. Tudi tako, bratje, se dá reči, da je prišla v Janezovo srce — če se sploh dá reči — toliko je prišla v Janezovo srce, kolikor Janez ni bil človek. Kaj je to: ni bil človek? Kolikor je bil že angel⁹, ker so vsi svetniki angeli, ker so božji glasniki. Kaj pravi torej apostol mesenim in duševnim, ki ne morejo sprejeti, kar je božjega? »Kadar namreč pravite: ‚Jaz sem Pavlov,‘ ‚Jaz Apolonov,‘ ali niste ljudje?«¹⁰ Za kaj jih je hotel narediti, ko jim očita, da so ljudje? Hočete li zvedeti, za kaj jih je hotel narediti? Čujte besedo v psalmu: »Rekel sem: Bogovi ste in sinovi Najvišjega vsi.«¹¹ K temu nas torej Bog kliče, da ne bodimo ljudje. Toda tedaj v boljšem pomenu ne bomo ljudje¹², če po-

⁷ 1 Kor 2, 9.

⁸ Modrost. Avguštin rabi tu in v naslednjih stavkih glagol »ascendit« iz 1 Kor 2, 9 = kvišku iti, kvišku priti in se z njim poigrava. Njegova duhovita izvajanja se ne dajo do pičice prevesti.

⁹ Angel = (božji) sel, glasnik.

¹⁰ 1 Kor 3, 4.

¹¹ Ps 81, 6.

¹² »In melius non erimus homines« = ne bomo ljudje na boljšo plat, ne bomo »bogovi in sinovi Najvišjega«. Bili bi pa »in peius homines«, če bi zapravili človeško dostojanstvo in se poživinili.

prej priznamo, da smo ljudje, to je, če se do one vzvišenosti iz nizkotnosti povzpne, da ne bomo, misleč, da smo kaj, ko nismo nič, ne samo ne prejeli, kar nismo, ampak celo izgubili, kar smo.

5. Bratje! Ena od teh gorá je bil torej tudi Janez, ki je rekel: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.« Mir je prejela ta gora, gledala božanstvo Besede. Kakšna je bila ta gora! Kako visoka! Dvignila se je nad vse zemeljske vrhove, dvignila se nad vse zračne prostore, dvignila se nad vse zборе in krdela angelov. Če bi se namreč ne bila dvignila nad vse to, kar je ustvarjeno, ne bi bila prišla do njega, ki je po njem vse ustvarjeno. Ne morete si misliti, nad kaj se je dvignila, če ne vidite, kam je prišla. Vprašaj o nebu in zemlji? Ustvarjena sta. Vprašaj o tem, kar je na nebu in na zemlji? Dà, še mnogo bolj je to ustvarjeno. Vprašaj o duhovnih stvareh, o angelih, nadangelih, prestolih, gospostvih, močeh in oblasteh? Tudi to je ustvarjeno. Kajti ko psalm vse to našteje, konča takole: »On je rekel in stvari so nastale, on je ukazal in bile so ustvarjene.«¹³ Če je rekel in so stvari nastale, so po Besedi nastale; če so pa po Besedi nastale, ni moglo Janezovo srce priti do onega, kar pravi: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda,« če se ne bi bilo dvignilo nad vse, kar je po Besedi nastalo. Kakšna je torej ta gora, kako sveta, kako visoka med onimi gorami, ki so prejele mir za božje ljudstvo, da bi mogli griči prejeti pravico!

6. Poglejte, bratje, ni li morda Janez od tistih gorá, o katerih smo malo poprej prepevali: »Dvigam svoje oči h goram, od koder mi pride pomoč.«¹⁴ Če

¹³ Ps 148, 5.

¹⁴ Ps 120, 1.

hočete torej, bratje moji, razumeti, dvignite svoje oči k tej gori, to je, dvignite se k evangelistu, dvignite se k njegovi misli! Toda ker one gore prejmejo mir, ne more pa biti v miru, kdor stavi svoje upanje na človeka, ne dvigajte oči h gori tako, kakor da bi bilo treba staviti upanje na človeka. Zato pa recite: »Dvigam svoje oči h goram, od koder mi pride pomoč,« ter takoj dodajte: »Pomoč mi pride od Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo.«¹⁵ Dvigajmo torej oči h goram, od koder nam pride pomoč, vendar pa niso gore, ki bi nanje stavili svoje upanje; kajti gore prejmejo, kar nam dajo. Od koder torej gore same prejmejo, na to moramo opreti svoje upanje. Ko dvigamo oči k svetemu pismu, ker so nam ljudje podali sveto pismo, dvigamo oči h goram, od koder nam pride pomoč. Ker pa so bili tisti, ki so sveto pismo napisali, ljudje, niso svetili sami od sebe, marveč oni je bil »prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na svet«¹⁶. Gora je bil tudi Janez Krstnik, ki je rekel: »Jaz nisem Kristus;«¹⁷ da ne bi kdo stavljal upanja na goro in se ločil od njega, ki gore razsvetljuje, je tudi on priznal: »Iz njegove polnosti smo vsi prejeli.«¹⁸ »Dvigam svoje oči h goram, od koder mi pride pomoč,« moraš reči tako, da ne boš pomoči, ki ti pride, pripisoval goram, marveč nadaljuj in reci: »Pomoč mi pride od Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo.«

7. Zato, bratje, sem vas torej opomnil, da boste vedeli, da ste dvignili svoje oči h goram, ko ste povzdignili srce k svetemu pismu poslušajoč evangelij: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu

¹⁵ Ps 120, 2.

¹⁶ Jan 1, 9.

¹⁷ Jan 1, 20.

¹⁸ Jan 1, 16.

in Bog je bila Beseda« itd. Če bi nam namreč ne bile gore tega povedale, ne bi imeli sploh o čem razmišljati. Od gorá vam je torej prišla pomoč, da ste to vsaj slišali; ne morete pa še razumeti, kar ste slišali. Pokličite pomoč od Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo, kajti gore so mogle (le) takó govoriti, da niso mogle od sebe razsvetliti, ker so bile tudi same razsvetljene s tem, kar so slišale. Takó je, bratje, prejel on, ki je to povedal, tisti Janez, ki je slonel na Gospodovih prsih¹⁹ in iz Gospodovih prsi pil, kar naj bi nam podal. Toda podal nam je besede. Umevanje pa moreš ondi zajeti, kjer je pil tudi on, ki je (besede) podal; tako dvigneš oči h goram²⁰, od koder ti pride pomoč, prejmeš — bi dejal — od njih²¹ čašo, namreč podano besedo, pa vendar — ker je tvoja pomoč od Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo — napolniš svoje srce²² tam, kjer ga je napolnil on²³. Zategadelj si rekel: »Moja pomoč je od Gospoda, ki je ustvaril nebo in zemljo.« Kdor torej more, naj (srce) napolni! Bratje, pravim tole: Vsak povzdigni svoje srce, kakor meni, da je sposobno, in umej, kar je rečeno²⁴! Toda porečete mi morda, da sem vam jaz bližji nego Bog. Nikakor ne. On je mnogo bližji; kajti jaz sem samo pred vašimi očmi, on pa je pričujoč v vaši vesti. K meni (obrnite) ušesa, k njemu srca, da boste oboje napolnili! Glejte, svoje oči in telesne čute dvigate k meni, niti ne k meni — saj jaz nisem izmed onih gorá — marveč k evangeliju, k evangelistu, srce pa h Gospodu, da ga napolni. In

¹⁹ Jan 13, 25.

²⁰ K evangelistu.

²¹ Od gorá = od evangelista.

²² Napolniš svoje srce z umevanjem.

²³ Evangelist. Napolnil ga je na Gospodovih prsih.

²⁴ V evangeliju.

sleherni ga tako dvigaj, da pomisli, kaj dviga in kam dviga. Kaj mislim (z besedami): kaj dviga in kam dviga? Pomisli naj, kakšno srce dviga, ker ga dviga h Gospodu, da ne bo, preobteženo z naprtkom mesene naslade, prej padlo, nego se dvignilo. Toda če kdo vidi, da nosi breme mesa, naj si prizadeva z zdržnostjo očistiti, kar naj dvigne k Bogu. »Blagor namreč čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali.«²⁵

8. Kaj namreč koristi, da so zvene le besede: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda«? Tudi jaz sem izrekel besede, ko sem govoril. Mar li je taka beseda bila pri Bogu? Ali niso besede, ki sem jih govoril, zazvenele in prešle? Je li torej božja Beseda zazvenela in preminila? Kako je torej vse po njej nastalo in ni brez nje nič nastalo? Kako vlada, kar je ustvarila, če je zazvenela in prešla? Kakšna Beseda torej, ki se izgovori in ne prejde? Pazite, preljubi, nekaj velikega je to! Ker dan na dan govorimo, so nam besede že kar brez vrednosti, so brez vrednosti, ker zazvene in prejdejo in se nam ne zde nič drugega nego besede. Je pa tudi v človeku samem beseda, ki ostane v njem, kajti zvok gre iz ust. Je beseda, ki se res duhovno izgovori, tisto, kar tvoj um iz zvoka posname, ne zvok sam. Glej, besedo izgovorim, ko rečem: Bog. Kako kratko je, kar sem izgovoril: tri črke in en zlog²⁶. Je li to vse božje bistvo: tri črke in en zlog? Mar li ni, kakor je to²⁷ malenkostno, prav tako dragoceno ono, kar se pod tem umeje? Kaj se je zgodilo v tvojem srcu, ko si slišal besedo Bog? Kaj se je zgodilo v mojem srcu, ko sem izgovoril besedo Bog? Mislila sva si neko ve-

²⁵ Mt 5, 8.

²⁶ Avguštin pravi: »štiri črke in dva zloga,« ker rabi besedo »Deus«.

²⁷ Tri črke in en zlog.

liko in nad vse vzvišeno bitje, ki presega sleherno spremenljivo stvar, meseno in oživljeno. In če ti rečem: »Je li Bog spremenljiv ali nespremenljiv?« mi pri priči odgovoriš: »Kaj še! Da bi verjel in mislil, da je Bog spremenljiv! Bog je nespremenljiv.« Tvoja duša, dasi majhna, dasi morda še mesena, mi ni mogla drugače odgovoriti, nego da je Bog nespremenljiv, sleherni stvar pa je spremenljiva. Kako si torej mogel z iskrico osvetliti to, kar presega sleherno stvar, da si mi brez omahovanja odgovoril, da je Bog nespremenljiv? Kaj je torej v tvojem srcu, kadar si misliš bitje, živo, večno, vsemogočno, neskončno, povsod pričujoče, ki je povsod vse, nikjer vklenjeno? Ko si to misliš — to je v tvojem srcu beseda o Bogu. Je li pa to tisti zvok treh črk in enega zloga? Kar se torej izgovori, je zvok, so črke, so zlogi. Ta beseda, ki zveni, prejde; kar pa zvok pomeni in kar je v človeku, ki misli in izgovori, ter v človeku, ki sliši in razume, to ostane, četudi zvok premine.

9. Pazljivo se obrni k tej besedi! Če moreš imeti besedo v svojem srcu, je (ta beseda) kakor zamisel, rojena v tvojem duhu; tvoj duh rodi zamisel in zamisel je v njem kakor zarodek tvojega duha, kakor otrok tvojega srca. Najpoprej namreč srce rodi zamisel, da postaviš stavbo ali napraviš kaj velikega na zemlji. Zamisel je rojena, delo pa še ni izvršeno. Ti vidiš, kaj misliš narediti, drugi pa ne vidi, dokler dela ne dovršiš in postaviš in stavbe ne dozidaš in dokončaš. Ljudje gledajo čudovito stavbo in občudujejo stavbenikovo zamisel; strme nad tem, kar vidijo, in cenijo, česar ne vidijo. Kdo more namreč videti zamisel? Če se tedaj zaradi velike stavbe hvali človeška zamisel, hočeš li vedeti, kakšna božja zamisel je Gospod Jezus Kristus, to je, božja Beseda? Pazljivo oglej stavbo sveta; poglej, kaj je po Besedi

nastalo, in potem boš spoznal, kakšna je Beseda. Oglej tale dva dela sveta, nebo in zemljo! Kdo dopove z besedami krasoto neba? Kdo dopove z besedami rodovitnost zemlje? Kdo dostojno poveleča meno letnih časov? Kdo dostojno pohvali kalivost semen? Glejte, koliko zamolčim, da ne bi z dolgim naštevanjem premalo povedal, morda manj, nego si utegnete misliti. Iz te stavbe torej posnamite, kakšna je ta Beseda, po kateri je stavba nastala. Pa ni nastala samo ona. Vse to se namreč vidi, kar se dá s telesnimi čuti zaznati. Po tej Besedi so nastali tudi angeli, po tej Besedi so nastali tudi nadangeli, oblasti, prestoli, gospostva, vladarstva; po tej Besedi je nastalo vse. Po tem spoznajte, kakšna Beseda je to!

10. Zdaj mi pa morda kdo odgovori: »In kdo misli to Besedo?« Ne predstavljaš si torej nekaj majhnega, ko slišiš »Besedo«, in ne misli na besede, ki jih vsak dan poslušáš: »Ta je rekel te besede, govoril te besede, praviš mi te besede.« Ker zmeraj rabimo izraz »beseda«, so besede nekako izgubile veljavo. In ko slišiš: »V začetku je bila Beseda,« čuj, kaj si misli: »Bog je bila Beseda,« da ne boš mislil kaj malenkostnega, kakor navadno misliš, če slišiš človeške besede.

— — — — —

13. Nato sledi: »Vse je po njej (Besedi) nastalo in brez nje ni nič nastalo.«²⁸ — — (Po njej je nastalo,) kar koli je iz početka nastalo, kar koli je na stvareh, prav vse, kar je nepremičnega na nebu, kar sije od zgoraj, kar se spreletava pod nebom in kar se giblje v vesoljni naravi, prav sleherna stvar; povem jasneje, bratje, povem, da boste razumeli: od angela do črvička. Kaj je med stvarmi veličastnejše od angela? Kaj je med stvarmi nepomembnejše od črvička? Po

²⁸ Jan 1, 5.

njem, po katerem je nastal angel, po njem je nastal tudi črviček; toda angel vreden neba, črviček (vreden) zemlje. Stvarnik sam je (tako) razpostavil. — — — Tako torej, bratje, prav tako umejte besede: »Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo.« Sleherna stvar je namreč po njej nastala, največja in najmanjša; po njej je nastalo, kar je zgoraj in spodaj, duhovno in telesno je po njej nastalo. Ni oblike, ni sestava, ni skladnosti delov, ni nikakršnega bitja, ki more imeti težo, število in mero, če ne po tisti Besedi in od tiste stvariteljne Besede, ki ji je rečeno: »Vse si po meri, številu in teži uredil.«²⁹

---

16. »Vse« torej, bratje, prav vse »je po njej (Besedi) nastalo in brez nje ni nič nastalo.« Toda kako je vse po njej nastalo? »Kar je nastalo, je v njej življenje.«³⁰ — — Kaj je to? Nastala je zemlja, toda zemlja, ki je nastala, ni življenje. Je pa v Modrosti sami duhovno neka misel³¹, po kateri je zemlja nastala. Ta je življenje.

17. Kakor bom mogel, vam bom, preljubi, to povedal. Mizar naredi skrinjo. Najprej ima skrinjo v zamisli³²; kajti če ne bi imel skrinje v zamisli, kako bi jo mogel izdelati? Toda skrinja je v zamisli tako, da ni tista skrinja, ki jo vidijo oči. V zamisli je nevidno, ko bo izdelana, bo vidna. Glej, zdaj je izde-

²⁹ Modr 11, 21.

³⁰ Jan 1, 3. 4. Avguštin je zadnje besede 3. vrste od prejšnjih ločil s piko in jih zvezal s 4. vrsto. V izvajanjih, ki sem jih izpustil, dokazuje, da se ne sme postaviti ločilo takole: »Quod factum est in illo, vita est,« ampak takole: »Quod factum est, in illo vita est.« Najboljše izdaje grškega teksta in vulgate: »... in brez nje ni nič nastalo, kar je nastalega. V njej je bilo življenje...«

³¹ Ratio quaedam.

³² In arte.

lana! Je li nehala biti v zamisli? Ena je izdelana in tista, ki je v zamisli, ostane; kajti izdelana skrinja utegne strohneti in se zopet druga naredi po tej, ki je v zamisli. Pazite torej na skrinjo v zamisli in na izdelano skrinjo! Izdelana skrinja ni življenje, skrinja v zamisli je življenje, ker živi v mizarjevi duši, kjer je vse to, dokler se ne izvrši. Tako torej, preljubi bratje, ker božja Modrost, ki je po njej vse nastalo, v svoji zamisli obsega vse, preden se izvrši, zato še ni življenje, kar po njeni zamisli nastane, toda kar koli nastane, je življenje v njej. Zemljo vidiš, zemlja je v zamisli; nebo vidiš, nebo je v zamisli; sonce in mesec vidiš, tudi ta sta v zamisli; toda izven zamisli so telesa, v zamisli so življenje. — — — — —

18. »In življenje je bilo luč ljudi;«³³ in prav to življenje razsvetljuje ljudi. Živad ne prejme razsvetljenja, ker živad nima razumne duše, ki bi mogla Modrost gledati. Človek, ustvarjen po božji podobi, pa ima razumno dušo, s katero more Modrost sprejeti. Ono življenje torej, ki je po njem vse nastalo, življenje samo je luč, ne katerega koli živega bitja, ampak ljudi. Zato pravi malo kasneje: »Bila je prava luč, ki razsvetli vsakega človeka, ki pride na ta svet.«³⁴ Od te luči je bil razsvetljen Janez Baptist, od nje tudi sam Janez Evangelist. Te luči je bil poln on, ki je rekel: »Nisem Kristus jaz, ampak ta, ki pride za menoj in ki mu nisem vreden odvezati jermen njegovega obuvala.«³⁵ Od te luči je bil razsvetljen on, ki je rekel: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.« To življenje je torej luč ljudi.

³³ Jan 1, 4.

³⁴ Jan 1, 9.

³⁵ Jan 1, 20. 27.

19. Toda abotna srca morda še ne morejo sprejeti te luči, ker jih njihovi grehi obtežujejo, da je ne morejo videti. Naj pa zategadelj ne mislijo, da luči ni, ker je namreč videti ne morejo; kajti zaradi grehov so tema. »In luč sveti v temi in tema je ni sprejela.«³⁶ Torej, bratje, kakor slepca, ki stoji na soncu, sonce obseva, on pa sonca ne vidi, tako je vsak abotnik, vsak krivičnik, vsak brezbožnik na srcu slep. Modrost stoji pred njim, ker pa stoji pred slepcem, je pred njegovimi očmi ni; ne, ker nje ni pri njem, marveč ker on ni pri njej. Kaj naj torej takšen stori? Očisti naj oko, s katerim more videti Boga. Če n. pr. ne bi mogel videti, ker bi imel krmežljave in ranjene oči zaradi prahu ali gnoja ali dima, bi mu zdravnik rekel: »Očisti oko vse grdobije, da boš videl luč svojih oči!« Prah, gnoj, dim so grehi in krivice. Odpravi vse to iz srca, pa boš videl Modrost, ki je pri tebi, kajti Bog je Modrost. In rečeno je: »Blagor čistim v srcu, kajti ti bodo Boga gledali.«³⁷

Drugi govor.

Jan 1, 6—14.

2. »Bil je človek, ki ga je Bog poslal, ime mu je bilo Janez.«¹ Kar je bilo poprej rečeno, predragi bratje, je bilo rečeno o neizrekljivem Kristusovem božanstvu in skorajda neizrekljivo. Kdo bo namreč razumel besede: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda«? In da bi se ti ime Beseda zaradi vsakdanje rabe besed ne zdelo malo vredno, (je dodano): »Bog je bila Beseda.« — —

³⁶ Jan 1, 5.

³⁷ Mt 5, 8.

¹ Jan 1, 6.

Zmeraj ista je, na isti način je, kakor je vedno, tako je, ne more se spremeniti, to je: jè. Da je to njeno ime, je povedala svojemu služabniku Mojzesu: »Jaz sem, ki sem,« in: »Poslal me je, ki je.«² Kdo bo torej to umel, ko vidite, da je vse umrljivo spremenljivo; ko vidite ne samo telesa, kako se spreminjajo po svojih lastnostih, če se rode, rastejo, hiraajo, mrjejo, ampak tudi duše, kako jih čustva in razna teženja širijo ali trgajo; če vidite ljudi, da morejo sprejeti modrost, če se primaknejo k njeni svetlobi in gorkoti, in da morejo modrost izgubiti, če se s hudobnim srcem od nje odmaknejo? Ko torej vidite, da je vse to spremenljivo: kaj je to, kar jè, če ne tisto, kar presega vse ono, kar je tako, da ni³? Kdo naj torej to ume? Ali kdo bi utegnil, kakor koli bi napel svoje duševne moči, da bi dosegel, kolikor mu mogoče, to, kar jè, priti do tega, kar je s svojim duhom kakor koli dosegel? Je namreč takó, kakor da bi kdo od daleč videl domovino, pa bi bilo vmes morje: vidi, kam naj gre, pa nima poti, po kateri bi šel. Tako hočemo priti do one svoje stalnosti⁴, kjer je, kar jè, ker je ono sámo zmeraj takó, kakor je: vmes pa je morje tega sveta, koder hodimo, dasi že vidimo, kam gremo; mnogi namreč niti ne vidijo, kam gredo. Da bi torej imeli tudi pot, po kateri naj gremo, je prišel odondod on, h kateremu smo hoteli iti. In kaj je storil? Dal nam je les, s katerim bi mogli čez morje. Nihče namreč ne more čez morje tega sveta, razen če ga prenese Kristusov križ. Ta križ včasih objame tudi človek, ki

² Eksod 3, 14.

³ Polnost biti ima samo neskončno Bitje, ki ima sámo v sebi razlog svojega bivanja. Le neskončno Bitje jè. Vsa prigodna bitja nimajo v sebi razloga svojega bivanja; ona so tako, da (sama po sebi) niso.

⁴ Stabilitas, stalnost, ki izključuje spremenljivost.

ima slabe oči. Kdor ne vidi daleč, kam naj gre, se ne odmakni od njega (križa), in ga bo pripeljal na cilj.

3. To, bratje moji, bi vam torej položil na srce: če hočete pobožno in krščansko živeti, držite se Kristusa po tem, kar je za nas postal, da pridete k njemu po tem, kar je, in po tem, kar je bil. Prišel je, da bi za nas to postal; kajti postal je za nas to, kar bi nosilo slabotne, jih prepeljalo čez morje sveta in pripeljalo v domovino, kjer ne bo več treba ladje, ker ne bo morja, ki bi čezenj šli. Boljše je torej, z duhom ne videti, kar je, in se vendar ne ločiti od Kristusovega križa, nego videti z duhom (kar je), in zaničevati Kristusov križ. Dobro je, dà, prav dobro, da popotnik če mogoče, vidi, kam gre in se tega drži, kar ga nosi. To so zmogli veliki duhovi gorá, ki so se imenovali gore⁵, katere luč pravice najbolj osvetljuje: zmogli so in videli, kar jè. Kajti kar je videl, je Janez rekel: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.« Videli so to, in da bi dosegli, kar so od daleč videli, se niso ločili od Kristusovega križa in Kristusove nizkosti niso zaničevali. Majhni pa, ki tega ne morejo umeti, se pripelejo, če se ne ločijo od Kristusovega križa, trpljenja in vstajenja, k onemu, česar ne vidijo, z isto ladjo, s katero prispejo tudi tisti, ki vidijo.

---

5. Ker je bil (Kristus) človek takó, da je bil v njem Bog skrit, je bil pred njim poslan velik mož; njegovo pričevanje naj bi izkazalo, da je (Kristus) več nego človek. In kdo je to? »Bil je človek.« In kako bi mogel ta o Bogu kaj resničnega povedati? »...ki ga je Bog poslal.« Kako mu je bilo ime? »Ime mu je bilo Janez.«

⁵ Glej govor 1, 2 sl.

Čemu je prišel? »Ta je prišel v pričevanje, da bi pričeval o luči, da bi vsi po njem vero sprejeli.«⁶ Kakšen je bil ta, ki naj bi pričeval o luči? Nekaj velikega je bil ta Janez, odličen po zasluženju, velik po milosti, velik po dostojanstvu. Občuduj, dà, občuduj ga, toda kot goro?! Gora pa je v temi, če je ne oblije luč. Tako torej občuduj Janeza, da slišiš, kar sledi: »Ni bil on luč,«⁸ da ne boš, če bi imel goro za luč, ladje ob gori razbil in ne našel tolažbe. Kaj pa občuduj? Goro kot goro. Dvigni se pa k njemu, ki goro razsvetljuje; ta je zato vzvišena, da poprej prejme žarke in jih tvojim očem oznani. Ni bil torej on luč.

6. Čemu je torej prišel? »Da bi pričeval o luči.« Čemu to? »Da bi vsi po njem vero sprejeli.« In o kateri luči naj bi pričeval? »Bila je prava luč.«⁹ Zakaj dostavek: »prava«? Ker tudi razsvetljenemu človeku pravimo luč, toda prava luč je ona, ki razsvetljuje. — Tako je bil tudi Janez luč, toda ne prava luč, ker bi bil, če bi ne bil razsvetljen, tema, razsvetljen pa je postal luč. Če bi ne bil razsvetljen, bi bil tema kakor vsi brezbožni, katerim je apostol, ko so bili vero že sprejeli, rekel: »Nekdaj ste bili tema.« Kaj pa zdaj, ko so vero sprejeli? »Zdaj pa luč v Gospodu.«¹⁰ Če ne bi bil dodal: »v Gospodu«, ne bi razumeli. Luč ste, pravi, v Gospodu; tema niste bili v Gospodu. Zakaj nekdanj ste bili tema; tu ni dodal »v Gospodu«. Tema torej v sebi, luč v Gospodu. Tako »ni bil on luč, ampak (je prišel), da bi pričeval o luči«.

7. Kje pa je luč sama? »Bila je prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na svet.« Če vsa-

⁶ Jan 1, 7.

⁷ Glej govor 1, 2 sl.

⁸ Jan 1, 8.

⁹ Jan 1, 9.

¹⁰ Ef, 5, 8.

kega človeka, ki pride, torej tudi Janeza. On sam je torej razsvetlil tistega, ki je hotel, da ga (ljudem) pokaže. Umejte, preljubi! Prišel je namreč k slabotnim dušam, k bolnim srcem, h krmežljivim duševnim očem. K takim je prišel. In kako bi mogla duša videti, kar v polnem pomenu jè¹¹? Tako se pogosto zgodi, da na ožarjenem predmetu spoznamo, da je sonce izšlo, ki ga z očmi ne moremo videti. Kajti tudi človek z bolnimi očmi je sposoben videti steno, od sonca osvetljeno in obsijano, ali goro ali drevo ali kaj podobnega je sposoben videti in drug osvetljen predmet mu pove, da je že izšlo (sonce), ki ga njegovo oko še ni sposobno videti. Tako so bili vsi, ki je k njim Kristus prišel, malo sposobni, da bi ga bili videli. Ožaril je Janeza. In ko je ta na glas povedal, da je ožarjen in osvetljen in da on ne ožarja in razsvetljuje, so spoznali njega, ki razsvetljuje, so spoznali njega, ki daje luč, so spoznali njega, ki napolnjuje. In kdo je to? »Ki razsvetljuje,« pravi, »vsakega človeka, ki pride na svet.« Kajti če ne bi bil (človek) odondod¹² šel, bi ne bil razsvetljenja potreben; zategadelj pa je človek tukaj razsvetljenja potreben, ker je šel odondod, kjer bi bil mogel biti zmeraj razsvetljen.

8. Kaj torej? Če je (Beseda) prišla sem, kje je bila? »Na tem svetu je bila.«¹³ Tu je bila in sem je prišla: tu je bila po božanstvu, sem je prišla po mesu; kajti ko je bila tu po božanstvu, je abotniki in slepci niso mogli videti. Krivični so tista tema, o kateri je rečeno: »Luč sveti v temi in tema je ni sprejela.« Glej, tu je tudi zdaj in tu je bil in zmeraj je tu; nikoli ne gre od tod, nikamor ne gre. Potrebna ti je

¹¹ »Quod perfecte est«, kar res in v polnem pomenu jè, kar ima razlog bivanja v samem sebi.

¹² Iz raja.

¹³ Jan 1, 10.

pomoč, da vidiš, da ne gre nikoli od tebe proč; ti ne smeš od njega proč, ki ne gre nikamor proč. Ti ga ne smeš zapustiti, pa te on ne zapusti. Nikdar ne pade, pa ti ne zapade¹⁴. Če ti padeš, ti on zapade, če ti stojiš, je pri tebi. Toda ti nisi (trdno) stal: spomni se, od kod si padel, od kod te je pahnil, ki je pred teboj padel. Pahnil te je ne s silo, ne s sunkom, ampak s tvojo voljo. Ko bi namreč v hudo ne privolil, bi stal, bi razsvetljen ostal. Zdaj pa, ko si že padel in si obolel na srcu, s katerim se dá videti ona luč, je prišel k tebi tak, kakršnega moreš videti¹⁵, in se pokazal kot tak človek, ki želi od človeka pričevanja. Od človeka želi pričevanja Bog in Bog ima človeka za pričo. Bog ima za pričo človeka, toda zaradi človeka: tako slabotni smo. S svetilko iščemo dan, kajti svetilko je Janeza imenoval Gospod in rekel: »On je bil svetilka, ki gori in sveti, vi pa ste se hoteli nekaj časa veseliti ob njegovi luči. Jaz pa imam večje pričevanje, kakor je Janezovo.«¹⁶

10. »Na svetu je bila (Beseda) in svet je po njej nastal.«¹⁷ Ne misli, da je bila na svetu tako, kakor je na svetu zemlja, je na svetu nebo, so na svetu sonce, mesec in zvezde, na svetu drevje, živad, ljudje. Ni bila tako na svetu. Kako pa je bila? Kakor tvorec, ki vlada, kar je ustvaril. Ni namreč tako naredil, kakor naredi mizar. Zunaj njega je skrinja, ki jo naredi: drugje je (skrinja), ko jo izdeluje, in čeprav je blizu, je vendar on, ki jo izdeluje, na drugem kraju in je zunaj dela, ki ga izdeluje. Bog pa ustvarja bivajoč v svetu, ustvarja bivajoč povsod in se nikamor ne loči,

¹⁴ Zapade (zajde) kakor sonce.

¹⁵ Se je učlovečil.

¹⁶ Jan 5, 35. 36.

¹⁷ Jan 1, 10.

ne obdeluje kakor od zunaj reči, ki jo ustvarja. Po pričujočnosti svojega veličastva naredi, kar naredi; s svojo pričujočnostjo vlada, kar je naredil. Tako je bila torej (Beseda) na svetu kakor oni, ki je svet po njem nastal: »Po njej je namreč svet nastal — in svet je ni spoznal.«¹⁸

11. Kaj pomeni, da »je svet po njej nastal«? Nebo, zemlja, morje in vse, kar je na njih, se imenuje svet. V drugem pomenu pa se ljubitelji sveta imenujejo svet. »Po njej je svet nastal — in svet je ni spoznal.« Mar li nebesa niso spoznala svojega Stvarnika? Ali angeli niso spoznali svojega Stvarnika? Ali niso zvezde spoznale svojega Stvarnika, ki ga hudobni duhovi priznavajo? Vse je povsod pričevalo o njem. Kdo ga pa ni spoznal? Oni, ki se imenujejo svet, ker ljubijo svet. Če ljubimo, prebivamo s srcem; zaradi ljubezni (do sveta) pa so zaslužili, da se imenujejo tako kakor tisti, ki pri njem (s srcem) bivajo. Kakor pravimo: »Ta hiša je slaba« ali: »Ta hiša je dobra,« pa pri hiši, ki ji pravimo slaba, ne grajamo sten, ali pri oni, ki ji pravimo dobra, ne hvalimo sten, marveč slabo hišo imenujemo slabe prebivalce in dobro hišo dobre prebivalce: tako tudi (imenujemo) svet tiste, ki s svojo ljubeznijo bivajo na svetu. Kdo so to? Kateri ljubijo svet; ti namreč s svojim srcem prebivajo na svetu. Kajti kateri sveta ne ljubijo, so sicer s telesom na svetu, s srcem pa prebivajo v nebesih, kakor pravi apostol: »Naša domovina pa je v nebesih.«¹⁹ »Po njej (Besedi) je torej svet nastal — in svet je ni spoznal.«

12. »V svojo lastnino je prišla,« ker je vse po njej nastalo. »In njeni je niso sprejeli.«²⁰ Kateri njeni? Ljudje, ki jih je ustvarila. Judje, ki jih je najprej

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Flp 3, 20.

²⁰ Jan 1, 11.

naredila, da bi bili nad vsemi narodi. Kajti druga ljudstva so molila malike in služila hudobnim duhom; to ljudstvo se je pa rodilo iz Abrahamovega semena in oni so bili prav posebno »njeni«, ker so ji bili tudi po telesu, ki ga je milostno sprejela, sorodni. »V svojo lastnino je prišla in njeni je niso sprejeli.« Je sploh niso sprejeli, je ni nihče sprejel? Se ni torej nihče zveličal? Nihče se namreč ne zveliča, razen kdor sprejme Kristusa, ko pride.

15. Dodal je: »Kateri so jo sprejeli.« Kaj jim je dala? Velika dobrotljivost, veliko usmiljenje! Kot edinec je bil rojen in ni hotel ostati edini. Mnogi ljudje brez otrok si, ko se postarajo, otroke posinovijo in store s svojo voljo, česar po svoji naravi niso mogli. Tako ravnajo ljudje. Če pa ima kdo sina edinca, se ga toliko bolj veseli, ker bo dobil vse v posest in ne bo nikogar, ki bi z njim dediščino delil, da bi bil ubožnejši. Bog pa ne tako. Prav svojega edinca, ki ga je rodil in ki je po njem vse ustvaril, je poslal na ta svet, da ne bi bil sam, ampak da bi imel posinovljene brate. Mi namreč nismo od Boga rojeni kakor Edinorojeni, ampak smo posinovljeni po njegovi milosti. Ta Edinorojeni je prišel razvezovat grehe, grehe, v katere smo bili zapleteni, da nas ni mogel zaradi njih posinoviti, ker so bili ovira; nje, ki si jih je hotel narediti za brate, je sam razvezal in naredil za sodediče. Apostol namreč pravi: »Ako pa sin, tudi dedič po Bogu;«²¹ in zopet: »Dediči božji, sodediči pa Kristusovi.«²² Ni se bal sodedičev, ker se njegova dediščina ne skrči, če jo imajo mnogi v posedu. Oni sami postanejo, če jih ima v posesti, njegova dediščina in on zopet postane njihova dedi-

²¹ Gal 4, 7.

²² Rim 8, 17.

ščina. Čuj, kako postanejo oni njegova dediščina: »Gospod mi je rekel: ‚Moj Sin si, danes sem te rodil; terjaj od mene in dal ti bom narode za tvojo dediščino!‘«²³ Kako pa on postane njihova dediščina? V psalmu pravi: »Gospod je delež moje dediščine in moje čaše.«²⁴ Mi imejmo njega v posedu in on imej v posedu nas; on imej nas v posesti kot Gospod, mi imejmo njega v posesti kot zveličanje, imejmo ga v posesti kot luč. Kaj je torej dala (Beseda) njim, ki so jo sprejeli? »Dala jim je pravico, da postanejo otroci božji; njim, ki vanjo verujejo,«²⁵ da se opri-mejo lesa²⁶ in gredo čez morje.

14. In kako se ti rode? Ker postanejo božji otroci in Kristusovi bratje, se kajpada rodé. Kajti če se ne rode, kako morejo biti otroci? Človeški otroci se pa rode iz mesa in krvi in iz volje moža in iz zakonske združitve. Kako se mu pa ti rode? — — — — —

15. Ti se pa rode »ne iz poželenja mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga«²⁷. Da se pa ljudje rode iz Boga, se je najprej Bog rodil iz njih. Kristus je namreč Bog in Kristus se je rodil iz ljudi. Na zemlji sicer ni nič drugega poiskal nego mater, ker je že v nebesih imel Očeta. Iz Boga je rojen on, ki smo po njem ustvarjeni, in iz žene je rojen on, ki smo po njem preustvarjeni. Ne čudi se torej, človek, da postaneš sin po milosti, da se rodiš iz Boga po njegovi Besedi! Poprej se je Beseda sama hotela roditi iz človeka, da bi se ti za gotovo rodil iz Boga in si rekel: Ni se brez vzroka hotel Bog roditi iz človeka; in sicer ne zaradi drugega, nego ker sem se mu zdel

²³ Ps 2, 7.

²⁴ Ps 15, 5.

²⁵ Jan 1, 12.

²⁶ Lesa križa; prim. zgoraj štev. 2. 3.

²⁷ Jan 1, 13.

nekaj vreden, da me je maredil neumrljivega in da se je zame umrljivo rodil. Da se nam pa od začudenja in osuplosti nad toliko milostjo ne bi zdelo neverjetno, da so ljudje iz Boga rojeni, je, kakor da bi ti dal zagotovilo, za besedami: »so se rodili iz Boga« rekel: »In Beseda je meso postala in med nami prebivala.«²⁸ Kaj torej strmaš, da se ljudje iz Boga rode? Poglej Boga, ki se je iz ljudi rodil: »In Beseda je meso postala in med nami prebivala.«

16. Ker je »Beseda meso postala in med nami prebivala«, je s svojim rojstvom pripravila mazilo, s katerim se namažejo oči našega srca, da moremo skozi njegovo nizkost uzreti njegovo veličastvo. Zato je »Beseda meso postala in med nami prebivala«; ozdravila je naše oči. In kaj nato? »In videli smo njeno slavo.«²⁹ Njene slave ne bi mogli nihče videti, če ga nizkost mesa ne bi ozdravila. Zakaj je nismo mogli videti? Pazite, predragi, in umejte, kaj pravim! Kakor prah je padlo v človekovo oko, padla je prst³⁰, ranila je oko, ni moglo videti luči. To ranjeno oko se namaže. Prst ga je ranila, prst se nanj dene, da ozdravi. Vsa mazila in zdravila so namreč le iz prsti. Prah te je oslepil, prah te ozdravi; meso te je namreč oslepilo, meso te ozdravi. Duša je namreč postala mesena, ker je privolila v meseno poželenje; to je oslepilo oko srca. »Beseda je meso postala«: ta zdravnik ti je pripravil mazilo. Ker je prišel tako, da je z mesom ugonobil okvare mesa in s smrtjo usmrtil smrt, zato si dosegel, da moreš, ker je »Beseda meso postala«, reči: »In videli smo njeno slavo.« Kakšno slavo? Mar li, kakršen je postal kot Sin človekov? Toda to je njegova nizkost, ne njegova slava. Pač pa (ono slavo), za

²⁸ Jan 1, 14.

²⁹ Jan 1, 14.

³⁰ Meseno poželenje.

katero je izbistren človeški vid, ozdravljen po mesu: »Videli smo njegovo slavo, slavo kakor Edinorojenega od Očeta.«³¹ — — — — —

Tretji govor.

Jan 1, 15—18.

8. »In iz njegove polnosti smo vsi prejeli.« Kaj ste prejeli? »In milost za milost.«¹ Tako se glase evangeljske besede, če jih primerjaš z grškimi rokopisi. Ne pravi: In iz njegove polnosti smo vsi prejeli, milost za milostjo, marveč pravi takole: »In iz njegove polnosti smo vsi prejeli in n milost za milost« smo prejeli, kakor da je hotel, naj tako umejemo, da smo iz njegove polnosti nekaj prejeli in povrh milost za milost. Prejeli smo namreč iz njegove polnosti prvič milost in zopet milost, milost za milost. Katero milost smo najprej prejeli? Vero. Živeč v veri živimo v milosti. S čim smo pač to zaslužili? S katerimi našimi prejšnjimi zaslužnimi deli? Nihče samega sebe ne božaj; obrni se k svoji vesti, preišči skrivne koticke svojih misli, premisli zapovrstjo svoja dela; ne misli, kaj je, če je že kaj, marveč kaj je bil, da bi iz njega nekaj bilo²: našel bo, da ni nič drugega vreden nego kazni. Če si bil torej kazni vreden in je prišel on ne grehe kaznovat, ampak grehe odpuščat, ti je podaril milost, ni plačal zasluženja. Od kod ima milost ime? Od tod, da je mil dar³. Nisi namreč s prejšnjimi zasluženji

³¹ Jan 1, 14.

¹ Jan 1, 16.

² Pomisli naj, da je bil grešnik in da bi iz njega nič ne bilo, če bi bil samemu sebi prepuščen.

³ Do besede: »Od kod ima milost (gratia) ime? Ker se zastonj (gratis) podeli.«

kupil, kar si prejel. To milost je torej grešnik najpoprej prejel, da so se mu grehi odpustili. Kaj je zaslužil? Vpraša naj pravico, najde kazen; vpraša naj usmiljenje, najde milost. To pa je tudi Bog po prerokih obljubil. Ko je torej prišel, da bi dal, kar je obljubil, ni dal samo milosti, ampak tudi resnico. Kako je dal resnico? Ker se je izpolnilo, kar je bilo obljubljeno.

9. Kaj pomeni torej: »Milost za milost«? Z vero zaslužimo Boga; in ker nismo bili vredni, da bi se nam bili grehi odpustili, se vera imenuje milost, ker smo tolik dar brez zasluženja prejeli. Kaj je milost? Mil dar. Kaj je mil dar? Darilo, ne plačilo. Če jo je bil dolžan, ti je dal plačilo, ne podaril milosti. Če ti jo je bil res dolžan, si bil dober; če si pa bil hudoben, kakor je res, pa si veroval v njega, ki krivičnega opraviči — kaj pomeni: krivičnega opraviči? iz krivičnega naredi pravičnega — pomisli, kaj ti je moralo pretiti po postavi in kaj si dosegel po milosti. Ko si pa prejel milost vere, boš pravičen iz vere — »pravični namreč živi iz vere«⁴ — in boš živeč iz vere zaslužil Boga; ko pa boš živeč iz vere zaslužil Boga, boš prejel za plačilo nesmrtnost in večno življenje. Tudi to je milost, kajti za katero zasluženje prejmeš večno življenje? Za milost. Če je namreč vera milost in večno življenje nekako plačilo za vero, se sicer zdi, da povrne Bog večno življenje kot dolg — komu je dolžan? Verniku, ki ga je z vero zaslužil — toda, ker je že vera milost, je večno življenje milost za milost.

10. Poslušaj apostola Pavla, kako priznava milost in potem izterjava dolg. Kako priznava Pavel milost? »Dasi sem bil prej bogokletnik, preganjalec in nasilnik, sem pa dosegel usmiljenje.«⁵ Ima se za nevred-

⁴ Rim 1, 17.

⁵ 1 Tim 1, 13.

nega, da bi bil milost dosegel, vendar pa jo je dosegel, ne po svojem zasluženju, ampak po božjem usmiljenju. Poslušaj pa zdaj, kako terjaja dolg, dasi je najprej prejel nezasluženost milost. »Jaz se že darujem,« pravi, »in čas moje razveze je blizu. Dobri boj sem dobojeval, tek dokončal, vero ohranil. Odslej mi je pripravljena krona pravice.«⁶ Zdaj zahteva dolg, zdaj izterjuje dolg. Poglej namreč nadaljnje besede: »ki mi jo bo dal oni dan Gospod, pravični sodnik.«⁷ Da je prej prejel milost, je potreboval usmiljenega Očeta; da prejme plačilo milosti, pravičnega sodnika. On, ki ni obsodil brezbožnega, bo li mar obsodil vernega? In vendar ti je, če natančno preudariš, on dal najprej milost, s katero si ga zaslužil; nisi namreč sam od sebe zaslužil, da bi ti bil kaj dolžan. Če ti torej pozneje dá plačilo nesmrtnosti, venča svoje darove, ne tvoje zasluženje. Torej, bratje, »vsi smo iz njegove polnosti prejeli«, prejeli iz polnosti njegovega usmiljenja, iz obilnosti njegove dobrote. Kaj? Odpuščanje grehov, da smo bili opravičeni po veri. In kaj povrh? »Milost za milost«: za to milost, po kateri iz vere živimo, naj prejmemo drugo. Vendar kaj drugega nego milost? Kajti če rečem, da mi je tudi to dolžan, si nekaj lastim, kot da bi mi po pravici šlo. Gospod pa venča v nas darove svojega usmiljenja, toda le, če stanovitno živimo v milosti, ki smo jo najprej prejeli. — — — — —

16. »Postava je bila dana po Mojzesu, milost in resnica je prišla po Jezusu Kristusu.«⁸ Postava je bila po služabniku dana, naredila nas je krive; po vladarju je bilo dano odpuščanje, oprostilo je krivce. »Postava

⁶ 2 Tim 4, 6—8.

⁷ 2 Tim 4, 8.

⁸ Jan 1, 17.

je bila dana po Mojzesu.« Služabnik si ne lásti nič več, nego je bilo po njem dano! Izvoljen za visoko službo kot zvesti služabnik v hiši⁹, pa vendarle služabnik, more delati po postavi, ne more pa odvezati kršitve postave. »Postava je bila torej dana po Mojzesu, milost in resnica je prišla po Jezusu Kristusu.«

17. Da ne bi morda kdo ugovarjal: »Ni li tudi milost in resnica prišla po Mojzesu, ki je videl Boga?« je takoj dodal: »Boga ni nikoli nihče videl.«¹⁰ Kako pa je Mojzes Boga spoznal? Ker je Gospod služabniku razodel. Kateri Gospod? Kristus sam, ki je pred seboj po služabniku poslal postavo, da bi sam prišel z milostjo in resnico. »Boga ni nikoli nihče videl.« In kako se je služabniku, kolikor je mogel doumeti, prikazal? Toda »edinorojeni Sin, ki je v naročju Očetovem, on je povedal«¹¹. Kaj pomeni: »v naročju Očetovem«? V Očetovi skrivnosti. — — Oni, ki je Očeta spoznal v Očetovi skrivnosti, on je povedal; kajti »Boga ni nikoli nihče videl«. On je torej prišel in povedal, kar je videl. Kaj je videl Mojzes? Mojzes je videl oblak, videl angela, videl ogenj¹². Vse to so stvari: bile so podoba svojega Gospoda, niso pa bile pričujoči Gospod. — — — — —

18. Vedite, da vse tisto, kar se je videlo telesno, ni bilo božje bistvo. Tisto vidimo namreč s telesnimi očmi. S čim se pa vidi božje bistvo? Vprašaj evangelij! »Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali.«¹³ — —

20. Isto je ondi v dekalogu (Judom) zapovedano kakor tudi nam, toda ni isto obljubljeno kakor nam. Kaj je nam obljubljeno? Večno življenje. »To pa je

⁹ Prim. Hebr 3, 5.

¹⁰ Jan 1, 18.

¹¹ Ibidem.

¹² Eksod 3, 2; 13, 21.

¹³ Mt 5, 8.

večno življenje, da poznajo tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.«¹⁴ Spoznanje božje se obeta: to je milost za milost. Bratje, zdaj verujemo, ne vidimo; za to vero bo plačilo, da bomo videli, kar verujemo. To so vedeli preroki, toda bilo je prikrito, dokler ni prišlo. Kajti neki ljubitelj pravi v psalmih vzdihujoč: »Samo eno prosim Gospoda, to si želim.«¹⁵ Vprašuješ, česa prosi? Morda meseno prosi, ka-li, zemlje, v kateri teče mleko in med, čeprav je je treba duhovno iskati in želeti; ali morda poraza svojih sovražnikov, ali smrti nasprotnikov, ali oblasti in bogastva tega sveta? Od ljubezni namreč gori, milo vzdihuje, žari in koprni. Poglejmo, česa prosi! »Samo eno prosim Gospoda, to si želim.« Kaj je, kar terja? »Da bi prebival v hiši Gospodovi vse dni življenja.«¹⁶ In misli si, da prebivaš v Gospodovi hiši — v čem bo ondi tvoje veselje? »Da bi gledal sladkost Gospodovo.«¹⁷

21. — — — Takšno plačilo nam je obljubljeno, bratje moji: kaj takega ljubite, po takem kraljestvu vzdihujate, po taki domovini hrepenite, če hočete doseči tisto, s čimer je prišel naš Gospod, namreč milost in resnico. Če pa želiš od Gospoda telesno plačilo, si še pod postavo¹⁸ in zato postave ne boš izpolnil¹⁹. Ko namreč vidiš, da imajo teh časnih reči v izobilju ljudje, ki Boga žalijo, se spotakneš in si rečeš: »Glej, jaz častim Boga, vsak dan tekam v cerkev, imam od klečanja žulje na kolenih, in vendarle boleham; drugi

¹⁴ Jan 17, 3.

¹⁵ Ps 26, 6.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ps 26, 7.

¹⁸ V stari zavezi je Bog obetal ljudstvu časne dobrote.

¹⁹ Postava velewa, kaj je treba storiti, ne daje pa človeku moči (milosti), da bi jo izpolnjeval.

ljudje pa morijo, ropajo, so židane volje in imajo vsega preveč, dobro jim gre.« Takšnih reči si torej od Boga terjaj? Saj si vendar otrok milosti! Če ti je Bog dal milost zato, ker jo je dal zastonj, ga zastonj ljubi! Nikar ne ljubi Boga za plačilo, on sam ti bodi plačilo! Tvoja duša naj reče: »Samo eno prosim Gospoda, to želim, da bi prebival v hiši Gospodovi vse dni življenja, da bi gledal sladkost Gospodovo.« Ne boj se, da bi se ti priskutilo! Tako boš užival lepoto, da jo boš zmeraj užival, pa se je ne boš nikoli naužil, ali bolje, da se je boš zmeraj naužil in nikoli naužil. Če namreč rečem, da se ne boš naužil, boš lačen; če rečem, da se boš naužil, se moram bati, da se ti priskuti. Kjer pa ne bo ne priskute ne lakote, ne vem, kaj naj temu rečem. Toda Bog ima, kar podari onim, ki ne vedo, kako naj povedo, in (vendar) verujejo, da bodo prejeli.

Četrty govov.

Jan 1, 19—33.

— — — — —

12. »In jaz ga nisem poznal, ali da se razodene Izraelu, zato sem jaz prišel in z vodo krščujem.« In Janez je pričeval: »Videl sem Duha, ki je prihajal kakor golob z neba in ostal na njem. In jaz ga nisem poznal; ali kateri me je poslal krščevati z vodo, mi je rekel: »Na kogar boš videl Duha prihajati in ostati na njem, ta je, kateri krščuje s svetim Duhom.« In jaz sem videl in sem priča, da je ta Sin božji.«¹ Pazite malo, predragi! Kdaj je Janez Kristusa spoznal? Bil je namreč poslan krščevati z vodo. Vprašali so ga: Zakaj? »Da se razodene Izraelu,« je dejal. Kaj je Janezov krst koristil? Bratje moji, če bi bil kaj koristil,

¹ Jan 1, 51—54.

bi še zdaj bil in bi se ljudje krščevali z Janezovim krstom in tako prihajali h Kristusovemu krstu. Toda kaj pravi? »Da se razodene Izraelu;« to je, da se prav Izraelu, izraelskemu ljudstvu, Kristus razodene, je prišel z vodo krščeovat. Janez je prejel službo krščeovanja, da bi z vodo pokore pripravljaj Gospodu pot, ker ni bil sam Gospod. Ko pa je bil Gospod znan, je bilo odveč, pripravljati mu pot, ker je sam postal pot tistim, ki so ga spoznali. Zategadelj Janezov krst ni dolgo trajal. Toda kako se je Gospod pokazal? Nizek; zato je Janez prejel krst, da bi se dal sam Gospod z njim krstiti.

13. Je li bilo Gospodu potrebno, da se je dal krstiti? Pri priči odgovorim z drugim vprašanjem: Je li bilo Gospodu potrebno, da se je rodil? Je li bilo Gospodu potrebno, da je bil križan? Je li bilo Gospodu potrebno, da je umrl? Je bilo Gospodu potrebno, da je bil pokopan? Če je torej zaradi nas vzel nase toliko ponižanje, naj ne bi bil vzel krsta, ka-li? In kaj je koristilo, da je prejel služabnikov krst? Da bi se ti ne obotavljaj prejeti Gospodov krst. Pazite, predragi! Utegnili bi biti v cerkvi katehumeni s posebno milostjo obdarjeni. Vidiš včasih katehumenta, ki se popolnoma zdrži nečistovanja, dá svetu slovo, se odpove vsemu, kar ima, in razdeli med uboge, in vendar je katehumen, v zveličavnem nauku nemara boljje podučen nego mnogi verniki. Zanj je nevarnost, da glede svetega krsta, ki grehe odpušča, sam pri sebi reče: »Kaj naj še več prejmem? Glej, boljši sem od tega in onega vernika.« Pri tem ima na misli vernike, ali zakonske ali nevedne ali take z imetjem, ki ga je on že med uboge razdelil, se ima za boljšega mimo onega, ki je že krščen, in se upira priti h krstu, češ: »To naj bi prejel, kar ima ta in ta!« Pa si predstavi one, ki jih prezira, in se mu gabi prejeti, kar so

manjši prejeli, ker se ima za boljšega: in vendar ima na sebi še vse grehe, in če ne pride k zveličavnemu krstu, kjer se grehi razvežejo, ne more kljub vsem svojim vrlinam v nebeško kraljestvo. Da bi pa Gospod takega prevzetnega človeka privabil k svojemu krstu, da se mu grehi odpuste, je sam prišel h krstu svojega služabnika; četudi ni imel, kar bi se mu naj bilo odpustilo in kar bi se mu naj bilo izmilo, je prejel krst od služabnika ter ošabnega in prevzetnega sina, ki se morda upira z nevednimi vred prejeti, kar bi ga moglo zveličati, nekako takole ogovoril: »Kako se šopiriš? Kako se povzdiguješ? Kolika je tvoja vrlina? Kolika tvoja milost? Utegne li biti večja od moje? Če sem jaz prišel k služabniku, se li ti obotavljaš priti h Gospodu? Če sem jaz prejel služabnikov krst, imaš li ti za malo, če te Gospod krsti?«

14. Da spoznate, bratje, da Gospoda ni prignala k Janezu kaka grešna vez, je Janez, ko se je prišel Gospod k njemu krščevat, rekel, kakor poročajo drugi evangelisti: »Ti hodiš k meni? Meni je treba, da me ti krstiš.« In kaj mu je odgovoril? »Pusti zdaj; izpolni naj sè vsa pravica!«² Kaj pomeni: »Izpolni naj se vsa pravica«? Prišel sem, da za ljudi umrem, se li naj ne dam za ljudi krstiti? Kaj pomeni: »Izpolni naj se vsa pravica«? Izpolni naj se vse ponižanje! Kaj torej? Naj li ne bi bil prejel krsta od dobrega služabnika, kateri je nase vzel trpljenje od hudobnih služabnikov? Pazite torej! Ko je bil Gospod krščen, naj bi li nihče več ne bil krščen z Janezovim krstom, če je Janez zato krščeval, da bi Gospod v njegovem krstu pokazal svojo ponižnost? Mnogo jih pa je bilo (poprej) krščenih z Janezovim krstom. Krščen je bil z Janezovim krstom Gospod in Janezov krst je prenehal; takoj

² Mt 3, 14. 15.

nato so Janeza vrgli v ječo in kasneje ne vemo, da bi bil kdo s tem krstom krščen. Če je torej tudi Janez zato prišel krščeovat, da bi se nam pokazala Gospodova ponižnost, da bi se mi ne ustavljali prejeti krst od Gospoda, ker ga je on prejel od služabnika: ali naj bi bil Janez krstil samo Gospoda? Toda če bi bil Janez samo Gospoda krstil, bi me manjkalo takih, ki bi trdili, da je bil Janezov krst svetejši od Kristusovega, kakor da bi bil samo Kristus vreden Janezovega krsta, Kristusovega krsta pa človeški rod. Pazite, predragi! S Kristusovim krstom smo bili mi krščeni, pa ne samo mi, ampak tudi vesoljni svet, in tako se bo krščevalo do konca. Kdo izmed nas se more kakor koli primerjati s Kristusom, ki je Janez o njem rekel, da ni vreden odvezati jermen njegovega obuvala? Če bi bil torej Kristus, tako vzvišeni človek in Bog, edini krščen z Janezovim krstom, kaj bi utegnili ljudje trditi? »Kakšen krst,« (bi trdili,) »je Janez imel! Velik krst, neizrekljivo skrivnost! Glejte, edini Kristus je bil vreden, da je bil z Janezovim krstom krščen!« In tako bi se služabnikov krst zdel večji od Gospodovega krsta. Tudi drugi so bili z Janezovim krstom krščeni, da se Janezov krst ne bi zdel boljši od Kristusovega. Gospod pa je bil krščen, da bi se drugi služabniki ne obotavljali prejeti Gospodov krst, ko je Gospod prejel služabnikov krst. Za to je bil Janez poslan.

Peti govor.

Jan 1, 35.

---

5. — — — Da bi nam Gospod dal zgled ponižnosti, da bi prejeli zveličanje po krstu, je Kristus prejel, kar njemu ni bilo potrebno, pa je bilo zaradi nas potrebno.

In zopet, da se ne bi to, kar je Kristus od Janeza prejel, bolj cenilo od Kristusovega krsta, je smel Janez tudi druge krščevati. Toda kateri so bili od Janeza krščeni, jim to ni bilo dovolj; krščeni so bili namreč tudi s Kristusovim krstom, ker Janezov krst ni bil Kristusov krst. Kateri prejmejo Kristusov krst, ne žele Janezovega krsta; kateri so prejeli Janezov krst, so poželeli Kristusov krst. Kristusu je bil torej dovolj Janezov krst. Kako bi ne bil dovolj, ko mu ni bil niti potreben? Njemu namreč noben krst ni bil potreben, marveč da bi nas spodbudil za svoj krst, je prejel služabnikov krst. In da se služabnikov krst ne bi cenil nad Gospodov krst, so bili tudi drugi krščeni s krstom sosluzabnika. Toda kateri so bili krščeni s krstom sosluzabnika, so morali biti krščeni z Gospodovim krstom; kateri pa se krste z Gospodovim krstom, ne potrebujejo krsta sosluzabnika.

6. Ker je torej Janez prejel oblast krščevati s krstom, ki naj bi se imenoval prav Janezov krst, Gospod pa ni hotel svojega krsta nikomur dati¹, ne zato da bi nihče ne bil krščen z Gospodovim krstom, marveč zato, da bi zmeraj krščeval Gospod sam, sledi, da tudi po služabnikih Gospod sam krščuje, to je, da tiste, ki jih služabniki krste, krsti Gospod, ne oni. Nekaj drugega je namreč krščevati po pooblastilu, nekaj drugega pa krščevati iz oblasti. Krst je namreč tak, kakršen je tisti, s čigar oblastjo se podeljuje, ne, kakršen je tisti, ki ga po svoji službi podeljuje. Takšen je bil Janezov krst, kakršen je bil Janez: pravičen krst pravičnega, vendar človeka, ki pa je od Gospoda prejel to milost in tako veliko milost, da je bil vreden priti pred sod-

¹ Tako namreč, da bi bil njegov krst, po njem, krstijelju, imenovan.

nikom in ga pokazati s prstom in izpolniti besedo pre-rokbe: »Glas vpijočega v puščavi: Pripravite Gospodu pot!«² Gospodov krst pa je takšen, kakršen je Gospod. Gospodov krst je torej božji, ker je Gospod — Bog.

7. Gospod bi bil pa mogel, če bi bil hotel, kakemu svojemu služabniku dati oblast, da bi delil njegov krst namesto njega, in prenesti od sebe oblast krščevanja, jo dati svojemu služabniku in dati krstu, prenešenemu na služabnika, tako moč, kakršno bi imel krst, ki bi ga Gospod sam podeljeval. Tega pa ni hotel zato, da bi krščenci zaupali nanj (= Gospoda), ki o njem vedo, da jih krščuje. Ni torej hotel, da bi služabnik stavil svoje upanje na služabnika. Zato je apostol ljudem, ki jih je videl, da so hoteli staviti svoje upanje na njega, zaklical: »Ali je bil Pavel za vas križan? Ali ste bili na Pavlovo ime krščeni?«³ Pavel je torej krščeval kot služabnik, ne kot tak, ki ima po sebi oblast; Gospod pa je krščeval kot oblast sama. Pazite! Gospod bi bil lahko dal svojim služabnikom to oblast, pa ni hotel. Če bi bil namreč dal svojim služabnikom to oblast, to je, da bi bilo njihovo, kar je bilo Gospodovo, bi bilo toliko krstov, kolikor bi bilo služabnikov; tako bi, kakor govorimo o Janezovem krstu, govorili o Petrovem krstu, o Pavlovem krstu, o Jakobovem krstu, o Tomaževem, Matejevem, Jernejevem krstu; kajti oni (krst) se je imenoval Janezov krst. Pa morda se kdo upre in poreče: »Dokaži, da se je oni imenoval Janezov krst!« Dokazal bom z besedami Resnice, ko je vprašala Jude: »Janezov krst — odkod je, iz nebes ali od ljudi?«⁴ Da se torej ne bi reklo, da je toliko krstov, kolikor bi bilo služabnikov, ki bi, prejemši od Gospoda oblast, krščevali, je Gospod sebi pridržal oblast kršče-

² Iz 40, 3.

³ 1 Kor 1, 13.

⁴ Mt 21, 25.

vanja, služabnikom je dal službo. Služabnik pravi, da krsti. Prav pravi, kakor pravi apostol: »Krstil sem tudi Štefánovo hišo,«⁵ toda kot služabnik: Zategadelj pripusti Bog, ki je sebi pridržal oblast, da (služabnik) krsti, četudi je malo previden, pa opravlja službo, in četudi ga ljudje ne poznajo in ga Bog pozna.

8. Tega pa Janez o Gospodu ni vedel. Da je bil Gospod, je vedel; da bi se mu moral dati krstiti, je vedel in javno povedal; da je bil oni Resnica in on poslan od Resnice kot resničen (glasnik), to je vedel. Česa pa o njem ni vedel? Da bo sebi pridržal oblast nad svojim krstom in je ne bo predal in prenesel na kakega služabnika, marveč naj bi krščeneč — bodi si da dober služabnik vršeč službo krsti, bodi si da malo previden služabnik vršeč službo krsti — vedel, da ne prejme krsta od nikogar drugega nego od njega, ki si je pridržal oblast krščevanja. In da spoznate, bratje, da Janez tega o njem ni vedel in da je to po golobu zvedel — kajti Gospoda je poznal, toda da si bo pridržal oblast krščevanja in je ne bo dal nobenemu služabniku, še ni vedel; v tem smislu je rekel: »In jaz ga nisem poznal«⁶ — da spoznate, da ondi to trdi, pazite na nadaljnje besede: »Ali kateri me je poslal krščevati z vodo, on mi je rekel: „Na kogar boš videl Duha prihajati in ostati na njem, ta je.“«⁷ — — —

9. — — — Kaj je ta? Gospod? Vem. Toda si li že vedel, da ta Gospod, ki ima oblast krščevanja, te oblasti ne bo dal nobenemu služabniku, marveč si jo bo pridržal, da bi vsak, kogar krsti služabnik službo vršeč, krst pripisal ne služabniku, ampak Gospodu? Si li to že vedel? Tega nisem vedel, dokler mi ni rekel: »Ná

⁵ 1 Kor 1, 16.

⁶ Jan 1, 31.

⁷ Jan 1, 33.

kogar boš videl Duha prihajati in ostati na njem, ta je, ki krščuje s svetim Duhom.« Ne pravi: Ta je Gospod; ne pravi: Ta je Jezus; ne pravi: Ta je, ki je bil rojen iz device Marije, ki prihaja za teboj, pa je bil pred teboj; ne pravi tega, kajti to je Janez že vedel. Česa pa ni vedel? Da bo Gospod sam imel in sebi pridržal oblast nad krstom, naj bo pričujoč na zemlji, naj bo po telesu odsoten v nebesih in z veličastvom pričujoč (na zemlji), da si bo pridržal oblast nad krstom, da ne bi Pavel rekel: »Moj krst,« da ne bi Peter rekel: »Moj krst.« Zato glejte, pazite, kaj pravijo apostoli! Nihče izmed apostolov ni rekel: »Moj krst.« Dasi so vsi imeli en evangelij, vendar slišiš, da so govorili: »Moj evangelij,« ne slišiš pa jih, da bi bili govorili: »Moj krst.«

— — — — —

15. — — — Toda služabniki tako velikega sodnika, pravijo⁸, morajo biti pravični, da morejo krščevati. Tudi jaz trdim in vsi trdimo, da morajo biti služabniki tako velikega kralja pravični. Služabniki naj bodo pravični, če hočejo; če pa tisti, ki sede na Mojzesovi stolici, nočejo biti pravični, mi je dal zagotovilo moj učitelj, ki je njegov Duh o njem rekel: »Ta je, ki krščuje.« Kakó mi je dal zagotovilo? »Mojzesovo stolico,« je rekel, »so zasedli pismouki in farizeji. Kar vam poreko, storite, po njih delih pa se ne ravnajte; govore namreč, pa ne delajo.«⁹ Če je služabnik pravičen, ga štejem s Pavlom, ga štejem s Petrom; s tema štejem pravične služabnike, ker pravični služabniki ne iščejo svoje slave. So namreč služabniki in nočejo veljati za sodnike, groza jih je, da bi kdo nanje stavil svoje upanje; s Pavlom torej vzporejam pravičnega

⁸ Donatisti.

⁹ Mt 23, 2. 3.

služabnika. Kaj namreč pravi Pavel? »Jaz sem sadil, Apolo je zalival, Bog pa je rast dajal; nič ni, kateri sadi, in nič, kateri zaliva, ampak kateri daje rast, Bog.«¹⁰ Kdor pa je ošaben služabnik, se šteje s hudičem. Toda ne omadežuje se Kristusov dar, ki priteka po njem čist, ki prihaja po njem neskaljen v rodovitno zemljo. Postavimo, da je pretok sam kamnit in iz vode ne more roditi sadu; voda teče tudi skoz kamnit pretok in teče na gredice; v kamnitem pretoku ničesar ne rodi, pa vendar na vrtovih rodi preobilen sad. Duhovna moč zakramenta je kakor luč: tisti, ki naj jih razsvetli, jo prejmejo čisto, in četudi gre skoz nečiste, se ne omadežuje. Služabniki naj bodo kajpada pravični in naj ne iščejo svoje slave, ampak slavo onega, ki mu služijo. Gledajo naj na Janeza! Glejte, Janez je bil poln svetega Duha in imel krst iz nebes, ne od ljudi, in kako dolgo ga je imel! Sam je rekel: »Pripravite Gospodu pot!« Ko pa je bil Gospod spoznan, je sam postal pot; ni bilo več treba Janezovega krsta, da bi se bila po njem Gospodu pot pripravljala.

Šesti govor.

O istem mestu evangelija.

---

6. — — — — Na tej oblasti, ki jo je Kristus sebi pridržal in ki je ni na nobenega svojih služabnikov prenesel, čeprav je hotel krščevati po svojih služabnikih, na tej oblasti sloni edinost cerkve, ki jo pomeni golob, ki je o njej rečeno: »Ena je moja golobica,

¹⁰ 1 Kor 3, 6. 7.

edina svoje matere.«¹ Če bi se namreč, kakor sem rekel, bratje moji, oblast prenesla od Gospoda na služabnike, bi bilo toliko krstov, kolikor bi bilo služabnikov, in bi ne bilo več edinosti krsta.

7. Pazite, bratje! Preden je prišel naš Gospod Jezus Kristus h krstu — kajti po krstu je prišel nanj golob, po katerem je Janez spoznal nekaj posebnega, ko mu je bilo rečeno: »Na kogar boš videl Duha prihajati in ostati na njem, ta je, ki krščuje s svetim Duhom«² — je Janez že vedel, da on krščuje s svetim Duhom; toda šele tu je zvedel, da na ta posebni način, da oblast ne prejde od njega na drugega, dasi mu dá (službo krščevanja). In s čim dokažemo, da je Janez že vedel tudi to, da bo Gospod krščeval s svetim Duhom, da bi uvideli, kako je na golobu spoznal to, da bo Gospod krščeval s svetim Duhom tako, da ta oblast ne prejde na nobenega drugega človeka? S čim to dokažemo? Golob je prišel, ko je bil Jezus že krščen; preden pa je prišel Gospod, da bi ga Janez v Jordanu krstil, ga je, smo dejali, že poznal, ker je rekel: »Ti hodiš k meni, da te krstim? Meni je treba, da me ti krstiš.«³ Glejte, poznal je Gospoda, poznal božjega Sina; s čim dokažemo, da je že vedel, da on krščuje s svetim Duhom? Ko jih je mnogo prihajalo h krstu, jim je Janez, preden je prišel (Jezus) k reki, dejal: »Jaz vas krščujem z vodo; ta pa, ki pride za menoj, je večji od mene in jaz nisem vreden, da bi mu odvezal obuvalo; on vas bo krstil s svetim Duhom in ognjem.«⁴ Tudi to je vedel. Kaj drugega je torej po golobu zvedel, da ne bi bil pozneje na laž postavljen — Bog varuj, da bi kaj takega mislili! —

¹ Vp 6, 8.

² Jan 1, 33.

³ Mt 3, 14.

⁴ Mt 3, 11.

nego da bo Kristusu lastno to, da se bo, četudi bodo mnogi služabniki krščevali, bodi si pravični bodi si malopridni, svetost krsta pripisovala samo njemu, ki je nanj prišel golob in ki je o njem rečeno: »Ta je, ki krščuje s svetim Duhom.« Naj krsti Peter, ta (Gospod) je, ki krsti; naj krsti Pavel, ta je, ki krsti; naj krsti Juda, ta je, ki krsti.

8. Če se namreč svetost krsta meri po različnem zasluženju, bodo različni krsti, ker je zasluženje različno; in vsak bo mislil, da je prejel nekaj toliko boljšega, kolikor boljši se zdi tisti, od katerega je prejel. Celo sveti, umejte, bratje, dobri, ki pripadajo golobu⁵, ki imajo delež v mestu Jeruzalemu, celo dobri v cerkvi, o katerih pravi apostol: »Gospod pozna svoje,«⁶ imajo različno milost, nimajo vsi enakega zasluženja: drug je svetejši od drugega, drug boljši mimo drugega. Če torej n. pr. ta prejme krst od tega pravičnega in svetega, drug pa od drugega, ki ima manj zasluženja pri Bogu, je na nižji stopnji, manj zdržno in popolno živi, zakaj je vendarle eno in enako, kar prejmeta, če ne zato, ker »je ta, ki krsti«? Če torej krstita dober in boljši, kako da ta (krščenelec) ne prejme dobrega (krsta) in oni boljšega, marveč, dasi sta služabnika eden dober in drugi boljši, je eno in enako, kar (krščenca) prejmeta, ni pa boljše pri tem in slabše pri onem. Tako je tudi, če krsti hudoben, ker ga cerkev ne pozna ali ga trpi — hudobni so ali neznani ali se trpe; trpe se pleve, dokler se gumno na koncu ne očisti — je krst, ki ga je podelil, isti in ne neenak zaradi neenakosti služabnikov, marveč isti in enak, ker »je ta, ki krsti«.

---

⁵ Cerkvi.

⁶ 2 Tim 2, 19.

Sedmi govor.

Jan 1, 54—51.

5. »Naslednji dan je spet Janez ondi stal in z njim dva izmed njegovih učencev; in ko se je ozrl v mimo idočega Jezusa, je rekel: ,Glejte, Jagnje božje!«¹ Dà, on je v posebnem pomenu Jagnje; kajti tudi učence je imenoval jagnjeta: »Glejte, pošiljam vas kakor jagnjeta med volkove.«² Rekel jim je tudi luč: »Vi ste luč sveta;«³ toda v drugem pomenu on, ki je bilo o njem rečeno: »Bila je prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet.«⁴ Tako tudi Jagnje v posebnem pomenu, edino brez madeža, brez greha; ne, ki bi se mu bili madeži izbrisali, ampak ki madeža ni imelo. Zakaj je namreč Janez rekel o Gospodu: »Glejte, Jagnje božje«? Mar li Janez sam ni bil svet mož? Ni li bil ženinov prijatelj⁵? V posebnem pomenu se torej on (Gospod) na tem mestu imenuje Jagnje božje; kajti edino kri tega Jagnjeta je mogla ljudi odkupiti.

6. Bratje moji, če poznamo svojo odkupnino, da je namreč Jagnjetova kri, kdo so ti, ki danes obhajajo svečanost⁶ krvi neke kdo ve kake ženske? Kako nehvaležni so! Utrgali so, pravijo, neki ženski zlate uhane z ušes, ulila se je kri; dali so zlati nakit na tehtnico in kri je potegnila mnogo več. Če je kri žen-

¹ Jan 1, 55. 56.

² Mt 10, 16. Grški tekst in vulgata imata »ovce«.

³ Mt 5, 14.

⁴ Jan 1, 9.

⁵ Prim. Jan 5, 29.

⁶ Avguštin je govoril na dan neke sicer neznane poganske ali praznoverske svečanosti, h kateri je drl zlasti ženski svet, kakor omenja Avguštin na začetku svojega govora.

ske tako težka, da vzdigne na tehtnici zlato, kakšno pezo ima kri Jagnjeta, ki je svet po njem nastal, da vzdigne svet! Nekega kdo ve kakšnega duha je kri spravila, da je pritisnil na težo. Nečisti duhovi so vedeli, da Jezus Kristus pride, zvedeli so od angelov, zvedeli iz prerokov in ga pričakovali. Kajti če ga niso pričakovali, zakaj so vpili: »Kaj imaš ti z nami? Si prišel pred časom, da nas pogubiš? Vemo, kdo si — svetnik božji!«⁷ Vedeli so, da pride, niso pa vedeli časa. Pa kaj ste slišali v psalmu o Jeruzalemu? »Tvojim služabnikom se toži po njegovih kamnih in bole jih njegove podrtine. Vstal boš in se usmilil Siona, zakaj prišel je čas, da se ga usmiliš.«⁸ Ko je prišel čas, da se je Bog usmilil, je Jagnje prišlo. Kakšno Jagnje, da se ga volkovi boje? Kakšno Jagnje, ki je usmrčeno usmrtilo leva? Hudič se namreč imenuje lev, ki hodi okrog in rjove, išoč, koga bi požrl⁹: Jagnjetova kri je leva premagala. Glej, gledališče kristjanov! In kar je več, oni¹⁰ gledajo z očmi mesa nečimrnost, mi z očmi srca resnico. Ne mislite, bratje, da je Gospod, naš Bog, nas pustil brez gledališča; zakaj, če ni gledališča, čemu ste se danes zbrali? Glejte, kar sem rekel, ste videli in vzklikali¹¹; ne bi bili vzklikali, če ne bi bili videli! Nekaj velikega je, videti, kako je po vsem svetu lev premagan po Jagnjetovi krvi, kako so Kristusovi udje iztrgani iz levjih zob in združeni s Kristusovim telesom. Ne vem torej, kaj podobnega je posnel neki duh, da si je dal svojo lažno podobo¹² ku-

⁷ Mk 1, 24.

⁸ Ps 101, 15. 14.

⁹ 1 Pet 5, 8.

¹⁰ Tisti, ki so se udeležili poganskega praznika.

¹¹ Poslušalci so Avguštinove besede na glas odobraval.

¹² Simulacrum od glagola simulō (kakor lavacrum od lavo).

piti s krvjo, ko je vedel, da bo nekoč človeški rod odkupljen z dragoceno krvjo. Hudobni duhovi si namreč delajo neka slepila časti, da bi z njimi preslepili tiste, ki hodijo za Kristusom. (To gre) tako daleč, bratje moji, da oni, ki zapeljujejo z vražnimi obeski, z zagovori, s sovražnikovimi čarodejstvi, v svoje zagovore vpletajo Kristusovo ime; ker kristjanov ne morejo več premamiti, da bi jim dali strupa, dodajo kapljo medu, da se, kar je grenko, s sladkobo prikrije in v pogubo izpije. — — —

7. Ne iščite torej Kristusa drugod, nego kjer je hotel, da se vam oznanja; in kakor je hotel, da se vam oznanja, tako se ga oprimate, tako si ga v srce zapišite! On je zid zoper vse napade in zoper vsa zalezovanja sovražnika. Ne bojte se, ta (sovražnik) niti ne skuša, razen če sme. To stoji, da nič ne stori, razen če mu je dovoljeno ali če je poslan. Pošlje ga gospodujoča oblast¹³ kot hudobnega angela; dovoljeno pa mu je, kadar kaj napade; to pa se zgodi samo, da se preskusijo pravični, kaznujejo krivični. Kaj se torej bojiš? Hodi v Gospodu, svojem Bogu; kar noče, da trpiš, ne boš trpel, kar pripusti, da trpiš, je šiba, s katero te hoče poboljšati, ne kazen, s katero te hoče pogubiti. Vzgaja nas za večno dediščino, pa se kujamo, če nas tepe. Bratje moji, če bi se deček uprl, ko ga oče udari z roko ali s šibo, bi rekli, kako trmoglav, nepoboljšljiv in očetu za strogo vzgojo nehvaležen je! In čemu vzgaja oče sina, človek človeka? Da ne bi (sin) zapravljal časnega imetja, ki mu ga je (oče) pridobil, ki mu ga je nabral; želi, da ne požene v nič imetja, katerega on, ki ga zapusti, ne more vekomaj imeti. Ne vzgaja sina, ki bi bil z njim vred lastnik, ampak ki bo za njim lastnik. Bratje moji! Če vzgaja

¹³ Prim. Ef 6, 12.

oče sina, svojega naslednika, in če bo ta, katerega vzgaja, prav tako šel mimo vsega, kakor pojde mimo vsega oni, ki ga vzgaja, kako hočete, naj nas vzgaja naš Oče, ki ne bomo prišli za njim, ampak bomo prišli k njemu in ki bomo z njim vekomaj uživali dediščino, ki ne ovene, ne premine, je toča ne pobije. In on sam je dediščina in on sam je Oče. Njega bomo imeli v posesti, pa naj nas za to ne vzgaja? Sprejmimo torej Očetovo vzgojo! Ne tekajmo, kadar nas glava boli, k zagovarjalcem, vražarjem in praznoverskim sredstvom! Bratje, ali naj vas ne pomilujem? Vsak dan vidim take abotnosti. Kaj naj storim? Ali niti kristjanov ne morem prepričati, da je treba na Kristusa zaupati? Glejte, če kdo umrje, ki se je z vražami zdravil — koliko jih je kljub vražam umrlo, in koliko jih je brez vraž ostalo pri življenju! — s kakšnim čelom je šla duša k Bogu? Zapravila je Kristusovo znamenje¹⁴, sprejela je hudičevo znamenje. Bo li morda dejal: Nisem zapravlil Kristusovega znamenja? Si li torej imel Kristusovo znamenje poleg hudičevega? Kristus noče skupne lastnine, marveč sam hoče imeti, kar je kupil. Tako drago je kupil, da bi sam imel. Ti mu vsiljuješ za solastnika hudiča, kateremu si se z grehom prodal. »Gorje jim, ki so dvojnega srca,«¹⁵ ki dajejo del svojega srca Bogu, del pa hudiču! Užaljen, da daš del hudiču, se Bog umakne in hudič bo vse vzel v posest. Ni torej zastonj apostol rekel: »Ne dajajte prostora hudiču!«¹⁶ Spoznajmo torej Jagnje, bratje, spoznajmo svojo odkupnino!

---

¹⁴ Avguštín nima na misli neizbrisnega krstnega znamenja, marveč križ, s katerim so se kristjani pokriževali na čelu.

¹⁵ Sir 2, 14.

¹⁶ Ef 4, 27.

10. »Kaj iščeta?« Odgovorita mu: »Rabi (kar pomeni učenik), kje stanuješ?« Veli jima: »Pridita in poglejta!« Šla sta in videla, kje stanuje, in sta tisti dan ostala pri njem. Bilo je okrog desete ure.«¹⁷ Menite li, da evangelistu ni bilo prav nič na tem, da bi nam povedal, ob korej je bilo? Je li mogoče, da bi bil hotel, naj na nič ne mislimo, ničesar ne iščemo? Ob desetih je bilo. To število pomeni postavo, ker je bila postava dana v desetih zapovedih. Prišel pa je čas, da bi se postava izpolnjevala iz ljubezni, ker je Judje niso mogli izpolnjevati s strahom. Zato je Gospod rekel: »Nisem prišel razvezovat postavo, ampak dopolnjevati.«¹⁸ Po pravici sta torej ta dva ob desetih šla (za Gospodom), ko sta bila slišala pričevanje ženinovega prijatelja¹⁹, in ob desetih je slišal: »Rabi,« kar pomeni učenik. Če je Gospod ob desetih slišal »Rabi« in se število deset nanaša na postavo, sledi, da učitelj postave ni drug nego postavodajalec. Nihče ne reci: Drug je dal postavo, drug postavo učil. Isti jo uči, ki jo je dal; on je učitelj svoje postave in jo uči. In usmiljenje je na njegovem jeziku, zato usmiljeno uči postavo, kakor je rečeno o modrosti: »Postava milosti je na njenem jeziku.«²⁰ Ne boj se, da ne bi mogel postave izpolniti: zateci se k usmiljenju! Če ti je preveč²¹ (izpolniti postavo), porabi pogodbo, porabi pismo, porabi prošnjo, ki ti jo je nebeški pravni izvedenec napravil in sestavil.

11. Kdor ima namreč pravdo in hoče izročiti cesarju prošnjo, si poišče pravnega izvedenca, da mu prošnjo sestavi; da ne bi, če prosí, kakor ne bi smel,

¹⁷ Jan 1, 38. 39.

¹⁸ Mt 5, 17.

¹⁹ Prim. Jan 3, 29.

²⁰ Preg 31, 26.

²¹ Pretežavno.

ne samo ne dosegel, česar prosi, marveč mesto uslišanja prejel celo kazen. Ko so torej apostoli želeli prositi, pa niso vedeli, kako bi stopili pred cesarja — Boga — so rekli Kristusu: »Gospod, nauči nas moliti!«²² To je: Naš pravni izvedenec, božji prisednik ali boljše sosednik²³, sestavi nam prošnjo! In Gospod jih je poučil iz knjige nebeškega prava, poučil, kako naj molijo; pa v svoj pouk je vpletel pogoj: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!«²⁴ Če ne boš molil, kakor je prav, boš zapadel. — — — — —

14. »Eden izmed onih dveh, ki sta od Janeza slišala in šla za njim, je bil Andrej, brat Simona Petra. Ta najde najprej svojega brata Simona in mu reče: ‚Našli smo Mesija‘ (kar pomeni Kristus — Maziljenec). In privedel ga je k Jezusu. Jezus se nanj ozre in reče: ‚Ti si Simon, Jonov sin: ti se boš imenoval Kefa,‘ kar pomeni Peter (Skala).«²⁵ Nič velikega, če je Gospod povedal, čigav sin je oni. Kaj je Gospodu veliko? Vedel je vsa imena svojih svetih, ki jih je pred stvarjenjem sveta naprej določil; pa se čudiš, če je enemu človeku rekel: »Ti si sin tega in ti bo tako ime?« Je li kaj velikega, da mu je spremenil ime in ga iz Simona preimenoval za Petra? Peter se izvaja iz »petra«, petra pa je cerkev²⁶; v Petrovem imenu je torej upodobljena cerkev. In kdo je varen, razen tisti,

²² Lk 11, 1.

²³ »Assessor, imo consessor.« Consessor = sosed pri mizi ali v gledališču, pa tudi = assessor pri sodišču. Avguštinu pa je tukaj consessor več nego assessor, je torej sodnik s polno pravico.

²⁴ Mt 6, 12.

²⁵ Jan 1, 40—42.

²⁶ Prim. Mt 16, 18.

ki zida na skalo? Kaj pravi Gospod sam? »Kdor posluša te moje besede in jih spolnjuje, bo podoben pametnemu možu, kateri si je hišo postavil na skalo (ne poda se skušnjavam). In ulila se je ploha in pridrli so nalivi in privršali so vetrovi ter se zagnali v ono hišo: in ni padla; zakaj imela je temelj na skali. Vsak pa, kdor posluša te moje besede in jih ne spolnjuje (vsak izmed nas se boj in pazi!), bo podoben nespametnemu možu, kateri si je hišo postavil na pesek. In ulila se je ploha in pridrli so nalivi in privršali so vetrovi ter butnili v ono hišo: in padla je in njena podrtija je bila velika.«²⁷ Kaj mu hasne, če pride v cerkev, kdor hoče zidati na pesek? Če namreč posluša, pa ne spolnjuje, sicer zida, toda na pesek. Kajti če nič ne posluša, ne zida; če pa posluša, zida. Toda vprašam, kje. Če namreč posluša in spolnjuje, na skalo; če posluša in ne spolnjuje, na pesek. Dve vrsti takih, ki zidajo, sta: ali na skalo ali na pesek. Kaj torej tisti, ki ne poslušajo? So li varni? Pravi li, da so varni, ker nič ne zidajo? Nezavarovani so pred dežjem, pred vetrovi, pred nalivi; če pridejo ti, jih poprej odnesejo, nego podró hiše. Le e n a varnost je torej: zidati in na skalo zidati. Če hočeš poslušati in ne spolnjevati, zidaš; toda zidaš podrtijo; ko torej pride skušnjava, podre hišo in te odnese s tvojo podrtijo vred. Če pa ne poslušáš, si nezavarovan, skušnjave te odneso. Poslušaj torej in spolnjud; to je edina pomoč. — — To torej vedite, predragi, da, kdor ne posluša in ne spolnjuje, ne zida na skalo in ni deležen velikega imena, ki ga je Gospod tako priporočil. Opomnil te je namreč. Kajti če bi bil Peter poprej imel to ime, bi ti skrivnostni pomen skale ne bil tako očit; menil bi, da se po naključju tako imenuje, ne

²⁷ Mt 7, 24—27.

po božji previdnosti. Zato je dal, da je poprej imel drugo ime, da bi ti že sprememba imena pokazala pomen skrivnosti.

— — — — —
 16. — — — Poslušaj Gospoda, ki pričuje o Natanaelu: »Natanael mu reče: ‚Iz Nazareta more biti kaj dobrega.‘ Filip mu reče: ‚Pridi in poglej!‘ In Jezus vidi, da prihaja k njemu Natanael, in reče o njem: ‚Glej, pravi Izraelec, v katerem ni zvijače.‘²⁸ Veliko pričevanje! Kaj takega ni rekel ne Andreju ne Petru ne Filipu, kar je rekel o Natanaelu: »Glej, pravi Izraelec, v katerem ni zvijače.«

17. Kaj naj torej storimo, bratje? Naj bi bil ta med apostoli prvi? Toda ne najdeš ga med apostoli prvega, niti ni srednji niti poslednji med dvanajsterimi²⁹ Natanael, ki je o njem pričeval božji Sin in rekel: »Glej, pravi Izraelec, v katerem ni zvijače.« Vprašaj, zakaj. Kolikor Gospod pove, se mi zdi verjetno. Vedeti namreč moramo, da je bil Natanael učen in izveden v postavi; zaradi tega ga Gospod ni hotel sprejeti med učence, ker je neuke izbral, da bi svet osramotil. Poslušaj apostola, ki takole pravi: »Zakaj glejte, bratje, kakšni ste poklicani; ni veliko modrih po mesu, ne veliko mogočnih, ne veliko imenitnih; marveč, kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil, kar je močnega, in kar je na svetu preprostega in zaničevanega, si je Bog izvolil, to, kar ni nič, kakor da je kaj, da uniči to, kar je.«³⁰ Če bi bil učenega izvolil, bi utegnil ta trditi, da je njegova učenost zaslužila, da je bil izvoljen. Naš Gospod Jezus

²⁸ Jan 1, 46. 47.

²⁹ Šplošno se Natanael (osebno ime) istoveti z apostolom Jernejem (Bartolomej, priimek po očetju). Avguštin (in za njim sv. Gregor Veliki) ga izključuje iz apostolskega zbora.

³⁰ 1 Kor 1, 26—28 (prosto).

Kristus, hoteč upogniti tilnik prevzetnežev, ni po govorniku iskal ribiča, marveč je po ribiču pridobil cesarja. Velik je Ciprian³¹, govornik, toda pred njim je Peter, ribič, po katerem naj bi kasneje sprejel vero ne le govornik, ampak tudi cesar. Nobenega imenitnega ni spočetka izvolil, nobenega učenjaka; zakaj Bog je izvolil, kar je slabotnega na svetu, da bi osramotil, kar je močnega. Bil je torej ta (Natanael) velik in brez zvijače; samo zaradi tega ga Gospod ni izvolil, da se ne bi komu zdelo, da je izvolil učene. Prav zato, ker je bil v postavi učen, je, ko je slišal: »Iz Nazareta« — proučil je namreč sveto pismo in vedel, da je bilo treba ondodod pričakovati Zveličarja, česar pismouki in farizeji niso zlepa vedeli — ko je ta veliki učenjak v postavi slišal Filipovo besedo: »Njega, o katerem so pisali Mojzes v postavi in preroki, smo našli: Jezusa, sina Jožefovega, iz Nazareta,«³² ko je on, ki je sveto pismo dobro poznal, slišal ime Nazaret, mu je zasvetilo upanje in je rekel: »Iz Nazareta utegne biti kaj dobrega.«³³

18. Premislimo še nadaljnje besede o njem! »Glej, pravi Izraelec, v katerem ni zvijače!« Kaj pomeni: »v katerem ni zvijače«? Mar li ni imel greha? Mar li ni bil bolan? Mar mu ni bilo treba zdravnika? Kaj še! Nihče ni tukaj tako rojen, da bi mu oni zdravnik ne bil potreben. Kaj pomeni torej: »v katerem ni zvijače«? Malo pazljiveje preiščimo, in se bo kmalu pokazalo v Gospodovem imenu. Gospod pravi: zvijača; vsak kdor besede razume, ve, da je zvijača, kadar kdo

---

³¹ Misli na sv. Cipriana, kartaginskega škofa († 258), ki je bil najprej govornik (odvetnik). Avguštin se poigrava z besedami: piscator — orator — imperator.

³² Jan 1, 45.

³³ Natanaelov odgovor ima Avguštin rajši za pritrdilo nego za dvomeče vprašanje.

kaj drugega stori in kaj drugega na zunaj kaže. — — Zvijača je prevara, je hlimba. Kadar kdo nekaj v srcu skrije in drugače govori, je zvijačen, kakor da bi imel dvojno srce; eno gubo, bi dejal, ima v srcu, kjer vidi resnico, drugo gubo, kjer spočne laž. Da boste vedeli, da je t o zvijača, govori psalm o »zvijačnih ustnicah«. Kaj so zvijačne ustnice? Psalm nadaljuje: »V srcu in srcu govore hudobijo.«³⁴ Kaj pomeni: »v srcu in srcu«, če ne: »v dvojnem srcu«? Če torej v njem (Natanaelu) ni bilo zvijače, je zdravnik sodil, da je ozdravljiv, ne zdrav. Nekaj drugega je zdrav, nekaj drugega ozdravljiv, nekaj drugega neozdravljiv: kdor je bolan z upanjem (da ozdravi), pravimo, da je ozdravljiv; kdor je bolan brez upanja, neozdravljiv; kdor je pa že zdrav, ne potrebuje zdravnika. Zdravnik, ki je prišel zdraviti, ga je torej videl, da je ozdravljiv, ker ni bilo v njem zvijače. Kako ni bilo v njem zvijače? Če je grešnik, prizna, da je grešnik. Kajti če je grešnik, pa pravi, da je pravičen, je zvijača v njegovih ustih. Pohvalil je torej Natanaela, da je greh priznal, ni pa izrekel sodbe, da ni grešnik.

19. Farizeji, ki so se imeli za pravične, so Gospoda grajali, da se je kot zdravnik mešal med bolnike, in rekli: »Glejte, s kom je vaš učenik, s cestinarji in grešniki!« Zategadelj je zdravnik nespametnim odgovoril: »Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni. Nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.«³⁵ Hotel je reči: Ker pravite, da ste pravični, ko ste grešniki, ker se imate za zdrave, ko ste bolni, odklanjate zdravilo, zdravja pa nimate. Zato se je imel farizej, ki je Gospoda na kosilo povabil, za zdravega; bolna žena pa je vdrla v hišo, kamor ni bila povab-

³⁴ Ps 11, 3.

³⁵ Mt 9, 11—15.

ljena, in nesramna od hrepenenja po zdravju pristopila ne h Gospodovi glavi, ne k rokam, marveč k nogam; umivala jih je s solzami, otirala z lasmi, poljubljala jih, mazilila z oljem in sklenila mir z Gospodovimi nogami ona, grešnica. Oni farizej, ki je bil tam za mizo, je, kakor da je zdrav, grajal zdravnika in dejal pri sebi: »Ko bi bil on prerok, bi vedel, kakšna ženska se je dotikala njegovih nog.«³⁶ Sumil pa je, da ne ve, zategadelj, ker je ni nagnal, da bi se ga ne dotikale nečiste roke; on jo je pa poznal in ji dovolil, da se ga je dotaknila, da bi jo s tem ozdravil. Gospod, ki je videl farizejevo srce, je povedal priliko: »,Dva dolžnika je imel neki upnik; eden mu je bil dolžan petdeset denarjev, drugi pa pet sto. Ker nista imela s čim plačati, je obema odpustil. Kateri ga je bolj ljubil?« Oni: »,Menim, Gospod, da tisti, kateremu je več odpustil.« In obrnivši se k ženi, je rekel Simonu: »,Vidiš to ženo? Prišel sem v tvojo hišo. Vode za noge mi nisi dal, ta pa mi je s solzami močila noge in brisala s svojimi lasmi. Poljubil me nisi, ta pa ni nehala, odkar je prišla, poljubljati mojih nog. Olja mi nisi dal, ta pa mi je z oljem mazilila noge. Zato ti povem: Odpuščeni so njeni mnogi grehi, ker je mnogo ljubila; komur se pa malo odpusti, malo ljubi.«³⁷ To pomeni: Ti si huje bolan, toda sodiš, da si zdrav; meniš, da se ti malo odpusti, dasi si večji dolžnik. Ona je res zaslužila zdravilo, ker ni bilo v njej zvijače. Kaj pomeni: Ni bilo v njej zvijače? Priznala je svoje grehe. To hvali tudi na Natanaelu, da ni bilo v njem zvijače; kajti mnogi farizeji, ki so bili polni grehov, so trdili, da so pravični, in nosili (v srcu) zvijačo, zaradi katere jih ni bilo mogoče ozdraviti.

³⁶ Lk 7, 39.

³⁷ Lk 7, 41—47.

20. — — »Reče mu Natanael: ‚Odkod me poznaš?‘ Jezus mu je odgovoril in rekel: ‚Preden te je Filip poklical, ko si bil pod smokvinim drevesom, sem te videl.« namreč pod smokvinim drevesom. »Natanael mu je odgovoril in rekel: ‚Rabi, ti si Sin božji, ti si kralj Izraelov.‘³⁸ Nekaj velikega je mogel ta Natanael spoznati v besedah: »Ko si bil pod smokvinim drevesom, sem te videl, preden te je Filip poklical.« Izrekel je namreč besedo: »Ti si Sin božji, ti si kralj Izraelov,« kakršno je toliko kasneje izrekel Peter, ko mu je Gospod odgovoril: »Blagor ti, Simon, Jonov sin, zakaj meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih.«³⁹ In ondi ga je imenoval skalo in pohvalil temelj cerkve zaradi te vere. Ta (Natanael) pa že zdaj pove: »Ti si Sin božji, ti si kralj Izraelov.« Zakaj? Ker mu je rekel: »Preden te je Filip poklical, ko si bil pod smokvinim drevesom, sem te videl.«

21. Preiščimo, ali smokvino drevo kaj pomeni. Poslušajte tedaj, bratje moji! Najdemo (v evangeliju), kako je (Gospod) preklel smokvino drevo, ki je imelo listje, sadu pa ne⁴⁰. Ko sta bila o začetku človeškega rodu Adam in Eva grešila, sta si naredila iz smokvinnega listja krila⁴¹. Smokvino listje pomeni torej grehe. Bil pa je Natanael pod smokvinim drevesom kakor v smrtni senci⁴². Videl ga je Gospod, o katerem je rečeno: »Kateri so sedeli v smrtni senci, njim je vzšla luč.«⁴³ Kaj je torej (Gospod) Natanaelu rekel? Vprašaj me, Natanael: »Odkod me poznaš?« Zdaj že

³⁸ Jan 1, 48. 49.

³⁹ Mt 16, 17.

⁴⁰ Mt 21, 19.

⁴¹ Gen 3, 7.

⁴² Prim. Iz 9, 2; Lk 1, 79.

⁴³ Iz 9, 2.

govoriš z menoj, ker te je Filip poklical. — Že vnaprej je videl, da ta, ki ga je po apostolu poklical, pripada njegovi cerkvi. Ti, cerkev, ti, Izrael, v katerem ni zvijače, če si izraelsko ljudstvo⁴⁴, v katerem ni zvijače, si zdaj Kristusa že spoznala po apostolih, kakor je Natanael Kristusa spoznal po Filipu. V svojem usmiljenju te je prej videl, preden si ga ti spoznala, ko si še ječala pod grehom. Kajti smo li mar mi poprej iskali Kristusa, ali je on nas iskal? Smo li mar mi bolniki prišli k zdravniku in ne zdravnik k bolnikom? Se li ni ovca izgubila in ni pastir, zapustivši jih devet in devetdeset, nje iskal in našel, ki jo je vesel na svojih ramah prinesel nazaj⁴⁵? Se li ni izgubila drahma in ni li žena prižgala svetilke in iskala po vsej hiši, dokler je ni našla? In ko jo je našla, je rekla svojim sosedam: »Veselite se z menoj, zakaj našla sem drahmo, ki sem jo bila izgubila.«⁴⁶ Tako smo se izgubili tudi mi kakor ovca, se izgubili kakor drahma; naš pastir pa je našel ovco, toda iskal je ovco; žena je našla drahmo, toda iskala je drahmo. Kdo pa je žena? Kristusovo meso⁴⁷. Kaj je svetilka? »Pripravil sem svetilko svojemu Maziljencu.«⁴⁸ Iskal nas je torej, da bi nas našel, ko nas je našel, govorimo⁴⁹. Ne prevzemajmo se, kajti, preden nas je našel, smo se izgubili (in bi bili izgubljeni), če bi nas ne bil poiskal. Oni, ki jih ljubimo in hočemo pridobiti za mir katoliške cerkve⁵⁰, naj

⁴⁴ Če si pravo izraelsko ljudstvo, ki je voljno sprejeti Kristusa.

⁴⁵ Lk 15, 4—6.

⁴⁶ Lk 15, 8. 9.

⁴⁷ Kristusova človeška narava, ki jo je Sin božji privzel, da nas je odrešil.

⁴⁸ Ps 131, 17.

⁴⁹ Govorimo z njim.

⁵⁰ Na mislih ima donatiste.

nam torej ne reko: Kaj hočete? Kaj nas iščete, če smo grešniki? Zato vas iščemo, da se ne pogubite; iščemo vas, ker je on tudi nas iskal; najti vas hočemo, ker je tudi on nas našel.

Osmi govor.

Jan 2, 1—4.

1. Čudež našega Gospoda Jezusa Kristusa, s katerim je iz vode naredil vino, se ne zdi čuden onim, ki vedo, da ga je Bog naredil. Tisti dan je namreč na svatbi v šestih vrčih, ki jih je dal napolniti z vodo, naredil vino on, ki to vsako leto v vinskih trtah dela. Kakor je namreč to, kar so služabniki v vrče nalili, Gospodova moč spremenila v vino, tako tudi ista Gospodova moč spreminja v vino, kar oblaki izlivajo. Temu pa se ne čudimo, ker se leto za letom dogaja; ker se venomer ponavlja, ne zbuja začudenja. To se namreč tudi laže opazuje nego tisto, kar se je zgodilo z vodo v vrčih. Kdo pa, ki natančno opazuje božje delovanje, ki vlada in upravlja ves ta svet, ne strmi, ker ga čudeži kar zasipajo? Če opazuje moč enega zrnca, katerega koli semena, je nekaj tako velikega, da opazovalec osupne. Ker so pa ljudje, zatopljeni v druge reči, vnemarni, da bi opazovali božja dela in vsak dan hvalili Stvarnika, si je Bog pridržal nekaj nenavadnih del, da bi dremave ljudi s čudeži spodbudil, naj ga časte. Mrtvec je vstal, ljudje so se začudili. Toliko se jih dan na dan rodi in nihče se ne čudi. Če trezneje premislimo, je večji čudež, da človek, ki ga ni bilo, zaživi, nego da oni, ki je živel, zopet oživi. Vendar isti Bog, Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa, po svoji Besedi dela in vodi, kar je ustvaril. Prejšnje čudeže je delal po svoji Besedi, ki je bila pri njem; poznejše čudeže je

delal po svoji učlovečeni Besedi, ki je za nas meso postala. Kakor občudujemo, kar je storil po človeku Jezusu, občudujmo, kar je storil po Bogu Jezusu. Po Bogu Jezusu je nastalo nebo in zemlja, morje in ves nebeški kras, bogastvo zemlje, rodovitnost morja: vse to, kar je pred našimi očmi, je bilo ustvarjeno po Bogu Jezusu. To vidimo in, če imamo v sebi njegovega Duha, nam je všeč tako, da hvalimo Stvarnika, ne pa tako, da bi se obrnili k tvorbam in obrnili od Tvorca ter kazali obličje stvarem, Stvarniku pa hrbet.

2. To pač vidimo in je pred našimi očmi. Kaj pa ono, česar ne vidimo, n. pr. angeli, moči, oblasti, gospostva in vsi prebivalci stavbe nad nebom, kar ni pred našimi očmi? Sicer so se često, če je bilo treba, tudi angeli ljudem prikazovali. Ni li Bog tudi vsega tega ustvaril po svoji Besedi, svojem edinem Sinu, našem Gospodu Jezusu Kristusu? Kaj pa človeška duša, ki se ne vidi in ki po delih, katera opravlja v mesu¹, zbuja vsakemu, kdor resno misli, veliko občudovanje? Kdo jo je ustvaril, če ne Bog? Po kom je nastala, če ne po božjem Sinu? Ne bom še govoril o človekovi duši. Kako duša katere koli živali vlada svojemu telesu! Vsem čutom daje sposobnost, očem, da vidijo, ušesom, da slišijo, nosu, da zaznava vonj, jeziku, da razločuje okuse, sploh vsem udom, da opravljajo svojo službo. Dela li to telo, ne marveč duša, ki v telesu prebiva? Vendar je ne vidimo z očmi; s tem, kar dela, zbuja občudovanje. Zdaj pa premisli še človeško dušo, ki ji je Bog dal razum, da spoznava svojega Stvarnika, razločuje med dobrim in slabim, to je, med pravičnim in krivičnim! Kako velike reči opravlja po telesu! Poglejte vesoljno zemljo, kako je urejena v človeški državi: s kakšnimi službami, stop-

---

¹ V telesu.

njami oblasti, ustavami, postavami, navadami, umetnostmi! Vse to opravlja duša in ta dušna moč se ne vidi. Ko se loči od telesa, obleži truplo mrtvo; ko pa je v telesu, najpoprej osoli, bi dejal, gnilobo. Trohljivo je namreč vse meso in segnije, če ga ne ohrani duša kakor sol. To pa ji je skupno z živalsko dušo. Čudovitejše pa je, kar sem omenil, kar se nanaša na duha in razum; ondi se tudi obnovi po podobi svojega Stvarnika, ki je človek po njegovi podobi ustvarjen². Kaj bo ta dušna moč, ko si bo to telo nadelo nemrljivost in to umrljivo nadelo neumrljivost³? Če toliko premore po minljivem telesu, kaj še bo mogla po duhovnem telesu po vstajenju od mrtvih? Ta duša, po bistvu in naravi čudovita, pa je, kakor sem rekel, nevidna in duhovna; vendar je tudi ona nastala po Bogu Jezusu, ker je on božja Beseda. »Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo.«⁴

3. Ko torej vidimo, da so po Bogu Jezusu tako velike reči nastale, kaj se čudimo, da je človek Jezus vodo spremenil v vino? Saj ni človek postal tako, da bi bil izgubil, kar je bil kot Bog: privzel si je človeka, ni izgubil Boga. Ta je torej to storil, ki je storil ono vse. Ne čudimo se torej, da je kot Bog storil, marveč veselimo se, da je med nami storil in zaradi našega odrešenja storil. Kajti tudi s svojimi dejanji nam nekaj namiguje. Mislim, da ni brez vzroka prišel na svatbo. Poleg čudeža je v samem dejanju nekaj skrivnostnega in pomembnega⁵. Trkajmo, da nam odpre in nas z nevidnim vinom napoji; kajti tudi mi smo bili voda, pa nas je naredil za vino, nam dal pri-

² Prim. Kol 3, 10.

³ 1 Kor 15, 54.

⁴ Jan 1, 3.

⁵ Jezusovo dejanje je čudež, a čudež ima vrhu tega skrivnosten pomen.

jeten okus⁶; imamo namreč okus po njegovi veri, ki poprej nismo imeli okusa. Morda je to tudi okus modrosti, da časteč Boga, hvaleč njegovo veličastvo in ljubeč njegovo premogočno usmiljenje spoznamo, kaj ta čudež pomeni.

4. Gospod je povabljen prišel na svatbo. Kaj čuda, če je prišel v ono hišo na svatbo, ko je prišel na ta svet na ženitnino. Če namreč ni prišel na ženitnino, nima tukaj neveste. Kaj pa torej pomeni, kar pravi apostol: »Enemu možu sem vas zaročil, da vas privedem Kristusu kot čisto devico«⁷? Kaj je, da se boji, da bi hudičeva zvijača oskrunila devištvo Kristusove neveste? »Bojim se,« pravi, »da bi se, kakor je kača Evo preslepila s svojo zvijačo, morda tudi vaše misli spačene ne oddaljile od preprostosti in čistosti, ki je v Kristusu.«⁸ Ima torej tukaj nevesto, ki jo je s svojo krvjo odkupil in ki ji je svetega Duha dal za jamstvo. Iztrgal jo je iz hudičeve sužnosti; umrl je zaradi njenih grehov, vstal zaradi njenega opravičenja⁹. Kdo bo svoji nevesti toliko daroval? Naj ljudje darujejo vse dragotine, kar jih zemlja premore, zlato, srebro, žlahtne kamne, konje, sužnje, zemljišča, posestva na kmetih: bo li kdo daroval svojo kri? Ko bi namreč dal za nevesto svojo kri, ne bi več imela ženina. Gospod pa je umrl brez take skrbi in dal svojo kri zanjo, da bi po vstajenju dobil njo, ki jo je že v telesu Device s seboj zaročil¹⁰. Kajti ženin je Beseda, nevesta pa človeško meso, oboje pa je en božji Sin in hkratu Sin človekov; ker je postal glava cerkve,

⁶ Avguštin se poigrava z besedami: Sapiens — sapere — sapientia.

⁷ 2 Kor 11, 2.

⁸ 2 Kor 11, 3.

⁹ Rim 4, 25.

¹⁰ Coniunxit = je zvezal = je zaročil.

je telo device Marije njegova zakonska izba; odondod je prišel kakor ženin iz svoje zakonske izbe, kakor je sveto pismo napovedalo: »In je kakor ženin, prihajajoč iz svoje zakonske izbe; raduje se kakor junak, ki teče svojo pot.«¹¹ Iz zakonske izbe je stopil kakor ženin in prišel povabljen na ženitnino.

5. Zaradi neke skrivnosti, se zdi, ženin svoje matere, iz katere je prišel, ne prizna in ji reče: »Kaj je meni in tebi, žena? Moja ura še ni prišla.«¹² Kaj je to? Je li prišel na ženitnino učiti, naj matere zaničujemo? Tisti, h kateremu je prišel na ženitnino, se je kajpada oženil, da bi se mu rodili otroci, in želel, da bi ga zarod, katerega se je nadejal, spoštoval. Mar je prišel na ženitnino materi čast jemati, ko se vendar može in ženijo zaradi otrok, katerim je Bog zapovedal starše spoštovati? Ni dvoma, bratje, da je tu nekaj skritega. Tako skrivnostno je namreč to, da so nekateri¹³, ki je že apostol, kot sem prej omenil, pred njimi svaril: »Bojim se, da bi se, kakor je kača Evo preslepila s svojo zvijačo, morda tudi vaše misli spачene ne oddaljile od preprostosti in čistosti, ki je v Kristusu,«¹⁴ zmaličili evangelij trdeč, da Jezus ni bil od device Marije rojen, in svojo zmoto skušali dokazati s tem, da so vpraševali: Kako je bila njegova mati ona, kateri je rekel: »Kaj je meni in tebi, žena?« Tem je treba odgovoriti in pojasniti, zakaj je Gospod tako govoril, da si ne bodo v svoji blaznosti domišljali, da so našli kaj zoper zdravo vero, kar bi oskru-

¹¹ Ps 18, 6. — Avguštín pojmuje — kajpada precej prisiljeno — osebno zedinjenje človeške narave z božjo Besedo kot zakonsko zvezo, iz katere izvira cerkev; deviško telo Marijino, v katerem se je Beseda učlovečila, je torej zakonska izba.

¹² Jan 2, 4.

¹³ Doketi, ki so trdili, da je Jezus imel telo le na videz.

¹⁴ 2 Kor 11, 3.

nilo čistost deviške neveste, to je, okvarilo vero cerkve; kajti, bratje, komur je laž nad resnico, prav res ugonobi vero. Tisti namreč, ki menijo, da časte Kristusa, če taje, da je imel meso, ga razglašajo kratko malo za lažnika. Kateri torej v ljudeh zgrade laž, kaj preženejo iz njih, če ne resnico? Spuste vanje hudiča, izključijo Kristusa; spuste vanje prešuštnika, izključijo ženina, namreč kot drugovi ali bolje zvodniki kače. To je namreč namen njihovega govorjenja, da bi kača imela oblast, Kristus pa bi bil izključen. Kako ima kača oblast? Ko jo ima laž. Ko ima lokavost oblast, ima oblast kača; kadar ima resnica oblast, ima oblast Kristus. Rekel je namreč: »Jaz sem resnica,«¹⁵ o onem¹⁶ pa je rekel: »Ni obstal v resnici, ker resnice ni v njem.«¹⁷ Kristus pa je resnica tako, da sprejmi o Kristusu vso resnico. Resnična je Beseda, Bog, Očetu enak, resnična duša, resnično meso, resničen človek, resničen Bog, resnično rojstvo, resnično trpljenje, resnična smrt, resnično vstajenje. Če o čemer koli od tega rečeš, da je lažno, pride gniloba, iz kačjega strupa se izležejo črvi laži in nič neokvarjenega ne ostane.

6. Kaj pomeni torej, da je Gospod rekel: »Kaj je meni in tebi, žena?« Nemara nam je Gospod v nadaljnjih besedah: »Moja ura še ni prišla« naznačil, zakaj je to rekel. Pravi namreč: »Kaj je meni in tebi, žena? Moja ura še ni prišla.« Poiskati je treba, zakaj je to rekel. Najprej torej zavrnilo heretike¹⁸. Kaj pravi mrtvična kača, stara strupena prisikovalka in zavdajalka? Kaj pravi? Jezus ni imel ženske za mater.

¹⁵ Jan 14, 6.

¹⁶ O hudiču.

¹⁷ Jan 8, 44.

¹⁸ Na misli ima manihejce, ki so tajili, da je imel Kristus človeško mater in da se je torej resnično v njej učlovečil.

Kako dokažeš? Ker je rekel, pravi (kača): »Kaj je meni in tebi, žena?« Kdo je to povedal, da verjamemo, da je tako rekel? Kdo je to povedal? — No, evangelist Janez. — Toda vprav evangelist Janez je rekel: »In Jezusova mati je bila tam.« Takole je namreč povedal: »Drugi dan je bila svatba v Kani galilejski in Jezusova mati je bila tam. Prišel pa je tja s svojimi učenci povabljen na svatbo.«¹⁹ Trdno se držimo dveh stavkov, ki jih je evangelist izrekel. »Jezusova mati je bila tam,« je povedal evangelist; kaj je Jezus svoji materi odgovoril, je povedal isti evangelist. In kako je dejal, da je Jezus svoji materi odgovoril? Tako, da je poprej rekel: »Reče mu njegova mati.« Skrbite, bratje, da bo čistost vašega srca oborožena zoper kačji jezik! Ondi, v istem evangeliju, pravi isti evangelist: »Jezusova mati je bila tam« in: »Reče mu njegova mati.« Kdo je to povedal? Evangelist Janez. In kaj je Jezus materi odgovoril? »Kaj je meni in tebi, žena?« Kdo pravi to? Prav isti evangelist Janez. Zvesti in resnični evangelist, ti mi pripoveduješ, da je Jezus rekel: »Kaj je meni in tebi, žena?« Zakaj si mu podtaknil mater, katere ne priznava? Rekel si namreč, da je bila njegova mati tam in da mu je mati rekla. Zakaj nisi rajši rekel: Marija je bila tam in Marija mu je rekla? Oboje pripoveduješ: »Rekla mu je njegova mati« in: »Jezus ji je odgovoril: ‚Kaj je meni in tebi, žena?‘« Zakaj tako, če ne zato, ker je oboje res. Oni²⁰ pa radi verjamejo evangelistu, ko pripoveduje, da je Jezus rekel materi: »Kaj je meni in tebi, žena?« in mu nočejo verjeti, ko pravi: »Jezusova mati je bila tam« in: »Rekla mu je njegova mati.« Kdo pa je, ki se ustavlja kači in se drži resnice in ki mu lokavost

¹⁹ Jan 2, 1. 2.

²⁰ Manihejci.

kače ne kvari čistega srca? Kdor veruje, da je oboje res: da je bila mati Jezusova tam in da je Jezus materi tako odgovoril. Kdor pa še ne umeje, v kakšnem pomenu je Jezus rekel: »Kaj je meni in tebi, žena?« naj za čas verjame, da je rekel in da je rekel materi. Najpoprej naj spoštljivo verjame, pa bo dozorel sad spoznanja.

7. Vprašam vas, verni kristjani: Je li bila mati Jezusova tam? Recite: Bila je. Od kod veste? Recite: Evangelij tako pravi. Kaj je Jezus materi odgovoril? Recite: »Kaj je meni in tebi, žena? Moja ura še ni prišla.« Od kod to veste? Recite: Evangelij tako pravi. Nihče naj vam te vere ne zmoti, če hočete ohraniti ženinu deviško čistost! Če vas pa kdo vpraša, zakaj je materi tako odgovoril, povej, kdor ve; kdor pa še ne ve, vendar trdno veruj, da je tako odgovoril in vendar odgovoril materi. S tako spoštljivostjo bo zaslužil, da bo umel, zakaj je tako odgovoril, če bo proseč trkal in se ne bo prišel pred vrata Resnice prepirat. — — Kdor pravi: »Rad bi vedel, zakaj je Kristus materi tako odgovoril,« želi, da se mu evangelij, kateremu veruje, odpre; kdor pa pravi: »Vem, da Kristus ni materi tako odgovoril,« dolži evangelij laži, ko verjame, da je Kristus tako odgovoril.

8. Zdaj pa, bratje, — — poiščimo, zakaj je naš Gospod materi tako odgovoril. On, ki je bil rojen kakor nihče drug, od Očeta brez matere, od matere brez očeta; brez matere kot Bog, brez očeta kot človek; brez matere pred vsemi časi, brez očeta ob koncu časa: on je materi odgovoril, kar je odgovoril, kajti: »Mati Jezusova je bila tam« in: »Rekla mu je njegova mati.« Vse to pravi evangelij. — —

9. Zakaj torej pravi sin materi: »Kaj je meni in tebi, žena? Moja ura še ni prišla«? Naš Gospod Jezus

Kristus je bil Bog in človek; kot Bog ni imel matere, kot človek jo je imel. Bila je torej mati mesa, mati človeške narave, mati slabote, ki jo je za nas privzel. Čudež, ki ga je nameraval storiti, je pa nameraval storiti po svojem božanstvu, ne po slaboti, kot Bog, ne po tem, kar je bil slaboten rojen. Toda »kar je pri Bogu slabotno, je močnejše od ljudi«²¹. Čudež je torej terjala mati; on pa ne prizna, bi dejal, človeškega (materinega) telesa, ko namerava izvršiti božje delo, kakor da bi hotel reči: Kar v meni stori čudež, nisi ti rodila, mojega božanstva nisi ti rodila; ker pa si rodila mojo slaboto, te bom takrat priznal, ko bo slabota visela na križu; to namreč pomenijo besede: »Moja ura še ni prišla.« Takrat jo je namreč priznal, dasi jo je kajpada zmeraj poznal. Že preden je bil od nje rojen, je v naprejšnji določbi mater poznal; že preden je Bog ustvaril njo, ki naj bi bil on kot človek ustvarjen iz nje, je mater poznal; toda ob neki uri je v skrivnostnem pomenu ne prizna za mater in ob neki uri, ki še ni prišla, jo v skrivnostnem pomenu zopet prizna. Tedaj jo je priznal, ko je umiralo, kar je rodila. Ni umiralo tisto, po čemer je Marija nastala, ampak umiralo je, kar je iz Marije nastalo; ni umiralo večno božanstvo, marveč umirala je slabota mesa. To je torej odgovoril, razločujoč v veri vernikov, kdo je prišel in od kod je prišel. Prišel je namreč po materi, ženi, Bog in Gospod nebes in zemlje. Kot Gospod sveta, kot Gospod nebes in zemlje je kajpada tudi Marijin Gospod; kot Stvarnik nebes in zemlje je tudi Marijin Stvarnik; po tem pa, kar je rečeno: »Rojenega iz žene, podvrženega postavi,«²² je Marijin sin. On je Marijin Gospod, on Marijin sin; on Ma-

²¹ 1 Kor 1, 25.

²² Gal 4, 4.

rijin Stvarnik, on ustvarjen iz Marije. Ne čudi se, da je sin in gospod! Kakor se namreč imenuje Marijin sin, tako se imenuje tudi Davidov sin; in sicer zato Davidov sin, ker je Marijin sin. Poslušaj apostola, ki jasno pravi: »Ki mu je bil po telesu rojen iz semena Davidovega.«²³ Čuj pa, da je tudi Davidov Gospod. David sam naj to pove: »Gospod je rekel mojemu Gospodu: Sedi na mojo desnico!«²⁴ Jezus sam je to (vprašanje) Judom zastavil in jih s tem ugnal²⁵. Kako je torej Davidov sin in gospod? Davidov sin po mesu, Davidov Gospod po božanstvu; tako je tudi Marijin sin po telesu in Marijin Gospod po veličastvu. Ker torej ona ni bila mati božanstva, čudež pa, ki ga je prosila, naj bi se zgodil po božanstvu, ji je odgovoril: »Kaj je meni in tebi, žena?« Ne misli pa, da tajim, da si moja mati, »moja ura še ni prišla«; tedaj te bom namreč priznal, ko bo na križu visela slabota, ki si ji mati. Poglejmo, če je res tako! Ko je Gospod trpel, kakor pravi isti evangelist, ki je Gospodovo mater poznal in nas tudi pri tej svatbi na Gospodovo mater opozoril, sam pripoveduje: »Bila je tam pri križu Jezusova mati in Jezus reče materi: ,Žena, glej, tvoj sin!‘ Učencu pa: ,Sin, glej, tvoja mati!‘«²⁶ Mater priporoči učencu; priporoči mater, ki je hotel pred materjo umreti in pred materino smrtjo vstati; priporoči človeku človeka. To²⁷ je bila Marija rodila. Zdaj je prišla ura, o kateri je bil rekel: »Moja ura še ni prišla.«

---

²³ Rim 1, 3.

²⁴ Ps 109, 1.

²⁵ Mt 22, 45. 46.

²⁶ Jan 19, 25. 27.

²⁷ Človeka.

Deveti govor.

O istem evangeljskem berilu.

2. Ko je Gospod povabljen prišel na svatbo, je hotel — tudi če molčim o skrivnostnem pomenu — potrditi, da je on zakon postavil. Utegnili so namreč priti ljudje, o kakršnih apostol govori¹, ki branijo ženiti se, češ da je ženitev slaba in da jo je hudič postavil. Vendar pa isti Gospod, vprašan, ali sme mož ženo odsloviti iz katerega koli razloga, v evangeliju pravi, da ne sme, razen če jo zaradi nečistovanja². V svojem odgovoru pravi, če se spominjate, takole: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.«³ In kdor je v katoliškem nauku dobro podkovan, ve, da je Bog postavil zakon in da je, kakor zakon od Boga, tako ločitev od hudiča. Toda zaradi nečistovanja je dovoljeno ženo odsloviti⁴, ker ona prva ni hotela biti zakonska žena, ko možu ni ohranila zakonske zvestobe. Niti one, ki Bogu zaobljubijo devištvo, niso brez svatbe, četudi so v cerkvi na višji stopnji časti in svetosti; kajti one so z vso cerkvijo vred na svatbi, kjer je Kristus ženin. Zategadelj je torej Gospod povabljen prišel na svatbo, da bi zakonsko čistost potrdil in pokazal skrivnostni pomen zakona⁵; kajti ženin na tej svatbi, ki se mu je reklo: »Ti si dobro vino do zdaj prihranil,«⁶ je Gospodova podoba. Dobro vino je namreč Kristus do zdaj prihranil, namreč svoj evangelij.

¹ 1 Tim 4, 3.

² Mt 19, 3. 9.

³ Mt 19, 6.

⁴ Avguštin ima na misli le ločitev skupnega življenja, ne zakonske vezi. Po njegovem nauku je krščanski zakon nerazvezljiv.

⁵ Skrivnostni pomen je zveza med Kristusom in cerkvijo.

⁶ Jan 2, 10.

Deseti govor.

Jan 2, 12—21.

1. V psalmu ste slišali¹ vzdihovanje reveža, ki njegovi udje trpe stiske po vsej zemlji do konca sveta. Prizadevajte si, bratje moji, da boste med temi udi in od teh udov, kajti vse stiske bodo prešle. Gorje veselimo!² Resnica pravi: »Blagor žalostnim, ker bodo potolaženi!«³ Bog je človek postal; kaj bo človek, ki je Bog zaradi njega človek postal? To upanje naj nas tolaži v vsaki stiski in preskušnji tega življenja. Sovražnik namreč ne neha preganjati; če odkrito ne besni, dela zahrbtno. Kaj torej dela? »V jezi delajo zvijačno.«⁴ Zato se mu pravi tudi lev in zmaj. Kaj pa je rečeno o Kristusu? »Hodil boš po levu in zčaju.«⁵ Lev zaradi odkrite jeze, zmaj zaradi prikritega zalezovanja. Kot zmaj je pregnal Adama iz raja in isti (sovražnik) je kot lev preganjal cerkev, kakor pravi Peter: »Vaš nasprotnik hudič hodi okrog kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl.«⁶ Ne misli, da hudič več ne besni; kadar se prilizuje, se ga je treba še bolj bati. Toda kaj nam je v teh stiskah in njegovih skušnjavah storiti? Kaj drugega, nego kar ste (v psalmu) slišali: »Jaz pa sem, kadar so mi bili nadležni, oblačil spokorno obleko, pokoril sem se s postom.«⁷ Je, ki bo uslišal; ne obotavljajte se moliti! On, ki usliši, prebiva notri. Ne dvigajte oči h kaki gori⁸, ne obračajte se k zvez-

¹ Ps 34, ki so ga pred govorom peli.

² Prim. Lk 6, 25.

³ Mt 5, 5.

⁴ Ps 34.

⁵ Ps 90, 13.

⁶ 1 Pet 5, 8.

⁷ Ps 34, 13.

⁸ K svetnim velikašem.

dam, soncu in mescu⁹! Ne mislite, da boste uslišani, če molite čez morsko gladino¹⁰; dà, take molitve naj vam bodo zoprne! Očisti le kamrico svojega srca! Kjer koli si, kjer koli moliš, notri je, ki usliši, notri je v skrivnem kotičku, ki ga imenuje srce, ko pravi: »In moja molitev se vrača k mojemu srcu.«¹¹ Kateri te usliši, ni zunaj tebe. Ne hodi daleč in ne sili kvišku, da bi ga, dejal bi, z rokami dosegel! Prav narobe: če boš silil kvišku, boš padel, če se boš ponižal, se ti bo on približal. On je naš Gospod Bog, božja Beseda, Beseda, ki je meso postala, Sin Očeta, Sin božji in Sin človekov: vzvišen, da nas je ustvaril, nizek, da nas je preustvaril, ki je bival med ljudmi, trpel človeško (trpljenje), skrival božje (veličastvo).

2. »Zatem je šel,« kakor pravi evangelist, »v Kafarnaum on in njegova mati in njegovi bratje in njegovi učenci in so tam ostali nekaj dni.«¹² Glej, ima mater, ima brate, ima učence; brate po tem, po čemer mater¹³. Sveto pismo ne imenuje namreč brate samo tistih, ki se rode od istega moža in iste žene ali od iste žene ali od istega očeta, čeprav od različnih mater, ali vsaj od sorodnikov iste stopnje kot bratiči ali sestriči. Naše pismo ne imenuje samo teh brate. Kakor govori, tako ga je treba umeti. Ima svoj jezik, in kdor tega jezika ne zna, se zmede in vpraša: Od kod ima Gospod brate? Je li Marija še večkrat rodila? Bog varuj! Od nje prihaja dostojanstvo devic. Ta ženska¹⁴ je mogla biti mati, žena¹⁵ ni mogla biti. Imenuje se pa žena, ker je

⁹ Ne hodite k astrologom, ki iz zvezd napovedujejo usodo!

¹⁰ Neka prazna vera.

¹¹ Ps 34, 13.

¹² Jan 2, 12.

¹³ Namreč kot človek.

¹⁴ Marija.

¹⁵ Zakonska žena, ki bi z možem občevala.

ženskega spola, ne, ker je izgubila telesno devištvo, in sicer po govorici svetega pisma. Saj veste, da se (v svetem pismu) Eva, takoj ko je bila ustvarjena iz moževega rebra, preden se je je mož dotaknil, imenuje žena: »In naredil je iz rebra ženo.«¹⁶ Od kod torej bratje? Marijini sorodniki so Gospodovi bratje, sorodniki v katerem koli kolenu. Kako to dokažemo? Prav iz svetega pisma. Lota imenuje Abrahamovega brata; bil je sin Abrahamovega brata¹⁷. Beri in našel boš, da je bil Abraham Lotov stric¹⁸, pa ju imenuje brata. Zakaj, če ne zato, ker sta si bila v sorodu? Jakob je imel ujca, Sirca Labana; Laban je bil namreč brat Jakobove matere Rebeke¹⁹, Izakove žene. Beri sveto pismo in našel boš, da imenuje ujca in sestrinega sina brata²⁰. Spoznavši to pravilo, boš našel, da so vsi Marijini sorodniki Kristusovi bratje.

— — — — —

4. Kaj sledi nato? »Blizu je bila judovska velika noč in Jezus se je napatil v Jeruzalem.«²¹ Nekaj drugega pove, kakor je pač nanesel spomin pripovedovalca. »Našel je v templju prodajalce volov in ovac in golobov in menjalce, ki so tam sedeli. In naredil je iz vrvi nekak bič in vse izgnal iz templja, ovce in voli; menjalcem je raztresel denar in prevrnil mize, prodajalcem golobov pa je rekel: ‚Spravite to proč, iz hiše mojega Očeta ne delajte tržnice!‘«²² Kaj smo slišali, bratje? Glejte, oni tempelj je bil še podoba, in Gospod je izgnal iz njega vse, ki so iskali dobička, ki so prišli

¹⁶ Gen 2, 22.

¹⁷ Gen 13, 8; 14, 14.

¹⁸ Gen 11, 26. 31.

¹⁹ Gen 24, 29; 28, 2.

²⁰ Gen 29, 12. 15.

²¹ Jan 2, 13.

²² Jan 2, 14—16.

kupčevat. In kaj so ondi prodajali? Kar so ljudje potrebovali za daritev tistega časa. Saj veste, predragi, da so bile onemu ljudstvu zaradi mesenosti in še kamnena srca zapovedane take daritve, ki bi ga zadrževale od malikov; darovali so vole, ovce in golobe; to ste brali in veste. Ni bil torej velik greh, če so v templju prodajali, kar se je kupovalo, da bi se v templju darovalo. In vendar jih je izgnal. Kaj, če bi bil ondi našel pijance, kaj bi bil Gospod storil, če je ljudi, ki so prodajali, kar je dovoljeno in ni proti pravici — kar se namreč sme kupovati, se sme tudi prodajati — vendarle izgnal in ni trpel, da bi molilnica postala tržnica? Če Gospodova hiša ne sme postati tržnica, naj li postane pivnica? Kadar pa jaz to pravim, škripljejo z zobmi nad menoj²³. Tolaži me psalm, ki ste ga slišali: »Z zobmi so škripali nad menoj.«²⁴ Jaz pa tudi prav slišim, kaj me ozdravi, četudi s podvojenim bičem tepo Kristusa, saj tepo njegovo besedo: »Zbrani so bili,« pravi, »nad menoj biči, pa niso slutili.«²⁵ Bičali so ga judovski biči, bičajo ga sramotitve lažnih kristjanov; svojemu Gospodu spletajo mnogoter bič in ne slutijo. Mi pa storimo z njegovo pomočjo tole: »Jaz pa sem, ko so mi bili nadležni, oblekel spokorno obleko, pokoril sem se s postom.«²⁶

5. Vendar (naravnost) govorim, bratje (saj tudi Gospod onim ni prizanesel; kateri naj bi ga kasneje bičali, nje je on prvi bičal). Pokazal nam je neko znamenje s tem, da je spletel iz vrvic bič in nesramneže,

---

²³ Kdo? Iz poznejših izvajanj je jasno, da donatisti. Nje primerja s kupčevalci v templju, ki na glas hvalijo svoje blago, ko trde, da le oni veljavno krščujejo, ker so sveti.

²⁴ Ps 34, 16.

²⁵ Ps 34, 15. Donatisti ne slutijo, da bičajo Kristusa, ko bičajo (sramoté) njegovo besedo.

²⁶ Ps 34, 13.

ki so božji tempelj naredili za tržnico, bičal. Vsak si namreč iz svojih grehov splete bič. Prerok pravi: »Gorje jim, kateri vlečejo grehe kakor dolgo vrv!«²⁷ Kdo dela dolgo vrv? Kdor kopiči greh na greh. Kako se pa kopiči greh na greh? Če se storjeni grehi pokrivajo z drugimi grehi. Nekdo je zagrešil tatvino; da ga ne bi izsledili, gre k zvezdogledu²⁸. Dovolj je, da si kradel; zakaj hočeš grehu dodati še en greh? Glej, imaš že dva greha. Ker pa ti škof prepove hoditi k zvezdogledu, ga sramotiš; glej, imaš že tri grehe. Ko pa slišiš: Izobči ga iz cerkve! rečeš: Pojdem pa k Donatovi²⁹ stranki; glej, dodaš že četrti greh. Vrv je daljša in daljša; boj se vrvi! Boljše je zate, če se ti poboljšaš, ko te kaznujejo (bičajo), da se ti ne bo na koncu reklo: »Zvežite mu noge in roke in ga vrzite ven v temo!«³⁰ Zakaj »vsak se zapleta v zanke svojih grehov«³¹. Ono je rekel Gospod, to pa pravi druga knjiga; oboje pa pravi Gospod. Lastni grehi zvežejo človeka in ga vržejo ven v temo.

---

9. Tedaj so se učenci spomnili, da je pisano: »Gorečnost za tvojo hišo me razjeda,«³² kajti iz gorečnosti za božjo hišo je Gospod one iz templja izgnal. Bratje, vsakega kristjana med Kristusovimi udi naj gorečnost za božjo hišo razjeda. Koga razjeda gorečnost za božjo

²⁷ Iz 5, 18 po LXX.

²⁸ Avguštin rabi besedo »mathematicus« in ima na misli ne samo napovedovalca usode iz kroženja zvezd, ampak vražarja, ki naj dá tatu sredstvo, da ga ne izsledé. Vražarstvo se je v antičnem svetu zelo razpaslo. Zatirala ga je že poganska država. Cerkev se je mnogo trudila, da bi ga iztrebila.

²⁹ Donatus, kartaginski škof, po katerem se je imenovala afriška sekta donatistov.

³⁰ Mt 22, 13.

³¹ Preg 5, 22.

³² Ps 68, 10; Jan 2, 17.

hišo? Kdor si prizadeva, da se vse, kar vidi ondi narobe, popravi, kdor želi, da se zboljša, in ne miruje; če pa popraviti ne more, trpi, vzdihuje. Zrnje se ne strese z gumna, marveč čaka med plevami, da pojde v shrambo, ko se bodo pleve ločile. Če si ti zrno, se ne daj tik pred pragom shrambe stresti z gumna, da te ne pozobljejo ptice, preden prideš v shrambo. Ptice pod nebom, oblasti v podnebj³³, preže, kako bi z gumna kaj ugrabile; ne ugrabijo nič, razen če se kaj z gumna strese. Gorečnost za božjo hišo naj te torej razjeda; vsakega kristjana naj razjeda gorečnost za božjo hišo, v kateri je ud. Zakaj tvoja hiša ni več vredna od hiše, kjer imaš večno življenje. V svojo hišo greš zaradi časnega počitka; v božjo hišo greš zaradi večnega počitka. Če torej skrbiš, da v tvoji hiši ni nič narobe, smeš li, kolikor je na tebi, trpeti, če kaj napačnega vidiš v božji hiši, kjer se ti ponuja zveličanje in pokoj brez konca? Vidiš n. pr. brata, da gre v gledališče³⁴. Brani mu, opominjaj ga, žaluj, če te razjeda gorečnost za božjo hišo. Vidiš druge, kako teko in se hočejo opiti ter hočejo na svetem kraju storiti, kar se nikjer ne spodobi. Brani, katerim moreš, zadrži, katere moreš, oplaš, katere moreš, prikupljivo govori, katerim moreš, vendar pa ne miruj! Je tvoj prijatelj? Prijazno ga posvari. Je tvoja žena? Strogo jo zavrni. Je dekla? Uženi jo tudi s šibo. Stori, kar moreš glede na mesto, kjer si, pa boš izpolnil besedo: »Gorečnost za tvojo hišo me razjeda.« Če boš pa hladen in vne-maren, če boš gledal le nase, če boš samemu sebi, bi dejal, dovolj in sam pri sebi govoril: »Kaj so mi mar tuji grehi? Imam dovolj opravka s svojo dušo; da bi le njo Bogu ohranil!« — no, ali ti ne pride na misel

³³ Prim. Ef 6, 12.

³⁴ V gledališču se je košatila nemorala.

tisti hlapec, ki je talent skril in ga ni hotel izdati³⁵? Je li bil obdolžen, da ga je zapravil, marveč ne li zato, ker ga je brez obresti shranil? Poslušajte torej, bratje moji, tako, da ne boste mirovali. Hočem vam dati nasvet; naj ga dá on, ki je notri (v srcu), kajti on ga dá, četudi ga po meni dá. Veste, kako ravnaj vsak v svoji hiši, s prijateljem, z najemnikom, z varovancem, z nižjim; kakor Bog daje dostop, kakor odpira duri svoji besedi, tako ne opuščajte pridobivati (ljudi) za Kristusa, ker ste bili tudi vi pridobljeni od Kristusa.

Enajsti govor.

Jan 2, 23—25; 3, 1—5.

1. O pravem času nam je dal Gospod današnje berilo; saj menim, preljubi, da ste opazili, da evangelij po Janezu po vrsti preiščujemo in razlagamo. O pravem času je torej nanoslo, da ste danes slišali evangeljske besede: »Ako se kdo iznova ne rodi iz vode in svetega Duha, ne bo videl nebeškega kraljestva.«¹ Čas namreč terja, da opominjam vas, ki ste še katehumeni, ki že tako verujete v Kristusa, da še nosite na sebi svoje grehe. Nihče pa ne bo videl nebeškega kraljestva, če je obložen z grehi; kajti če se mu ne odpuste, ne bo s Kristusom kraljeval; odpustiti pa se morejo le tistemu, ki se prerodi iz vode in svetega Duha. Toda pazimo na sleherno izmed besed, kaj pomeni, da lenivi v njih najdejo, kako naj se vneto podvizajo, da breme odložijo. Če bi nosili težak naprtek kamenja ali drv ali tudi kake dobičkanosne reči, če bi n. pr. nosili žito, vino, denar, bi tekli, da bi breme odložili. Nosijo naprtek grehov, pa si pomišljajo,

³⁵ Prim. Mt 25, 25—30.

¹ Jan 3, 3. 5 (prosto in združeno).

ali naj teko. Teči je treba, da se ta naprtek odloži: tišči in pogreza.

2. Glejte, slišali ste: »Ko je bil (Gospod Jezus) na velikonočni praznik v Jeruzalemu, so mnogi vanj verovali, ker so videli njegova znamenja, ki jih je delal.«² »Mnogi so vanj verovali.« In kaj sledi? »A Jezus jim sebe ni zaupal.«³ Kaj tedaj pomeni: Oni so vanj verovali, a Jezus jim sebe ni zaupal? Morda niso verovali, ka-li, in se le delali, kakor da verujejo, in se jim zategadelj Jezus ni zaupal? Toda evangelist ne bi bil rekel: »Mnogi so vanj verovali,« če bi ne bil resnice o njih pričeval. Nekaj velikega torej, nekaj čudovitega: Ljudje verujejo v Kristusa in Kristus se ljudem ne zaupa⁴. Zlasti ker je Sin božji, je kajpada radovoljno trpel; če ne bi bil hotel, bi ne bil nikdar trpel; če ne bi bil hotel, bi tudi ne bil rojen; če bi bil hotel samo to, da bi se bil rodil, bi ne bil umrl in bi bil storil, kar koli bi bil hotel, ker je Sin vsemogočnega Očeta vsemogočen. Dokažimo to z dejstvi. Ko so ga hoteli prijeti, je šel od njih; evangelij namreč pravi: »Ko so ga hoteli z roba hriba pahniti, je šel od njih nepoškodovan.«⁵ Ko so prišli, da bi ga prijeli, ko ga je bil izdajalec Juda že prodal, ko je mislil, da je že v njegovi moči, da izroči svojega Učenika in Gospoda, tudi ondi je Gospod pokazal, da trpi, ker hoče, ne, ker mora. Kajti ko so ga hoteli Judje prijeti, jim je rekel: »Koga iščete?« Odgovorili so mu: »Jezusa Nazarečana.« In on: »Jaz sem.«⁶ Ko jim je to rekel, »so stopili

² Jan 2, 23.

³ Jan 2, 24.

⁴ V grškem izvorniku in latinskem prevodu Jan 3, 23. 24 stoji isti glagol »pistéuein« — »credere« za »verovati« in »zaupati se«.

⁵ Lk 4, 29.

⁶ Jan 18, 4. 5.

nazaj in popadali na tla«⁷. S tem, da jih je s svojim odgovorom vrgel ob tla, je pokazal svojo moč, da bi s tem, da se jim je dal prijeti, pokazal svojo (prosto) voljo. Da je torej trpel, je delo njegovega usmiljenja. »Izdan je bil zaradi naših grehov in vstal je je zaradi našega opravičenja.«⁸ Poslušaj njegove besede: »Oblast imam, dati življenje, in oblast imam, ga zopet vzeti. Nihče mi ga ne vzame, ampak ga jaz sam od sebe dam, da ga iznova prejmem.«⁹ Ko je torej imel toliko oblast, ki jo je z besedami napovedal in z dejanji dokazal, kaj pomeni, da se jim Jezus ni zaupal, kot da bi mu utegnili kaj škodovati, četudi ne bi hotel, ali kaj storiti, četudi ne bi hotel, zlasti, ko so že vanj verovali? In evangelist pravi: »Verovali so vanj« o istih ljudeh, o katerih pravi: »A Jezus jim sebe ni zaupal.« Zakaj? »Ker je vse poznal in ker ni potreboval, da bi kdo o kom kaj povedal, zakaj vedel je sam, kaj je v človeku.«¹⁰ Bolje je vedel Tvorec, kaj je v njegovem delu, nego delo samo, kaj je v njem. Človekov Stvarnik je vedel, kaj je v človeku, česar ustvarjeni človek sam ni vedel. Ne dokažemo li s Petrom, da ni vedel, kaj je v njem, ko je zatrjeval: »S teboj v smrt«¹¹? Čuj, da je Gospod vedel, kaj je v človeku: »Resnično, resnično, povem ti, preden bo petelin zapel, me boš trikrat zatajil.«¹² Človek torej ni vedel, kaj je v njem, človekov Stvarnik pa je vedel, kaj je v človeku. Mnogi so vanj verovali, a Jezus jim sebe ni zaupal. Kaj porečemo, bratje? Nemara nam naslednje pokaže, kaj pomenijo te skrivnostne be-

⁷ Jan 18, 6.

⁸ Rim 4, 25.

⁹ Jan 10, 17. 18 (prosto).

¹⁰ Jan 2, 24. 25.

¹¹ Lk 22, 33.

¹² Lk 22, 34.

sede. Da so ljudje vanj verovali, je očitno, je res; nihče ne dvomi, evangelij pravi, resnični evangelist pričuje. Tudi to, da jim Jezus sebe ni zaupal, je očitno in ni kristjana, ki bi dvomil, ker tudi to evangelij pravi in isti resnični evangelist spričuje. Zakaj so torej oni verovali vanj, Jezus pa jim sebe ni zaupal? Poglejmo, kaj sledi.

3. »Bil pa je med farizeji mož, Nikodem po imenu, judovski prvak. Ta je prišel k njemu ponoči in mu rekel: ‚Rabi — to že veste, da »rabi« pomeni učitelj — vemo, da si od Boga prišel kot učenik, zakaj nihče ne more delati teh znamenj, ki jih ti delaš, ako ni Bog z njim.«¹³ Ta Nikodem je bil torej izmed tistih, ki so verovali vanj, ker so videli znamenja in čudeže, ki jih je delal. Poprej je bil namreč rekel: »Ko je bil velikonočni praznik v Jeruzalemu, so mnogi verovali vanj.« Zakaj so verovali? Pravi dalje: »Ker so videli znamenja, ki jih je delal.« In kaj pravi o Nikodemu? »Bil je judovski prvak, Nikodem po imenu. Ta je prišel k njemu ponoči in mu rekel: ‚Rabi, vemo, da si od Boga prišel kot učenik.« Tudi ta je torej veroval vanj. In zakaj je veroval? Nadaljuje: »Nihče ne more delati teh znamenj, ki jih ti delaš, ako ni Bog z njim.« Če je bil torej Nikodem eden izmed onih mnogih, ki so verovali vanj, poglejmo kar pri tem Nikodemu, zakaj jim Jezus sebe ni zaupal. »Jezus mu je odgovoril in rekel: ‚Resnično, resnično, povem ti; ako se kdo iznova ne rodi, ne more videti božjega kraljestva.«¹⁴ Tistim torej Jezus sebe zaupa, ki so se iznova rodili. Glej, oni so verovali vanj, a Jezus jim sebe ni zaupal. Takšni so vsi katehumeni: verujejo že v Kristusa, a Jezus jim sebe ne zaupa.

¹³ Jan 3, 1. 2.

¹⁴ Jan 3, 3.

Pazite in umejte, predragi! Če rečemo katehumentu: »Veruješ v Kristusa?« odgovori: »Verujem« in se pokriža; Kristusov križ že nosi na čelu in ni ga sram križa njegovega Gospoda. Glej, veruje vanj. Vprašajmo ga: »Ješ li meso Sinu človekovega in piješ kri Sinu človekovega?« Ne ve, kaj pravimo, ker mu Jezus sebe še ni zaupal.

4. Ker je bil torej Nikodem izmed teh, je prišel h Gospodu. Prišel pa je ponoči. Tudi to morda kaj pomeni. H Gospodu je prišel in ponoči je prišel: k luči je prišel in v temi je prišel. Kateri pa so pre-rojeni iz vode in iz Duha, kaj zvedo od apostola? »Nekdaj ste bili tema, zdaj pa ste luč v Gospodu. Kakor otroci luči hodite!«¹⁵ In zopet: »Mi pa, ki smo (otroci) dneva, bodimo trezni!«¹⁶ Kateri so torej pre-rojeni, so bili (otroci) noči in so (otroci) dneva; bili so tema in so luč. Jezus jim sebe že zaupa in ne prihajajo k Jezusu ponoči kakor Nikodem, ne iščejo dneva v temi. Taki se dajo tudi javno spoznati: Jezus je prišel k njim in jim prinesel zveličanje, ker je sam rekel: »Kdor ne bo jedel mojega mesa in pil moje krvi, ne bo imel življenja v sebi.«¹⁷ Ker imajo katehumeni znamenje križa na sebi, pripadajo že k veliki hiši; toda iz hlapcev naj postanejo otroci. Niso namreč več nič, ker že pripadajo veliki hiši. Kdaj pa je izraelsko ljudstvo jedlo mano? Ko je bilo prišlo skoz Rdeče morje. Kaj pa Rdeče morje pomeni, čuj apostola: »Nočem namreč, bratje, da bi vi ne vedeli, da so bili naši očetje pod oblakom in so šli vsi skozi morje.« Kakor da bi ga vprašal, zakaj so šli skozi morje, nadaljuje: »In vsi so bili po Mojzesu krščeni

¹⁵ Ef 5, 8.

¹⁶ 1 Tes 5, 8.

¹⁷ Jan 6, 53 (malo spremenjeno).

v oblaku in morju.«¹⁸ Če je torej podoba morja toliko veljala, koliko bo veljal pravi krst¹⁹? Če je to, kar se je izvršilo v podobi, ljudstvo po prehodu pripeljalo do mane, kaj bo podal Kristus v svojem resničnem krstu ljudstvu, ki je skozenj prešlo? Skozi svoj krst je prepeljal vernike, uničil vse grehe kakor zasledujoče sovražnike, kakor so v onem morju vsi Egipčani poginili. Kam jih prepelje, bratje moji? Kam prepelje skozi krst Jezus, ki je bil njegova podoba Mojzes, ki je prepeljal skoz morje? Kam prepelje? K mani. Kaj je mana? »Jaz sem,« pravi, »živi kruh, ki sem prišel iz nebes.«²⁰ Mano prejmejo verniki, ki so že prišli skoz Rdeče morje. Zakaj rdeče? No, morje, zakaj li rdeče? Rdeče morje je bilo znamenje Kristusovega krsta. Zakaj Kristusov krst rdi, če ne zato, ker je posvečen s Kristusovo krvjo? Kam torej pripelje verujoče in krščene? K mani. Glejte, mano imenujem. Znano je (katehumenom), kaj so prejeli Judje, izraelsko ljudstvo, znano je, kaj jim je dal Bog deževati z neba, ne vedo pa katehumeni, kaj prejema jo kristjani. Zarde naj, ker ne vedo; pojdejo naj skoz Rdeče morje in zaužijejo mano, da se jim Jezus tako zaupa, kakor so verovali vanj.

5. Pazite torej, bratje moji, kaj odgovori oni, ki je ponoči prišel k Jezusu. Dasi je prišel k Jezusu, govori še iz teme svojega mesa, ker je prišel ponoči. Ne ume, kar mu Gospod pravi, ne ume, kar mu pravi »luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet«²¹. Gospod mu je že rekel: »Ako se kdo iznova ne rodi, ne more videti božjega kraljestva.« »Nikodem

¹⁸ 1 Kor 10, 1. 2. V 2. vrsti piše Avguštín: »P e r Moysen.«

¹⁹ Figura maris — species baptismi.

²⁰ Jan 6, 51.

²¹ Jan 1, 9.

mu pravi: ‚Kako se more človek roditi, ko je star?‘²² Duh mu govori in on ima okus po mesu²³. Po svojem mesu ima okus, ker še ne okuša Kristusovega mesa. Ko je namreč Gospod Jezus rekel: »Kdor ne bo jedel mojega mesa in pil moje krvi, ne bo imel življenja v sebi,« so se nekateri, ki so hodili za njim, spotikali in pri sebi govorili: »Trda je ta beseda, kdo jo more poslušati?«²⁴ Menili so namreč, da Jezus pravi, da bi ga utegnili kakor jagnje razsekanega peči in jesti; zgražajoč se nad njegovimi besedami so odstopili in niso več hodili z njim. Evangelist pripoveduje takole: In Gospod je ostal sam z dvanajstimi. Oni so mu rekli: »Gospod, glej, zapustili so te.«²⁵ On pa: »Ali hočete oditi tudi vi?«²⁶ Hotel jim je pokazati, da je bil on njim potreben, niso pa bili oni Kristusu potrebni, da ne bi kdo skušal Kristusa strahovati, ko se mu reče, naj postane kristjan, kot da bi bil Kristus srečnejši, če postaneš ti kristjan. Tvoja sreča, da si kristjan; kajti če nisi, Kristus ne bo nesrečen. Čuj besede psalma: »Rekel sem Gospodu: Moj Bog si ti, mojega blaga ne potrebuješ.«²⁷ Zategadelj »si moj Bog, ker mojega blaga ne potrebuješ«. Če si brez Boga, si ti manjši; če si z Bogom, Bog ne bo večji. On po tebi ni večji, ti si brez njega manjši. Rasti torej v njem, ne loči se od njega (misleč), da bi on nemara oslabil. Opomogel si boš, če se mu boš primaknil; onemogel boš, če se mu boš odmaknil. Neokvarjen ostane, če k njemu pristopiš, prav tako neokvarjen ostane, če od njega

²² Jan 3, 4.

²³ »Carnem sapit.« Podobno v nadaljnjem stavku. Sodim, da doslovni prevod Avguštinovo misel natančneje podaje nego kakršna koli parafraza.

²⁴ Jan 6, 61.

²⁵ Teh besed v evangeliju ni.

²⁶ Jan 6, 67.

²⁷ Ps 15, 2.

odstopiš. Ko je torej učencem rekel: »Ali hočete oditi tudi vi?« mu je odgovoril Peter, skala, v imenu vseh: »Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš.«²⁸ Dober okus je imelo v njegovih ustih Gospodovo meso. Gospod pa jim je razložil in rekel: »Duh je, ki oživlja,« ko je bil poprej rekel: »Kdor ne bo jedel mojega mesa in pil moje krvi, ne bo imel življenja v sebi;« da ne bi tega meseno umeli, je dejal: »Duh je, ki oživlja, meso ne koristi nič. Besede, ki sem vam jih govoril, so duh in življenje.«²⁹

6. Tega duha in tega življenja ni okusil Nikodem, ki je ponoči prišel k Jezusu. Jezus mu je rekel: »Ako se kdo iznova ne rodi, ne bo videl božjega kraljestva.« On pa, ki je imel okus svojega mesa in še s svojimi usti ni okusil Kristusovega mesa, je dejal: »Kako se more človek roditi, ko je star? Mar more v drugič iti v telo svoje matere in se roditi?«³⁰ Poznal je samo eno rojstvo iz Adama in Eve, rojstva iz Boga in cerkve še ni poznal. Poznal je samo one roditelje, ki rode za smrt, ni še poznal roditeljev, ki rode za življenje. Poznal je samo roditelje, ki si rode naslednike, ni pa poznal onih, ki zmeraj žive in rode take, ki bodo zmeraj živeli. Ko je torej rojstvo dvojno, je on poznal samo eno. Eno je zemeljsko, drugo nebeško; eno je iz mesa, drugo iz duha; eno je iz umrljivosti, drugo iz večnosti; eno je iz moža in žene, drugo iz Boga in cerkve. Toda obedve sta enkratni; ne to ne ono se ne more ponoviti. Prav je pojmlil Nikodem rojstvo mesa; tako pojmi tudi ti rojstvo duha, kakor je Nikodem pojmlil rojstvo mesa. Kako ga je razumel? »Mar more človek v drugič iti v telo svoje matere in se roditi?« Tako odgovóri, naj ti kdor koli reče, da

²⁸ Jan 6, 68.

²⁹ Jan 6, 63.

³⁰ Jan 3, 4.

se zopet duhovno ródi, kakor je rekel Nikodem: »Mar more človek v drugič iti v telo svoje matere in se roditi?« Iz Adama sem že rojen, Adam me ne more zopet roditi; iz Kristusa sem že rojen, Kristus me ne more zopet roditi. Kakor se rojstvo iz materinega telesa ne dá ponoviti, tako tudi ne krst.

Dvanajsti govor.

Jan 3, 6—21.

---

5. — — »Kar je rojeno iz mesa, je meso, in kar je rojeno iz duha, je duh.«¹ Duhovno se torej rodimo in v duhu se rodimo po besedi in zakramentu. Duh je ondi pričujoč, da se rodimo; Duh, ki se iz njega rodimo, je nevidno pričujoč, ker se tudi nevidno rodiš. Nadaljuje namreč in pravi: »Ne čudi se, da sem rekel: Treba vam je, da se rodite iznova. Dih veje, kjer hoče, in njegov glas slišiš, pa ne veš, od kod prihaja in kam gre.«² Nihče ne vidi Duha, kako pa slišimo glas Duha? Oglasi se psalm: glas Duha je; oglasi se evangelij: glas Duha je; oglasi se božja beseda: glas Duha je. »Njegov glas slišiš, pa ne veš, od kod prihaja in kam gre.« Če se pa tudi ti rodiš iz Duha, boš to, tako da, kdor še ni rojen iz Duha, glede tebe ne ve, od kod prihajaš in kam greš. To namreč dalje pravi: »Tako je z vsakim, ki je rojen iz Duha.«³

6. »Nikodem mu je odgovoril: „Kako se more to zgoditi?“«⁴ (Odgovoril je) res meseno; ni razumel. Na njem se je zgodilo, kar je rekel Gospod: slišal je glas

¹ Jan 3, 6.

² Jan 3, 7. 8. V 8. vrsti: Spiritus = dih, duh, veter.

³ Jan 3, 8.

⁴ Jan 3, 9.

Duha in ni vedel, od kod je prišel in kam je šel. »Jezus mu je rekel: ,Ti si učitelj Izraelov, pa tega ne veš?«⁵ Bratje, kaj pomeni to? Naj li mislimo, da je hotel Gospod tega judovskega učitelja nekako zasmehovati? Gospod je vedel, kaj je delal; hotel je, da bi se oni iz Duha rodil. Nihče se ne rodi iz Duha, če ni bil ponižen, ker vprav ponižnost stori, da se iz Duha rodimo, kajti »blizu je Gospod njim, ki so potrtega srca«⁶. Oni je bil zaradi svojega učenitstva napuhnjen in si je domišljjal, da je kaj, ker je bil judovski učenik. Potlači njegov napuh, da bi se mogel iz Duha roditi. Osmeši ga kot neukega, ne, ker se hoče Gospod višji zdeti. Kaj velikega bi bilo, primerjati Boga s človekom, resnico z lažjo? Smemo li reči, moremo li reči, smemo li misliti: Kristus je večji od Nikodema? Smešno bi bilo reči, da je Kristus večji od angelov; kajti on, ki je po njem nastala sleherna stvar, je brez primere večji od sleherne stvari. Toda zbodel je človekov napuh, ko je dejal: »Ti si učitelj Izraelov, pa tega ne veš?« Kakor da bi mu bil rekel: Glej, ničesar ne veš, prevzetni prvak; ródi se iz Duha! Če se boš namreč rodil iz Duha, boš ubral božjo pot, da boš posnemal Kristusovo ponižnost. Zato je namreč vzvišen nad vse angele, ker »ni, dasi je bil v božji podobi, imel za plen, da je enak Bogu, ampak je sama sebe izničil, podobo hlapca vzel nase, postal sličen ljudem in bil po vnanjosti kakor človek, se ponižal in bil pokoren do smrti — in da bi tebi ne bila kaka vrsta smrti po volji — do smrti na križu«⁷. Visel je (na križu) in zasmehovali so ga. Lahko bi bil stopil s križa, pa je to odložil, da bi vstal iz groba. Gospod je trpel prevzetne hlapce, zdravnik bolnike. Če je on

⁵ Jan 3, 10.

⁶ Ps 33, 19.

⁷ Flp 2, 6—8.

tako ravnal, kako bi morali ravnati tisti, ki naj se iz Duha rode? Če je on tako (ravnal), pravi učenik v nebesih, ne samo ljudi, ampak tudi angelov! Kajti če so angeli podučeni, jih je podučila božja Beseda. Če jih je podučila božja Beseda, poiščite, kdo jih je podučil, in našli boste: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.«⁸ Človeku se upogne tilnik, namreč uporni in neupogljivi, da postane voljan, nositi Kristusov jarem, o katerem je rečeno: »Moj jarem je prijeten in moje breme lahko.«⁹

— — — — —
 8. »In nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes, Sin človekov, ki je v nebesih.«¹⁰ — — —

9. Če ni torej nihče nego on prišel (iz nebes) in šel (v nebesa), kakšno upanje imajo drugi? Drugi imajo to upanje, da je on zato prišel (iz nebes), da bi bili v njem in z njim eden vsi, ki bi šli po njem (v nebesa). Apostol zatrjuje: »Ne pravi: ‚in zarodom‘, kakor o mnogih, ampak kakor o enem. ‚in tvojem zarodu‘«, ki je Kristus.«¹¹ Vernikom pa pravi: »Vi pa ste Kristusovi, če pa Kristusovi, torej Abrahamov zarod.«¹² Kar je rekel, da smo eden, to je rekel, da smo vsi. Zategadelj jih včasih po več poje psalme, da se pokaže, da iz mnogih nastane eden; včasih pa poje le eden, da se pokaže, kaj nastane iz mnogih. Zaradi tega je bil v kopeli (le) eden ozdravljen, in kdor koli drug je stopil vanjo, ni ozdravel.¹³ Ta eden torej po-

⁸ Jan 1, 1.

⁹ Mt 11, 30.

¹⁰ Jan 3, 13.

¹¹ Gal 3, 16.

¹² Gal 3, 29.

¹³ Prim. Jan 5, 4.

meni edinost cerkve. Gorje tistim, ki sovražijo edinost in si delajo stranke med ljudmi! Naj poslušajo onega¹⁴, ki jih je hotel v enem za enega zediniti; poslušajo naj, ko pravi: Nikar se ne cepite na mnogo strani: »Jaz sem sadil, Apolo je zalival, Bog pa je rast dajal; zatorej ni nič, kateri sadi, in nič, kateri zaliva, ampak, kateri daje rast, Bog.«¹⁵ Oni so govorili: »Jaz sem Pavlov, jaz pa Apolov, jaz pa Kefov.«¹⁶ On pa (jih zavrača): »Je li Kristus razdeljen?«¹⁷ Bodite v enem, bodite eno, bodite eden! Nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes. Glej, tvoji hočemo biti, so rekli Pavlu. On pa (jim je odgovoril): Nočem, da bi bili Pavlovi, marveč bodite tistega, ki je njegov Pavel z vami vred!

10. Prišel je (iz nebes) in umrl in nas vprav s smrtjo osvobodil smrti; od smrti usmrčen je usmrtil smrt. In veste, bratje, da je ta smrt po hudičevi zavisti prišla na svet. »Bog ni naredil smrti,« pravi sveto pismo, »in se ne veseli pogina živih; saj je vse ustvaril, da biva.«¹⁸ Toda kaj (še) pravi tam? »Po nevoščljivosti hudičevi je smrt prišla na svet.«¹⁹ V smrt, ki jo je hudič pripravil, človek ne bi bil zašel po sili, kajti hudič ni imel oblasti, da bi ga bil prisilil, ampak (je imel le) zapeljivo zvijačnost. Če ne bi bil ti privolil, bi ne bil hudič nič opravil; tvoja privolitev, človek, te je speljala v smrt. Od umrljivega smo rojeni umrljivi, iz neumrljivih smo postali umrljivi. Po Adamu so vsi ljudje umrljivi. Jezus, božji Sin, božja Beseda, ki je po njej vse nastalo, Edinorojeni, ki je

¹⁴ Apostola Pavla.

¹⁵ 1 Kor 3, 6. 7.

¹⁶ 1 Kor 1, 12.

¹⁷ 1 Kor 1, 13.

¹⁸ Modr 1, 13. 14.

¹⁹ Modr 2, 24.

Očetu enak, je postal umrljiv, kajti »Beseda je meso postala in med nami prebivala«²⁰.

11. Vzel je torej nase smrt in smrt obesil na križ in vprav po smrti so umrljivi osvobojeni. Gospod omenja, kar se je pri starih v podobi zgodilo: »In kakor je Mojzes povišal kačo v puščavi, tako mora biti povišan Sin človekov, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel vsak večno življenje.«²¹ Velika skrivnost. Kateri so jo brali, jo poznajo; kateri je niso brali ali so jo brali in slišali, pa pozabili, naj jo zdaj slišijo. Izraelsko ljudstvo je v puščavi padalo od kačjih pikov²²; smrt je neusmiljeno podirala in kosila. Bog je namreč zavihтел svoj bič, kaznoval in tepel, da bi (ljudstvo) poboljšal. Tedaj se je pokazalo veliko skrivnostno znamenje prihodnjih reči. Gospod v današnjem berilu sam spričuje, da ga nihče ne more drugače razlagati nego tako, kakor resnica sama o sebi napoveduje. Gospod je namreč Mojzesu velel narediti bronasto kačo, jo obesiti v puščavi na visok drog in izraelsko ljudstvo opomniti, naj vsak, kogar je kača pičila, pogleda kačo na visokem drogu. Tako se je zgodilo. Kogar je kača pičila, je pogledal in ozdravel. Kaj so pikajoče kače? Grehi, izvirajoči iz umrljivega mesa. Kaj je povišana kača? Gospodova smrt na križu. Ker je namreč smrt od kače²³, je dobila podobo kače. Umrje, kogar piči kača, Gospodova smrt pa življenje vrača²⁴. Ozirajo se na kačo, da bi bila ob moč kača. Kaj pomeni to? Ozirajo se na smrt, da bi bila ob moč smrt. Toda na či-

²⁰ Jan 1, 14.

²¹ Jan 3, 14. 15.

²² Num 21, 6—9.

²³ Prim. Gen 3, 1—19.

²⁴ »Morsus serpentis letalis, mors Domini vitalis.«

gavo smrt? Na smrt življenja — če se sme reči, 'smrt življenja', ali prav za prav, ker se sme tako reči, beseda nenavadno zveni. Toda, se li ne bo smelo reči, kar se je smelo zgoditi? Se li naj pomišljam izgovoriti, kar je hotel Gospod zame storiti? Ni li Kristus življenje? In vendar je Kristus na križu. Ni li Kristus življenje? In vendar je Kristus umrl. Toda v Kristusovi smrti je smrt umrla; kajti umorjeno življenje je smrt strlo, prepolno življenje je smrt požrlo; použita²⁵ je smrt v Kristusovem telesu. Tako bomo tudi mi ob vstajenju rekli, ko bomo zmagoslavno prepevali: »Kje je, smrt, tvoja borba? Kje je, smrt, tvoje želo?«²⁶ Zdaj se pa, bratje, ozirajmo na križanega Kristusa, da bomo ozdravljeni greha, kajti »kakor je Mojzes povišal kačo v puščavi, tako mora biti povišan Sin človekov, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel vsak večno življenje«. Kakor ni poginil od kačjega pika, kdor je pogledal ono kačo, tako ozdravi, kogar je greh pičil, če verno pogleda Kristusovo smrt. Toda oni so bili ozdravljeni smrti za časno življenje, ta (Kristus) pa pravi: »Da bi imel večno življenje.« To je razloček med podobo in resnico: podoba je dala časno življenje, resnica, ki jo je ona podoba napovedala, pa daje večno življenje.

12. »Bog namreč ni poslal svojega Sinu na svet, da bi svet sodil, marveč, da bi se svet po njem zveličal.«²⁷ Kolikor je torej na zdravniku, je prišel bolnika zdraviti. Sam se torej usmrti, kdor noče poslušati zdravnikovih naročil. Prišel je Zveličar na svet. Zakaj se mu je reklo Zveličar sveta, če ne zato, (ker je prišel,) da bi svet zveličal, ne, da bi svet sodil? Nočeš, da te zve-

²⁵ Uničena.

²⁶ Prim. 1 Kor 15, 54.

²⁷ Jan 3, 17.

liča; samega sebe boš obsodil. Pa kaj pravim: boš obsodil? Poglej, kaj pravi: »Kdor vanj veruje, ne bo sojen; kdor pa ne veruje« — kaj drugega, meniš, bo rekel nego: »bo obsojen«? Pravi pa: »Je že v obsodbi.«²⁸ Ni se še sodba javno vršila, a obsodba se je že izvršila. Gospod namreč pozna svoje²⁹; pozna one, ki vztrajajo za venec, ki vztrajajo za ogenj; pozna na svojem gumnu pšenico, pozna pleve; pozna setev, pozna ljuljko. »Kdor ne veruje, je že v obsodbi.« Zakaj je v obsodbi? »Ker ne veruje v ime edinorojenega Sinu božjega.«³⁰

13. »Obsodba pa je v tem, da je prišla luč na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo ko luč, zakaj njih dela so bila hudobna.«³¹ Bratje moji, pri kom je Gospod našel dobra dela? Pri nikomer. Pri vseh je našel hudobna dela. Kako pa jih je nekaj vršilo resnico in prišlo k luči? Tudi to pravi namreč v nadaljnjih besedah: »Kdor pa vrši resnico, prihaja k luči, da se njegova dela razodenejo, ker so storjena v Bogu.«³² Kako so nekateri vršili dobra dela, da so prišli k luči, to je, h Kristusu? In kako so nekateri ljubili temo? Zakaj, če je našel vse, da so grešniki, in če vse greha ozdravlja in če kača, ki je bila podoba Kristusove smrti, ozdravlja pičene in je bila kača povzdignjena zaradi kačjega pika, to je, Gospodova smrt zaradi umrljivih ljudi, ki so bili pred njim krivični: kako je treba umeti besede: »Obsodba je v tem, da je prišla luč na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo ko luč, zakaj njih dela so bila hudobna«? Kaj je to? Čigava dela so pa bila dobra? Nisi li prišel, da bi brezbožne

²⁸ Jan 3, 18.

²⁹ 2 Tim 2, 19.

³⁰ Jan 3, 18.

³¹ Jan 3, 19.

³² Jan 3, 21.

opravičil? Toda pravi: »Bolj so vzljubili temo ko luč.« To je poudaril; mnogi so namreč vzljubili svoje grehe, mnogi so priznali svoje grehe; kajti, kdor prizna svoje grehe, je že z Bogom. Bog obtožuje tvoje grehe; če jih obtožuješ tudi ti, si se Bogu pridružil. Človek in grešnik sta, bi dejal, dve reči. Kar se na tebi imenuje človek, je Bog naredil; kar se na tebi imenuje grešnik, je človek sam naredil. Uniči, kar si ti naredil, da Bog odreši, kar je on naredil. Zasovražiti moraš v sebi svoje delo in vzljubiti v sebi božje delo. Ko se ti pa začne gabiti, kar si ti naredil, tedaj se prično tvoja dobra dela, ker obtožuješ svoja hudobna dela. Začetek dobrih del je priznanje hudobnih del. Vršiš resnico in prihajaš k luči. Kaj pomeni, da vršiš resnico? Ne božaš se, ne delaš se lepega, ne hliniš se, ne praviš: »Pravičen sem,« ko si krivičen, in tako začneš vršiti resnico. Prihajaš pa k luči, da se razodenejo tvoja dela, ker so storjena v Bogu. Zakaj že to, da se ti je tvoj greh zagnusil — ne bi se ti zagnusil, če bi ti Bog ne posvetil in bi ti njegova resnica ne pokazala (gnusobe). Kdor pa kljub opominu vzljubi svoje grehe, sovraži luč, ki ga svari, in beži pred njo, da bi se ne spričala njegova hudobna dela, katera ljubi. Kdor pa vrši resnico, obtožuje v sebi hudobije; ne prizanaša si, ne odpušča si, da bi mu Bog odpustil, prizna in pride k luči; hvaležen ji je, da mu je pokazala, kaj naj v sebi sovraži. Bogu pravi: »Obrni svoj obraz od mojih grehov!«³³ In s kako drznostjo pravi to, če ne nadaljuje: »Zakaj svojo pregreho spoznavam in moj greh mi je vedno pred očmi«³⁴? Bodi pred tvojimi očmi, česar nočeš, da bi bilo Bogu pred očmi. Če pa svoj greh postaviš za sebe³⁵, ti ga bo Bog zopet postavil pred

³³ Ps 50, 11.

³⁴ Ps 50, 5.

³⁵ Za sebe = za svoj hrbet, tako da ga ne vidiš.

oči; postavil ti ga bo pred očmi, ko pokora ne bo več mogla roditi sadu³⁶.

14. Tecite, da vas tema ne zaloti, bratje moji! Čujte za svoje zveličanje, čujte, dokler je čas! Nihče se ne daj zadržati od božjega templja, nihče se ne daj zadržati od Gospodovih del, nihče se ne daj odvrniti od stanovitne molitve, nihče se ne daj spraviti ob navadno pobožnost! Čujte torej, dokler je dan: dan sveti, Kristus je dan. Pripravljen je odpustiti, toda le tistim, ki priznavajo (grehe), kaznovati pa one, ki se izgovarjajo, ki se ponašajo s pravičnostjo in menijo, da so kaj, ko niso nič. Kdor pa v njegovi ljubezni in njegovem usmiljenju živi, vrši resnico, četudi je prost smrtnih in velikih grehov, n. pr. zločinov, umorov, tatvin, prešuštev, ker priznava grehe (storjene) z jezikom, z mislimi in z nezmernostjo v dovoljenih rečeh, ki se zde mali, in prihaja k luči z dobrimi deli; kajti tudi mnogi mali grehi usmrtijo, če se zanemarjajo. Majhne so kaplje, ki napolnjujejo reke; majhna so peščena zrna, če se pa naloži mnogo peska, tlači in potlači. Zanemarjena voda na dnu ladje stori isto kakor vdirajoči val; voda po malem priteka, če pa dolgo priteka in je ne pozajmeš, potopi ladjo. Kaj pa pomeni pozajeti drugega, nego z dobrimi deli, vzdihovanjem, postom, miloščino, odpuščanjem preprečiti, da te grehi ne zalijejo? Pot skozi življenje je težavna, je polna skušnjav; sreča naj (človeka) ne naredi prevzetnega, nesreča naj ga ne potare. On, ki ti je dal na svetu srečo, ti jo je dal v tolažbo, ne v pogubo. In narobe, on, ki te na tem svetu tepe, te tepe, da bi te poboljšal, ne pogubil. Trpi Očeta, ki te vzgaja, da ne boš čutil sodnikove kazni. To vam dan na dan ponavljam in vam moram pogosto ponavljati, ker je koristno in zveličavno.

---

³⁶ To je, ob sodbi.

Trinajsti govor.

Jan 3, 22—29.

4. »Nato je prišel Jezus s svojimi učenci v Judejo in je ondi prebival in krščeval.«¹ Ko je bil krščen, je krščeval. Ni krščeval z onim krstom, s katerim je bil sam krščen. Krščuje Gospod, krščen od služabnika, kaže pot ponižnosti in vodi h Gospodovemu krstu, to je k svojemu krstu, ter dá zgled ponižnosti, ker ne odkloni služabnikovega krsta. Služabnikov krst je pripravljaval Gospodu pot, Gospod pa se je s tem, da se je dal krstiti, ponudil prihajajočim za pot². Čujmo njega samega! »Jaz sem pot, resnica in življenje.«³ Če iščeš resnico, drži se poti, kajti pot je hkratu resnica. Ona (resnica) je, ki k njej greš, ona je, ki po njej greš; ne greš po čem drugem, ne prideš po čem drugem h Kristusu: po Kristusu prideš h Kristusu. Kako po Kristusu h Kristusu? Po človeku Kristusu k Bogu Kristusu; po Besedi, ki je meso postala, k Besedi, ki je bila v začetku Bog pri Bogu; od onega, kar je človek zaužil, k onemu, kar angeli vsak dan zauživajo. Tako je namreč pisano: »Nebeški kruh jim je dal, kruh angelov je jedel človek.«⁴ Kaj je kruh angelov? »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.«⁵ Kako je človek jedel kruh angelov? »In Beseda je meso postala in med nami prebivala.«⁶

¹ Jan 3, 22.

² Jezus se je dal Janezu, služabniku, krstiti, da bi ljudem pokazal pot k svojemu krstu.

³ Jan 14, 6.

⁴ Ps 77, 24. 25.

⁵ Jan 1, 1.

⁶ Jan 1, 14.

5. Ko pa sem rekel, bratje, da angeli jedo, ne mislite, da žvečijo. Kajti, če bi tako umeli, bi bilo, kakor da angeli Boga, ki ga uživajo, žvečijo. Kdo pa pravico žveči? Pa mi zopet kdo poreče: In kdo pravico jé? Zakaj pa »blagor lačnim in žejnim pravice, ker ti bodo nasičeni«⁷? Jed, ki jo telesno ješ, da se okrepčaš, prejde; da te nahrani, jo použiješ. Jej pravico, pa se ti okrepčaš in ona ostane, kakor je bila. Prav tako se okrepčajo naše oči, ko vidijo to telesno luč, pa je (le) nekaj telesnega, kar vidijo telesne oči⁸. Marsikomu namreč, če je dalje časa v temi, opeša vid, ker je, bi dejal, gladoval luči⁹. Če oči ne dobe svoje hrane — hrana jim je namreč luč — opešajo od posta in oslabe, tako da ne morejo videti niti luči, ki jih krepča; in če je dalje časa nimajo, ugasnejo, kakor da v njih zamre sprejemljivost za luč. Ko ista luč dan na dan nahrani toliko oči, se li mar zmanjša? Oné se okrepčajo, ona pa ostane, kakor je bila. Če je mogel Bog to glede telesne luči dati telesnim očem, ne bo li dal čistim srcem one neugasljive, zmeraj nespremenjene, nikakor ne pojemajoče luči? Katere luči? »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu.« Poglejmo, je li to luč! »Zakaj pri tebi je studenec življenja in v tvoji svetlobi bomo gledali luč.«¹⁰ Na zemlji je nekaj drugega studenec, nekaj drugega luč. Če si žejen, iščeš studenec, in da prideš do studenca, iščeš luči; in če ni podnevi, prižgeš svetilko, da prideš do studenca. T a studenec je pa sam luč: žejnemu je studenec in slepemu je luč. Odpro naj se oči, da bodo

⁷ Mt 5, 6.

⁸ Tertium comparationis je v tem, da se luč ne zmanjša, če se od nje okrepčajo oči, kakor se pravica ne zmanjša, če se od nje okrepčaš.

⁹ »Quasi ieiunio lucis.«

¹⁰ Ps 35, 10.

videle luč, odpro naj se globine srca, da se napijejo studenčnice. Kar piješ, to vidiš, to slišiš. Bog ti postane vse, kajti on ti je vse tisto, kar imaš rad. Če imaš na misli vidne reči, ni Bog ne kruh ne voda ne vidna luč ne oblačilo ne hiša. Vse to je namreč vidno in vsako zase: kar je kruh, to ni voda, in kar je oblačilo, ni hiša, in kar so te reči, to ni Bog, kajti vse te reči so vidne. Bog pa ti je vse: če si lačen, ti je kruh, če te žeja, ti je voda, če si v temi, ti je luč, ker ostane nespremenljiv; če si nag, ti je oblačilo nesmrtnosti, »ko si bo to minljivo nadelo neminljivost in to umrljivo nadelo neumrljivost«¹¹. Vse utegneš reči o Bogu, pa nič dostojnega ne poveš o Bogu. Nič ni širšega od te revščine¹². Iščeš primernege imena, ne najdeš ga; iščeš, kako bi ga kakor koli imenoval, pa najdeš vse. Kakšna podobnost je med jagnjetom in levom? O Kristusu je bilo oboje rečeno: »Glejte, Jagnje božje!«¹³ Kako pa je lev? »Zmagal je lev iz rodu Judovega.«¹⁴

8. »Nastalo pa je pričkanje med Janezovimi učenci in Judi zaradi očiščevanja.«¹⁵ Krščeval je Janez, krščeval je Kristus. Janezovi učenci so se vznemirili. Ljudje so drli h Kristusu, prihajali k Janezu. Janez je namreč tiste, ki so k njemu prihajali, pošiljal k Jezusu, da bi se dali krstiti; onih pa, ki jih je Kristus krstil, niso pošiljali k Janezu. Janezovi učenci so se zmedli in se začeli z Judi pričkati, kakor se rado zgodi. Vedi, da so Judje trdili, da je Kristus večji in da je treba iti k njegovemu krstu. Oni (Janezovi učenci) še tega niso uvideli in so zagovarjali Janezov

¹¹ 1 Kor 15, 54.

¹² Revščina, da ne moreš o Bogu nič dostojnega povedati.

¹³ Jan 1, 29.

¹⁴ Raz 5, 5.

¹⁵ Jan 3, 25.

krst. Prišli so k Janezu, naj on sam vprašanje razvozla. Umejte, predragi! Tudi tu se vidi, kako koristna je ponižnost, in se kaže, je li glede vprašanja, kjer so se ljudje motili, Janez iskal svoje slave. Je li morda rekel: »Res je, kar trdite, in po pravici se ženete; moj krst je boljši. Zakaj vedite, da je moj krst boljši: Kristusa samega sem krstil?« Janez bi bil mogel tako govoriti, ker je Kristusa krstil. Ko bi se bil hotel šopiriti, kako lahko bi se bil šopiril! Toda vedel je bolje, pred kom se naj poniža. Njemu, pred katerim je prišel na svet, je s pričevanjem hotel dati prvenstvo; vedel je, da je njegovo zveličanje v Kristusu. Že poprej je bil rekel: »Iz njegove polnosti smo vsi prejeli.«¹⁶ Tudi to se pravi Boga izpovedati. Kako bodo vsi ljudje iz njegove polnosti prejeli, če on ni Bog? Kajti če je on tako človek, da ni Bog, prejema tudi sam iz božje polnosti in potem ni Bog. Če pa vsi ljudje iz njegove polnosti prejemajo, je on studenec, oni pa pijejo. Oni, ki pijejo, morejo biti studenca žejni in iz njega piti; studenec pa ni nikoli žejen, studenec ne potrebuje samega sebe; studenca potrebujejo ljudje. Z izsušenim drobom in z izsušenim grlom hite k studencu, da se okrepcajo, studenec pa teče, da krepča. Tako Gospod Jezus.

9. Poglejmo tedaj, kaj je Janez odgovoril. »Prišli so k Janezu ter mu rekli: ‚Učenik, tisti, ki je bil pri tebi onstran Jordana in ki si zanj pričal, glej, on krščuje in vse gre za njim.‘«¹⁷ To je: »Kaj praviš? Ali naj jih ne ustavimo, da rajši pridejo k tebi?« »Odgovoril jim je in rekel: ‚Ne more si človek nič vzeti, če mu ni dano iz nebes.‘«¹⁸ O kom, menite, je Janez to rekel? O sebi. Kot človek, pravi, sem prejel iz

¹⁶ Jan 1, 16.

¹⁷ Jan 3, 26.

¹⁸ Jan 3, 27.

nebes. Pazite, predragi! »Ne more si človek nič vzeti, če mu ni dano iz nebes. Vi sami ste priče, da sem rekel: Jaz nisem Kristus.«¹⁹ Kakor da je hotel reči: »Kaj se varate? Kako ste mi sami to vprašanje zastavili? Kaj ste mi rekli? ‚Učenik, tisti, ki je bil pri tebi onstran Jordana, ki si zanj pričal.‘ Veste torej, kako sem zanj pričal; mar li naj zdaj rečem, da ni tisti, ki sem rekel, da je? Ker sem torej iz nebes prejel, da sem nekaj, hočete li, da bi bil nečimrn in bi govoril proti resnici? Ne more si človek nič vzeti, če mu ni dano iz nebes. Vi sami ste priče, da sem rekel: Jaz nisem Kristus.« »Nisi ti Kristus? Kaj pa, če si večji od njega, ker si ga krstil?« »Poslan sem;²⁰ jaz sem glasnik, on je sodnik.«

10. Čuj še mnogo krepkejše, mnogo jasnejše pričevanje! Poglejte, kako je z nami; pogledajte, kaj moramo ljubiti; pogledajte, da je nezvestoba²¹, ljubiti človeka²² mesto Kristusa! Zakaj pravim to? Pazimo na Janezovo besedo! Glede njega so se mogli motiti, mogli so ga imeti za nekaj, kar ni bil. Zavrne od sebe nezasluzeno čast, da se drži neomajne resnice. Glejte, kako imenuje Kristusa, kako sebe! »Kdor ima nevesto, je ženin.«²³ Bodite čisti, ljubite ženina! Kaj pa si ti, ki nam praviš: »Kdor ima nevesto, je ženin?« »Priatelj ženinov pa stoji in ga posluša, se srčno veseli zaradi ženinovega glasu.«²⁴ Gospod, naš Bog, mi pomagaj, da bom, ves ganjen v srcu — polno je namreč vzdihovanja — povedal, kar me boli; rotim pa vas pri Kristusu, da si sami mislite, česar ne bom mogel

¹⁹ Jan 3, 27. 28.

²⁰ Jan 3, 28.

²¹ Prešuštvo (adulterium).

²² Meri na Donatove privrženec.

²³ Jan 3, 29.

²⁴ Ibidem.

povedati; vem namreč, da se moja žalost ne dá dovolj izraziti. Vidim namreč mnogo prešuštnikov, ki hočejo zase imeti nevesto, tako drago kupljeno, ki jo je kupec, osvoboditelj in olepševalec kljub njeni grdoti vzljubil, da bi lepoto dobila. In na to merijo njihove besede, da bi mesto ženina nje vzljubila. O njem (ženinu) je rečeno: »Ta je, kateri krščuje.«²⁵ Kdo stopi naprej in poreče: »Jaz krščujem«? Kdo stopi naprej in poreče: »Kar jaz dam, to je sveto«? Kdo stopi naprej in poreče: »Dobro je zate, da se iz mene rodiš«? Poslušajmo ženinovega prijatelja, ne onih, ki so se ženinu izneverili; poslušajmo ga, kako je goreč, toda ne zase!

11. Bratje, vrnite se v duhu domov: govorim o mesenih rečeh, govorim o zemeljskih rečeh, govorim po človeško zaradi slabosti vašega mesa²⁶. Mnogi imate žene, mnogi si jih želite, mnogi ste jih imeli, četudi jih ne želite, mnogi, ki sploh nočete žena, ste vsaj rojeni od žena svojih očetov. Ni srca, ki bi se ga to čustvo ne prijelo. Nihče ni glede splošno človeških zadev človeškemu rodu tako tuj, da ne bi čutil, kar pravim. Postavimo, da je nekdo, ki je šel na tuje, svojemu prijatelju priporočil svojo nevesto: »Pazi, prosim te, moj prijatelj si, da ne bo, ko bom daleč proč, mesto mene koga drugega vzljubila.« Kakšen bi bil tedaj ta, ki bi si čuvajoč nevesto ali ženo svojega prijatelja sicer prizadeval, da nikogar drugega ne vzljubi, če pa bi hotel, naj mesto prijatelja vzljubi njega, in bi svojo varovanko zlorabil — kako gnusen bi bil pred vsem človeškim rodom! Morda bi jo videl, da kdaj lahkomišelnost gleda skozi okno ali se s kom šali, pa bi ji prepovedal, kakor da ga žene vneta

²⁵ Jan 1, 33.

²⁶ Prim. Rim 6, 19.

skrb; vidim ga, kako vneto skrbi, rad bi pa vedel, za koga, ali za odsotnega prijatelja ali zase. Mislite si, tako je storil naš Gospod Jezus Kristus. Svojemu prijatelju je priporočil svojo nevesto, šel v daljno deželo, da bi zase pridobil kraljestvo, kakor sam pravi v evangeliju²⁷, pa je vendar pričujoč s svojim veličastvom. Nemara kdo prijatelja, ki je šel čez morje, prevara; če ga prevara, gorje njemu, kateri prevara! Kaj pa skušajo prevarati Boga, ki vidi srca vseh in preiskuje skrivnosti vseh? Pride krivoverec²⁸ in trdi: »Jaz dajem, jaz posvečujem, jaz opravičujem.« Nikar ne hodi k tej skupini! Močno se sicer žene, pa glej, za koga! »Ne hodi k malikom« (pravi krivoverec) — in prav se razvnama; »ne k vedeževalcem« — prav se razvnama. Pa poglejmo, za koga se žene! »Kar jaz dam,« (pravi) »je sveto, ker jaz dam; kogar jaz krstim, je krščen, kogar jaz ne krstim, ni krščen.« Poslušaj ženinovega prijatelja, nauči se, kako se poteguj za svojega prijatelja! Poslušaj njegov²⁹ glas: »Ta je, kateri krščuje.«³⁰ Zakaj hočeš sebi lastiti, kar ni tvoje? Je li tako daleč proč on, ki je tukaj pustil svojo nevesto? Ne veš li, da je vstal od mrtvih, da sedi na Očetovi desnici? Če so ga zaničevali Judje na križu visečega, ga li zaničuješ ti v nebesih sedečega? Vedite, predragi, da zaradi tega trpim bridke bolečine; toda, kakor sem rekel, to prepuščam vašemu premišljevanju. Ne morem vam dopovedati, če bi ves dan govoril; če bi ves dan tožil, bi se ne iztožil; ne bi dopovedal, ko bi imel, kakor pravi prerok, studenec solza³¹, pa tudi ko bi se spremenil v solze

²⁷ Lk 19, 12.

²⁸ Avguštin misli posebej na donatiste.

²⁹ Glas ženinovega prijatelja Janeza Krstnika.

³⁰ Jan 1, 33.

³¹ Jer 9, 1.

in postal solza, če bi se spremenil v jezik in postal jezik, bi bilo vse premalo.

12. Vrnimo se, pogledjmo, kaj oni (Janez Krstnik) pravi: »Kdor ima nevesto, je ženin;« nevesta ni moja. Se li ne veseliš ženitbe? Kajpada, veselim se, pravi: »Prijatelj ženinov pa, ki stoji in ga posluša, se srčno veseli zaradi ženinovega glasu.« Ne veselim se, pravi, zaradi svojega glasu, ampak veselim se zaradi ženinovega glasu. Jaz moram poslušati, oni govoriti; jaz se moram dati razsvetliti, oni je luč; jaz sem uho, oni je Beseda. Prijatelj ženinov torej stoji in posluša. Zakaj stoji? Ker ne pade. Zakaj ne pade? Ker je ponižen. Pogledj ga, kako stoji na trdnih tleh: »Nisem vreden, da bi mu odvezal jermen njegovega obuvale.«³² Prav je, da si ponižen, zaslužiš, da ne padeš, zaslužiš, da stojiš, zaslužiš, da ga poslušáš in se zaradi ženinovega glasu srčno veseliš. Tako je tudi apostol (Pavel) ženinov prijatelj; tudi on je ljubosumen, ne zase, ampak za ženina. Čuj besedo ljubosumnega: »Ljubosumen sem,« pravi, »na vas z božjo ljubosumnostjo,« ne s svojo, ne zase, ampak z božjo ljubosumnostjo. Zakaj? Kako? Zaradi katere si ljubosumen ali za koga si ljubosumen? »Kajti enemu možu sem vas zaročil, da vas privedem Kristusu kot čisto devico.« Česa se torej bojiš? Zakaj si ljubosumen? »Bojim se pa,« pravi, »da bi se, kakor je kača Eno preslepila s svojo zvijačo, morda tudi vaše misli spache ne oddaljile od čistosti, ki je v Kristusu.«³³ Vso cerkev imenuje devico. Različni pa so, kakor vidite, udje cerkve: eni so oženjeni, druge omožene, eni so vdovci in ne iščejo druge žene, druge so vdove in ne iščejo drugega moža, ene ohranjajo čistost od mladih

³² Jan 1, 27.

³³ 2 Kor 11, 2. 3.

dni, druge so svoje devištvo Bogu zaobljubile — različni so darovi, toda vsi ti so ena devica. Kje je to devištvo? Ni namreč telesno. V cerkvi je malo žensk in malo moških — če se more pri moških govoriti o devištvu — ki bi ohranili tudi telesno nedotaknjenost, in taki so častitljivejši udje; drugi udje pa so deviški ne po telesu, ampak vsi po duhu. Kaj pa je devištvo duha? Neoskrunjena vera, trdno upanje in iskrena ljubezen. Da bi utegnila kača to devištvo oskruniti, se je bal apostol, ki je bil za ženina ljubosumen. Kakor se namreč telesni ud nekje oskruni, tako zapeljiv jezik oskruni devištvo duha. V duhu naj se ne oskruni ona³⁴, ki noče zastonj ohraniti telesnega devištva.

13. Kaj porečem torej, bratje? Tudi krivoverci imajo device, celo mnogo devic je pri krivovercih³⁵. Poglejmo, ali ljubijo ženina, da ohranjajo svoje devištvo! Komu se ohranja (devištvo)? Apostol pravi: Kristusu. Poglejmo, ali Kristusu, ne Donatu; pogledjmo, komu ohranjajo svoje devištvo; naglo boste zvedeli. Glejte, pokažem ženina, ker se je sam pokazal; Janez je o njem pričeval: »T a je, kateri krščuje.« Ti, devica³⁶, če ohranjaš svoje devištvo temu ženinu, zakaj tekaš k onemu, ki trdi: »J a z krščujem«? Saj vendar prijatelj tvojega ženina pravi: »T a je, kateri krščuje.« In dalje: Tvoj ženin ima v posedi ves svet, zakaj se daš oskruniti v delu (sveta)? Kdo je ženin? »Kralj vesoljne zemlje je Bog.«³⁷ Tvoj ženin ima v posesti vse, ker je vse kupil. Pomisli, za kako ceno je kupil, da spoznaš, kaj je kupil. Kakšno ceno je dal? Dal je svojo kri. Kje je dal, kje pretil svojo kri? V trpljenju.

³⁴ Cerkev.

³⁵ Donatisti so se ponašali, da so cerkev svetih in čistih.

³⁶ Cerkev donatistov.

³⁷ Ps 46, 8.

Ne prepevaš li svojemu ženinu ali se vsaj delaš, da mu prepevaš, ko je vesoljni svet odkupljen: »Prebodli so mi roke in noge, prešteli vse moje kosti. Ozirajo se name in me gledajo; razdeljujejo si moja oblačila in za mojo suknjo žrebajo«³⁸? Nevesta si; spoznaj oblačilo svojega ženina! Za katero oblačilo so žrebali? Vprašaj evangelij; pomisli, s kom si zaročena, pomisli, od koga imaš zaročni prstan! Vprašaj evangelij, pogledj, kaj ti pravi o Gospodovem trpljenju! Bila je ondi suknja — pogledjmo, kakšna — od vrha iz cela tkana. Kaj drugega pomeni suknja od vrha iz cela tkana nego ljubezen? Kaj drugega pomeni suknja od vrha iz cela tkana nego edinost? Imej na misli to suknjo, ki je niti Kristusovi preganjalci niso razdelili. (Evangelij) namreč pravi: »Govorili so med seboj: „Nikar je ne razporjimo, ampak žrebajmo zanj!“«³⁹ Glejte, zato ste slišali psalm. Obleke preganjalci niso raztrgali, cerkev pa kristjani cepijo.

14. Kaj porečem, bratje? Natančno pogledjmo, kaj je kupil. Tam je namreč kupil, kjer je plačal kupnino. Za kaj jo je plačal? Če jo je dal za Afriko, bodimo donatisti in se ne imenujmo donatiste, ampak kristjane, ker je Kristus samo Afriko kupil, četudi tukaj niso samo donatisti. Toda pri svoji kupčiji ni zamolčal, kaj je kupil. Sestavil je račun: hvala Bogu, ni nas osleparil. Ta račun mora nevesta slišati in iz njega spoznati, komu je devištvo zaobljubila. (Spoznaj) prav ondi, v psalmu, kjer je rečeno: »Prebodli so moje roke in noge, prešteli vse moje kosti,« kjer se Gospodovo trpljenje jasno opisuje. Ta psalm se vsako leto v poslednjem tednu, tik pred Gospodovim trpljenjem, bere vsemu pazljivo poslušajočemu ljud-

³⁸ Ps 21, 17. 18.

³⁹ Jan 19, 24.

stvu in ta psalm se bere tako pri nas kakor pri njih⁴⁰. Pazite, bratje, kaj je ondi kupil. Preberite naj se kupčijski računi. Poslušajte, kaj je ondi kupil: »Spomnijo naj se in se obrnejo h Gospodu vsi kraji zemlje in poklonijo naj se mu vsa plemena narodov; zakaj Gospodovo je kraljestvo in on bo gospodoval nad narodi.«⁴¹ Glej, kaj je kupil. Glej, Gospod vesoljne zemlje je tvoj ženin. Kaj hočeš torej tako bogatega gospoda omejiti na (borno) krpo? Priznaj: Vse je kupil, in ti mu praviš: Tu imaš kos! O da bi bila ženinu pogodu, da ne bi govorila kakor oskrunjena, in sicer, kar je slabše, oskrunjena na srcu, ne na telesu. Ljubiš človeka⁴² mesto Kristusa, ljubiš onega, ki trdi: »Jaz z krščujem,« ne poslušaj pa ženinevega prijatelja, ki pravi: »Ta je, kateri krščuje;« ne poslušaj ga, ko pravi: »Kdor ima nevesto, je ženin.« Jaz nimam neveste, je rekel; kaj pa sem? »Prijatelj ženinov pa, ki stoji in ga posluša, se srčno veseli zaradi ženinevega glasu.«

15. Očitno jim, bratje moji, nič ne koristi devištvo, zdržnost, miloščina, vse ono, kar se v cerkvi hvali, jim nič ne koristi, ker trgajo edinstvo, to je, tisto suknjo ljubezni⁴³. Kaj počenjajo? Mnogi izmed njih so zgovorni, veliki govorniki, prave reke zgovornosti. Govore li kakor angeli? Poslušajo naj ženinevega prijatelja, ki se žene za ženina, ne zase: »Ko bi človeške in angelske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, sem brneč bron in zveneče cimbele.«⁴⁴

16. Toda kaj pravijo? Imamo krst. Imaš ga, a ne svojega. Nekaj drugega je imeti, nekaj drugega biti gospod. Krst imaš, ker si ga prejel, da si krščen, prejel

⁴⁰ Pri donatistih.

⁴¹ Ps 21, 28. 29.

⁴² Donata.

⁴³ Prim. Jan 19, 25.

⁴⁴ 1 Kor 13, 1.

si ga, da si razsvetljen, kajpada, če se nisi sam zatemnil; kadar ga pa podeliš, ga podeliš kot služabnik, ne kot gospod, kličeš kot glasnik, ne kot sodnik. Sodnik govori po glasniku, pa vendar se v zapisnik ne postavi: »Glasnik je rekel,« ampak: »Sodnik je rekel.« Zato pomisli, ali je tvoja last, kar po pooblastilu daš. Če si pa prejel, priznaj z ženinovim prijateljem: »Ne more si človek vzeti, če mu ni dano iz nebes;« priznaj z ženinovim prijateljem: »Kdor ima nevesto, je ženin; ženinov prijatelj pa stoji in ga posluša.« Toda — o, ko bi ti stal in ga poslušal, ne pa padel, da se be poslušaj! Njega poslušajoč bi namreč stal in poslušal, zdaj pa govoriš in si glavo napihuješ. Jaz, pravi cerkev, če sem nevesta, če sem prejela jamstvo, če sem odkupljena z njegovo krvjo, poslušam ženinov glas in glas ženinovega prijatelja poslušam tedaj, če slavi mojega ženina, ne sebe. Prijatelj naj reče: »Kdor ima nevesto, je ženin; prijatelj ženinov pa, ki stoji in ga posluša, se srčno veseli zaradi ženinovega glasu.« Glej, imaš zakramente; to tudi jaz priznam. (Zunanjo) podoba imaš, si pa mladika od trte odrezana; ti kažeš podoba, jaz iščem korenino; iz podobe ne požene sad, razen kjer je korenina. Kje pa je korenina, če ne v ljubezni? In poslušaj, kakšna je (zunanja) podoba mladik! Pavel pravi: »Ko bi vedel vse skrivnosti in bi imel vse pre-roštvo in vso vero — in kako vero? — tako da bi gore prestavljal, ljubezni pa bi ne imel, nisem nič.«⁴⁵

17. Nihče naj vas torej ne pita s čenčami, n. pr. Pontius je storil čudež; Donatus je molil in Bog mu je iz nebes odgovoril. Prvič, ali se varajo ali varajo. Naposled, naj gore prestavlja: da nimam ljubezni, pravi apostol, »nisem nič«. Poglejmo, ali je imel ljubezen. Verjel bi, ko bi ne bil edinosti razklal. Kajti

⁴⁵ 1 Kor 13, 2.

tudi pred takimi čudežniki⁴⁶, da se tako izrazim, me je Bog posvaril in rekel: »V poslednjih časih bodo vstali krivi preroki in bodo delali znamenja in čudeže, da bi tudi izvoljene premotili, če bi bilo mogoče; glejte, naprej sem vam povedal.«⁴⁷ Posvaril nas je torej ženin, ker nas tudi čudeži ne smejo premotiti. Včasih namreč tudi ubežnik strahuje prebivalce po deželi; toda, kdor se noče dati strahovati in preslepiti, pazi, ali je (strahovalec) iz taborišča in mu kaj koristi znak, ki ga nosi⁴⁸. Trdno torej držimo edinost, bratje moji; zunaj edinosti tudi tak, ki dela čudeže, ni nič. V edinosti je bilo izraelsko ljudstvo in ni delalo čudežev; zunaj edinosti so bili faraonovi čarodeji in delali podobne reči kakor Mojzes⁴⁹. Izraelsko ljudstvo, kakor sem dejal, ni delalo čudežev. Kateri so bili pred Bogom rešeni, oni, ki so jih delali, ali ti, ki jih niso delali? Apostol Peter je obudil mrliča⁵⁰, čarovnik Simon je storil mnogokaj⁵¹; bili so tam kristjani, ki niso mogli storiti, ne kar je storil Peter ne kar je storil Simon. Toda česa so se veselili? Da so bila njihova imena zapisana v nebesih. Kajti zaradi vere ljudstev je to rekel naš Gospod Jezus Kristus učencem, ki so se vrnili. Učenci so se namreč hvalili in govorili: »Glej, Gospod, celo hudi duhovi so nam pokorni v tvojem imenu.«⁵² Lepo so izpovedali in počastili Kristusovo ime. Pa kaj jim vendarle reče? »Ni-

⁴⁶ Avguštin je za te čudotvorce skoval izraz »mirabilarius«.

⁴⁷ Mk 13, 22. 23.

⁴⁸ Kdor se noče dati strahovati, pazi, ali je človek, ki pride k njemu, pravi vojak, ki prihaja iz taborišča in po pravici nosi vojaški znak, ali pa je ubežnik.

⁴⁹ Eksod 7, 12. 22; 8, 7.

⁵⁰ Apd 9, 40.

⁵¹ Apd 8, 10.

⁵² Lk 10, 17.

kar se ne veselite tega, da so vam hudi duhovi pokorni, ampak veselite se, da so vaša imena zapisana v nebesih.«⁵³ Peter je izganjal hude duhove. Ta ali ona obvdovela starka, ta ali oni laik, ki ima ljubezen in neokvarjeno vero, tega ne dela. Peter je na telesu (cerkve) oko, ta pa je na telesu (cerkve) prst, vendar je na istem telesu kakor Peter; in čeprav je prst manj vreden od očesa, vendar ni od telesa odsekan. Boljše je, biti prst in biti na telesu, nego biti oko in biti od telesa odtrgan.

18. Zatorej, bratje moji, nihče vas ne prevaraj, nihče vas ne preslepi! Ljubite mir Kristusa, ki je bil za vas križan, dasi je bil Bog: Pavel pravi: »Nič ni, kateri sadi, in nič, kateri zaliva, ampak, kateri daje rast, Bog.«⁵⁴ In trdi li kdo izmed nas, da je kaj? Če pravimo, da smo kaj, in ne slavimo njega, smo nezvesti: terjamo ljubezen zase, ne za ženina. Ljubite Kristusa in nas v njem, saj tudi mi vas v njem ljubimo. Udje naj se ljubijo med seboj, toda vsi naj žive pod glavo. Žalost, bratje moji, me je prisilila, da sem sicer mnogo govoril, pa malo povedal; berila nisem mogel do konca razložiti; Bog bo dal, da ga bom o primernem času končal. Nisem namreč hotel vaših src še bolj obremeniti, ker želim, da bi nemoteno vzdihovala in molila za tiste, ki so še gluhi in brez razuma.

Štirinajsti govor.

Jan 3, 29—36.

---

2. — — — »Ne more si človek nič vzeti, če mu ni dano iz nebes.« Kristus torej daje, človek prejema. »Vi sami ste mi priče, da sem rekel: Jaz nisem Kristus,

⁵³ Lk 10, 20.

⁵⁴ 1 Kor 3, 7.

marveč sem poslan pred njim. Kdor ima nevesto, je ženin; prijatelj ženinov pa, ki stoji in ga posluša, se srčno veseli zaradi ženinovega glasu.«¹ Ni se veselil samega sebe. Kdor se namreč hoče veseliti samega sebe, bo žalosten; kdor pa se hoče Boga veseliti, se bo zmeraj veselil, ker je Bog večn. Hočeš li doseči večno veselje? Okleni se njega, ki je večn. Janez je rekel, da je takšen. Zaradi ženinovega glasu se veseli ženinov prijatelj, ne zaradi svojega glasu; stoji in ga posluša. Če torej pade, ga ne posluša; saj je o nekom, ki je padel, rečeno: »In ni obstal v resnici;«² rečeno je to o hudiču. Stati torej mora ženinov prijatelj in poslušati. Kaj pomeni stati? Vztrajati v prejeti milosti. In posluša glas, katerega se veseli. Tak je bil Janez: vedel je, zaradi česa se je veselil, ni si lastil, kar ni bil; vedel je, da je razsvetljen, ne razsvetljevalec. »Bila pa je prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet.«³ Če vsakega človeka, torej tudi Janeza, ker je tudi on izmed ljudi. Zakaj, četudi ni med rojenimi od žena vstal nobeden večji ko Janez Krstnik⁴, je vendar tudi on eden med njimi, ki so rojeni od žena. Se li mar dá primerjati z onim, ki je bil rojen, ker je h o t e l, in bil zato na nenavaden način rojen, ker je bil rojen kot nov⁵ (človek)? Obe Gospodovi rojstvi sta nenavadni, božje in človeško; božje nima matere, človeško nima očeta. Eden med drugimi je bil Janez, vendar obdarovan z večjo milostjo, tako da med rojenimi od žena ni vstal nobeden večji od njega; in on je o našem Gospodu Jezusu Kristusu tako pričeval, da ga

¹ Jan 3, 28. 29.

² Jan 8, 44.

³ Jan 1, 9.

⁴ Mt 11, 11.

⁵ Zveličar je bil rojen kot nov = človek, ki je prišel prenovit starega človeka.

je imenoval ženina, sebe pa ženinovega prijatelja, ki pa ni vreden, da bi mu odvezal jermen njegovega obuvala⁶. O tem ste, predragi, že veliko slišali. Poglejmo, kaj sledi; je namreč nekoliko težko umljivo. Ker pa Janez sam pravi, da si ne more človek nič vzeti, če mu ni dano iz nebes⁷, prosimo glede reči, ki jih ne umejemo, njega, ki daje iz nebes; zakaj ljudje smo in si ne moremo nič vzeti, če nam ne dá on, ki ni človek.

3. Janez torej nadaljuje: »To moje veselje je torej dopolnjeno.«⁸ Kaj je njegovo veselje? Da se veseli ženinovega glasu. Dopolnjeno je v meni, imam svojo milost, več si ne lastim, da ne bi še prejetega zapravil. Kaj je to veselje? »Srčno se veseli zaradi ženinovega glasu.« Človek naj torej spozna, da se ne sme veseliti svoje modrosti, ampak modrosti, ki jo je od Boga prejel. Nič več naj ne išče, pa ne izgubi, kar je našel. Mnogi so namreč zategadelj postali nespametni, ker so trdili, da so pametni. Apostol jim to dokazuje in o njih pravi: »Kajti, kar se o Bogu more spoznati, jim je očitno, Bog jim je namreč razodel.«⁹ Poslušajte, kaj pravi o nekih nehvaležnih, brezbožnih: »Bog jim je namreč razodel. Zakaj to, kar je v njem nevidno, se od stvarjenja sveta po delih spoznano vidi, njegova večna moč in božanstvo, tako da so neopravičljivi.«¹⁰ Zakaj neopravičljivi? »Čeprav so namreč Boga spoznali (ni rekel, da ga niso spoznali) — čeprav so ga spoznali, ga niso kot Boga slavili ali ga zahvalili, ampak so postali v svojih mislih prazni in je otemnelo njih nespametno srce. Imenovali so se modri, pa so se poneumili.«¹¹ Če

⁶ Jan 1, 27.

⁷ Jan 3, 27.

⁸ Jan 3, 29.

⁹ Rim 1, 19.

¹⁰ Rim 1, 20.

¹¹ Rim 1, 21. 22.

so namreč Boga spoznali, so hkrati spoznali, da jih je naredil modre samo Bog. Ne bi bili torej smeli sebi lastiti, česar niso imeli od sebe, marveč (priznati) onemu, od katerega so prejeli. Ker ga pa niso zahvalili, so postali nespametni. Kar jim je bil torej Bog zastonj dal, je nehvaležnim vzel. Janez ni hotel biti tak¹², hotel je biti hvaležen; priznal je, da je prejel, in rekel, da se veseli zaradi ženinovega glasu, in dejal: »To moje veselje je torej dopolnjeno.«

4. »On mora rasti, jaz pa se manjšati.«¹³ Kaj pomeni to? On mora biti povišan, jaz pa ponižan. Kako raste Jezus? Kako raste Bog? Popolni ne raste. Bog pa ne raste niti se ne manjša. Če namreč raste, ni popoln; če se manjša, ni Bog. Kako pa raste Jezus, ko je vendar Bog? — — — — —

5. Kaj torej pomeni: »On mora rasti, jaz pa se manjšati«? Vedite, predragi, to je velika skrivnost. Preden je Gospod Jezus prišel, so ljudje iskali slavo pri sebi. Prišel pa je oni človek, da bi se zmanjšala človekova slava in povečala božja slava. Prišel je namreč brez greha in našel vse zakopane v grehu. Ako je prišel odpuščat grehe, je moral Bog dati milost, človek pa priznati greh; kajti če človek (greh) prizna, je ponižen, če se ga Bog usmili, je vzvišen. Če je torej prišel odpuščat človeku grehe, naj človek prizna svojo nizkost in Bog naj pokaže svoje usmiljenje. »On mora rasti, jaz pa se manjšati« pomeni: on mora dati, jaz prejeti; on mora biti poveličan, jaz pa moram priznati (nizkost). Človek, spoznaj, kaj si, in priznaj pred Bogom in poslušaj, kaj pravi apostol prevzetnemu in ošabnemu človeku, ki se hoče ponašati: »Kaj pa imaš, česar bi ne prejel? Če si pa prejel, kaj se ponašaš,

¹² Nehvaležen.

¹³ Jan 3, 30.

kakor da bi ne bil prejel?»¹⁴ Človek, ki si je hotel lastiti, kar ni njegovega, torej spoznaj, da je prejel, in se ponižaj; dobro je namreč zanj, če se Bog v njem poveliča. Sam naj sebe sebi zmanjša, da v Bogu naraste. To pričevanje in to resnico sta Kristus in Janez tudi s svojim trpljenjem pokazala; kajti Janez je bil obglavljen, Jezus pa na križu povišan, da bi tudi ondi postalo očito, da »mora on rasti, jaz pa se manjšati«. Dalje: Kristus je bil rojen, ko so začeli dnevi rasti, Janez je bil rojen, ko so se začeli dnevi krčiti¹⁵. Narava sama in samo trpljenje sta pričevala o Janezovih besedah: »On mora rasti, jaz pa se manjšati.« Raste naj torej v nas božja slava in manjša naj se naša slava, da bo v Bogu tudi naša rastla. To pravi namreč apostol, to pravi sveto pismo: »Kdor se hvali, naj se hvali v Gospodu.«¹⁶ Se li hočeš sam v sebi hvaliti? Rasti hočeš, pa sebi v škodo slabo rasteš. Kdor namreč slabo raste, postaja po pravici manjši. Raste naj torej Bog, ki je zmeraj popoln, raste naj v tebi. Kolikor bolj namreč Boga spoznavaš in kolikor bolj ga dosegaš, se zdi, da Bog v tebi raste; sam v sebi pa ne raste, marveč je zmeraj popoln. Včeraj si malo spoznal, danes več spoznaš, jutri boš veliko več spoznal; božja luč raste v tebi: tako raste — smem reči — Bog, ki ostane zmeraj popoln. Kakor če bi kdo od prejšnje slepote ozdravel in začel videti malo luči, bi drugi dan videl več in tretji dan še več, bi sodil, da luč raste: luč pa je popolna, če jo on vidi ali ne vidi. Tako je tudi notranji človek: napreduje v Bogu in zdi se, da Bog v njem raste; on pa se zmanjša, da pusti svojo hvalo in se povzpne do božje hvale.

¹⁴ 1 Kor 4, 7.

¹⁵ Jezusovo rojstvo 25. decembra, Janezovo rojstvo 24. junija.

¹⁶ 1 Kor 1, 31; Jer 9, 22.

6. Kar smo pravkar slišali, je že razločno in jasno. »Tisti, ki prihaja od zgoraj, je nad vsemi.«¹⁷ Glej, kaj pravi o Kristusu! Kaj pa o sebi? »Kateri pa je z zemlje, je pozemeljski in govori pozemeljsko. Kateri prihaja iz nebes, je nad vsemi,«¹⁸ je Kristus; »kateri pa je z zemlje, je pozemeljski, govori pozemeljsko,« je Janez. Je li to vse: Janez je z zemlje in govori pozemeljsko? Govori li vse, kar pričuje o Kristusu, pozemeljsko? Ne slišimo li od Janeza božjih besed, ko o Kristusu pričuje? Kako torej govori pozemeljsko? Toda to je rekel o človeku. Kolikor gre za človeka, je z zemlje in pozemeljsko govori; če pa govori tudi kaj božjega, je od Boga razsvetljen. Zakaj, če bi ne bil razsvetljen, bi zemlja zemljo govorila. Zase je torej božja milost in zase človekova narava. Vprašaj zdaj človekovo naravo: človek se rodi in raste in se uči navadnega človeškega znanja. Kaj drugega zna nego zemljo od zemlje? Človeške reči govori, človeške reči zna, človeške reči umeje; ker je mesen, sodi meseno, misli meseno: glej, je človek, kolikor ga je. Pride pa naj božja milost, razsvetli naj njegovo temo, kakor pravi: »Ti, Gospod, razsvetli mojo svetilko, moj Bog, razsvetli mojo temo;«¹⁹ osvoji naj si človeškega duha, naj ga obrne k svoji luči, pa bo začel govoriti, kar pravi apostol: »Toda ne jaz, ampak milost božja, ki je z menoj;«²⁰ in: »Živim pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus.«²¹ To pomeni: »On mora rasti, jaz pa se manjšati.« Janez, kolikor gre za Janeza, je z zemlje in govori

¹⁷ Jan 3, 31.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ps 17, 29.

²⁰ 1 Kor 15, 10.

²¹ Gal 2, 20.

pozemeljsko. Kar si od Janeza božjega slišal, je od onega, ki razsvetljuje, ne od njega, ki prejema.

7. »Kateri prihaja iz nebes, je nad vsemi, in kar je videl in slišal, to pričuje in njegovega pričevanja nihče ne sprejema.«²² Iz nebes prihaja in je nad vsemi naš Gospod Jezus Kristus, o katerem je bilo poprej rečeno: »Nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes, Sin človekov, ki je v nebesih.«²³ Je pa nad vsemi, in kar je videl in slišal, to govori. Sin božji ima namreč tudi Očeta; ima tudi Očeta in sliši od Očeta. In kaj je to, kar sliši od Očeta? Kdo bo to razložil? Če sta moj jezik in moje srce stvari kos, srce, da ume, jezik, da pove, kaj je Sin slišal od Očeta? Je li mar Sin slišal Očetovo Besedo? Še več: Sin jè Očetova Beseda. Vidite, kako tukaj sleherni človeški poskus onemore; vidite, kako je tukaj vse sklepanje našega srca in vsak napor mračnega duha pri kraju. Slišim sveto pismo, da Sin govori, kar sliši od Očeta²⁴; in zopet slišim sveto pismo, da je sam Sin Očetova Beseda: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.«²⁵ — Kakor imaš ti besedo, ki jo izgovoriš, v svojem srcu in je pri tebi in je vprav tvoj duhovni spočetek (kajti kakor je tvoja duša duh, tako je tudi beseda, ki si jo spočel, duh; ni še namreč privzela zvoka, da bi jo delil po zlogih, marveč je še spočeta v srcu, je v zrcalu razuma): tako je Bog dal od sebe Besedo, to je, rodil Sina. Ti tudi besedo kajpada v času rodiš v srcu, Bog je brez časa rodil Sina, po katerem je ustvaril vse čase. Ker je torej božja Beseda Sin, Sin pa je nam govoril, nam ni hotel govoriti svoje besede,

²² Jan 3, 31. 32.

²³ Jan 3, 13.

²⁴ Jan 3, 32; 8, 26.

²⁵ Jan 1, 1.

ampak Očetovo Besedo, ker je on, ki je govoril, Očetova Beseda. To je torej Janez povedal, kakor je prav in kakor je bilo treba; jaz pa sem razložil, kakor sem mogel. Komur pa umevanje tako vzvišene reči še ni seglo do srca, ve, kam naj se obrne, ve, kje naj trka, ve, pri kom naj išče, ve, koga naj prosi²⁶, ve, od koga naj prejme.

8. »Kateri prihaja iz nebes, je nad vsemi, in kar je videl in slišal, to pričuje in njegovega pričevanja nihče ne sprejema.«²⁷ Če nihče, čemu je prišel? Torej nihče od nekaterih. So namreč ljudje, pripravljeni za božjo jezo, ki jih bo zadela obsodba s hudičem; od teh nihče ne sprejme Kristusovega pričevanja. Kajti, če sploh nihče, noben človek, kaj naj pomenijo nadaljnje besede: »Kdor pa je njegovo pričevanje sprejel, je pritrdil, da je Bog resničen«²⁸? Torej gotovo ne nihče, ko sam praviš: »Kdor pa je njegovo pričevanje sprejel, je pritrdil, da je Bog resničen.« Če bi torej Janeza vprašali, bi morda odgovoril: »Vem, kaj sem rekel: ‚Nihče.‘ So namreč ljudje, ki so rojeni za božjo jezo in ki jih je (Bog) naprej poznal. Kajti Bog ve, kdo bo veroval in kdo ne bo veroval; Bog ve, kdo bo stanoviten v veri in kdo bo padel; Bog je preštel vse, ki pojdejo v večno življenje, in že pozna izločene ljudi. Če pa jih on pozna in jih je dal tudi prerokom spoznati po svojem Duhu, jih je dal (spoznati) tudi Janezu. Janez je torej videl ne s svojimi očesom — zakaj, kolikor se njega tiče, je zemlja in pozemsko govori — ampak po milosti Duha, ki jo je prejel od Boga; videl je neko brezbožno, neverno množico; videč jo v njeni neveri je rekel: »Pričevanja njega, ki prihaja iz nebes, nihče ne sprejema.« Od

²⁶ Prim. Mt 7, 7. 8; Lk 11, 9. 10.

²⁷ Jan 3, 31. 32.

²⁸ Jan 3, 33.

katerih nihče? Od onih, ki bodo ostali na levi, od onih, ki jim bo (sodnik) rekel: »Pojdite v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom!«²⁹ Kateri torej sprejemajo (pričevanje)? Tisti, ki bodo na desni, tisti, ki jim bo (sodnik) rekel: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta!«³⁰ V duhu je torej videl ločitev človeškega rodu, ki je pa tukaj še pomešan; kar po kraju še ni ločeno, je ločil v duhu, ločil, kakor je zrl njegovo srce, in videl dve ljudstvi, ljudstvo vernih in ljudstvo nevernih. Videl je neverne in rekel: »Kateri prihaja iz nebes, je nad vsemi, in kar je videl in slišal, to pričuje in njegovega pričevanja nihče ne sprejema.« Nato je stopil od leve in pogledal na desno ter rekel dalje: »Kdor pa je njegovo pričevanje sprejel, je pritr dil, da je Bog resničen.« Kaj pomeni: »Je pritr dil, da je Bog resničen,« če ne to: Človek je lažniv in Bog je resničen? Ni namreč človeka, ki bi mogel govoriti resnico, razen če ga razsvetli on, ki ne more lagati. Bog je torej resničen; Kristus pa je Bog. Hočes (to) dokazati? Sprejmi njegovo pričevanje in imaš (dokaz): »Kdor namreč njegovo pričevanje sprejme, je pritr dil, da je Bog resničen.« Kdo? On, ki prihaja iz nebes in je nad vsemi, je resnični Bog. Če pa še ne spoznaš, da je on Bog, še nisi njegovega pričevanja sprejel; sprejmi ga, pa pritr diš, pogumno spoznaš, odločno priznaš, da je Bog resničen.

9. »Kogar je namreč poslal Bog, govori božje besede.«³¹ On je resnični Bog in poslal ga je Bog: Bog je poslal Boga. Združi oba: en Bog, resnični Bog, poslan od Boga. Vprašaj glede njih posamič: Bog;

²⁹ Mt 25, 41.

³⁰ Mt 25, 34.

³¹ Jan 3, 34.

vprašaj glede obeh (skupaj): Bog. Nista vsak posebej Bog in oba skupaj bogova, marveč vsak posamič je Bog in oba skupaj sta Bog. Tolika je namreč ondi ljubezen svetega Duha, tolika sloga in edinost, da se ti, če vprašaš glede posameznega, odgovori: Bog, in se ti, če vprašaš glede Trojice, odgovori: Bog. Zakaj, če je človekov duh, ko se oklene Boga, en duh, ker apostol jasno pravi: »Kdor pa se druži z Gospodom, je en duh,«³² koliko bolj je enaki Sin, združen z Očetom, z njim vred en Bog! Čujte drugo pričevanje! Znano vam je, koliko jih je takrat vero sprejelo, ko so vsi vse, kar so imeli, prodajali in ceno za prodane stvari polagali k nogam apostolov, da se je vsakemu delilo, kakor je kdo potreboval — in kaj pravi sveto pismo o tej družbi svetih? »Bili so enega duha in srca«³³ v Gospodu. Če je ljubezen toliko duš združila v eno in toliko src združila v eno: kolika je ljubezen med Očetom in Sinom! Večja pač utegne biti nego med onimi ljudmi, ki so bili enega srca. Če pa so bili torej mnogi bratje enega srca zaradi ljubezni in mnogi bratje enega duha zaradi ljubezni, boš li trdil, da sta Bog Oče in Bog Sin dvoje? Če sta dva bogova, ni ondi največje ljubezni. Če je namreč tukaj tolika ljubezen, da združi tvojo dušo in prijateljevo dušo v eno dušo, kako ne bosta ondi Oče in Sin en Bog? Bog varuj, da bi nehlinjena vera³⁴ kaj takega mislila! Skratka, kako velika je ta ljubezen, povzemite iz tegale. Mnogo ljudi ima mnogo duš, če pa se ljubijo, imajo eno dušo; reči se pa tudi more, da imajo ljudje mnogo duš, ker edinost med njimi ni tolika. Tam pa smeš sicer reči: en Bog, ne smeš pa reči: dva bogova

³² 1 Kor 6, 17.

³³ Apd 4, 32.

³⁴ Prim. 1 Tim 1, 5.

ali trije. To ti dokazuje táko vse presegajočo in največjo ljubezen, da večje biti ne more.

10. »Kogar je namreč poslal Bog, govori božje besede.« To je rekel kajpada o Kristusu, da bi se od njega razložil. Kaj pa, ni li Bog tudi Janeza poslal? Ni li sam rekel: »Poslan sem pred njim«³⁵? in: »Kateri me je poslal krščevat z vodo«³⁶? Ni li bilo o njem rečeno: »Glej, pošiljam svojega glasnika pred teboj, ki bo pripravljaj tvojo pot«³⁷? Ali ne govori tudi on božjih besed, ki je o njem celo rečeno, da je več nego prerok³⁸? Če je torej tudi njega poslal Bog in če tudi on govori božje besede, kako umejemo, da je, da bi se razložil, o Kristusu rekel: »Kogar je namreč Bog poslal, govori božje besede«? Toda poglej, kaj dostavlja: »Kajti Bog ne daje Duha na mero.«³⁹ Kaj je to: »Kajti Bog ne daje Duha na mero«? Najdemo, da daje Bog Duha na mero. Čuj apostola, ki pravi: »Pomeri Kristusovega daru.«⁴⁰ Ljudem daje na mero, edinemu Sinu pa ne daje na mero. Kako daje ljudem na mero? »Enemu se po Duhu daje beseda modrosti, drugemu beseda vednosti po istem Duhu, drugemu vera v istem Duhu, drugemu prerokovanje, drugemu razločevanje duhov, drugemu raznovrstni jeziki, drugemu darovi ozdravljanja.«⁴¹ »So mar vsi apostoli? Ali so vsi preroki? Ali so vsi učitelji? Ali imajo vsi moči? Ali imajo vsi darove ozdravljanja? Ali vsi govore jezike? Ali vsi razlagajo?«⁴² Nekaj drugega ima ta, nekaj drugega oni, in kar ima oni, nima ta. Je neka

³⁵ Jan 3, 28.

³⁶ Jan 1, 33.

³⁷ Mal 3, 1; Mt 11, 10; MK 1, 2; Lk 7, 27.

³⁸ Mt 11, 9.

³⁹ Jan 3, 34.

⁴⁰ Ef 4, 7.

⁴¹ 1 Kor 12, 8—10.

⁴² 1 Kor 12, 29. 30.

mera, neka razdelitev darov. Ljudem se torej daje na mero in sloga jih druží v eno telo. Kakor prejema roka nekaj drugega, da dela, oko nekaj drugega, da vidi, uho nekaj drugega, da sliši, noga nekaj drugega, da hodi, vendar je duša ena, ki poganja vse, roko, da dela, nogo, da hodi, uho, da sliši, oko, da vidi: tako so tudi darovi vernikov različni, razdeljeni posameznim na mero, ki jim gre. Toda Kristus, ki daje, ne prejema na mero.

11. Poslušaj še nadaljnje besede, ki jih je rekel o Sinu: »Kajti Bog ne daje Duha na mero. Oče ljubi Sina in mu je vse dal v roko.«⁴³ Dodal je: »Vse mu je dal v roko,« da bi ti spoznal, kako tudi tukaj razločuje, ko pravi: »Oče ljubi Sina.« Zakaj pa (pravi tako)? Mar li Oče ne ljubi Janeza? Pa vendar mu ni vsega dal v roko. »Oče ljubi Sina,« toda kakor Oče Sina, ne kakor gospod hlapca; kakor edinca, ne kakor posinovljenca. Zato »mu je vse dal v roko«. Kaj pomeni »vse«? Da je Sin tako velik, kolikršen je Oče. Rodil je sebi enakega, ki je v božji podobi in nima za plen, da je enak Bogu⁴⁴. »Oče ljubi Sina in mu je vse dal v roko.« Ko je torej Sina milostno k nam poslal, ne mislimo, da nam je poslal kaj manjšega, nego je Oče. Ko je Oče poslal Sina, je poslal drugega sebe.

Petnajsti govor.

Jan 4, 1—42.

---

6. »Ker je bil Jezus od pota utrujen, je pri studencu kar sédel; bilo je okrog šeste ure.«¹ Zdaj se prično

⁴³ Jan 3, 34. 35.

⁴⁴ Flp 2, 6.

¹ Jan 4, 6.

skrivnosti. Jezus se namreč ne utruji zastonj; ne utruji se zastonj božja moč; ne utruji se zastonj on, ki utrujene okrepčuje; ne utruji se zastonj on, ki smo trudni, če nas zapusti, ki smo čili, če je pri nas. Vendar se Jezus utruji; utruji se od pota in sede, pri studentu sede, ob šesti uri utrujen sede. Vse to nam nekaj namiguje, nam hoče nekaj povedati; zbuja našo pazljivost, opominja, da trkajmo. On naj torej odpre meni in vam, ki nas je milostno opomnil in rekel: »Trkajte in se vam bo odprlo.«² Zaradi tebe je Jezus od pota utrujen. Vidimo pred seboj moč Jezusa in vidimo slabotnega Jezusa, močnega in slabotnega Jezusa: močnega, ker je »v začetku bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda; ta je bila v začetku pri Bogu«³. Hočeš li videti, kako močan je božji Sin? »Vse je po njem nastalo in brez njega ni nič nastalo;«⁴ in nastalo je brez njegovega truda. Kaj je torej močnejše od njega, ki je po njem brez truda vse nastalo? Hočeš li spoznati slabotnega? »Beseda je meso postala in med nami prebivala.«⁵ Moč Kristusova te je ustvarila, slabota Kristusova te je preustvarila. Moč Kristusova je storila, da je nastalo, česar ni bilo, slabota Kristusova je storila, da se ni pogubilo, kar je bilo. Ustvaril nas je s svojo močjo, poiskal nas je s svojo slaboto.

7. Sam slaboten torej hrani nas slabotne kakor koklja svoja piščeta. Z njo se je namreč sam primerjal. »Kolikokrat sem hotel,« pravi Jeruzalemu, »zbrati tvoje otroke, kakor zbira koklja svoja piščeta, pa nisi hotel.«⁶ Vidite pa, bratje, kako je koklja pri

² Mt 7, 7.

³ Jan 1, 1. 2.

⁴ Jan 1, 3.

⁵ Jan 1, 14.

⁶ Mt 23, 37.

svojih piščetih slabotna. Nobene druge ptice ne spoznaš, da je mati. Vidimo vrabce, kako gnezdiijo pred našimi očmi; vsak dan vidimo lastavice, štoklke, globe, kako gnezdiijo, pa ne spoznamo, da so starši, če jih ne vidimo na gnezdii. Koklja pa postane pri svojih piščetih tako slabotna, da jo spoznaš za mater, četudi ni piščet pri njej, četudi mladičev ne vidiš. Pobeša peruti, šopiri perje, glas ji je hripav, vsi udje medli in pešavi, da takoj veš, kakor sem rekel, da je mati, čeprav mladičev ne vidiš. Tako je torej Jezus slaboten, utrujen od pota. Njegova pot je meso, ki ga je za nas privzel. Kako pa je na potu on, ki je povsod, ki nikjer ni odsoten? Kam gre in od kod gre — razen da je prišel k nam in prevzel podobo vidnega mesa? Ker je torej hotel priti k nam tako, da se je pokazal v podobi hlapca, privzemši meso, je prav učlovečenje njegov pot. Kaj drugega torej pomeni »utrujen od pota«, nego utrujen v mesu? Jezus je slaboten v mesu, toda nikaar ne bodi ti slaboten: po njegovi slaboti bodi ti močan, kajti »kar je pri Bogu slabotno, je močnejše od ljudi«⁷.

— — — — —

9. Zakaj pa ob šesti uri? Ker v šesti dobi sveta. Štej v evangeliju za eno uro prvo dobo od Adama do Noeta, za drugo od Noeta do Abrahama, za tretjo od Abrahama do Davida, za četrto od Davida do preselitve v Babilonijo, za peto od preselitve v Babilonijo do Janezovega krsta; odtlej teče šesta. Kaj se čudiš? Prišel je Jezus in ponižujoč se je prišel k studencu. Utrujen je prišel, ker je nosil slabotno meso. Ob šesti uri, ker ob šesti svetovni dobi. Pri vodnjaku, ker (je prišel) v globočino našega bivališča. Zato je v psalmih

---

⁷ 1 Kor 1, 25.

rečeno: »Iz globočine kličem k tebi, Gospod.«⁸ Sedel je, kakor sem rekel, ker se je ponižal. — — — —

11. »Pride žena Samarijanka, da bi vode zajela. Jezus ji reče: ‚Daj mi piti.‘ Njegovi učenci so bili namreč odšli v mesto živeža kupovat. Samarijanka mu pravi: ‚Kako, da ti mene prosiš piti, ko si Jud, jaz pa Samarijanka?‘ Judje namreč ne občujejo s Samarijani.«⁹ Poglejte tujce: Judje niso rabili niti njihove posode. Ker je žena imela posodo, da bi vode zajela, se je čudila, da jo je Jud prosil, naj mu dá piti, česar Judje navadno niso storili. On pa, ki je prosil pijače, je bil žejen ženine vere.

12. Čuj še, kdo je prosil pijače. »Jezus ji je odgovoril: ‚Ko bi poznala dar božji, in kdo je, ki ti pravi: Daj mi piti, bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode.‘¹⁰ Prosi pijače in obeta pijačo. Pomanjkanje trpi, kot da želi prejeti, obilico ima, kot da želi napojiti. »Ko bi poznala dar božji,« pravi. Dar božji je sveti Duh. Toda ženi govori še prikrito in šele po malem sega v njeno srce. Morda jo že poučuje. Kaj je milejšega in dobrotljivejšega od tega opomina: »Ko bi poznala dar božji, in kdo ti pravi: Daj mi piti, bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode.« Do sem govori še nejasno. Živa voda se navadno imenuje tista, ki izvira. Deževnici, ki se zbira v jame in kapnice, ne pravimo živa voda. Pa tudi če se studenčnica na enem kraju zbere in ne prejema nič več od studenca, od koder je pritekla, marveč je dotok pretrgan in je od vrelca odrezana, se ji ne pravi živa voda; tisti se pravi živa voda, ki se prestreza, ko iz zemlje vre. Takšna

⁸ Ps 129, 1.

⁹ Jan 4, 7—9.

¹⁰ Jan 4, 10.

voda je bila v onem studencu. Kako je torej obetal, česar je prosil?

13. Vendar je žena, ne vedoč, pri čem je, rekla: »Gospod, nimaš s čim zajeti in vodnjak je globok.«¹¹ Glejte, kako je umela živo vodo, namreč vodo, ki je bila v onem vodnjaku. Ti mi hočeš dati žive vode in jaz imam, s čim zajeti, ti pa nimaš. Živa voda je tu, kako mi jo hočeš dati? Drugače umevajoč in meseno misleč nekako trka, da bi ji učenik odprl, kar je zaprto. Trkala je iz nevednosti, ne iz ukaželjnosti, proseč usmiljenja, ne še pouka.

14. Gospod spregovori o živi vodi malo kasneje. Žena je bila rekla: »Si mar ti večji ko naš oče Jakob, ki nam je ta vodnjak dal in je pil iz njega sam in njegovim sinovi in njegova živina?«¹² Te žive vode mi ne moreš dati, ker nimaš, s čim bi jo zajel. Obetaš drug studenec, ka-li? Moreš li biti boljši od našega očeta, ki je izkopal ta vodnjak in ga rabil s svojimi? Gospod naj torej pove, kaj je menil z živo vodo. »Jezus je odgovoril in ji rekel: ‚Vsak, kdor pije od te vode, bo spet žejen; kdor koli pa bo pil od vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikdar žejen, marveč bo voda, ki mu jo bom dal, postala v njem studenec vode, tekoče v večno življenje.‘«¹³ Gospod je bolj odkrito govoril: »Postala bo v njem studenec vode, tekoče v večno življenje. Kdor koli bo pil od te vode, ne bo nikdar žejen.« Kaj je jasnejše, nego da je obetal ne vidno vodo, ampak nevidno? Kaj je jasnejše, nego da je govoril ne meseno, ampak duhovno?

16. Ne prezrimo, da je Gospod nekaj duhovnega obetal. Kaj pomeni: »Kdor bo pil od te vode, bo spet

¹¹ Jan 4, 11.

¹² Jan 4, 12.

¹³ Jan 4, 13. 14.

žejen? To je res glede te vode in je res glede onega, kar je ta voda značila. Voda v vodnjaku je namreč svetna naslada v temni globočini; odondod jo ljudje zajemajo z vrčem poželjivosti. Sklanjajo se in spuščajo poželjivost v vodnjak, da pridejo do naslade, odondod zajete, uživajo naslado, spustivši najprej po njo poželenje. Kdor namreč najprej ne poželi, ne pride do naslade. Postavimo torej, da je vrč poželenje in voda iz globočine naslada; ko pride kdo do svetne naslade, n. pr. jedi, pijače, kopeli, gledališča, telesne združitve: mar li ne bo spet žejen? »Kdor bo torej pil od te vode,« pravi, »bo spet žejen: če bo pa od mene prejel vode, ne bo nikoli žejen. »Nasičujmo se z dobrotami tvoje hiše,«¹⁴ pravi. Katere vode mu bo dal, če ne tiste, ki je o njej rečeno: »Pri tebi je studenec živiljenja«¹⁵? Kajti kako bo žejen, kdor se bo napil od obilnosti tvoje hiše¹⁶?

17. Obetal je torej neko obilnost in polnost svetega Duha, ona pa še ni razumela. In kaj je odgovorila, ker ni razumela? »Žena mu reče: ‚Gospod, daj mi te vode, da ne bom žejna in ne bom hodila semkaj zajemat.‘«¹⁷ Potreba ji je nalagala trud, slabost pa truda ni marala. Da bi bila slišala: »Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil!«¹⁸ Kajti to ji je rekel Jezus, da bi se več ne trudila, toda ona še ni razumela.

18. Hoteč naposled, da bi razumela, »ji Jezus pravi: ‚Pojdi, pokliči svojega moža in pridi semkaj!‘«¹⁹ Kaj pomeni: »Pokliči svojega moža«? Ji je li po možu hotel

¹⁴ Ps 64, 5.

¹⁵ Ps 35, 10.

¹⁶ Ps 35, 9.

¹⁷ Jan 4, 15.

¹⁸ Mt 11, 28.

¹⁹ Jan 4, 16.

dati one vode? Ali jo je hotel, ker ni razumela, po njenem možu poučiti? Morda tako, kakor pravi apostol: »Ako pa se hočejo v čem poučiti, naj doma vprašujejo svoje može«²⁰? Toda ondi je rečeno, naj doma vprašujejo svoje može, kjer ni Jezusa, da bi jih poučil; vrhu tega gre za žene, katerim apostol prepoveduje v cerkvi govoriti²¹. Ker pa je bil ondi Gospod in je sam z njo govoril, kaj je bilo treba, da bi ji po možu govoril? Je li po njenem možu govoril Mariji, ko je sedela pri njegovih nogah in poslušala njegovo besedo, ko pa je Marta tudi zaradi sreče svoje sestre imela s postrežbo mnogo opraviti in je godrnjala²²? Torej, bratje moji, čujmo in umejmo, kar je Gospod rekel ženi: »Pokličí svojega moža.« Zakaj, morda tudi naši duši pravi: »Pokličí svojega moža!« Vprašajmo tudi, kdo je mož duše. Zakaj, ni li že Jezus sam pravi mož duše? Razum bodi pazljiv, kajti, kar hočem povedati, se dá težko umeti, če kdo ne pazi; razum bodi torej pazljiv, da bo doumel, in prav razum utegne biti mož duše.

19. Videč torej, da žena ne umeje, in hoteč, da bi umela, ji reče Jezus: »Pokličí svojega moža!« Zaradi tega ne veš, kaj pravim, ker tvoj razum ni pričujoč; govorim namreč po duhu, ti pa poslušáš po mesu. Kar govorim, ne ščegeta ušes, ne draži ne oči ne voha ne okusa ne tipa; samo duh to doume, samo razum to zajme. Tega razuma ni pri tebi; kako boš doumela, kar pravim? »Pokličí svojega moža,« privedi svoj razum. Kaj ti hasne, da imaš dušo? Nič velikega ni to, kajti tudi živad jo ima. Po čem si ti boljša? Ker imaš

²⁰ 1 Kor 14, 35.

²¹ 1 Kor 14, 34.

²² Prim. Lk 10, 39. 40. Marta je imela tudi zaradi sreče svoje sestre s postrežbo mnogo opraviti, ker jo je »sestra pustila samo streči«.

razum, ki ga živad nima. Kaj torej pomeni: »Pokličí svojega moža?« Ne doumeš, ne razumeš me; govorim ti o božjem daru, ti pa imaš na misli meso; nočeš trpeti telesne žeje, jaz pa govorim o duhu; tvoj razum je odsoten, »pokličí svojega moža«. Ne bodi kakor konj in mezeg, ki nimata razuma²³. Imeti dušo, bratje moji, in ne imeti razuma, to je, ne rabiti ga in ne živeti po njem, je živalsko življenje. V nas je namreč nekaj živalskega, po čemer živimo v mesu; to (živalsko plat) pa mora razum voditi. Teženje duše, ki teži, kakor jo nagiba meso, in se želi vdajati mesenim nasladam, uravnava torej od zgoraj razum. Kdo se sme imenovati mož? Kdor vodi, ali kdor se dá voditi? Kjer je življenje urejeno, brez dvoma vodi dušo razum, ki pripada duši. Kajti razum ni nekaj drugega od duše, marveč je nekaj od duše, kakor ni oko nekaj drugega od telesa, marveč nekaj od telesa. Čeprav pa je oko nekaj od mesa, vendar samo ono občuti luč; drugi meseni udi morejo biti vsi oblití od luči, ne morejo pa luči zaznati, samo oko, če je od nje oblitó, jo občuti. Tako je v naši duši nekaj, čemur pravimo razum. Vprav to, kar se v duši imenuje razum in duh, razsvetljuje luč od zgoraj. Luč od zgoraj, ki razsvetljuje človeškega duha, je Bog: »Bila je namreč prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet.«²⁴ Taka luč je bil Kristus, taka luč je govorila z ženo. Ona pa ni bila prisotna z razumom, ki bi ga bila ta luč razsvetlila, tako da bi ne bil samo osvetljen, marveč, da bi bil luč tudi občutil. Gospod je torej rekel: »Pokličí moža,« kakor da bi bil rekel: Razsvetliti hočem, pa nimam koga; rabi razum, ki te bo poučil, ki te bo vodil. Predstavlja si torej dušo brez razuma kakor ženo,

²³ Ps 51, 9.

²⁴ Jan 1, 9.

razum pa kakor moža. Toda ta mož ne vodi svoje žene prav, če njega ne vodi nekaj višjega. »Glava žene je namreč mož, glava moža pa Kristus.«²⁵ Glava moža je govorila z ženo, moža pa ni bilo tam. Kakor da je Gospod rekel: Privedi svojo glavo, da ona prejme svojo glavo. »Pokliči svojega moža in pridi semkaj« pomeni tedaj: Bodi tu, bodi pričujoča; kajti ko ne razumeš besede navzočne resnice, si kakor odsotna; bodi navzočna, pa nikanar ne sama, ampak bodi navzočna s svojim možem.

— — — — —

23. »Žena mu reče: ‚Gospod, vidim, da si ti prerok.‘²⁶ Prihajal je mož (= razum), ni še prišel. Gospoda je imela za preroka. Bil je sicer tudi prerok, kajti rekel je o sebi: »Ni prerok brez časti, razen v svojem domačem kraju.«²⁷ Prav tako je bilo Mojzesu o njem rečeno: »Obudim jim preroka izmed njih bratov, kakor si ti:«²⁸ kakor si ti, namreč po podobi mesa, ne po vzvišenosti veličastva. Vidimo torej, da se Gospod Jezus imenuje prerok. Žena se torej ni več zelo zmotila. »Vidim,« pravi, »da si ti prerok.« Začela je klicati moža, prešuštnika zavračati: »Vidim, da si ti prerok.« Začne popraševati, kar jo je že večkrat vznemirjalo. Judje in Samarijani so se namreč prepirali, ker so Judje molili Boga v templju, ki ga je Salomon postavil; Samarijani pa, ki so bili daleč odondod, ga niso ondi molili. Zategadelj so se Judje hvalili, da so boljši, ker so v templju Boga molili. — — —

24. Toda kako je Gospod poučil ženo, ki je njen mož²⁹ prihajal? »Žena mu reče: ‚Gospod, vidim, da si

²⁵ 1 Kor 11, 5.

²⁶ Jan 4, 19.

²⁷ Lk 4, 24.

²⁸ Devt 18, 18.

²⁹ Razum.

ti prerok. Naši očetje so molili Boga na tej gori, a vi pravite, da je v Jeruzalemu kraj, kjer je treba moliti. Jezus ji pravi: ‚Veruj mi, žena.‘³⁰ Pride namreč cerkev, kakor pravi Visoka pesem, pride in pojde dalje od začetka vere³¹. Pride in pojde dalje in ne bo mogla iti dalje, razen od začetka vere. Ker je mož že pričujoč, je vredna slišati: »Žena, veruj mi!« Že je v tebi, kateri naj veruje, ker je tvoj mož pričujoč. Navzočna si z razumom, ker si me imenovala preroka. »Žena, veruj mi:« kajti če ne boste verovali, ne boste umeli³². »Veruj mi torej, žena, da pride ura, ko ne boste Očeta molili ne na tej gori ne v Jeruzalemu. Vi molite, česar ne poznate; mi molimo, kar poznamo, kajti zveličanje prihaja in Judov. Pride pa ura, — kdaj? — in je zdaj — katera ura? — ko bodo pravi molilci Očeta molili v duhu in resnici:«³³ ne na tej gori ne v templju, ampak v duhu in resnici. »Zakaj tudi Oče hoče takih molilcev.«³⁴ Zakaj pa hoče Oče takih, ki ga bodo molili ne na gori ne v templju, ampak v duhu in resnici? »Bog je Duh.« Ko bi bil Bog telo, bi ga bilo treba moliti na gori, ker je gora telesna, bi ga bilo treba moliti v templju, ker je tempelj telesen. »Bog je Duh, in kateri ga molijo, ga morajo moliti v duhu in resnici.«³⁵

25. Slišali smo in jasno je: Mi smo šli iz sebe, poslal nas je v nas³⁶. O da bi našel, si rekel, visoko in sa-

³⁰ Jan 4, 19—21.

³¹ Vp 4, 8 po LXX. Od začetka vere pojde dalje do globljega spoznanja.

³² Iz 7, 9 po LXX.

³³ Jan 4, 21—23.

³⁴ Jan 4, 23.

³⁵ Jan 4, 24.

³⁶ Šli smo iz sebe Boga molit na goro, v tempelj; poslal nas je nazaj v nas, naj ga molimo v svojem srcu, v duhu in resnici.

motno goro: mislim namreč, da je Bog na višavi in me rajši usliši z višave. Ker si na gori, meniš li, da si Bogu bliže in da boš naglo uslišan, češ da kličeš od blizu? Na višavi prebiva, toda ozira se na nizko³⁷. Gospod je blizu. Komu? Mar li visokim? Tistim, ki so potrtega srca³⁸. Čudno! Na višavi prebiva in je nizkim blizu: na nizko se ozira, visoko pa pozna od daleč; prevzetne od daleč gleda in se jim toliko manj približa, kolikor višji se samim sebi zde. Goro iščeš? Pridi dol, da jo dosežeš. Hočeš kvišku? Pojdi, toda gore ne išči. »Višine so v njegovem srcu,« pravi psalm, »v solzni dolini.«³⁹ Dolina pomeni ponižnost. V svojem srcu torej vse opravi. In če nemara iščeš vzvišen kraj, svet kraj, pokaži, da si znotraj (= v srcu) božji tempelj. »Zakaj tempelj božji je svet, in taki ste vi.«⁴⁰ V templju hočeš moliti: v sebi moli. Toda poprej bodi božji tempelj, kajti Bog bo v svojem templju molilca uslišal.

---

27. To je ona žena slišala in je še nekaj več spoznala. Že poprej ga je imenovala preroka, videla pa je, da je mož, ki se je z njim razgovarjala, govoril besede, ki so bile več nego preroške. Poglejte, kaj je odgovorila. »Žena mu pravi: ‚Vem, da pride Mesija, ki se imenuje Kristus; ko pride on, nam bo oznanil vse.‘«⁴¹ Kaj je to? Zdaj se prepirajo, pravi, Judje glede templja in mi se prepiramo glede gore; ko pride on, bo zavrgel goro in porušil tempelj. On nas bo o vsem poučil, da bomo znali moliti v duhu in resnici. Vedela je, kdo bi jo utegnil poučiti, ni pa ga še spoznala, ko jo je že učil. Bila je torej že vredna, da se ji razodene.

³⁷ Prim. Ps 137, 6.

³⁸ Ps 33, 19.

³⁹ Ps 83, 6.

⁴⁰ 1 Kor 3, 17.

⁴¹ Jan 4, 25.

Mesija pa pomeni Maziljenca. Maziljenec je po grško Kristus, po hebrejsko Mesija; zategadelj pomeni punska beseda »meša« toliko kakor »mazili«. Hebrejski, punski in sirski jezik so si namreč sorodni in podobni.

28. »Žena mu pravi: ‚Vem, da pride Mesija, ki se imenuje Kristus; ko pride on, nam bo oznanil vse.‘ Jezus ji pravi: ‚Jaz sem, ki govorim s teboj.‘⁴² Poklicala je svojega moža⁴³, njen mož je postal ženi glava, Kristus je postal možu glava⁴⁴. Že jo poučuje v veri in navaja k lepemu življenju. Ko je žena slišala; »Jaz sem, ki govorim s teboj,« kaj naj bi bila še rekla, saj se ji je Kristus Gospod hotel razodeti, ker ji je dejal: »Veruj mi«?

30. »Žena je torej popustila vrč.«⁴⁵ Ko je slišala: »Jaz sem, ki govorim s teboj,« in sprejela v srce Kristusa Gospoda, kaj naj bi bila storila, nego da je popustila vrč in tekla oznanjat veselo vest? Zavrgla je poželjivost in hitela razglašat resnico. Nauče naj se, kateri hočejo oznanjati evangelij, zavržejo naj vrč pri vodnjaku. Spomnite se, kaj sem poprej o vrču povedal⁴⁶: bila je to posoda, s katero so vodo zajemali; po grško se ji pravi »hydría«, ker se vodi po grško pravi »hýdor«, kakor če bi mi rekli »vodílica«. Zavrgla je torej vrč, ki ga ni več rabila, ampak ji je bil breme; želela se je namreč napiti one vode. Da bi Kristusa oznanila, je zavrgla breme, »tekla v mesto in pravila ljudem: ‚Pridite in pogledjte človeka, ki mi je povedal

⁴² Jan 4, 25. 26.

⁴³ Razum.

⁴⁴ Prim. 1 Kor 11, 5. Žena je začela rabiti razum, Kristus pa ji je razum razsvetlil.

⁴⁵ Jan 4, 28.

⁴⁶ Prim. zgoraj šte. 16.

vse, kar sem storila.«⁴⁷ Korak za korakom, da se ne bi kje razjezili, vznejevoljili in ga pregnali. »Pridite in pogledjte človeka, ki mi je povedal vse, kar sem storila; ali ni on Kristus?« Šli so iz mesta in prišli k njemu.«⁴⁸

31. »Medtem so ga učenci prosili: ‚Učenik, jej.‘«⁴⁹ Šli so bili namreč kupovat živeža in se vrnili. »On pa jim je rekel: ‚Jaz imam za živež jed, katere vi ne poznate.‘ Govorili so torej učenci med seboj: ‚Mar mu je kdo jedi prinesel?‘«⁵⁰ Kaj čuda, če žena ni razumela vode? Glej, tudi učenci še ne razumejo jedi. On pa je slišal njihove misli in jih je kot učitelj poučil; ne po ovinkih kakor ženo, ki je najpoprej poklical njenega moža, marveč kar odkrito: »Moja jed je, da izvršujem voljo tistega, ki me je poslal.«⁵¹ Torej je bila tudi njegova pijača glede one žene, da je izvršil voljo tistega, ki ga je poslal. Zategadelj je namreč rekel: »Žejen sem; daj mi piti,« da bi zbudil v njej vero in pil njeno vero in jo sprejel v svoje telo; njegovo telo je namreč cerkev. To je torej, pravi, »moja jed, da izvršujem voljo tistega, ki me je poslal«.

32. »Ali ne pravite vi, da je še štiri mesce in pride žetev?«⁵² Vnet je bil za delo in razpošiljal delavce. Vi računate štiri mesce do žetve; jaz vam pokažem drugo žetev, belo in zrelo. »Glejte, povem vam, povzdignite oči in pogledjte polja, da so že bela za žetev!«⁵³ Poslati hoče torej ženjce. »Kajti v tem je pregovor resničen: ‚Eden seje, drugi žanje.‘ Jaz sem vas poslal, da boste

⁴⁷ Jan 4, 28. 29.

⁴⁸ Jan 4, 29. 30.

⁴⁹ Jan 4, 31.

⁵⁰ Jan 4, 32. 33.

⁵¹ Jan 4, 34.

⁵² Jan 4, 35.

⁵³ Ibidem.

želi to, za kar se niste trudili. Drugi so se trudili in vi ste vstopili v njih delo.«⁵⁴ Kako torej? Ženjce je poslal, ne sejalce? Kam (je poslal) ženjce? Kjer so se že drugi trudili; kajti kjer so se trudili, so kajpada sejali, in kar je bilo vsejano, je že dozorelo in čakalo srpa in mlačve. Kam je bilo torej treba poslati ženjce? Kjer so bili že preroki pridigali; ti so bili namreč sejalci. Zakaj, če bi ne bili ti sejalci, od kod bi bila žena zvedela, da pride Mesija? Ta žena je bila že zrel sad, setve so bile bele in čakale srpa. »Jaz sem vas poslal« — kam torej? — »da boste želi to, česar niste sejali; drugi so sejali in vi ste vstopili v njih delo.« Kdo je delal? Abraham, Izak in Jakob. Berite njih dela⁵⁵; vsa njihova dela napovedujejo Kristusa in zato so sejalci. Koliko so pretrpeli Mojzes in drugi očaki in vsi preroki v onem mrazu, ko so sejali! V Judeji je bila torej žetev že pripravljena. Po pravici je ondi setev že dozorela, ker je toliko tisočev ljudi ceno za svoje prodane reči prinašalo in k nogam apostolov polagalo⁵⁶ in šlo za Kristusom, odloživši z ramen posvetna bremena. Res, zrela žetev. Kaj je bilo nato? Od te žetve se je vrglo nekaj zrn in posejali so ves svet; druga žetev raste, ki bo na koncu sveta požeta. O tej žetvi je rečeno: »Kateri sejejo s solzami, bodo želi z veseljem.«⁵⁷ Na to žetev bodo poslani ne apostoli, ampak angeli. »Ženjci,« pravi, »so angeli.«⁵⁸ Ta žetev torej raste med ljuljko in čaka, da bo ob koncu očiščena. Ona žetev pa je bila že zrela, kamor so bili prej učenci poslani, ker so bili preroki delali. Toda, bratje, poglejte, kaj je rečeno: »Skupaj se vese-

⁵⁴ Jan 4, 37. 38.

⁵⁵ V prvi Mojzesovi knjigi.

⁵⁶ Prim. Apd 4, 34. 35.

⁵⁷ Ps 125, 5.

⁵⁸ Mt 13, 39.

lita sejalec in ženjec.«⁵⁹ Njuno delo v času je bilo različno, toda skupaj se bosta veselila, ker bosta za plačilo skupaj prejela večno življenje.

33. »Iz onega mesta je mnogo Samarijanov verovalo zaradi besed žene, ki je pričevala: ‚Vse mi je povedal, kar sem storila.‘ Ko so torej Samarijani k njemu prišli, so ga prosili, naj ostane pri njih. Ostal je ondi dva dni. In še mnogo več jih je verovalo vanj zaradi njegove besede; in ženi so govorili: ‚Ne verujemo več zaradi tvojega pripovedovanja, zakaj sami smo ga slišali in vemo, da je on resnično Zveličar sveta.‘⁶⁰ Še na to je treba obrniti malo pazljivosti, zakaj berilo je končano. Žena je najpoprej prinesla novico in zaradi ženinega pričevanja so Samarijani verovali in ga prosili, naj ostane pri njih. Ostal je ondi dva dni, in še več jih je verovalo. In ko so verovali, so ženi govorili: »Ne verujemo več zaradi tvojega pripovedovanja, ampak sami smo spoznali in vemo, da je on resnično Zveličar sveta:« najprej zaradi pripovedovanja, potem zaradi navzočnosti. Tako ravnamo tudi danes z onimi, ki so zunaj in še niso kristjani: krščanski prijatelji jim oznanijo Kristusa; nekako po oznanilu one žene, to je cerkve, pridejo h Kristusu, verujejo zaradi onega oznanila. Ostane dva dni pri njih, to je, dá jim dve zapovedi ljubezni; in mnogo več jih še trdneje veruje vanj, da je on resnično Zveličar sveta.

Šestnajsti govor.

Jan 4, 43—53.

1. — — Po dveh dneh, ki jih je prebil v Samariji, je šel Jezus v Galilejo, kjer je bil zrasel. Evangelist

⁵⁹ Jan 4, 36.

⁶⁰ Jan 4, 39—42.

pa nadaljuje: »Sam Jezus je namreč pričal, da prerok nima časti v domačem kraju.«¹ Jezus ni šel po dveh dneh iz Samarije zato, ker v Samariji ni imel časti; kajti Samarija ni bila njegova domovina, ampak Galileja. Ker je bil naglo zapustil Samarijo in prišel v Galilejo, kjer je bil zrasel, kako je pričal, da »prerok nima časti v domačem kraju? Z večjo pravico bi bil mogel pričati, da prerok nima časti v domačem kraju, ko bi ne bil hotel iti v Galilejo in bi bil ostal v Samariji.

— — — — —

3. Poslušajte torej, predragi, kaj glede tega mislim, ne da bi odklanjal, če vi kaj boljšega mislite. Vsi imamo namreč enega učitelja in smo sošolci v eni šoli. Tako torej mislim in pogledjte, ni li res ali resnici blizu, kar mislim. V Samariji je preživel dva dni in Samarijci so verovali vanj; v Galileji je preživel toliko dni in Galilejci niso verovali vanj. Ponovite in obnovite v spominu berilo in govor včerajšnjega dneva. Prišel je v Samarijo, kjer ga je najpoprej oznanila žena, s katero je bil ob Jakobovem vodnjaku govoril velike skrivnosti. Ko so ga Samarijani videli in slišali, so verovali vanj zaradi ženine besede in trdneje verovali zaradi njegove besede in še več jih je verovalo. Tako je pisano. Ko je ondi prebil dva dneva — število dni skrivnostno znači število dveh zapovedi, na katerih stoji vsa postava in preroki², kakor se spominjate, da sem včeraj poudaril — je šel v Galilejo in »prišel v Kano galilejsko, kjer je bil spremenil vodo v vino«³. Ondi pa so, ko je spremenil vodo v vino, kakor piše isti Janez, njegovi učenci verovali vanj; hiša je bila kajpada polna

¹ Jan 4, 43.

² Mt 22, 40.

³ Jan 2, 1—11.

gostov. Tako velik čudež se je zgodil, in verovali so vanj samo njegovi učenci. V to galilejsko mesto je zdaj zopet prišel. »In glej, neki kraljevi uradnik, čigar sin je bil bolan, je prišel k njemu in ga začel prositi, naj pride« v ono mesto ali hišo »in ozdravi njegovega sina; bil je namreč že na tem, da umrje.«⁴ Ali ta, ki je prosil, ni veroval? Kaj mene vprašuješ? Vprašaj Gospoda, kaj je o tem mislil. Zakaj na prošnjo je takole odgovoril: »Če ne vidite znamenj in čudežev, ne verujete.«⁵ Graja namreč moža, v veri mlačnega ali hladnega ali sploh nevernega, ki pa hoče po ozdravljenju sina dognati, kakšen je Kristus, kdo je in kaj premore. Slišali smo pač besede prosečega, srca dvomečega pa ne vidimo; povedal pa je on, ki je slišal besede in pregledal srce. Naposled pa sam evangelist s svojim pripovedovanjem spričuje, da še ni veroval, ker je želel, naj pride Gospod v njegovo hišo in ozdravi njegovega sina. Zakaj kasneje, ko so mu naznanili, da je sin ozdravel, in ko je dognal, da je ozdravel ob uri, ko mu je Gospod rekel: »Pojdi, tvoj sin živi,«⁶ pravi: »In veroval je on in vsa njegova hiša.«⁷ Če je torej zategadelj veroval on in vsa njegova hiša, ker so mu naznanili, da je sin ozdravel, in ker je primerjal uro, ki so mu jo povedali, z uro, ko mu je Gospod napovedal, še ni veroval, ko je prosil. Samarijani niso pričakovali nikakega znamenja, verovali so samo njegovi besedi; njegovi rojaki pa so zaslužili očitek: »Če ne vidite znamenj in čudežev, ne verujete.« In čeprav se je ondi zgodil tako velik čudež, je veroval samo on in njegova hiša. Zaradi samega govora je verovalo mnogo Samarijcev, zaradi

⁴ Jan 4, 46. 47.

⁵ Jan 4, 48.

⁶ Jan 4, 50.

⁷ Jan 4, 53.

tega čudeža je verovala samo hiša, v kateri se je zgodil. Kaj torej, bratje, kaj nam Gospod pravi? Takrat je bila judovska Galileja Gospodova domovina, ker je ondi zrasel; zdaj pa, ker je ta dogodek nekaj naznanjal (ne govorimo brez vzroka o »znamenjih«⁸, ker nekaj naznanjajo⁹; »znamenje« pomeni namreč »napoved«¹⁰, ker naprej napoveduje, naprej označuje in nekaj prihodnjega naznanja): ker je torej vse to nekaj naznanjalo, ker je vse to nekaj napovedovalo, zdaj recimo, da je domovina Jezusa Kristusa po mesu — ni namreč imel na zemlji domovine razen po mesu, ki ga je na zemlji privzel — recimo torej, da je domovina Gospodova judovsko ljudstvo. Glej, v svoji domovini nima časti. Ozri se zdaj na judovske množice, ozri se na ta narod, razpršen po vsem svetu in izkoreninjen; ozri se na odlomljene, odrezane, razmetane, usahle veje, ki so bile odlomljene, da je bila namesto njih vcepljena divja oljka¹¹: poglej na množico Judov, kaj danes pravi! »Ta, ki ga vi častite, ki ga molite, je bil naš brat.« Mi pa jim odgovorimo: »Prerok nima časti v domačem kraju.« Kratko: oni so videli Gospoda Jezusa, kako je hodil po deželi in delal čudeže, dajal slepim vid, odpiral gluhim ušesa, razvezoval nemim jezik, dajal mrtvoudnim gibčnost udov, hodil po morju, zapovedoval viharjem in valovom, obujal mrtve: toliko čudežev so videli, pa jih je zaradi tega komaj nekaj verovalo. Govorim božjemu ljudstvu. Toliko nas je, ki smo verovali; kakšna znamenja smo videli? Kar se je takrat zgodilo, je naznanjalo, kar se zdaj dogaja. Judje so bili ali so podobni Galilejcem, mi smo podobni Sama-

⁸ »Prodigia.«

⁹ »Portendunt.«

¹⁰ »Porrodictium.«

¹¹ Prim. Rim 11, 17.

rijcem: slišali smo evangelij, pritrdili smo evangeliju, po evangeliju smo v Kristusa verovali; nismo videli znamenj, ne terjamo jih.

4. Čeprav je bil eden izmed dvanajst izvoljenih in svetih, vendar je bil Izraelec, namreč iz Gospodovega ljudstva, tisti Tomaž, ki je želel vtakniti svoje prste v rane¹². Gospod ga je tako pokaral kakor tega kraljevega uradnika. Temu je dejal: »Če ne vidite znamenj in čudežev, ne verujete;« onemu pa je rekel: »Ker si videl, veruješ.«¹³ H Galilejcem je prišel od Samarijanov, ki so verjeli njegovi besedi, ki pri njih ni storil nobenega čudeža, ki jih je trdne v veri brez skrbi naglo zapustil, ker jih s pričujočnostjo svojega božanstva ni zapustil. Ko je torej Gospod Tomažu rekel: »Pridi, položi svojo roko in ne bodi neveren, ampak veren,«¹⁴ in ko je ta, dotaknivši se ran, vzkliknil: »Moj Gospod in moj Bog!«¹⁵ ga je pokaral in mu rekel: »Ker si videl, veruješ.« Zakaj? Samo zategadelj, ker »prerok nima časti v domačem kraju«. Ker pa ima ta prerok čast pri tujcih, kaj sledi? »Blagor tistim, ki niso videli in so verovali!«¹⁶ O nas je Gospod to napovedal, in kar je davno pohvalil, je v nas milostno spolnil. Kateri so ga križali, so ga videli, se ga dotikali, pa jih je tako malo verovalo; mi ga nismo videli, se ga nismo dotikali, smo (o njem) slišali in verovali. Nad nami naj se uresniči, nad nami spolni blagor, ki ga je obljubil: tukaj, ker smo na odličnejšem mestu nego njegova domovina¹⁷, na onem svetu pa, ker smo namesto odlomljenih vej vcepljeni.

¹² Jan 20, 25.

¹³ Jan 20, 29.

¹⁴ Jan 20, 27.

¹⁵ Jan 20, 28.

¹⁶ Jan 20, 29.

¹⁷ Judovsko ljudstvo.

5. Da bo te veje odlomil in to divjo oljko vcepil, je nakazal, ko se je ganjen od vere stotnika — ki mu je rekel: »Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo in moj služabnik bo ozdravljen. Zakaj tudi jaz, ki sem pod oblastjo in imam vojake pod seboj, rečem temu: ‚Pojdi,‘ in gre; in drugemu: ‚Pridi,‘ in pride; in svojemu služabniku: ‚Stori to,‘ in stori«¹⁸ — obrnil k svojim spremljevalcem in jim dejal: »Resnično, povem vam, tolike vere nisem našel v Izraelu.«¹⁹ Zakaj ni našel tolike vere v Izraelu? Ker »prerok nima časti v domačem kraju«. Ni li mogel Gospod tudi onemu stotniku reči, kar je rekel temu kraljevemu uradniku: »Pojdi, tvoj sin živi? Glejte razliko! Ta uradnik je želel, naj pride Gospod v njegovo hišo, oni stotnik pa se je imel za nevrednega. Njemu je rekel: »Pridem in ga ozdravim;«²⁰ onemu (uradniku) pa je rekel: »Pojdi, tvoj sin živi.« Onemu je obljubil, da pride sam, tega je z besedo ozdravil. Ta je silil, naj sam pride, oni je dejal, da njegovega obiska ni vreden. Ondi je priškrnil prevzetnost, tu je ponižnosti izkazal milost. Kakor da je onemu (uradniku) dejal: »Pojdi, tvoj sin živi,« ne bodi mi nadležen. »Če ne vidite znamenj, ne verujete:« hočeš, naj sam pridem v tvojo hišo, morem pa tudi z besedo ukazati; ne veruj šele zaradi znamenj; tuji stotnik je veroval, da morem storiti z besedo, in je veroval, preden sem storil; vi pa ne verujete, če ne vidite znamenj. Če je torej tako, naj se odlomijo prevzetne veje in naj se vcepi ponižna divja oljka; vendar pa naj korenina ostane, ko se one poréžejo in ta vcepi. Kje ostane korenina? V očakih. Zakaj Kristusova domovina je izraelsko ljudstvo, ker

¹⁸ Mt 8, 8. 9.

¹⁹ Mt 8, 10.

²⁰ Mt 8, 7.

je iz njega prišel po mesu, korenina tega drevesa pa so sveti očaki Abraham, Izak in Jakob. In kje so ti? V miru pri Bogu, v veliki časti, tako da je bil tisti ubožec, rešen trpljenja, po svoji smrti prenesen v Abrahamovo naročje in ga je prevzetni bogatin od daleč videl v Abrahamovem naročju²¹. Korenina torej ostane, korenina prejme pohvalo; toda prevzetne veje zaslužijo, da se odrežejo in posuše, ponižna divja oljka pa najde mesto, kjer so bile one odrezane.

6. Kako se porežejo naravni poganjki, kako se vcepi divja oljka, spoznaj na stotniku, ki sem ga, sodim, moral omeniti zaradi primerjave s kraljevim uradnikom. »Resnično,« je rekel, »povem vam, tolike vere nisem našel v Izraelu. Povem vam pa, da jih bo veliko prišlo od vzhoda in zahoda.«²² Kako daleč po zemlji se je divja oljka razrasla! Zopern gozd je bil ta svet; toda zaradi ponižnega priznanja: »Nisem vreden, da greš pod mojo streho,« jih bo veliko prišlo od vzhoda in zahoda. In dejmo, da pridejo, kaj bo z njimi? Če pridejo, so že odrezani od gozda; kam naj se vcepijo, da se ne posuše? »In bodo sedli,« pravi, »za mizo z Abrahamom in Izakom in Jakobom.« Na kakšni gostiji? — da jih morda ne povabiš, ne, da bi večno živeli, ampak da bi krepko popivali! »Sedli bodo za mizo z Abrahamom in Izakom in Jakobom.« Kje? »V nebeškem kraljestvu,«²³ pravi. Kaj pa bo z onimi, ki so od Abrahamovega debla? Kaj bo z vejami, ki jih je bilo drevo polno? Kaj drugega, nego da se odrežejo in se tile vcepijo? Povej, da se bodo odrezali! »Otroci kraljestva pa bodo vrženi ven v temo.«²⁴

²¹ Lk 16, 22. 23.

²² Mt 8, 10. 11.

²³ Mt 8, 11.

²⁴ Mt 8, 12.

Sedemnajsti govor.

Jan 5, 1—18.

7. Zdaj pa poglejmo skrivnost, kako je Jezus tega bolnika ozdravil¹. Prišel je namreč sam Gospod, učitelj ljubezni, poln ljubezni, spolnjujoč, kakor je bilo o njem napovedano², (preroško) besedo nad zemljo, in pokazal, da na dveh zapovedih stoji postava in pre-roki³. Na njih je stal Mojzes⁴ s svojim številom štirideset, na njih Elija⁵ s svojim, to število je podal Gospod s svojim pričevanjem⁶. Gospod s svojo pričujočnostjo ozdravi tega bolnika, toda kaj mu poprej reče? »Ali hočeš ozdraveti?«⁷ Oni mu odgovori, da nima človeka, ki bi ga dejal v kopel⁸. Zareš, potreboval je mož človeka, da bi ozdravel, toda človeka, ki je tudi Bog. »Zakaj en Bog je, eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus.«⁹ Prišel je tedaj človek, kakršnega je potreboval; zakaj bi se

¹ Razlagajoč perikopo, kako je Jezus v kopeli Bethzedi ozdravil moža, 38 let bolnega, razpravlja Avguštin o skrivnostnem pomenu števila bolnikovih let: $38 = 40 - 2$; 40 mu pomeni spolnitev postave, 2 pa zapovedi ljubezni. »Ker znači število 2 nekaj dobrega, priporoča zlasti dvodelno ljubezen. Če torej število 40 pomeni spolnitev postave, postava pa se spolnjuje samo z dvojno zapovedjo ljubezni: kaj se čudiš, da je bil bolan, kateri je imel štirideset manj dve?«

² Iz 10, 23; Rim 9, 27. 28.

³ Mt 22, 40.

⁴ Mojzes je bil na Sinajski gori »pri Gospodu štirideset dni in štirideset noči«; Eksod 34, 28.

⁵ Elija »je hodil v moči tiste jedi štirideset dni in štirideset noči do božje gore Horebac; 3 Kralj 19, 8.

⁶ Mt 4, 2: »...in ko se je postil štirideset dni in štirideset noči...«

⁷ Jan 5, 7.

⁸ Ibidem.

⁹ 1 Tim 2, 5.

ozdravljenje še odlašalo? Reče mu: »Vstani, vzemi svojo posteljo in hodi!«¹⁰ Troje mu je rekel: »Vstani,« »vzemi svojo posteljo« in »hodi!« Z besedo »vstani« mu ni velel nič storiti, marveč ga je storil zdravega. Ozdravljenemu pa je dvoje ukazal: »Vzemi svojo posteljo in hodi!« Vprašam vas: Zakaj bi ne bilo dovolj: »Hodi?« Ali vsaj, zakaj bi ne bilo dovolj: »Vstani?« Saj bi ne bil ondi ostal, če bi bil vstal. Bi li ne bil zato vstal, da bi bil odšel? Tudi to se mi torej zdi čudno, da je ležečemu dvoje ukazal, ker je našel, da mu je dvoje manjkalo; ker mu je namreč dvoje ukazal, je nekako spopolnil, kar mu je manjkalo.

8. Kako bomo torej dokazali, da ta dvojni Gospodov ukaz pomeni dve zapovedi ljubezni? »Vzemi,« pravi, »svojo posteljo in hodi!« Premislite z menoj, bratje, kateri sta ti zapovedi. Dobro vam morata biti znani in vam ne smeta priti samo zdaj v spomin, ko ju omenim, marveč ne smeta nikoli izginiti iz vaših src. Sploh zmeraj mislite na to, da je treba ljubiti Boga in bližnjega: Boga z vsem srcem, z vso dušo in z vsem mišljenjem, bližnjega pa kakor samega sebe¹¹. To je treba zmeraj misliti, to premišljevati, to ohraniti, to delati, to spolnjevati. Ljubezen do Boga je prva po redu zapovedi, ljubezen do bližnjega, je prva po redu izvršitve. Zakaj, kdor ti zapove to ljubezen v dveh zapovedih, ti ne bo poprej omenil bližnjega in šele potem Boga, marveč poprej Boga in nato šele bližnjega. Ti pa, ker Boga še ne vidiš, z ljubeznijo do bližnjega zaslužiš, da ga vidiš: s tem, da ljubiš bližnjega, izbistriš svoje oko, da boš videl Boga, saj Janez jasno pravi: »Če namreč ne ljubiš svojega brata, ki ga vidiš, kako moreš ljubiti Boga, ki ga ne vidiš?«¹²

¹⁰ Jan 5, 8.

¹¹ Mt 22, 37. 39.

¹² 1 Jan 4, 20 (prosto).

Glej, reče se ti: »Ljubi Boga!« Če mi porečeš: »Pokaži mi ga, katerega naj ljubim,« kaj naj ti odgovorim drugega, nego kar isti Janez pravi: »Boga ni nikoli nihče videl.«¹³ Da pa ne boš mislil, da Boga sploh videti ne moreš, pravi: »Bog je ljubezen, in kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu.«¹⁴ Ljubi torej svojega bližnjega in poglej vase, zakaj ljubiš bližnjega! »Lomi lačnemu svojega kruha in siromake brez strehe sprejemaj v svojo hišo; ko nagega vidiš, ga obleci in ne zaničuj svojih sorodnikov!«¹⁵ Če pa to storiš, kaj boš dosegel? »Tedaj bo posvetila tvoja luč kakor jutranja zarja.«¹⁶ Tvoja luč je tvoj Bog, zate jutranja zarja, ker bo tebi vzšla po noči tega sveta; kajti on sam ne vzide in ne zajde, ker zmeraj ostane. Vzhajajoče sonce ti bo, ko se boš (k njemu) vrnil, ki ti je (kakor sonce) zašel, ko si se od njega obrnil. Beseda: »Vzemi svojo posteljo« torej, sodim, pomeni: Ljubi svojega bližnjega!

9. Toda prikrito je še in potrebuje pojasnila, menim, zakaj ukaz: »Vzemi svojo posteljo« priporoča ljubezen do bližnjega. Morda se spotikamo nad tem, da opozarja na bližnjega s posteljo, brezumno in brezčutno rečjo. Bližnji ne bodi nejevoljen, če nas nanj opozarja z rečjo, ki nima duše ne čuta. Sam Gospod in naš Zveličar Jezus Kristus se imenuje vogelni kamen, da je bil temelj dvema¹⁷; imenuje se tudi skala, iz katere je voda pritekla: »Skala pa je bil Kristus.«¹⁸ Če je Kristus skala, kaj čuda, da je bližnji les¹⁹?

¹³ Jan 1, 18.

¹⁴ 1 Jan 4, 16.

¹⁵ Iz 58, 7.

¹⁶ Iz 58, 8.

¹⁷ Po Ef 2, 14—22, toda nejasno.

¹⁸ 1 Kor 10, 4.

¹⁹ Lesena postelja.

Vendar ne kakršen si bodi les, kakor tudi ne kakršna si bodi skala, marveč taka, da je žejnim iz nje voda pritekla, in ne kakršen si bodi kamen, ampak vogelni, ki je na sebi povezal dve steni, ki se od nasprotnih strani stekata. Tako tudi ne misli, da pomeni bližnjega kakršen si bodi les, ampak postelja. Kaj pa je, vprašam te, na postelji posebnega? Kaj, če ne to, da so tistega bolnika na postelji prinesli, zdrav pa posteljo sam odnese? Kaj je rekel apostol? »Drug drugega bremena nosite in tako spolnite postavo Kristusovo!«²⁰ Kristusova postava je torej ljubezen, ljubezni pa ne spolnujemo, če ne nosimo drug drugega bremen. »Prenašajte,« pravi dalje, »drug drugega v ljubezni in se trudite, da ohranite edinost duha z vezjo miru.«²¹ Ko si bil bolan, te je nosil tvoj bližnji; ozdravel si, nosi ti svojega bližnjega. »Drug drugega bremena nosite in tako spolnite postavo Kristusovo.« Tako boš, človek, dopolnil, kar ti je manjkalo. »Vzemi torej svojo posteljo.« Toda, ko jo zadeneš, ne obstoj, ampak »hodi«. Ko ljubiš bližnjega in skrbiš za bližnjega, si na potu. Kam greš, če ne h Gospodu Bogu, k njemu, ki ga moramo ljubiti z vsem srcem, z vso dušo, z vsem mišljenjem? Nismo še namreč prišli h Gospodu, pač pa imamo bližnjega pri sebi. Nosi ga torej, s katerim hodiš, da prideš k njemu, ki želiš pri njem ostati. »Vzemi torej svojo posteljo in hodi.«

10. Oni je to storil, Judje pa so se pohujševali. Videli so namreč človeka, ki je v soboto nosil svojo posteljo, niso pa Gospodu očitali, da ga je v soboto ozdravil, na kar bi jim bil utegnil odgovoriti, da bi vsak, ki bi mu padlo živinče v vodnjak, ga kajpada v soboto potegnil iz njega in rešil svoje živinče²². Niso

²⁰ Gal 6, 2.

²¹ Ef 4, 2. 3.

²² Lk 14, 5.

mu torej nič očitali, da je človeka v soboto ozdravil, marveč da je človek nosil svojo posteljo. Če se ozdravljenje ni dalo odložiti, je li bilo treba delo naložiti? »Ne smeš,« so govorili, »delati, kar delaš, nositi svoje postelje.«²³ On pa se je pred tožitelji skrnil za tistega, ki ga je ozdravil. »Tisti, ki me je ozdravil, mi je rekel: ‚Vzemi svojo posteljo in hodi.‘«²⁴ Naj li ne bi sprejel ukaza od tistega, ki mi je vrnil zdravje? Oni pa so rekli: »Kdo je tisti, ki ti je rekel: ‚Vzemi svojo posteljo in hodi?‘«²⁵

11. »Toda ozdravljenec ni vedel, kdo je,«²⁶ ki mu je bil to rekel. »Jezus se je pa,« ko mu je bil to storil in ukazal, »umaknil od njega med množico.«²⁷ Glejte, kako se tudi to spolni. Nesemo bližnjega in gremo k Bogu; toda njega, h kateremu gremo, še ne vidimo. Zato še tudi oni Jezusa ni spoznal. To nam kaže skrivnost, da verujemo v njega, ki ga še ne vidimo; in da ga ne vidimo, se umakne med množico. Težko je videti Jezusa med množico. Samota je našemu duhu potrebna; v samotnem premišljevanju se Bog vidi. V množici je trušč, to gledanje pa terja samoto. »Vzemi svojo posteljo,« nesi, ko so te bili prinesli, svojega bližnjega »in hodi«, da prideš (k Jezusu). Nikar ne išči Jezusa med množico, ni kakor eden od množice: on je pred sleherno množico. Prva je prišla iz morja ta velika riba²⁸ in sedi v nebesih proseč za nas; kakor veliki duhovnik je edini stopil za zagrinjalo v notranj-

²³ Jan 5, 10.

²⁴ Jan 5, 11.

²⁵ Jan 5, 12.

²⁶ Jan 5, 15.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Simbol ribe tukaj preseneča. Prim. Confess. XIII, 21, 29: »... uživa ribo, dvignjeno iz globočine, pri mizi, ki si jo pripravil pred obličjem verujočih.«

ščino²⁹, množica pa stoji zunaj. Hodi, ki nosiš svojega bližnjega, ako si se naučil nositi, ko si se navadno dal nositi. Kratko: zdaj še ne poznaš Jezusa, še ne vidiš Jezusa. Kaj nato? Ker oni ni nehal nositi svojo posteljo in hoditi, »ga je pozneje našel Jezus v templju«³⁰. V množici ga ni videl³¹, v templju ga je videl. Gospod Jezus ga je videl v množici in v templju, bolnik pa Jezusa v množici ne spozna, v templju ga spozna. Prišel je torej h Gospodu; videl ga je v templju, videl ga na posvečenem kraju, videl na svetem kraju. In kaj je od njega slišal? »Glej, ozdravel si; ne greši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega.«³²

12. Ko je oni videl Jezusa in spoznal Jezusa, ki ga je ozdravil, se ni obotavljal oznanjati njega, katerega je bil videl. »Mož je odšel in Judom povedal, da je Jezus tisti, ki ga je ozdravil.«³³ On je oznanjal, oni so besneli³⁴; on je oznanjal, da je ozdravel, oni pa se niso brigali, da bi ozdraveli.

Osemnajsti govor.

Jan 5, 19.

1. Evangelist Janez je med svojimi tovariši in sodelavci, evangelisti, prejel od Gospoda (kateremu je pri zadnji večerji slonel na prsih, da bi s tem naznačil, da mu je prav iz srca pil globlje skrivnosti) ta izredni in posebni dar, da je o božjem Sinu povedal reči, ki utegnejo zbuditi pozornost malih, ki pa ne morejo na-

²⁹ Prim. Hebr 9, 11. 12.

³⁰ Jan 5, 14.

³¹ Ozdravljeni ni videl Jezusa v množici.

³² Jan 5, 14.

³³ Jan 5, 15.

³⁴ Jan 5, 16.

sititi duhov, še ne sprejemljivih (za globlje skrivnosti); zrelih duhovom, ki so dosegli neko notranjo moško starost, pa nudi s svojimi besedami marsikaj, kar morejo premozgavati in uživati. Slišali ste berilo in spominjate se, kako se je ta govor pričel. Včeraj smo namreč brali, da »so hoteli Judje Jezusa umoriti, ker ni samo sobote kršil, ampak tudi Boga imenoval svojega Očeta in se delal enakega Bogu«¹. Kar Judom ni bilo všeč, prav to je bilo Očetu všeč. To je brez dvoma tudi tistim všeč, ki časte Sina, kakor časte Očeta², kajti če jim ni všeč, oni ne bodo všeč. Zakaj Bog ne bo večji, ker je tebi všeč, pač pa boš ti manjši, če ti ne bo všeč. Zoper to njihovo sramotitev, prihajajočo ali iz nevednosti ali iz hudobnosti, govori Gospod, ne tako, da bi razumeli, marveč tako, da bi se vznemirili in osupnili in vsaj iz osuplosti poiskali zdravnika. Govoril pa je zato, da bi se zapisalo, da bi kasneje tudi mi brali. Poglejmo torej, kaj se je zgodilo v srcih Judov, ko so to slišali; dalje pomislimo, kaj se dogaja v nas, ko to poslušamo. Zakaj krive vere in razni zmotni nauki, ki love duše na zanke in jih pehajo v globočine, so nastali le tako, da se sveto pismo, ki je dobro, krivo umeje³ in se, kar se v njem krivo umeje, lahkomišelnost in predrzno trdi. Zategadelj moramo, predragi, prav previdno poslušati, za kar smo še premajhni, da bi razumeli; s spoštljivim srcem in s strahom, kakor je pisano, se držimo tistega zdravega pravila, da se onega, kar moramo po veri, ki smo v njej poučeni, razumeti, veselimo kakor hrane, glede onega pa, česar po zdravem verskem vodilu še ne moremo razumeti, dvom odpravimo, spoznanje odložimo, to je, da tudi o tistem, česar ne vemo, prav nič ne dvo-

¹ Jan 5, 18.

² Jan 5, 23.

³ »Scripturae bonae intelleguntur non bene.«

mimo, da je vendarle dobro in resnično. Tudi glede mene, bratje, ki sem vam začel govoriti, premislite, kdo sem, da sem se tega lotil, in česa sem se lotil; začel sem namreč razpravljati o božjih rečeh, dasi sem človek, o duhovnih rečeh, dasi sem v mesu, o večnih rečeh, dasi sem umrljiv. Tudi meni, predragi, bodi prazna domišljavost tuja, če hočem biti zdrav v božji hiši, ki je cerkev živega Boga, steber in temelj resnice⁴. Po svojih slabih močeh umejem, kar vam podajam; kjer se mi odpre, uživam z vami, kjer mi je zaprto, trkam z vami.

2. Judje so se tedaj vznemirili in razsrdili: sicer po pravici, da se je človek delal enakega Bogu, toda po krivici, ker v človeku niso spoznali Boga. Meso so videli, Boga niso spoznali; bivališče so videli, prebivalec jim je bil neznan. Meso je bilo tempelj, v njem je prebival Bog. Jezus torej ni mesa delal enakega Očetu, ni podobe hlapca primerjal z Gospodom; ne, kar je bilo zaradi nas ustvarjeno, marveč kar je bil, ko nas je ustvaril. Kdo je namreč Kristus, veste — govorim katoličanom — ker prav verujete: ni bil samo Beseda, ne samo meso, marveč Beseda je meso postala, da bi med nami prebivala⁵. Ponovim o Besedi, kar veste: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda:«⁶ tu je enakost z Očetom. Toda »Beseda je meso postala in med nami prebivala«: glede tega mesa je Oče večji. Tako je Oče enak in večji: enak Besedi, večji od mesa; enak njemu, ki nas je po njem ustvaril, večji od njega, ki je bil zaradi nas ustvarjen. Po tem zdravem katoliškem vodilu, ki ga morate pred vsem poznati, ki se ga držite, ko ga

⁴ 1 Tim 3, 15.

⁵ Jan 1, 14.

⁶ Jan 1, 1.

poznate, od katerega nikakor ne sme kreniti vaša vera, ki vam ga nobeno človeško umovanje ne sme izviti iz srca, uravnavaјmo, kar z umom spoznamo; česar pa morda ne umeјemo, za čas odložimo, da bomo po tem vodilu uravnali, ko bomo mogli umeti. Vemo toreј, da je Sim božji Očetu enak, ker vemo, da je bila v začetku Beseda Bog. Zakaj so ga toreј hoteli Judje umoriti? »Ker ni samo sobote kršil, ampak je tudi Boga imenoval svojega Očeta in se delal enakega Bogu.« Videli so pač meso, niso videli Besede. — — — — —

7. — — Vstani, išči, zdihuj, hrepeneč želi in trkaj, kjer je zaprto! Ako pa še ne želimo, še ne hrepenimo, še ne zdihujemo, smo v nevarnosti, da bomo bisere pred kogar koli zmetali⁷ ali pa sami našli kakršne koli bisere⁸. Rad bi toreј, predragi, zbudil hrepenenje v vašem srcu. Življenje vodi k spoznanju; način življenja vodi k vrsti življenja⁹. Drugo je zemeljsko življenje, drugo nebeško; drugo je življenje živadi, drugo življenje ljudi, drugo življenje angelov. Življenje živadi gorí od teženja po zemeljskih užitkih, išče samo zemeljsko, je tja nagnjeno in naravnano. Življenje angelov je samo nebeško. Življenje človekovo pa je sredi med življenjem angelov in živadi. Če živi človek po mesu, je podoben živadi; če živi po duhu, se druži z angeli. Ko pa po duhu živiš, vprašaj tudi pri angel-skem življenju, si li majhen ali velik. Zakaj, če si majhen, ti angeli pravijo: Zrasti! Mi uživamo kruh, ti se hrani z mlekom, mlekom vere, da dospeš do hrane gledanja. Če pa še kdo koprni po umazanih

⁷ Prim. Mt 7, 6.

⁸ Tudi malo ali nič vredne.

⁹ Med življenjem in verskim spoznanjem je notranja zveza: lepo življenje pospešuje spoznanje božjih reči, slabo življenje ga ovira.

nasladah, če še misli na goljufije, če se ne varuje laži, če na laži kopiči krive prisege — se li drzne tako nečisto srce reči: Razjasni mi, kako Beseda vidi? Kakor da bi mogel, kakor da bi jaz že videl! Če pa morda nisem zamotan v táko (grešno) življenje, pa sem kljub temu daleč od onega gledanja, kaj šele tisti, ki ga ne žene tako višje hrepenenje, ker ga obtežuje zemeljsko poželenje! Velik razloček je med človekom, ki se odvraca in ki hrepeni, in zopet je velik razloček med človekom, ki hrepeni in ki že uživa. Če živiš kakor živad, se odvracaš; angeli uživajo. Če pa ne živiš kakor živad, se ne odvracaš več; hrepeniš po nečem, česar še nimaš; s hrepenenjem pa si že pričel angelsko življenje. Raste naj v tebi in spopolni naj se v tebi; dobodi pa to ne od mene, ampak od njega, ki je ustvaril mene in tebe.

9. »Oče namreč ljubi Sina in mu kaže vse, kar dela.«¹⁰ Glej: »kaže«. Komu kaže? Kajpada njemu, ki vidi. Vračamo se k onemu, česar ne moremo razložiti, kako Beseda vidi. Glej, človek je ustvarjen po Besedi: toda človek ima oči, ima ušesa, ima roke, razne telesne ude. Z očmi lahko vidi, z ušesi lahko sliši, z rokami dela: različni so udi, različna opravila udov. Ne more en ud, kar more drug; zaradi edinosti telesa pa oko vidi zase in za uho, uho sliši zase in za oko. Naj li mislimo, da je kaj takega v Besedi, ker je po njej vse nastalo? Sveto pismo pravi v psalmu: »Spoznajte, vi neumneži izmed ljudstva, in vi nespametni vendar umejte: Mar on, ki je uho vsadil, ne sliši in on, ki je oko naredil, ne vidi?«¹¹ Če je torej Beseda oko naredila, ker je vse po Besedi; če je Beseda uho

¹⁰ Jan 5, 20.

¹¹ Ps 93, 8. 9.

vsadila, ker je vse po Besedi, ne moremo reči: Beseda ne vidi, Beseda ne sliši, da nas ne bo psalm ozmerjal in rekel: »Nespametni vendar umejte!« Če torej Beseda sliši in Beseda vidi, če sliši Sin in vidi Sin, bomo mar tudi pri njem na različnih krajih iskali oči in ušesa? Sliši s čim drugim in vidi s čim drugim, ka-li? Ali ne more njegovo uho, kar more oko, in ne more oko, kar more uho? Je li (Sin) ves vid in ves sluh? Morda je tako; prav za prav ne morda, ampak res je tako, čeprav vidi in sliši čisto drugače nego mi. Beseda hkrati vidi in sliši in videnje ondi ni kaj drugega od slišanja, marveč sluh je vid in vid je sluh.

10. Odkod pa to vemo mi, ki drugače slišimo, drugače vidimo? Morda se vrnemo vase, če nismo odpadniki, katerim je rečeno: »Vrnite se, odpadniki, v svoje srce!«¹² Vrnite se v svoje srce! Zakaj hodite od sebe in silite v pogubo iz sebe? Zakaj hodite po samotnih potih? Blodite brez cilja: Vrnite se! Kam? H Gospodu. Naglo! Najpoprej se vrni v svoje srce. Pobegnil si od sebe, klatiš se zunaj. Samega sebe ne poznaš in poprašuješ, kdo te je ustvaril. Vrni, vrni se v svoje srce, odtrgaj se od telesa; tvoje telo je tvoje bivališče. Tvoje srce čuti tudi po tvojem telesu, toda tvoje telo ni isto kakor tvoje srce. Zapusti tudi svoje telo in se vrni v svoje srce! Na svojem telesu si našel drugje oči in drugje ušesa; najdeš li to tudi v svojem srcu? Ali v svojem srcu nimaš ušes? O kom je torej Gospod rekel: »Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša«¹³? Ali v srcu nimaš oči? Zakaj pa pravi apostol: »Vašemu srcu razsvetljene oči«¹⁴? Vrni se v

¹² Iz 46, 8. Avguštin daje besedam pomen: Vrni se od telesnosti k svojemu duhu!

¹³ Lk 8, 8.

¹⁴ Ef 1, 18.

svoje srce; ondi poglej, kaj neki o Bogu misliš, kajti ondi je podoba božja. V notranjem človeku prebiva Kristus, v notranjem človeku se prenoviš po božji podobi, v njegovi podobi spoznaj njenega početnika. Poglej, kako vsi telesni čuti noter v srce javljajo, kaj zunaj zaznavajo; poglej, koliko služabnikov ima eden notranji zapovednik in kaj počenja sam pri sebi tudi brez služabnikov. Oči javljajo srcu belo in črno; prav tako javljajo ušesa srcu ubrano in neubrano; nos javlja srcu vonjavo in smrdeče; okus javlja srcu grenko in sladko; tip javlja srcu mehko in trdo; pa tudi srce javlja samo sebi pravično in krivično. Tvoje srce vidi in sliši in presoja druge čutne reči in razločuje med pravičnim in krivičnim, med dobrim in zlim, kamor telesni čuti ne segajo. Pokaži mi oči, ušesa, nos svojega srca! Različne so reči, ki se tvojemu srcu sporočajo, in ondi ni različnih udov. V svojem mesu drugje slišiš, drugje vidiš, v svojem srcu ondi slišiš, kjer vidiš, v svojem srcu ondi vidiš, kjer slišiš. Če podoba¹⁵ to more, koliko mogočnejši je tisti, ki ga podoba predstavlja! Sin torej sliši in Sin vidi in videnje in slišanje je Sin; in slišati mu je isto kar biti in videti mu je isto kar biti. Tebi videti ni isto kar biti, kajti tudi če izgubiš vid, moreš biti, in če izgubiš sluh, moreš biti.

11. Smo li pač (dovolj dolgo) trkali¹⁶? Se je li v nas nekaj zmezilo, da vsaj narahlo slutimo, od kod nam luč posije? Menim, bratje, da se urimo, ko to govorimo in premišljujemo. In ko se v tem urimo in zopet pod lastno težo v vsakdanjost omahnemo, smo podobni krmežljavcem, ko jih popelješ gledat luč, če poprej sploh niso videli in se jim po prizade-

¹⁵ Duša, ki je podoba božja.

¹⁶ Prim. Mt 7, 7: »Trkajte in se vam bo odprlo.«

vanju zdravnikov začne polagoma vračati vid. Ko hoče zdravnik preskusiti, koliko se jim je zboljšalo, jim skusi pokazati predmet, ki so ga želeli videti, pa ga niso mogli, ker so bili slepi. Ko se jim je vid malo vrnil, jih popelje na svetlobo; ko pa jo vidijo, jih blesk nekako pahne nazaj ter rečejo zdravniku, ki jim predmet kaže: Sem že videl, toda ne morem dalje gledati. Kaj torej stori zdravnik? Pelje bolnika v njegovo navadno bivališče¹⁷ in mu da (na oči) mazilo, da zbudi v njem hrepenenje po onem, kar je videl, česar pa še ni mogel (dolgo) gledati; iz hrepenenja naj se bolnik dalje zdravi in pogumno prenaša jedka zdravila, ki so morda za ozdravljenje potrebna, tako da iz ljubezni do luči pravi: Kdaj bom mogel z zdravimi očmi gledati, česar z bolnimi in slabimi nisem mogel? Priganja zdravnika in prosi, naj ga ozdravi. Če se je torej, bratje, zgodilo kaj takega v vaših srcih, če ste kakor koli povzdignili svoja srca, da bi videli Besedo, pa vas je njena luč vrgla nazaj, da ste padli v vsakdanjost, prosite zdravnika, naj vam dá jedkih zdravil, zapovedi pravice. Kar naj bi videl, jè, toda ti nisi sposoben, da bi videl. Poprej mi nisi verjel, da je, kar naj bi videl; umski razlogi so te tja privedli: stopil si bliže, pogledal, se zdrznil in omahnil. Zatrdno veš, da je, kar naj bi videl, toda nisi sposoben, da bi videl. Daj se torej ozdraviti! Kakšna so mazila? Ne laži, ne prisegaj po krivem, ne prešuštvuj, ne kradi, ne goljufaj! Toda tega si bil vajen in te boli, da moraš navado opustiti: to sicer peče, a zdravi. Povem ti naravnost iz strahu zase in zate: Če se zdraviti prenehaš in zanemariš, da bi postal sposoben, z zdravimi očmi gledati ono luč, ljubiš temo, če pa ljubiš temo, boš v temi ostal, boš tudi vržen ven v

---

¹⁷ S svetlobe nazaj v zatemnjeno izbo.

temo, »tam bo jok in škripanje z zobmi«¹⁸. Če te nič ni ganila ljubezen do luči, naj te gane strah pred bolečino!

Devetnajsti govor.

Jan 5, 19—30.

---

8. — — — Zdaj začne (Jezus) odkrito govoriti o vstajenju in glej, že vstajajo mrtvi¹. »Kdor namreč posluša mojo besedo in veruje njemu, ki me je poslal, ima večno življenje in ne pride v sodbo.« Pokaži, da je vstal! »Ampak je prestopil,« pravi, »iz smrti v življenje.«² Kdor je prestopil iz smrti v življenje, je kajpada vstal; o tem nihče ne dvomi. Ne bi namreč prestopil iz smrti v življenje, če ne bi bil prej v smrti in ne v življenju; ko pa prestopi, je v življenju in ne več v smrti. »Bil je torej mrtev in je oživel, je bil izgubljen in je najden.«³ Vršni se že torej neko vstajenje in ljudje prestopajo iz neke smrti v neko življenje: iz smrti nevere v življenje vere; iz smrti neresnice v življenje resnice; iz smrti hudobije v življenje pravičnosti. Je torej to nekako vstajenje od mrtvih.

9. Naj nam ga še bolj odkrije in osvetli, kakor je začel. »Resnično, resnično, povem vam: Pride ura in je že zdaj.«⁴ Mi smo pričakovali vstajenje mrtvih ob koncu, kajti tako smo verovali; prav za prav ga nismo

¹⁸ Mt 22, 13.

¹ Duhovno mrtvi, kakor je iz nadaljnjega razvidno.

² Jan 5, 24.

³ Lk 15, 32.

⁴ Jan 5, 25.

pričakovali, marveč ga moramo kratko malo pričakovati, kajti ne verujemo po krivem, da bodo ob koncu mrtvi vstali. Ko nas je torej hotel Gospod Jezus opozoriti na neko vstajenje mrtvih pred vstajenjem mrtvih, ne kakor je vstal Lazar ali vdovin sin ali hči predstojnika sinagoge, ki so vstali, da bi zopet umrli — kajti tudi ti so nekako vstali od mrtvih pred vstajenjem mrtvih — marveč kakor ga tukaj misli, je rekel: »Ima večno življenje in ne pride v sodbo, ampak je prestopil iz smrti v življenje.« V kakšno življenje? V večno. Torej ne kakor Lazarejevo telo; tudi Lazar je prestopil iz grobne smrti v človeško življenje, toda ne v večno, ker naj bi zopet umrl; mrtvi pa, ki bodo ob koncu sveta vstali, bodo prestopili v večno življenje. Ko nam je torej hotel naš Gospod Jezus Kristus, nebeški učenik, Očetova Beseda in resnica, pokazati neko vstajenje mrtvih v večno življenje pred vstajenjem mrtvih v večno življenje, je rekel: »Pride ura.« Poučen v veri v vstajenje mesa, si kajpada imel na misli ono uro, ob koncu sveta, na sodni dan; da na tem mestu ne bi nanjo mislil, je dostavil: »In je zdaj.« Kar torej pravi: »Pride ura,« ne pravi o oni poslednji uri, »ko bo ob povelju in glasu nadangelskem in ob božji trombi Gospod sam stopil z neba in bodo, kateri so v Kristusu umrli, vstali prvi; nato bomo mi živeči, kateri bomo ostali, obenem z njimi odneseni na oblakih v višavo, Gospodu naproti, in tako bomo zmeraj z Gospodom«⁵. Ta ura pride, a ni še zdaj. Katera pa je ona ura, pazite: »Pride ura in je že zdaj.« Kaj se tedaj zgodi? Kaj drugega, nego da mrtvi vstanejo? Kako vstanejo? Da bodo večno živeli, kateri vstanejo. To bo tudi ob poslednji uri.

⁵ 1 Tes 4, 16. 17.

10. Kaj torej? Kako umejemo to dvojno vstajenje? Morda tisti, ki zdaj vstanejo, takrat ne bodo vstali, ka-li, tako da eni vstanejo zdaj, drugi pa bodo takrat? Ne tako. Kajti po prvem vstajenju smo že vstali, če smo prav verovali; in mi, ki smo že vstali, pričakujemo ob koncu drugega vstajenja. Vendar smo že zdaj vstali v večno življenje, če ostanemo v veri stanovitni; pa tudi takrat bomo vstali v večno življenje, ko bomo angelom enaki⁶. On sam naj torej razloči, on sam naj odpre, kar sem si upal trditi: kako bodo vstali pred vstajenjem ne drugi in drugi, ampak isti, in ne tako kakor Lazar, ampak v večno življenje. On sam nam bo popolnoma odprl. Poslušajte učenika, ki razsvetljuje, in (sprejmite) naše sonce, ki pošilja svoje žarke v naša srca, ne (sonce), ki ga žele telesne oči, marveč ki se mu željno odpirajo oči srca. Njega torej poslušajmo: »Resnično, resnično, povem vam: Pride ura in je že zdaj, ko bodo mrtvi« — glejte, kako izraža vstajenje — »ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega, in kateri ga bodo slišali, bodo živeli.«⁷ Zakaj je dostavil: »In kateri ga bodo slišali, bodo živeli«? Bi mar mogli slišati, če ne bi živeli? Dovolj bi torej bilo: »Pride ura in je že zdaj, ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega.« Mi bi že umeli, da žive, ker ne bi mogli slišati, če ne bi živeli. Ne zato, ker žive, slišijo, pravi, ampak ožive, ko slišijo: »Slišali bodo, in kateri bodo slišali, bodo živeli.« Kaj pomeni torej: »bodo slišali«, če ne: »bodo poslušali«⁸? Kolikor gre za slišanje z ušesom, ne bodo vsi, kateri bodo slišali, živeli: mnogo jih je namreč, kateri slišijo, pa ne verujejo; ko slišijo in ne verujejo, ne poslušajo, ker pa ne poslušajo, ne bodo živeli. »Kateri bodo sli-

⁶ Prim. Lk 20, 36.

⁷ Jan 5, 25.

⁸ »Obaudient.«

šali« torej tu ne pomeni nič drugega nego: »kateri bodo poslušali«. Kateri bodo torej poslušali, bodo živeli: za gotovo naj vedo, brez skrbi naj bodo — živeli bodo. Oznanja se Kristus, božja Beseda, božji Sin, ki je po njem vse ustvarjeno, ki je po trdnem božjem sklepu privzel meso, bil rojen iz Device, bil dete v mesu, bil mladenič v mesu, je trpel v mesu, umrl v mesu, vstal v mesu, šel v nebesa v mesu, obljubil mesu vstajenje, obljubil duhu vstajenje, duhu pred mesom, mesu za duhom. Kdor sliši in posluša, bo živel; kdor sliši in ne posluša, to je, sliši in zaničuje, sliši in ne veruje, ne bo živel. Zakaj ne bo živel? Ker ne sliši. Kaj pomeni: ne sliši? Ne posluša. Torej »kateri bodo slišali, bodo živeli«.

11. Zdaj pa pazi na to, kar sem rekel, da je treba odložiti, da se bo zdaj, če mogoče, odprlo. Glede tega vstajenja je takoj dodal: »Kajti kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi.«⁹ Kaj pomeni: »Oče ima življenje sam v sebi«? Nima življenja drugje, ampak sam v sebi. Njegovo življenje je namreč v njem; ni od drugod, ni tuje; ne izposoja si, bi dejal, življenja, ni deležen, bi dejal, življenja, katero ni on sam, marveč »ima življenje sam v sebi«, da je on sam sebi življenje. Če vam bom mogel o tem še kaj malega povedati in s primerami vaš razum poučiti, bom mogel to doseči z božjo pomočjo in z vašo blagohotno pazljivostjo. Bog živi, živi tudi duša; toda božje življenje je nespremenljivo, življenje duše je spremenljivo. Bog ne napreduje in ne nazaduje, marveč je zmeraj isti v sebi, je tako, kakor jè, ni drugače zdaj, drugače pozneje, drugače poprej. Življenje duše pa je kaj drugače in drugače: živela je nespametno, (zdaj) živi

⁹ Jan 5, 26.

pametno; živela je krivično, (zdaj) živi pravično; zdaj se spomni, zdaj pozabi; zdaj se uči, zdaj se učiti ne more; zdaj izgubi, česar se je naučila, zdaj ji pride na um, kar je izgubila: življenje duše je spremenljivo. Ko živi duša v hudobiji, je to njena smrt; ko pa postane pravična, postane deležna drugega življenja, ki ni ona sama: ko se namreč povzpne k Bogu in se oprime Boga, jo on opraviči. Rečeno je namreč: »Temu, ki veruje vanj, ki grešnika opravičuje, se v pravičnost šteje njegova vera.«¹⁰ Če se odmakne od njega, postane krivična, če se primakne k njemu, postane pravična¹¹. Se ti li ne zdi, da se mrzel predmet, če ga denes k ognju, ogreje, če ga denes proč od ognja, ohladi? Se ti li ne zdi, da postane temen predmet, če ga postaviš k luči, svetel, če ga odmakneš od luči, teman? Nekaj takega je duša, Bog pa ni tak. Tudi človek utegne trditi, da ima zdaj luč v svojih očeh. Naj torej tvoje oči v polnem pomenu reko, če morejo: Imamo luč same v sebi. Oponeslo se bo: Ne morete¹² v polnem pomenu reči, da imate luč sami v sebi; imate sicer luč, toda na nebu¹³; če je ponoči, imate luč, toda v luni, v svetilkah, ne pa sami v sebi. Če zamežite, nimate več, kar z odprtimi očmi prejimate: nimate luči sami v sebi. Ko sonce zajde, držite luč, če jo morete! Noč je in vi ste v svetlobi nočne luči; držite luč, če se vam svetilka vzame; ker pa obsedite v temi, če se vam svetilka vzame, nimate luči sami v sebi. Imeti luč sam v sebi torej pomeni, ne potrebovati luči od drugod. Glejte, če kdo prav umeje,

¹⁰ Rim 4, 5.

¹¹ »Deficiendo ab illo fit iniqua, proficiendo ad illum fit iusta.«

¹² V prejšnjem stavku so osebek »oči«, v tem in v nadaljnjih pa ljudje.

¹³ Sonce.

tukaj kaže, da je Sin Očetu enak, ko pravi: »Kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi;« samo ta razložek je med Očetom in Sinom, da ima Oče sam v sebi življenje, ki mu ga nihče ni dal, Sin pa ima sam v sebi življenje, ki mu ga je Oče dal.

12. Toda že tukaj je treba neko nejasnost razsvetliti. Ne omagajmo, pazimo! Duhovna hrana je to, ne naveličajmo se, da bomo živeli! Glej — mi praviš — sam priznavaš, da je Oče dal Sinu življenje, da ga ima sam v sebi, kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako da onemu ne manjka, kakor temu ne manjka, da je oni (Sin) življenje in tudi ta, in da je oboje skupaj eno življenje, ne dve, ker je en Bog, ni sta dva bogova, in da je vprav to — življenje. Kako je torej Oče dal Sinu življenje? Ne tako, kakor da bi bil Sin poprej brez življenja in bi bil od Očeta prejel življenje, da je zaživel; kajti ko bi bilo tako, ne bi imel življenja sam v sebi. Glejte, govoril sem o duši. Duša jè. Četudi ni modra, četudi ni pravična, duša jè; četudi ni pobožna, duša jè. Nekaj drugega je, da duša jè, nekaj drugega, da je modra, da je pravična, da je pobožna. Je torej nekaj, po čemer še ni modra, še ni pravična, še ni pobožna; vendar pa ona ni »nič«, vendar ni brez življenja, kajti z nekimi dejanji kaže, da je življenje, čeprav ne kaže, da je modra, pobožna, pravična. Ko bi namreč ne živela, bi ne ukazovala nogam, da hodijo, rokam, da delajo, očem, da vidijo, ušesom, da slišijo, ne bi odpirala ust, da se oglašajo, bi ne gibala jezika, da besede razločno izgovarja. S temi dejanji torej kaže, da živi in da je nekaj več od telesa. Kaže pa s temi dejanji, ka-li, da je modra, pobožna, pravična? Mar ne hodijo, delajo, vidijo, slišijo, govore tudi nespametni in brezbožni in krivični? Ko pa se povzpne k nečemu, kar ni ona

sama, kar je nad njo in od česar je ona sama, prejme modrost, pravičnost in pobožnost; ko je bila brez tega, je bila mrtva, ni imela življenja, po katerem bi sama živel, ampak (je imela samo življenje,) s katerim je telo oživila. Nekaj drugega je namreč v duši, kar telo oživlja, nekaj drugega, kar njo oživlja. Nekaj boljšega je namreč (duša) nego telo, nekaj boljšega od nje je pa Bog. Ona je, čeprav nemodra, nepravična in nepobožna, življenje telesa. Njeno življenje pa je Bog; kakor daje ona telesu, ko je v njem, moč, lepoto, gibljivost, dejalnost udov, tako ji daje Bog, njeno življenje, dokler je v njej, modrost, pobožnost, pravičnost in ljubezen. Nekaj drugega je torej, kar daje duša telesu, nekaj drugega, kar daje duši Bog. Ona oživlja in prejema življenje; dasi mrtva, oživlja, če sama ne prejme življenja¹⁴. Ko pa pride beseda in se v poslušalce vlije in ko jo ti ne samo slišijo, ampak tudi poslušajo, vstane duša iz smrti v svoje življenje, to je, iz hudobije, iz nespameti, iz brezbožnosti k svojemu Bogu, ki je modrost, pravica in svetloba. Vstane naj k njemu in se mu dá razsvetliti: »Pristopite k njemu in se razsvetlite!«¹⁵ Če se torej pristopajoč razsvetlite, odstopajoč otemnite, ni bila vaša luč v vas, ampak v vašem Bogu. Pristopite, da vstanete: če odstopite, boste umrli. Če torej pristopajoč živite, odstopajoč pa umrjete, ni bilo vaše življenje v vas samih. Isto je namreč vaše življenje, kar je vaša luč. »Kajti pri tebi je vir življenja in v tvoji svetlobi bomo gledali luč.«¹⁶

13. Duša je torej drugačna, preden je razsvetljena, in postane boljša, ko prejme z razsvetljenjem nekaj

¹⁴ Duša oživlja (telo) in prejema (od Boga nadnaravno) življenje; dasi (v nadnaravnem pogledu) mrtva, oživlja (telo), četudi sama ne prejme (nadaravnega) življenja.

¹⁵ Ps 33, 6.

¹⁶ Ps 35, 10.

boljšega. Ni tako božja Beseda, božji Sin: ni bil nekaj drugega, preden je prejel življenje, da bi imel življenje kot delež, marveč ima življenje sam v sebi in je zato sam življenje. Kako pravi torej? »Dal je Sinu, da ima življenje sam v sebi.« Kratko: rodil je Sina. Ni bil namreč brez življenja in je prejel življenje, marveč po svojem rojstvu je življenje. Oče je življenje ne po rojstvu. Oče ni od Očeta, Sin je od Boga Očeta. Da Oče j è, nima od nikogar; da pa je Oče, je zaradi Sina. Sin pa je Sin zaradi Očeta, in da j è, ima od Očeta. To je torej rekel: »Dal je Sinu, da ima življenje sam v sebi,« kakor da bi bil dejal: Oče, ki je življenje sam v sebi, je rodil Sina, da bi bil življenje sam v sebi. Hotel je namreč, da umejmo besedo: »je dal« v pomenu: »je rodil.« Kakor če bi komu rekli: Bog ti je dal, da si. Komu je dal? Če je komu, ki je že bil, dal, da je, mu ni dal, da je; kajti bil je že, da je mogel prejeti, preden mu je dal. Če torej slišiš: »Dal ti je, da si,« te (prej) še ni bilo, da bi prejel, marveč si s tem, da si začel biti, prejel, da si. Stavbenik je tej hiši dal, da j è. Kaj pa ji je dal? Da je hiša. Čemu je dal? Tej hiši. Kaj ji je dal? Da j è hiša. Kako je mogel dati hiši, da j è hiša? Kajti če je hiša že bila, čemu bi bil dal, da bi bilo hiša, ko je hiša že bila? Kaj pomeni torej: Dal je, da j è hiša? Naredil je, da hiša j è. Kaj je torej dal Sinu? Dal mu je, da j è Sin, rodil (ga je), da j è življenje. To pomeni: »Dal mu je, da ima življenje sam v sebi,« da je življenje, ki življenja ne pogreša, da ne bi mislili, da je samo deležen življenja. Zakaj, ko bi imel življenje le tako, da bi ga bil deležen, bi ga utegnil tudi izgubiti in biti brez življenja. Kaj takega pa glede Sina nikar ne sumi, ne misli, ne veruj! Oče torej ostane življenje, tudi Sin ostane življenje: Oče življenje sam v sebi, ne od Sina, Sin življenje sam v

sebi, toda od Očeta. Od Očeta rojen, da je življenje sam v sebi. Oče pa ne rojen, življenje sam v sebi. Tudi ni rodil Sina manjšega (od sebe), ki bi šele zrasel in mu postal enak. Ni mu namreč čas pripomogel do lastne popolnosti, ko je, (zmeraj) popoln, ustvaril čase. Pred vsemi časi je z Očetom večen. Nikoli namreč ni bil Oče brez Sina, Oče pa je večen, torej je tudi Sin enako večen. Kaj pa ti, duša? Mrtva si bila, izgubila si življenje. Sliši Očeta po Sinu: Vstani, zopet prejmi življenje — da prejmeš življenje, ki ga v sebi nimaš, v njem, ki ima življenje sam v sebi. Oživlja te torej Oče in Sin: to je prvo vstajenje, ko vstaneš, da postaneš deležna življenja, katero ti nisi, in oživiš, ko ga prejmeš. Vstani iz smrti v svoje življenje, ki je tvoj Bog, in prestopi iz smrti v večno življenje. Večno življenje ima namreč Oče sam v sebi; in če ne bi bil rodil Sina, ki ima življenje sam v sebi, ne bi, kakor Oče obuja mrtve in oživlja, tudi Sin oživljal, katere hoče¹⁷.

14. Kaj pa je torej z vstajenjem telesa? — — Povej, Gospod, še nekaj o vstajenju mesa! — — — Kajti nobena verska družba, ki se je drznila ljudem vcepeljati kako religijo, ni tajila onega duhovnega vstajenja, da se ji ne bi reklo: Če duša ne vstane, zakaj mi govoriš? Kaj mi hočeš? Če iz slabšega ne narediš boljšega, čemu govoriš? Če iz krivičnega ne narediš pravičnega, čemu govoriš? Če pa iz krivičnega narediš pravičnega, iz brezbožnega pobožnega, iz nespametnega modrega, priznavaš, da bo moja duša vstala, če te bom poslušal, če ti bom verjel. Ker so torej vsi, ki so ustanovili kako versko skupino, četudi krivo, hoteli, da jim ljudje verjamejo, niso mogli tajiti tega duhovnega vstajenja, so bili glede tega vsi enih misli:

---

¹⁷ Jan 5, 21.

toda mnogi so tajili vstajenje mesa, češ da se je vstajenje že izvršilo po veri. Takim se je ustavil apostol in rekel: »Med temi sta Himenej in Filet, ki sta od resnice zašla, govoreč, da je vstajenje že bilo, in v nekaterih podirata vero.«¹⁸ Trdili so, da je vstajenje že bilo, toda tako, da se drugo več ne pričakuje; grajali so ljudi, ki so upali na vstajenje mesa, kakor da se je obljubljen vstajenje že spolnilo po duhu v veri. Apostol jih graja. Zakaj jih graja? Mar niso trdili, kar je pravkar Gospod rekel: »Pride ura in je že zdaj, ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega, in kateri ga bodo slišali, bodo oživelili«? Toda govorim še o duhovnem vstajenju, pravi ondi Gospod; ne govorim še o telesnem življenju, ampak govorim o življenju telesnega življenja, o življenju duš, v katerih je življenje teles. Vem namreč, da leže trupla v grobeh, vem, da bodo tudi vaša trupla v grobeh. Ne govorim še o o n e m vstajenju, o t e m govorim; tako zdaj vstanite, da v onem ne boste vstali v kazen. Da boste pa vedeli, da govorim o tem (duhovnem vstajenju), kaj dostavljam? »Kajti kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi.« To življenje, ki je Oče, ki je Sin, komu gre: duši ali telesu? Kajti onega življenja modrosti ne spozna telo, ampak razumna duša. Saj niti vsaka duša ne more modrosti spoznati. Kajti tudi živad ima dušo, toda duša živadi ne more modrosti spoznati. Človeška duša torej more spoznati življenje, ki ga ima Oče sam v sebi, in je dal Sinu, da ima življenje sam v sebi; kajti to je prava luč, ki razsvetljuje, ne vsako dušo¹⁹, marveč vsakega človeka, ki pride na ta svet²⁰.

¹⁸ 2 Tim 2, 18.

¹⁹ Ne vsako dušo — ne vsako življenjsko počelo, torej tudi živalsko.

²⁰ Jan 1, 9.

Ko torej duhu govorim, naj sliši, to je, naj posluša in živi.

15. Ne molči torej, Gospod, o vstajenju mesa; utegnilo bi se zgoditi, da bi ljudje vanj ne verovali, mi bi ga pa dokazovali, ne oznanjali²¹. »Kakor ima torej Oče življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi.« Razumejo naj, kateri slišijo, verujejo naj, da bodo razumeli, poslušajo naj, da bodo živeli. Slišijo naj še več, da ne bodo menili, da je vstajenje tu že končano. »In dal mu je oblast, da tudi sodi.«²² Kdo (je dal)? Oče. Komu je dal? Sinu. Kateremu je dal, da ima življenje sam v sebi, njemu je dal tudi oblast, da sodi, »ker je Sin človekov«²³. Ta Kristus je namreč Sin božji in Sin človekov. »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu.«²⁴ Glej, kako mu je dal, da ima življenje sam v sebi. Ker je pa Beseda meso postala in med nami prebivala²⁵, ko se je iz device Marije učlovečila, je Sin človekov. Kaj je torej prejel, ker je Sin človekov? Oblast, da tudi sodi. Kako sodi? Ob koncu sveta. Tudi takrat bodo mrtvi vstali, toda telesa. Duše torej Bog zbuja po Kristusu, božjem Sinu; telesa pa zbuja po istem Kristusu, Sinu človekovem. »Dal mu je oblast.« Te oblasti bi ne imel, če bi je ne bil prejel; bil bi človek brez oblasti. Toda isti je Sin človekov, ki je tudi Sin božji. Ker je torej Sin človekov v osebi zedinjen s Sinom božjim, je ena in ista oseba Sin

²¹ »... remaneamus nos argumentatores, non praedicatores.« Pridigar (praedicator) oznanja Gospodov nauk, opirajoč se na Gospodovo avtoriteto, »argumentator« pa znaša zgolj umske dokaze.

²² Jan 5, 27.

²³ Ibidem.

²⁴ Jan 1, 1. 2.

²⁵ Jan 1, 14.

božji, ki je tudi Sin človekov. Kaj pa ima in zakaj ima, je treba premisliti. Sin človekov ima dušo, ima telo. Sin božji, božja Beseda, ima človeka²⁶, kakor (ima) duša telo²⁷. Kakor duša s telesom nista dve osebi, marveč en človek, tako Beseda s človekom nista dve osebi, ampak en Kristus. Kaj je človek? Razumna duša, ki ima telo. Kaj je Kristus? Božja Beseda, ki ima človeka. Vidim, o čem govorim, kdo sem, ki govorim, in komu govorim.

16. Zdaj pa čujte, ne mene, ampak Gospoda, kaj bo o vstajenju teles povedal zaradi tistih, ki so vstali tako, da so se izvili smrti in se oklenili življenja! Kakšnega življenja? Ki smrti ne pozna. Zakaj ne pozna smrti? Ker ne pozna spremenljivosti. Zakaj ne pozna spremenljivosti? Ker je življenje samo v sebi. »In dal mu je oblast, da tudi sodi, ker je Sin človekov.« Kaj pomeni: »da sodi«? Kako sodi? »Ne čudite se temu — da sem rekel: Dal mu je oblast, da tudi sodi — kajti pride ura.«²⁸ Ni dostavil: »in je že zdaj«. Označiti hoče torej neko uro ob koncu sveta. Zdaj je ura, da vstajajo mrtvi, ob koncu sveta bo ura, da bodo mrtvi vstali; toda da zdaj vstajajo po duhu, takrat pa bodo v mesu; da zdaj vstajajo v duhu po božji Besedi, takrat pa

²⁶ Avguštin rad rabi v tej zvezi konkretni izraz za abstraktnega. Konkretni izraz prav za prav znači individuum, osebo. Avguštinovo izražanje bi utegnilo zavesti v zmotno kristologijo antiohijske šole.

²⁷ Primera ni srečna. Človek, oseba, ima dušo, ima telo; o duši, ki je sestaven del človeške narave, se ne more v pravem pomenu reči, da »ima« telo. Pred monofizitizmom očetje radi primerjajo zedinjenje človeške narave z božjo osebo združitvi duše in telesa v eno naravo. (Prim. t. zv. Atanazijevo veroizpoved: »Kajti, kakor je razumna duša in meso en človek, tako je Bog in človek en Kristus.«) Tertium comparationis je pravo zedinjenje (ne samo prigodno ali pa moralno) v eno osebo in eno naravo.

²⁸ Jan 5, 28.

bodo vstali v mesu po božji Besedi, ki je meso postala, po Sinu človekovem. Na sodbo živih in mrtvih namreč ne pride Oče sam, vendar se Oče od Sina ne loči. Kako torej ne pride sam? Ker na sodbi ne bodo njega (Očeta) samega videli. »Gledali bodo nanj, ki so ga prebodli.«²⁹ Sodnik bo tista podoba³⁰, ki je bila pod sodnikom; tista bo sodila, ki je bila sojena; sojena je bila namreč krivično, sodila bo pravično. Pride torej podoba hlapca, ona se prikaže. Zakaj, kako bi se podoba božja prikazala pravičnim in krivičnim? Če bi bila namreč sodba samo nad pravičnimi, bi se pač pravičnim prikazala podoba božja; ker bo pa sodba nad pravičnimi in krivičnimi in ker ni mogoče, da bi krivični Boga videli — »Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali«³¹ — se bo sodnik tako prikazal, da ga bodo mogli videti oni, katere bo ovenčal, in oni, katere bo obsodil. Podobo hlapca bodo torej videli, skrita bo pa podoba božja. Skrit bo v hlapcu Sin božji in pokazal se bo Sin človekov, kajti »dal mu je oblast, da tudi sodi, ker je Sin človekov«. In ker se bo samo on prikazal v podobi hlapca, Oče se pa ne bo prikazal, ker si ni nadel podobe hlapca, zategadelj je poprej rekel: »Oče ne sodi nikogar, temveč je vso sodbo dal Sinu.«³² Prav smo torej storili, ko smo (to razpravo poprej) odložili, da nam je zdaj on sam razložil, ki je (vprašanje) predložil³³. Prej je bilo namreč skrito, zdaj je pa, sodim, že jasno, da »mu je dal oblast, da tudi sodi, ker Oče nikogar ne sodi, temveč je vso sodbo dal Sinu«, ker bo sodila tista podoba, ki je Oče nima³⁴.

²⁹ Zah 12, 10; Jan 19, 37.

³⁰ »Forma;« prim. Flp 2, 7.

³¹ Mt 5, 8.

³² Jan 5, 22.

³³ »... ut ipse esset expositor qui propositor.«

³⁴ Podoba hlapca.

In katera sodba bo to? »Ne čudite se temu, kajti pride ura,« ne ta, ki je že zdaj, da vstajajo duše, ampak ona, ki šele bo, ko bodo vstala telesa.

17. Še natančneje naj to pove, da krivoverec, ki taji vstajenje telesa, ne bo našel praznega ugovora, dasi se pravi pomen že rahlo kaže. Gori je rekel: »Pride ura« in dodal: »in je že zdaj«; tu pa je dejal: »Pride ura« in ni dodal: »in je že zdaj«. Vendar pa naj vse opore, vse možnosti zavijanja, vse zanke in vse vozle z jasno resnico uniči: »Ne čudite se temu, kajti pride ura, v kateri bodo vsi, ki so v grobeh.«³⁵ Kaj je jasnejše? Kaj določnejše? Telesa so v grobeh, duše niso v grobeh, ne duše pravičnih ne duše krivičnih. Duša pravičnega je bila v Abrahamovem naročju, duša krivičnega je v peklu muke trpela³⁶, v grobu ni bila ne ta ne ona. Če je prej rekel: »Pride ura in je že zdaj«, pazite, prosim! Saj veste, bratje, da se je treba za telesni kruh truditi, koliko bolj za duhovni kruh! Težko že stojite in poslušate, toda jaz še teže stojim in govorim³⁷. Če se jaz trudim za vas, niste li dolžni vi, da se z menoj trudite zase? Ko je torej zgoraj rekel: »Pride ura« in dodal: »in je že zdaj«, kako je nadaljeval? »Ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega, in kateri ga bodo slišali, bodo živeli.« Ni rekel: Vsi mrtvi bodo slišali, in kateri bodo slišali, bodo živeli; hotel je, da umejmo, da mrtvi pomenijo krivične. So li vsi krivični evangeliju poslušni? Apostol pravi: »Toda evangeliju niso vsi poslušni.«³⁸ Vendar pa bodo, kateri slišijo, živeli, ker bodo vsi, ki so evangeliju poslušni, po veri šli v večno življenje; toda niso vsi

³⁵ Jan 5, 28.

³⁶ Lk 16, 22. 23.

³⁷ Devetnajsti govor je za sedmim najdaljši. Avguštín je pač opazil, da pazljivost poslušalcev popušča.

³⁸ Rim 10, 16.

poslušni, in to se dogaja zdaj. Ob koncu pa »bodo vsi, kateri so v grobeh,« to je, pravični in krivični, slišali njegov glas in prišli (iz grobov)³⁹. Kako, da ni hotel reči: »In bodo živeli«? Vsi bodo prišli (iz grobov), toda ne bodo vsi živeli. Ko je namreč zgoraj rekel: »In kateri slišijo, bodo živeli,« je hotel reči, da poslušnost pomeni večno in blaženo življenje, ki ga ne bodo dosegli vsi, kateri bodo vstali iz grobov. Ker omenja grobove in naglašča, da bodo prišli iz grobov, nam odkrito napoveduje vstajenje telesa.

18. »Vsi bodo slišali njegov glas in prišli (iz grobov).« Kje pa je sodba, če bodo vsi poslušali in vsi prišli? Vse je, bi dejal, pomešano; nič ločenega ne vidim. Prejel si oblast, da sodiš, to je gotovo, ker si Sin človekov; glej, na sodbi boš navzoč, vstala bodo telesa. Povej še kaj o sodbi sami, to je, o ločitvi hudobnih in dobrih! Poslušaj še to! »Kateri so delali dobro, bodo vstali k življenju, kateri pa so delali hudo, bodo vstali k obsodbi.«⁴⁰ Ko je zgoraj govoril o vstajenju duha in duše, je li ondi ločil⁴¹? (Ne.) ampak bodo vsi, kateri bodo slišali, živeli, ker bodo poslušali in živeli. Ko pa bodo vstali in prišli iz grobov, ne pojdejo vsi v večno življenje, marveč samo tisti, ki so dobro delali; kateri pa hudo, pojdejo v sodbo. Sodbo je namreč tu postavil za »kazen«. Izvršila se bo ločitev, ne kakršna je zdaj. Kajti zdaj smo ločeni, ne po kraju, ampak po življenju, nagnjenju, poželenju, veri, upanju in ljubezni. Živimo namreč skupaj s hudobnimi, vendar ne živimo vsi enakega življenja; na skrivaj smo razdeljeni, na skrivaj smo ločeni kakor zrnje na gumnu, ne kakor zrnje

³⁹ Jan 5, 28. 29.

⁴⁰ Jan 5, 29.

⁴¹ Med dobrimi in hudobnimi.

v žitnici. Zrnje na gumnu je ločeno in pomešano: ločeno, ker je izluščeno iz plev, pomešano, ker še ni prevejano. Takrat pa bo ločitev očitna, kakor glede nravi tako tudi glede življenja, kakor glede modrosti tako tudi glede teles. Kateri so dobro delali, pojdejo, da bodo živeli z božjimi angeli, kateri pa so hudo delali, pojdejo, da bodo trpeli muke s hudičem in z njegovimi angeli. In prešla bo podoba hlapca; kajti zato se je pokazala, da bi sodila. Po sodbi pa pojde odtod, popelje s seboj telo, ki mu je glava, in izroči kraljestvo Bogu⁴². Tedaj se bo jasno videla tista božja podoba, ki je hudobni niso mogli videti; njihovemu pogledu se je morala pokazati podoba hlapca. Še drugje pravi tako: »Ti pojdejo v večni požar, pravični pa v večno življenje«⁴³, o katerem na drugem mestu pravi: »To pa je večno življenje, da spoznajo tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa.«⁴⁴ Takrat se bo ondi prikazal on, ki, »dasi je bil v božji podobi, ni imel za plen, da je enak Bogu«⁴⁵; takrat se bo prikazal, kakor je obljubil, da se bo prikazal njim, ki ga ljubijo. Kajti »kdor me ljubi,« pravi, »spolnjuje moje zapovedi; a kdor mene ljubi, ga bo ljubil moj Oče in jaz ga bom ljubil in se mu razodel«⁴⁶. Pri njih, ki jim je to govoril, je bil pričujoč, toda videli so le podobo hlapca, božje podobe pa niso videli. Živinče⁴⁷ jih je neslo v gostilnico, da bi ondi ozdraveli, ko pa bodo ozdravljeni, ga bodo

⁴² Prim. 1 Kor 15, 24.

⁴³ Mt 25, 46.

⁴⁴ Jan 17, 3.

⁴⁵ Flp 2, 6.

⁴⁶ Jan 14, 21.

⁴⁷ Podoba je vzeta iz prilike o usmiljenem Samarijanu, Lk 10, 34. Živinče, ki nese ranjenega popotnika v gostilnico, kjer naj ga zdravijo, je podoba hlapca, človeška narava, ki jo je božji Sin privzel, da bi bolnega človeka ozdravil.

videli, ker »se mu bom«, je rekel, »razodel«. Kako je pokazal, da je Očetu enak? Ko je rekel Filipu: »Kdor vidi mene, vidi Očeta.«⁴⁸

Dvajseti govor.

Jan 5, 19.

---

8. Neločljiva so dela Očeta in Sina. Besede: »Sin ne more delati sam od sebe ničesar«¹ pomenijo toliko, kakor če bi rekel, da Sin ni sam od sebe. Kajti če je Sin, je rojen, je od tistega, od katerega je rojen. Toda rodil je (Oče) sebi enakega. Roditelju ni manjkalo nič; ni potreboval časa, da bi rodil, ker je rodil enako večnega; ni potreboval matere, da bi zarodil, ker je Besedo rodil iz sebe; ni bil rodeči Oče starejši od Sina, da bi bil rodil mlajšega Sina. Utegnil bi kdo reči, da je Bog po mnogih stoletjih na starost dobil Sina. Kakor je Oče brez starosti, tako je Sin brez rasti; oni se ni postaral, ta ni zrasel, marveč enak je enakega rodil, večni večnega. Kako, poreče kdo, večni večnega? Kakor časni plamen rodi časno luč. Plamen, ki rodi, pa je istočasen z lučjo, ki jo rodi; plamen, ki rodi, ni po času pred rojeno lučjo, marveč ko plamen zagori, zasveti tudi luč. Daj mi plamen brez luči, pa ti dam Boga Očeta brez Sina. Tako je torej z besedami: »Sin ne more delati sam od sebe ničesar, razen, kar vidi, da dela, Oče«²; kajti »Sin vidi« pomeni: »je rojen od Očeta«. Da vidi, ni nekaj drugega nego njegovo bistvo; njegova moč ni nekaj drugega nego njegovo bistvo. Vse, kar je, je od Očeta; vse, kar

⁴⁸ Jan 14, 9.

¹ Jan 5, 19.

² Ibidem.

more, je od Očeta; kajti kar je in more, je eno in je vse od Očeta.

Z nadaljnji besedami tudi sam zavrne one, ki napak umejejo, da bi blodeče spraval na pravo misel. Rekel je: »Sin ne more delati sam od sebe ničesar, razen, kar vidi, da dela Oče.« Da se ne bi morda prikradla mesena misel in duha zavedla in bi si kdo umislil dva rokodelca, mojstra in učenca, ki opazuje mojstra, ko n. pr. izdeluje skrinjo, da še sam naredi skrinjo, kakor je videl, da jo je mojster naredil. Da bi si meseno mišljenje v božji enojnosti ne ustvarilo kake dvojnosti, je dalje rekel: »Kar koli namreč Oče dela, dela enako tudi Sin.«³ Ne dela Oče kaj drugega in Sin kaj drugega enakega, ampak isto enako. Ne pravi namreč: Kar koli dela Oče, dela tudi Sin drugo enako, ampak: »Kar koli dela Oče, dela enako tudi Sin.« Kar koli oni, to tudi ta: svet (ustvari) Oče, svet (ustvari) Sin, svet (ustvari) sveti Duh. Ko bi bili trije bogovi, bi bili trije svetovi; če pa je en Bog, Oče, Sin in sveti Duh, je en svet ustvarjen od Očeta po Sinu v svetem Duhu. Sin dela torej isto, kar dela Oče, in ne dela neenako, marveč dela isto in enako.

10. Rekel je bil: »To dela.« Zakaj je dodal: »Dela enako«? Da se ti v duhu ne porodi druga napačna misel in zmota. Vidiš človekovo delo. V človeku je duh in telo. Duh ukazuje telesu, toda med telesom in duhom je velika razlika. Telo je vidno, duh neviden. Med zmožnostjo in močjo duha in katerega koli telesa, tudi nebesnega, je velika razlika. Vendar pa duh ukazuje telesu in telo dela; in kar vidiš, da dela duh, to dela tudi telo. Vidiš torej telo, da dela isto, kar (dela) duh, toda ne enako. Kako dela isto, toda ne enako? Duh v sebi zamisli besedo, ukaže jeziku in ta izgovori be-

³ Ibidem.

sedo, ki jo je bil duh zamislil; delal je duh, delal je tudi jezik; delal je gospodar telesa, delal je tudi njegov služabnik; toda služabnik je prejel od gospodarja, kar je delal, in je delal po gospodarjevem ukazu. Oba sta isto delala, toda tudi enako, ka-li? Kakó, da ne enako? poreče kdo. Glej, beseda, ki jo je duh zamislil, ostane v meni; kar pa je jezik storil, je vzvalovilo zrak in prešlo in ga ni več. Ko si zamislil besedo v svojem duhu in je zazvenela po tvojem jeziku, se vrni k svojemu duhu in glej, beseda, ki si si jo bil zamislil, je še ondi. Je li ostala na tvojem jeziku, kakor je ostala v tvojem duhu? Kar je zazvenelo po tvojem jeziku, je storil zveneči jezik, je storil misleči duh; toda, kar je z jezika zazvenelo, je prešlo, in kar je duh zamislil, ostane. Isto je torej naredilo telo, kar je naredil duh, toda ne enako. Duh je namreč naredil, kar naj duh ohrani; jezik pa je naredil, kar zazveni in po zraku zadene ob uho. Moreš li iti za zlogi in narediti, da ostanejo? Oče in Sin torej ne (delata) tako, marveč (Sin) dela isto in dela enako. Če je Bog ustvaril nebo, ki ostane, je ustvaril Sin isto nebo, ki ostane. Če je Bog Oče ustvaril človeka, ki umrje, je Sin ustvaril istega človeka, ki umrje. Kar koli je ustvaril Oče kot stalno, to je tudi Sin ustvaril kot stalno, ker je enako ustvaril; in kar koli je ustvaril Oče kot minljivo, isto je ustvaril Sin kot minljivo, ker je ne le isto ustvaril, ampak tudi enako ustvaril. Oče je namreč ustvaril po Sinu, ker je Oče po Besedi vse ustvaril.

11. Išči v Očetu in Sinu ločitve, ne najdeš je; toda če se tudi povzpneš više, je ne najdeš; če si dosegel nekaj nad svojim umom, je ne najdeš. Kajti če se s tem ukvarjaš, kar si moteči se duh umisli, govoriš s svojimi domišljavami, ne z božjo Besedo; tvoje domišljave te slepijo. Povzpni se tudi nad telo in

okusiti duha; povzpni se tudi nad duha in okusi Boga. Boga ne dosežeš, če se ne povzpneš tudi nad duha, koliko manj ga dosežeš, če ostaneš v mesu. Oni torej, ki imajo okus po mesu — kako daleč so od tega, da bi okusili, kaj je Bog; kajti do njega bi niti ne prišli, tudi če bi okusili duha. Človek se od Boga zelo oddalji, če misli meseno, in velika je razdalja med mesom in duhom; vendar še večja je razdalja med duhom in Bogom. Če si v duhu, si na sredi: če pogledaš navzdol, je (ondi) telo; če pogledaš navzgor, je (ondi) Bog. Vzdigni se proč od telesa, povzpni se tudi nad sebe. Poglej, kaj pravi psalm in te opominja, kako okusi Boga: »Moje solze so moj kruh podnevi in ponoči, ko mi govore sleherni dan: ‚Kje je tvoj Bog?‘«⁴ Kakor da bi pogani govorili: Glej naše bogove, kje je tvoj Bog? Oni kažejo, kar se vidi; mi častimo, kar se ne vidi. In komu naj ga pokažemo? Človeku, ki nima, s čimer bi ga videl? Kajpada, če oni vidijo svoje bogove z očmi, imamo tudi mi druge oči, s katerimi vidimo svojega Boga. Te oči mora očistiti naš Bog, da bomo videli svojega Boga, kajti: »Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali.«⁵ Ko je rekel, da je potrj, ker mu sleherni dan govore: »Kje je tvoj Bog?« pravi: »Tega se spominjam, da mi sleherni dan govore: ‚Kje je tvoj Bog?‘« In kakor da hoče svojega Boga prijeti, pravi: »Tega se spominjam in vzdigujem svojo dušo nad se.«⁶ Da bi torej svojega Boga dosegel, ki mi o njem pravijo: »Kje je tvoj Bog?« sem vzdignil svojo dušo ne nad meso, ampak nad se: povzpnel sem se nad se, da bi njega dosegel. Nad menoj je namreč on, ki me je ustvaril; nihče ga ne doseže, če se ne povzpne nad se.

---

⁴ Ps 41, 4.

⁵ Mt 5, 8.

15. Ne misli, da moraš nekaj storiti, česar človek ne more. Prav to je storil evangelist Janez. Povzpел se je nad meso, povzpел se nad zemljo, ki je po njej hodil, povzpел se nad ozračje, koder se spreletavajo ptice, povzpел se nad sonce, povzpел se nad mesec, povzpел se nad vse duhove, ki jih ne vidimo, povzpел se nad svojega duha z razumom svoje duše. Kam je prišel, povzpevši se nad vse to in vzdignivši svojo dušo nad se? Kaj je videl? »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu.«⁷ Če torej ne vidiš ločitve v luči, kaj iščeš ločitve v delih? Glej Boga, glej njegovo Besedo, da je pri njem, ki z Besedo govori⁸: on, ki govori, ne govori z zlogi, marveč govoriti pomeni (pri njem) sijati s svetlobo modrosti. Kaj je rečeno o njegovi modrosti? »Ona je svetloba večne luči.«⁹ Poglej svetlobo sonca. Na nebu je in razliva svojo svetlobo čez vse dežele in vsa morja, je pa seveda telesna luč. Če ločiš sončno svetlobo od sonca, loči tudi Besedo od Očeta. Govorim o soncu. Slabotni plamenček svetilke, ki jo z enim dihom upihneš, meče luč na vse, kar mu je blizu. Vidiš luč, ki prihaja od plamenčka, vidiš izžarevanje, ločitve ne opaziš. Spoznajte, torej, predragi bratje, da so Oče, Sin in sveti Duh neločljivo med seboj združeni, da je ta Trojica en Bog in da so vsa dela enega Boga dela Očeta, Sina in svetega Duha. — — — — —

⁶ Ps 41, 4. 5.

⁷ Jan 1, 1.

⁸ ... vide Verbum eius inhaerere Verbo dicenti.« Iz besed Jan 1, 1 spoznamo, da je Beseda pri Bogu, se ne loči od Boga. Beseda je torej združena (inhaerere) z njim, ki z Besedo govori (Verbo [ablativus instrumentalis!] dicenti), t. j., sije s svetilko modrosti. To »govorjenje«, »sijanje« je imanentno, se vrši v Bogu samem.

⁹ Modr 7, 26.

Enoindvajseti govor.

Jan 5, 20—23.

7. Ponižal se je k nam, in kateri je malo poprej govoril kot Bog, je začel govoriti kot človek. Isti, ki je Bog, je pa človek, ker je Bog človek postal, a postal, kar ni bil, ne da bi izgubil, kar je bil. Pridružil se je torej človek¹ Bogu, tako da je bil človek on, ki je bil Bog, ne, da bi bil zdaj človek in ne bi bil Bog. Poslušajmo ga torej tudi kot brata, ki smo ga poslušali kot Stvarnika: kot Stvarnika, ker je bila v začetku Beseda², kot brata, ker je bil rojen iz device Marije; kot Stvarnika, ki je bil pred Abrahamom, pred Adamom, pred zemljo, pred nebom, pred vsemi telesnimi in duhovnimi stvarmi, kot brata iz Abrahamovega semena, iz Judovega rodu, iz izraelske device. Če torej vemo, da je ta, ki nam govori, Bog in človek, umejmo, da so njegove besede božje in človeške; včasih nam namreč kaj pove, kar se nanaša na veličastvo, včasih, kar se nanaša na ponižanje. Isti je namreč vzvišen, ki se je ponižal, da bi nas nizke povišal. Kaj torej pravi? »Oče mi bo pokazal še večja dela, da se boste čudili.«³ Nam bo torej pokazal, ne njemu. Ker bo torej Oče nam pokazal, zato je rekel: »Da se boste čudili.« Razložil je namreč, kaj je hotel reči z besedami: »Oče mi bo pokazal.« Zakaj ni rekel: »Oče bo vam pokazal,« marveč: Pokazal bo Sinu? Ker smo tudi mi udje Sinovi in se on, česar se mi kot udje učimo, sam

¹ Poglej 26. opombo k 19. govoru na strani 168.

² Jan 1, 1.

³ Jan 5, 20.

nekako uči v svojih udih. Kako se v nas uči? Kakor v nas trpi. S čim dokažemo, da v nas trpi? S tistim glasom iz nebes: »Savel, Savel, kaj me preganjaš?«⁴ Ni li on tisti, ki bo ob koncu sveta sedel kot sodnik na prestolu, postavil pravične na desnico, hudobne pa na levico in rekel: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo! Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti«⁵? Ko mu bodo odgovorili: »Gospod, kdaj smo te videli lačnega?«⁶ jim bo rekel: »Ko ste dali kateremu izmed mojih najmanjših, ste meni dali.«⁷ Njega, ki je rekel: »Ko ste dali kateremu izmed mojih najmanjših, ste meni dali,« torej tudi mi vprašajmo in recimo: Gospod, kdaj se boš učil, ko ti vse učiš? Takoj nam odgovori v naši veri: Ko se kdo izmed mojih najmanjših uči, se jaz učim.

8. Čestitajmo si in se zahvaljujmo, da smo postali ne samo kristjani, ampak Kristus. Spoznate, bratje, razumete milost božjo nad nami? Čudite se, veselite se, Kristus smo postali! Če je namreč on glava, mi pa udje, je cel človek on in mi. To pravi apostol Pavel: »Da ne bomo več nedoletni otroci, omahljivi in po vsakem vetru nauka zanašani.«⁸ Poprej je bil rekel: »Dokler vsi ne dospemo do edinosti vere in spoznanja božjega Sina, do popolnega moža, do starostne mere polnosti Kristusove.«⁹ Polnost Kristusova torej je glava in udje. Kaj pomeni: glava in udje? Kristus in cerkev. Napuhnjeno bi si to lastili, če ne bi bil sam hotel dobrotljivo obljubiti, ki po istem

⁴ Apd 9, 4.

⁵ Mt 25, 34.

⁶ Mt 25, 37.

⁷ Mt 25, 40.

⁸ Ef 4, 14.

⁹ Ef 4, 13.

apostolu pravi: »Vi pa ste Kristusovo telo in posamezni udje.«¹⁰

9. Ko torej Oče Kristusovim udom kaj pokaže, Kristusu pokaže. Zgodi se velik, pa resničen čudež: pokaže se Kristusu, kar je Kristus vedel, in pokaže se Kristusu po Kristusu. Nekaj čudovitega in velikega, toda sveto pismo tako pravi. Bomo li božji besedi oporekali in je ne rajši skušali razumeti in se darovalcu za njegov dar zahvaliti? Kaj pomeni, kar sem dejal: Pokaže se Kristusu po Kristusu? Pokaže se udom po glavi. Glej, opazuj to pri sebi. Misli si, da hočeš z zaprtimi očmi nekaj pobrati. Roka ne ve, kam naj seže, in vendar je tvoja roka tvoj ud, saj ni od tvojega telesa ločena. Odpri oči, pa roka že vidi, kam naj seže; glava je pokazala, ud je šel za njo. Če je torej pri tebi moglo biti kaj takega, da je tvoje telo nekaj pokazalo tvojemu telesu in da se je tvojemu telesu nekaj pokazalo po tvojem telesu, se nikaner ne čudi, če pravim: Nekaj se pokaže Kristusu po Kristusu. Glava namreč pokaže, da udje vidijo, in glava uči, da se udje uče; en človek pa so glava in udje. Ni se hotel (od nas) ločiti, marveč se je milostno hotel nam pridružiti. Daleč od nas je bil, prav daleč. Kaj je tako daleč vsaksebi kakor stvar in Stvarnik? Kaj je tako daleč vsaksebi kakor Bog in človek? Kaj je tako daleč vsaksebi kakor pravičnost in krivičnost? Kaj je tako daleč vsaksebi kakor večnost in umrljivost? Glej, kako daleč je bila Beseda, v začetku Bog pri Bogu, ki je po njej vse nastalo! Kako se je torej približal, da je, kar smo mi, in mi v njem? »Beseda je meso postala in med nami prebivala.«¹¹

¹⁰ 1 Kor 12, 27.

¹¹ Jan 1, 14.

Dvaindvajseti govor.

Jan 5, 24—30.

2. Glejte, kakšen je skrivnostni pomen besed. Pazite. »Resnično, resnično, povem vam: Kdor posluša mojo besedo in veruje njemu, ki me je poslal, ima večno življenje.«¹ Po večnem življenju gotovo vsi hrepenimo, on pa pravi: »Kdor posluša mojo besedo in veruje njemu, ki me je poslal, ima večno življenje.« Je torej hotel, ka-li, da poslušamo njegovo besedo, ni pa hotel, da jo umejemo? Kajti, če je večno življenje v poslušanju in verovanju, je kajpada mnogo bolj v umevanju. Toda stopnica k pobožnosti je vera, sad vere pa je umevanje, da pridemo v večno življenje. Ondi se evangelij več ne bere, marveč se on, ki nam je zdaj evangelij podaril, brez knjige in branja, brez bralčevih in pridigarjevih besed, kaže vsem svojim, ki so s čistim srcem pri njem in ne bodo v neumrljivem telesu nikoli več umrli, očiščujoč in razsvetljuječ jih, da žive in vidijo, da je bila v začetku Beseda in je bila Beseda pri Bogu². Zdaj torej pomislimo, kdo smo, in preudarimo, koga poslušamo. Kristus je Bog in govori z ljudmi. Hoče, da ga razumemo, naj nas stori sprejemljive; hoče, da ga vidimo, naj nam odpre oči. Vendar pa ne govori z nami brez vzroka, marveč ker je res, kar nam obeta.

3. »Kdor posluša,« pravi, »moje besede in veruje njemu, ki me je poslal, ima večno življenje in ne pride v sodbo, ampak je prestopil iz smrti v življenje.«³ Kje, kdaj pridemo iz smrti v življenje, da

¹ Jan 5, 24.

² Jan 1, 1.

³ Jan 5, 24.

ne pridemo v sodbo? V tem življenju prestopimo iz smrti v življenje, v tem življenju, ki še ni življenje, od tod prestopimo iz smrti v življenje. Kakšen je ta prehod? »Kdor posluša moje besede,« pravi, »in veruje njemu, ki me je poslal.« Če jih (besede) ohraniš in veruješ, prestopiš. More li kdo tudi stoje prestopiti? Kajpada more; s telesom namreč stoji, z duhom prestopi. Kje je bil, od kod prestopi in kam prestopi? Prestopi iz smrti v življenje. Misli si stoječega človeka, na katerem se vse to zgodi, o čemer govorim. Stoji, posluša, morda ni veroval, ko pa sliši, veruje; malo poprej ni veroval, zdaj veruje. Iz območja nevere je prestopil v območje vere; ganilo se je njegovo srce, ni se ganilo njegovo telo; ganilo se je na boljše, kajti oni, ki vero zopet zapuste, se ganejo na slabše. Glejte, v tem življenju, ki, kakor sem dejal, še ni življenje, prestopi človek iz smrti v življenje, da ne pride v sodbo. Zakaj pa sem rekel, da še ni življenje? Če bi to bilo življenje, bi ne bil Gospod nekomu rekel: »Če hočeš priti v življenje, spolnjud zapovedi!«⁴ Ni mu namreč rekel: Če hočeš priti v večno življenje, ni dodal: »večno«, ampak je rekel samo: v življenje. To se torej ne more imenovati niti življenje, ker ni pravo življenje. Kaj je pravo življenje, če ne večno življenje? Čuj, kaj pravi apostol Timoteju: »Bogatinom na tem svetu veli, naj ne bodo visokih misli in naj ne upajo v negotovost bogastva, temveč v živega Boga, ki nam daje vsega obilo za uživanje; naj delajo dobro, bogaté v dobrih delih, radodarno delé od svojega.« Čemu to? Čuj dalje: »Naj si nabirajo zakladov za dobro podlago v prihodnosti, da dosežejo pravo življenje.«⁵ Če naj si nabirajo zakladov za dobro pod-

⁴ Mt 19, 17.

⁵ 1 Tim 6, 17—19.

lago v prihodnosti, da dosežejo pravo življenje, je pač to življenje, v katerem smo mi, navidezno življenje. Zakaj bi namreč hotel doseči pravo življenje, če pravega že imaš? Dosežeš naj pravo? Pojdi iz navideznega. In kod pojdi? Kam? Čuj in veruj, pa prestopiš iz smrti v življenje in ne prideš v sodbo.

7. — — — »Pride ura.« Katera ura? »In je že zdaj, ko bodo mrtvi slišali glas Sinu božjega, in kateri ga bodo slišali, bodo živeli.«⁶ O teh mrtvih smo že govorili. Kaj menimo, bratje moji, v tejle množici, ki me posluša, ni mrtvih, ka-li? Kateri namreč verujejo in po pravi veri žive, so živi in ne mrtvi; kateri pa ali ne verujejo ali verujejo kakor hudobni duhovi⁷, da se tresejo in slabo žive, da izpovedujejo Sina božjega, pa nimajo ljubezni, jih je treba rajši imeti za mrtve. Vendar ta ura še traja. Kajti ura, ki je Gospod o njej govoril, ni ena izmed dvanajst dnevnih ur. Odkar je govoril, do danes in do konca sveta traja ta ura, o kateri pravi Janez v svojem pismu: »Otročiči, poslednja ura je.«⁸ Zdaj je torej. Kdor živi, naj živi; kdor je bil mrtev, naj zaživi; sliši naj glas Sinu božjega, kdor je ležal mrtev, naj vstane in živi! Gospod je zaklical ob Lazarjevem grobu⁹ in oni, ki je bil štiri dni mrtev, je vstal. Dehnel je že, pa je prišel na zrak; pokopan je bil, kamen je bil nad njim, pa Zveličarjev glas je predrl trdoto kamna. Tvoje srce pa je tako trdo, ka-li, da božji glas še ne seže vate? Vstani v svojem srcu, pridi iz svojega groba! Kajti mrtev si ležal v svojem srcu kakor v grobu in na tebi je kakor težak kamen ležala grešna navada.

⁶ Jan 5, 25.

⁷ Jak 2, 19.

⁸ 1 Jan 2, 18.

⁹ Jan 11, 43.

Vstani in pridi na dan! Kaj pomeni: Vstani in pridi na dan? Veruj in priznaj! Zakaj, kdor veruje, je vstal; kdor prizna (grehe), je prišel na dan. Zakaj sem rekel, da je prišel na dan, kdor je grehe priznal? Zato, ker je bil, preden je priznal, skrit; ko pa prizna, pride iz teme na svetlo. In ko je priznal, kaj pravi (Gospod) služabnikom? Kar je rekel ob Lazarjevem grobu: »Razvežite ga in pustite, naj hodi.«¹⁰ Kako? Služabnikom, apostolom, je rekel: »Kar koli boste razvezali na zemlji, bo razvezano v nebesih.«¹¹

14. »Jaz ničesar ne morem delati sam od sebe; kakor slišim, tako sodim; in moja sodba je pravična.«¹² Če sodiš, kakor slišiš, od koga slišiš? Če od Očeta, gotovo »Oče ne sodi nikogar, temveč je vso sodbo dal Sinu«¹³. Kajti ti si nekak glasnik Očetov in govoriš, kar slišiš. Kar slišim, to govorim, ker sem, kar je Oče, kajti »govoriti« mi je »biti«. To ti namreč pravi Kristus (v tvojem srcu¹⁴). Kaj pomeni: »Kakor slišim, tako sodim«, če ne: »Kakor sem«? Kako sliši Kristus? Poiščimo, bratje, prosim vas. Kristus sliši od Očeta. Kako mu Oče govori? Če mu govori, mu kajpada govori besede; kdor namreč komu kaj pove, pove z besedo. Kako govori Oče Sinu, ko je Sin Očetova Beseda? Kar koli nam Oče pove, pove s svojo Besedo: Očetova Beseda je Sin, s katero drugo besedo govori Besedi? Bog je eden, ima eno Besedo in v eni Besedi obsega vse. Kaj pomeni torej: »Kakor slišim, tako

¹⁰ Jan 11, 44.

¹¹ Mt 18, 18.

¹² Jan 5, 30.

¹³ Jan 5, 22.

¹⁴ Tekst je tukaj pokvarjen. Rokopisni »inde de tuo« ne dá pravega smisla. V oklepaj sem postavil konjekturo mavricev.

sodim? Kakor sem od Očeta, tako sodim; »moja sodba je torej pravična«. Če ničesar ne delaš, Gospod Jezus, sam od sebe, kakor si mislijo meseni, če ničesar ne delaš sam od sebe, kako si mogel malo poprej trditi: »Tako tudi Sin oživlja, katere hoče«¹⁵? Zdaj pa praviš: »Ničesar ne delam sam od sebe.« Toda kaj drugega pravi Sin, nego da je od Očeta? Kdor je od Očeta, ni sam od sebe. Ko bi bil Sin sam od sebe, bi ne bil Sin: od Očeta je. Oče ni od Sina, da je, Sin je od Očeta, da je: enak Očetu, pa vendar je oni od tega, ne ta od onega.

15. »Ker ne iščem svoje volje, ampak voljo tistega, ki me je poslal.«¹⁶ Edini Sin pravi: »Ne iščem svoje volje,« in ljudje hočejo delati svojo voljo? On, ki je Očetu enak, se tako poniža; in tako se prevzema človek. ki leži na tleh in ne more vstati, če se mu ne pomolí roka. Vršimo torej voljo Očeta, voljo Sina, voljo svetega Duha, kajti ena je volja te Trojice, ena oblast, eno veličastvo. Vendar pa zategadelj pravi Sin: »Nisem prišel, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal,«¹⁷ ker Kristus ni sam od sebe, ampak od svojega Očeta. Kar pa je imel, da se je kot človek prikazal, je privzel od stvari, ki jo je bil sam upodobil.

Triindvajseti govor.

Jan 5, 31—40.

1. Nekje v evangeliju pravi Gospod, da mora biti pameten poslušalec njegove besede podoben človeku, ki, hoteč zidati hišo, koplje globoko, dokler ne pride

¹⁵ Jan 5, 21.

¹⁶ Jan 5, 30.

¹⁷ Jan 6, 38.

do trdnega skalnega temelja in na njem varno postavi, kar hoče zgraditi zoper naval silne vode, da se ta, ko pridrvi, ob trdni stavbi prej odbije, nego s svojo silo hišo podre¹. Mislimo si, da je sveto pismo kakor zemljišče, na katerem hočemo kaj postaviti. Ne bodimo malomarni in s površino zadovoljni; kopljimo globlje, dokler ne pridemo do skale: »Skala pa je bil Kristus.«²

2. Današnje berilo nam je govorilo o Gospodovem pričevanju, da ne potrebuje pričevanja od človeka, marveč ima večje pričevanje, nego so ljudje³. In povedal je, kakšno je to pričevanje. »Dela, ki jih vršim,« je dejal, »pričajo o meni.«⁴ Temu je dodal: »Tudi Oče, ki me je poslal, priča o meni.«⁵ Tudi dela, ki jih vrši, je prejel, pravi, od Očeta. Pričujejo torej dela, pričuje Oče. Ni li Janez prav nič pričeval? Seveda je pričeval, toda kot svetilka, ne, da bi zadovoljil prijatelje, marveč da bi osramotil sovražnike. Že poprej je bilo namreč od Očeta napovedano: »Pripravil sem svetilko svojemu Maziljencu; njegove sovražnike bom oblekel v sramoto, nad njim pa bo vzcvetelo moje posvečenje.«⁶ Postavimo, da si kakor v temni noči videl svetilko, občudoval svetilko, se radoval ob luči svetilke; toda ta svetilka ti oznanja sonce, ki se ga moraš radovati, in čeprav ponoči gori, ti velewa, da pričakuj dneva. Ne, ker je bilo pričevanje onega človeka odveč — kajti čemu bi bil poslan, če je bilo odveč? — marveč da bi človek ne ostal pri svetilki in menil, da mu je luč svetilke dovolj; zato Gospod ne pravi, ne, da je bila ona svetilka odveč, vendar tudi ne,

¹ Prim. Mt 7, 24. 25.

² 1 Kor 10, 4.

³ Jan 5, 34. 36.

⁴ Jan 5, 36.

⁵ Jan 5, 37.

da moraš pri svetilki ostati. Drugo pričevanje daje božje pismo. Ondi je kajpada Bog pričeval o svojem Sinu in na tisto pismo so Judje opirali svoje upanje, namreč na božjo postavo, ki jim jo je posredoval Mojzes, božji služabnik. »Preiskujte,« pravi, »pisma, ker mislite, da imate v njih večno življenje, a prav ta so, ki pričujejo o meni, in vi nočete priti k meni, da bi imeli življenje.«⁷ Kako mislite, da imate v svetem pismu večno življenje? Vprašajte ga, o kom pričuje, in spoznajte, kaj je večno življenje. Ker so hoteli zaradi Mojzesa Kristusa zavreči, češ da je nasproten Mojzesovim naredbam in zapovedim, jih ovrže, bi dejal, z drugo svetilko.

3. Zakaj vsi ljudje so (samo) svetilke, ker se morejo prižgati in ugasiti. Če so svetilke modre, svetijo in žare v duhu: kajti če so tudi gorele in so ugasnile, še povrh smrde. Božji služabniki so bili namreč dobre svetilke zaradi olja njegovega usmiljenja, ne po lastnih močeh. Zakaj božja milost, svobodno podeljena, je olje v svetilkah. Kajti »bolj kakor oni vsi sem se trudil«, pravi neka svetilka, in da se ne bi zdelo, da je iz svoje moči gorel, je dodal: »Toda ne jaz, marveč milost božja, ki je z menoj.«⁸ Sleherna prerokba pred Gospodovim prihodom je bila svetilka, ki o njej apostol Peter pravi: »Imamo trdnjšo preroksko besedo in prav ravnote, če pazite nanjo kakor na svetilko, ki sveti na temnem kraju, dokler ne zasije dan in ne vzide danica v vaših srcih.«⁹ Svetilke so bili torej preroki in vsaka prerokba je velika svetilka. Kaj pa apostoli? Niso li tudi oni svetilke? Se-

⁶ Ps 131, 17. 18.

⁷ Jan 5, 39. 40.

⁸ 1 Kor 15, 10.

⁹ 2 Pet 1, 19.

veda so svetilke. Samo on¹⁰ namreč ni svetilka. Zakaj on se ne prižge in ne ugasne, kajti, »kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako je dal Sinu, da ima življenje sam v sebi«¹¹. Svetilke so torej tudi apostoli in se zahvaljujejo, da jih je luč resnice prižgala, da gore od duha ljubezni in da jim priteka olje božje milosti. Če bi ne bili svetilke, bi jim Gospod ne bil rekel: »Vi ste luč sveta.«¹² Zakaj, ko jim je bil rekel: »Vi ste luč sveta,« jim je pokazal, naj se nimajo za tako luč, o kateri je rečeno: »Bila je prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet.«¹³ To pa je bilo o Gospodu rečeno, ko ga je (evangelist) ločil od Janeza. O Janezu Krstniku je bil namreč rekel: »Ni bil on luč, ampak (je prišel), da bi pričeval o luči.«¹⁴ In da ne porečeš: Kako ni bil luč, ko je Kristus o njem rekel, da je bil svetilka¹⁵? Če ga primerjaš z drugo lučjo, ni bil luč. »Bila je namreč prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet.« Tudi učencem je torej rekel: »Vi ste luč sveta.« Da si pa ne bi umišljali, da so nekaj prejeli, kar se sme umeti samo o Kristusu, in da ne bi veter napuha svetilk ugasil, je, rekši: »Vi ste luč sveta,« takoj dodal: »Ne more se skriti mesto, ki stoji na gori. Svetilke tudi ne prižigajo in ne postavljajo pod mernik, marveč na svetilnik, da sveti vsem, ki so v hiši.«¹⁶ Kaj pa, če ni apostolov imenoval svetilke, marveč prižigovalce svetilke, ki naj jo postavijo na svetilnik? Čuj, da je nje imenoval svetilke: »Tako naj sveti,« je rekel, »vaša

---

¹⁰ Sin božji.

¹¹ Jan 5, 26.

¹² Mt 5, 14.

¹³ Jan 1, 9.

¹⁴ Jan 1, 8.

¹⁵ Jan 5, 35.

¹⁶ Mt 5, 14. 15.

luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih.«¹⁷

Štiriindvajseti govor.

Jan 6, 1—14.

1. Čudeži, ki jih je delal naš Gospod Jezus Kristus, so božja dela in opominjajo človeškega duha, naj iz vidnih stvari spoznava Boga. Bog namreč ni takšno bitje, ki bi ga mogli z očmi videti, in njegovi čudeži, s katerimi vlada ves svet in uravnava vesoljno stvarstvo, se ne cenijo, ker se neprenehoma gode, tako da skoraj nikomur ni mar, paziti na čudovita in občudovanja vredna božja dela v slehernem semenskem zrnju. Zategadelj si je po svojem usmiljenju nekaj pridržal, kar bi o pravem trenutku mimo navadnega naravnega teka in reda storil, da bi se ljudje, ki ne jemljejo v mar vsakdanjih božjih del, zavzeli, ko vidijo ne večja, marveč nenavadna. Kajti večji čudež je, vladati ves svet nego nasiti pet tisoč ljudi s petimi hlebi; toda onemu se nihče ne čudi, to pa ljudje občudujejo, ne zato, ker je večje, marveč ker je redko. Kdo namreč tudi zdaj hrani vesoljni svet, če ne on, ki iz malo zrn ustvarja setve? Storil je torej (Jezus), kakor (dela) Bog. Z močjo, s katero iz malo zrn pomnožuje setev, z isto močjo je v svojih rokah pomnožil pet hlebov. Moč je namreč bila v Kristusovih rokah. Tisti peteri hlebi pa so bili kakor seme, sicer ne v zemljo položeno, marveč od Stvarnika zemlje pomnoženo. Po tem torej, kar je čutom primaknjeno, naj se duh povzpne in po tem, kar je postavljeno pred oči, naj se razum razgiblje, da bomo po vidnih delih občudovali nevid-

¹⁷ Mt 5, 16.

nega Boga, in da bomo, povzdignjeni k veri in očiščeni po veri, želeli nevidno videti¹ njega, ki iz vidnih stvari spoznamo, da je neviden².

2. Ni pa zadosti, da bi v Kristusovih čudežih samo to videli. Vprašajmo čudeže same, kaj nam o Kristusu govore; če jih namreč razumemo, govore svoj jezik. Zakaj, ker je Kristus božja Beseda, je tudi dejanje Besede nam beseda. Kakor smo o tem čudežu³ slišali, kako velik je, tako tudi preiščimo, kako globok je; ne radujmo se samo njegove površine, marveč premerimo tudi njegove globine. Kar od zunaj občudujemo, skriva namreč nekaj v sebi. Videli, gledali smo nekaj velikega, nekaj veličastnega in čisto božjega, kar more storiti le Bog, nihče drug; po tem, kar je naredil, smo hvalili njega, ki je naredil. Toda če kje vidimo lepe črke, ni dovolj, da hvalimo prste pisca, ker jih je enakomerno in lično napisal, če tudi ne preberemo, kaj nam je z njimi naznačil. Prav tako se, kdor to dejanje samó pogleda, veseli lepega dejanja in občuduje tistega, ki ga je storil; kdor pa čudež razume, ga nekako prebere. Drugače gledaš podobo, drugače črke. Če pogledaš podobo, jo vidiš in pohvališ, in to je vse; če pa pogledaš črke, ni to že vse, kajti vabijo te, da jih tudi prebereš. Ko namreč vidiš črke, rečeš, če jih morda ne znaš brati: Kaj je pač tu zapisano? Vprašaš, kaj je, dasi nekaj že vidiš. Več ti pove oni, katerega poprosiš, naj ti pojasni, kar vidiš. Drugače vidi oni, drugače vidiš ti. Ne vidita li pismenk oba

¹ Kaj pomeni »nevidno videti« (invisibiliter videre) naj pove Avguštin sam: »Nekateri veliki možje in v svetem pismu zelo učeni... so trdili, da se nevidni Bog nevidno vidi, to je, s tisto naravo, ki je tudi v nas nevidna, namreč s čistim duhom ali srcem.« Epist. 148, 2, 6.

² Prim. Rim 1, 20.

³ Jan 6, 1—14.

enako? Toda znamenj ne spoznata oba enako. Ti torej vidiš in hvališ, oni vidi, hvali, bere in razbere. Ker smo torej čudež videli, ker smo ga hvalili, ga še berimo in razberimo.

3. Gospod je na gori⁴; mnogo globlje umejmo, kajti Gospod na gori je Beseda na višavi. Zategadalj ni kje v nižavi, kar se je zgodilo na gori; zato tudi ne smemo malomarno mimo, marveč ozrimo se kvišku! Videl je množice, spoznal, da so lačne, usmiljeno jih nasitil; ne samo, kakor ga je dobrota gnala, marveč tudi, kakor mu je vsemogočnost dala. Kaj bi bila namreč hasnila samo dobrota, kjer ni bilo kruha, s katerim bi se bila lačna množica nasitila? Če dobroti ne bi bila vsemogočnost pomagala, bi bila množica tešč in lačna ostala. Tudi učenci, ki so bili z Gospodom vred lačni, so hoteli množice nasititi, da ne bi bile prazne ostale, pa niso imeli, s čim bi jih bili nasitili. Gospod je vprašal, kje bi kupili kruha, da bi dali množicam jesti. In pismo pravi: »To pa je rekel, ker ga je skušal,« namreč učenca Filipa, katerega je bil vprašal, »zakaj sam je vedel, kaj bo storil.«⁵ Zakaj ga je torej skušal, če ne zato, da je učenčevo nevednost pokazal? In mor-da je s tem, da je pokazal učenčevo nevednost, kaj naznačil. Pokazalo se bo, ko nam bo skrivnost o petih hlebih sama začela govoriti in praviti, kaj pomeni; tedaj bomo namreč videli, zakaj je hotel Gospod pokazati nevednost učenca s tem, da ga je vprašal, kar je sam vedel. Včasih namreč vprašamo, česar ne vemo, hoteč slišati, da bi zvedeli; včasih vprašamo, kar vemo, hoteč zvedeti, ali ve tudi oni, katerega vprašamo. To oboje je Gospod vedel: vedel je, kar je vprašal, vedel je namreč, kaj bo storil; prav tako je tudi vedel, da

⁴ Jan 6, 5.

⁵ Jan 6, 6.

Filip tega ne ve. Zakaj ga je torej vprašal, če ne zato, da je njegovo nevednost pokazal? In zakaj je storil to, bomo, kakor sem dejal, kasneje razumeli.

4. »Andrej mu reče: ‚Tukaj je deček, ki ima pet hlebov in dve ribi, a kaj je to za toliko ljudi?‘« Ko je bil Filip na vprašanje odgovoril, da bi za dve sto denarjev kruha ne bilo zadosti, da bi se tolika množica nasitila, je bil tam deček, ki je imel pet ječmenovih hlebov in dve ribi. »In Jezus pravi: ‚Velite ljudem sestti,‘ Bilo pa je mnogo trave na onem kraju. Posedli so torej možje, kakih pet tisoč po številu. Tedaj je vzel Jezus hlebe, se zahvalil,« zapovedal; razlomili so hlebe, razdelili med sedeče ne več pet hlebov, marveč kar je on dodal, ki je ustvaril, kar se je namnožilo. »Prav tako tudi rib, kolikor jim je bilo zadosti.« Ne samo, da se je množica nasitila, še kosci so ostali; tudi te je ukazal pobrati, da se ne bi končali. »In napolnili so dvanajst košev s kosci.«⁶

5. Da na kratko opravimo! Pet hlebov pomeni pet Mojzesovih knjig; po pravici so ne pšenični, ampak ječmenovi, ker pripadajo stari zavezi. Ječmen je pa tako ustvarjen, to veste, da se do jedra težko pride; jedro namreč krije plevna luska, pleva se ga pa tako drži, da se le nerada odlušči. Takšna je črka stare zaveze, zavita v ovoj mesenih obredov; če se pa pride do njenega jedra, hrani in siti. Neki deček je torej imel pet hlebov in dve ribi. Če vprašamo, kdo je bil ta deček, je bilo nemara izraelsko ljudstvo; kakor otrok je imelo, pa ni jedlo⁷. Kar je imelo, je bilo

⁶ Jan 6, 7—15.

⁷ Deček je imel pet ječmenovih kruhov, pa ni jedel. Tako je tudi izraelsko ljudstvo imelo »črko stare zaveze, zavito v ovoj mesenih obredov«, pa ni jedlo, ker ni prišlo do pravega pomena starih uredb.

breme, dokler je bilo zakrito, jed, ko se je odkrilo. Dve ribi pa pomenita, se mi zdi, tisti dve vzvišeni osebi v stari zavezi, ki sta bili maziljeni, da bi posvečevali in vladali ljudstvo, velikega duhovnika in kralja. In naposled je v skrivnosti prišel on, ki sta ga oni osebi pomenili; prišel je naposled on, katerega je ječmenovo zrno nakazovalo, ječmenova luska pa skrivala. Prišel je tisti eden, ki je v sebi združil obe osebi, duhovnika in kralja: duhovnika z daritvijo, s katero je samega sebe Bogu za nas daroval, kralja, ker nam vlada. Zdaj je odprto, kar je bilo prej zaprto. Hvala mu! Spolnil je, kar je stara zaveza obetala. In velel je kruhe razlomiti; med lomljenjem jih je pomnožil. Nič resničnejšega. Zakaj tistih petero Mojzesovih knjig — koliko knjig so dale, ko jih razlagamo, dejal bi, lomimo, to je, o njih razpravljamo! Ker pa je v tistem ječmenovem zrnu bila zakrita nevednost prvega ljudstva, o katerem je rečeno: »Dokler se Mojzes bere, je zagrinjalo na njihovih srcih«⁸ — ni še bil odpravljen zastor, ker Kristus še ni bil prišel; zagrinjalo v templju se še ni bilo pretrgalo, ko je visel na križu — ker je bilo torej pod postavo ljudstvo nevedno, z a t o je tisto Gospodovo skušanje pokazalo učenčevo nevednost.

6. Nič ni torej prazno; vse nekaj pomeni, toda terja umevajočega človeka. Tudi število nasičenega ljudstva je namreč značilo ljudstvo pod postavo. Zakaj jih je bilo pet tisoč, če ne zato, ker so bili pod postavo, katero razlaga pet Mojzesovih knjig? Zato so v tistih petih stebrenikih bolniki javno ležali⁹, niso pa bili ozdrav-

⁸ 2 Kor 3, 14.

⁹ Prim. Jan 5, 2. Stebreniki so kazali, kdo je bolan, niso pa bolnikov, ki so ondi ležali, ozdravljali. Tako je postava samó razodevala človeško slabost, ni je pa ozdravljala.

ljeni. Tisti je tam bolnika ozdravil, ki je tu od petih hlebov množicam hrano pripravil. So pa tudi na travi sedeli; mesene misli so torej imeli in na mesenosti sloneli. Kajti »vse meso je trava«¹⁰. Kaj pa so oni koščki drugega, nego česar ljudstvo ni moglo zaužiti? Pomenijo torej skrivnosti, katerih množica ni doumela. Kaj drugega torej ostane, nego da se skrivnosti, katerih množica ne doume, onim zaupajo, ki so sposobni tudi druge učiti? Takšni so bili apostoli. Zato so napolnili dvanajst košev¹¹. Kar se je zgodilo, je bilo čudežno, ker je bilo nekaj velikega, in koristno, ker je bilo nekaj duhovnega. Tisti, ki so takrat videli, so se čudili; mi pa se ne čudimo, ko poslušamo. Zakaj zgodilo se je, da bi oni videli, zapisano pa je, da bi mi slišali. Kar so njim bile oči, to je v nas vera. Z duhom namreč zremo, česar z očmi nismo mogli videti, in smo na boljšem od onih, ker je o nas rečeno: »Blagor tistim, ki ne vidijo, in verujejo.«¹² Dostavljam pa, da nemara tudi umejemo, česar ona množica ni umela. In mi smo zares nasičeni, ker smo mogli priti do ječmenovega jedra.

7. Kaj pa so menili ljudje, ki so to videli? »Ko so torej ljudje,« pravi, »videli čudež, ki ga je storil, so govorili: ‚Ta je zares prerok.‘«¹³ Morda so še zato imeli Kristusa (samo) za preroka, ker so na travi sedeli¹⁴. On pa je bil Gospod prerokov, spolnjevalec prerokov, posvečevalec prerokov, pa tudi prerok; zakaj tudi Mojzesu je bilo rečeno: »Zbudil jim bom

¹⁰ Iz 40, 6.

¹¹ Jan 6, 13.

¹² Jan 20, 29.

¹³ Jan 6, 14.

¹⁴ Ker »so mesene misli imeli in na mesenosti sloneli«, kakor pravi Avguštin v 6. odstavku.

preroka tebi podobnega.«¹⁵ Podobnega po mesu, ne po veličastvu. In da ta Gospodova obljuba pomeni Kristusa samega, se pojasnjuje in bere v Apostolskih delih¹⁶. In Gospod je sam o sebi dejal: »Prerok ni brez časti, razen v domačem kraju.«¹⁷ Gospod je prerok in Gospod je božja Beseda in noben prerok ne prerokuje brez božje Besede; božja Beseda je s preroki in božja Beseda je prerok. Prejšnji časi so imeli preroke, ktere je navdihovala in napolnjevala božja Beseda; mi imamo za preroka božjo Besedo samo. Kristus, Gospod prerokov, pa je prerok tako, kakor je Kristus, Gospod angelov, angel. Kajti tudi »angel velikega sklepa«¹⁸ se imenuje. Toda kaj pravi o njem prerok drugje? Da ne pride ne poslanec ne angel, marveč on sam bo prišel in jih odrešil¹⁹, to je, reševati ne bo poslal poslanca, ne bo poslal angela, marveč sam bo prišel. Kdo bo prišel? On, angel. Gotovo (jih) ne (bo rešil) po angelu, razen, ker je sam angel tako, da je tudi Gospod angelov. Angeli so namreč po naše znanilci. Ko bi ne bil Kristus ničesar oznanjal, se ne bi bil imenoval angel; ko ne bi bil Kristus ničesar prerokoval, se ne bi bil imenoval prerok. Spodbudil nas je, naj verujemo in se potegujemo za večno življenje; oznanil je nekaj sedanjega, napovedal nekaj prihodnjega. Kar je sedanjega oznanil, glede tega je bil angel; kar je prihodnjega napovedal, glede tega je bil prerok; ker pa je božja Beseda meso postala²⁰, je bil Gospod angelov in prerokov.

¹⁵ Devt 18, 18.

¹⁶ Apd 7, 57.

¹⁷ Jan 4, 44.

¹⁸ Iz 9, 6 po LXX.

¹⁹ Iz 55, 4.

²⁰ Jan 1, 14.

Petindvajseti govor.

Jan 6, 15—40.

1. Za včerajšnjim evangelijskim berilom sledi torej današnje; o njem bom danes govoril. Čudežu, ko je Jezus s petimi hlebi nasitil pet tisoč ljudi, so se množice čudile in govorile, da je on veliki prerok, ki je prišel na svet¹. Nato sledi: »Ker je tedaj Jezus spoznal, da hočejo priti in ga po sili vzeti, da bi ga postavili za kralja, je spet sam zbežal na goro.«² Namiguje se torej, da je bil Gospod s svojimi učenci na gori, ko pa je videl prihajajoče množice, je šel z gore in na nižjem kraju množice nasitil. Kako bi bil namreč mogel zopet tja zbežati, če ne bi bil prej prišel z gore? Da je Gospod šel z višine nasičevat množice, nekaj pomeni. Nasitil jih je in šel gor.

2. Zakaj pa je šel gor, ko je spoznal, da ga hočejo po sili vzeti in postaviti za kralja? Zakaj pač? Ni li bil kralj, ko se je bal, da bi ga postavili za kralja? Bil je, bil; ne takšen kralj, ki bi ga bili ljudje postavili, marveč takšen, ki ljudem kraljestvo daje. Nam nemara Jezus tudi tu nekaj dokazuje, saj so njegova dejanja besede? Mar li to, da so ga hoteli po sili vzeti in za kralja postaviti in da je zategadelj čisto sam zbežal na goro, ali mar to, kar se je z njim zgodilo, molči, ničesar ne pove, nič ne pomeni? Če so ga hoteli po sili vzeti, ne pomeni li to, da so hoteli prehiteti čas njegovega kraljestva? Takrat namreč še ni prišel kraljevat tako, kakor bo kraljeval v kraljestvu, o katerem pravi: »Pridi tvoje kraljestvo!«³ Zmeraj namreč kraljuje z Očetom kot Sin božji, Beseda

¹ Jan 6, 14.

² Jan 6, 15.

³ Mt 6, 10.

božja, Beseda, po kateri je vse nastalo. Preroki pa so napovedali, da bo Kristus kraljeval tudi zato, ker je človek postal in svoje vernike naredil za kristjane. Pride torej kraljestvo kristjanov⁴, ki se zdaj zbira, ki se zdaj pridobiva, ki se zdaj kupuje s Kristusovo krvjo. Njegovo kraljestvo bo kdaj očito, ko se bo razodelo poveličanje njegovih svetnikov po sodbi, katero bo izvršil. O tej sodbi je prej rekel, da jo bo Sin človekov izvršil⁵. To kraljestvo je tudi apostol omenil, češ »ko bo kraljestvo izročil Bogu in Očetu«⁶. Zategadelj je tudi sam dejal: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta.«⁷ Učenci in množica, ki je vanj verovala, pa so menili, da je že zdaj prišel kraljevat. Če so ga hoteli po sili vzeti in postaviti za kralja, pomeni, da so hoteli prehiteti njegov čas, katerega je pri sebi skrnil, da bi ga o pravem času razodel in o pravem času na koncu veka razglasil.

3. Vedite, da so ga hoteli za kralja postaviti, to je, prehiteti, že takrat imeti očitno kraljestvo Kristusa, ki je moral najprej sojen biti, potem šele soditi. Ko je bil križan in ko so oni, ki so nanj upali, izgubili upanje, da bo vstal, je po vstajenju od mrtvih našel dva od njih, ki sta se v obupu pomenkovala in se zdihujoč pogovarjala, kaj se je zgodilo. Prikazal se jima je kot neznanec, ker so bile njune oči zadržane, da ga nista spoznala, in se je vmešal v njun pogovor⁸. Ona pa sta mu povedala, o čem govorita, in rekla, da so veliki duhovniki umorili tistega preroka, mogočnega v dejanju in besedi. »Mi pa,« sta dejala, »smo upali,

⁴ Kraljestvo, ki mu bodo udje kristjani.

⁵ Jan 5, 22.

⁶ 1 Kor 15, 24.

⁷ Mt 25, 34.

⁸ Lk 24, 15—17.

da je on tisti, ki bo rešil Izraela.«⁹ Prav ste upali, resnico ste upali: v njem je Izraelova rešitev. Pa kaj hitite? Po sili ga hočete vzeti. Tudi tole nam kaže njihovo mišljenje, da so mu učenci, ko so ga vprašali o koncu, rekli: »Ali boš v tem času obnovil Izraelovo kraljestvo in kdaj?«¹⁰ Želeli so namreč, da bi že bilo, že so ga hoteli. To pomeni, da so ga hoteli po sili vzeti in postaviti za kralja. Toda rekel je učencem, da pojde v nebesa še sam. »Ne gre vam,« je dejal, »da bi vedeli čase ali trenutke, ki jih je Oče pridržal svoji oblasti; prejeli pa boste moč od zgoraj, svetega Duha, ki pride v vas, in boste meni priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji in do kraja sveta.«¹¹ Hočete, da kraljestvo že razglasim; prej bom zbral, kar naj razglasim. Ljubite višavo in dosegli boste višavo, toda v ponižnosti za menoj hodite. Tako je bilo o njem tudi napovedano: »In zbor narodov naj stopi krog tebe in zaradi njih se vrni na višavo!«¹² To pomeni: Vrni se na višavo, da stopi krog tebe zbor narodov, da jih mnogo zbereš. To je storil: nasitil jih je in šel gor.

4. Zakaj pa je rečeno: »Zbežal je«? Saj bi ga ne bili zares prijeli, če ni hotel, ne po sili vzeli, če ni hotel, ko ga niso niti spoznali, če ni hotel.¹³ Vedite namreč, da se je to skrivnostno zgodilo, ne iz nuje, marveč ker je tako ravnanje nekaj pomenilo. To boste iz naslednjega videli, ker je stopil pred isto množico, ki ga je iskala, z njo govoril in ji mnogo povedal, mnogo o nebeškem kruhu razpravljaj. Mar ni s tistimi o kruhu razpravljaj, katerim se je bil umaknil, da bi ga ne bili prijeli? Ni li torej mogel takrat na-

⁹ Lk 24, 20.

¹⁰ Apd 1, 6.

¹¹ Apd 1, 7.

¹² Ps 7, 8.

¹³ To pravi Avguštin s pogledom na Jan 6, 19. 20.

rediti, da bi ga ne bili prijeli, kakor je naredil kasneje, ko je z njimi govoril? Nekaj je torej naznačil, ko je zbežal. Kaj pomeni: »In zbežal je«? Njegove vzvišenosti še niso mogli spoznati. Kajti česar nisi spoznal, o tem praviš: Ušlo mi je.¹⁴ »Spet je« torej »sam zbežal na goro:« prvorojeni od mrtvih¹⁵ je šel nad vsa nebesa in prosi za nas¹⁶.

5. On, veliki duhovnik, ki je stopil v notranjščino za zaveso¹⁷, ko je ljudstvo stalo zunaj — tega je namreč pomenil duhovnik v stari zavezi, ki je enkrat na leto to storil¹⁸ — on je bil torej na gori. Kaj pa so med tem trpeli njegovi učenci v čolniču? Kajti ko je bil on na višavi, je bil čoln podoba cerkve. Če tega, kar je ta čoln pretrpel, ne umejemo vprav o cerkvi, ni imelo globljega pomena, marveč je šlo mimo (kot nekaj vsakdanjega). Če pa vidimo, da so se v cerkvi uresničile tiste predpodobe, je jasno, da Kristusova dejanja po svoje govore. »Ko se je pa zvečerilo,« pravi, »so šli njegovi učenci k morju, stopili v čoln in prišli čez morje v Kafarnaum.«¹⁹ Na kratko pove, kot da je končano, kar se je kasneje zgodilo: »Prišli so čez morje v Kafarnaum.« Nato se vrne, da bi razložil, kako so prišli, da so se s čolnom čez jezero prepeljali. In ko so se peljali na kraj, kamor je dejal, da so že prišli, povzame in pove, kaj jih je zadelo: »Že se je bilo stemnilo in Jezus ni bil prišel k njim.«²⁰ Seveda se je stemnilo, ker luč ni prišla. »Že se je bilo stemnilo in Jezus ni prišel k njim.« Kolikor bliže je konec sveta,

¹⁴ »Fugit me.« Podobnega izraza v našem jeziku nimamo.

¹⁵ Kol 1, 18.

¹⁶ Rim 8, 34.

¹⁷ Prim. Hebr 9, 11. 12.

¹⁸ Prim. Hebr 9, 25.

¹⁹ Jan 6, 16. 17.

²⁰ Jan 6, 18.

naraščajo zmote, naraščajo strahote, narašča hudobija, narašča nevera; luč pa, ki sam evangelist Janez zadosti jasno dokazuje, da je ljubezen — saj pravi: »Kdor sovraži brata, je v temi«²¹ — prav pogosto ugasne. Ta tema sovraštva med brati narašča, vsak dan narašča, in Jezus še ne pride. Kako se kaže, da narašča? »Ker bo hudobija narasla, bo ljubezen premnogih omrznila.«²² Tema narašča in Jezus še ne pride. Ko narašča tema, omrzuje ljubezen, množi se hudobija, valovi premetavajo čoln: nevihte in viharji so vpitje zlogolčnih ljudi. Zaradi tega ljubezen omrzuje, zaradi tega valovi huje pljuskajo in se čoln nevarno ziblje.

6. »Ker je pihal močan veter, se je morje vzdigovalo.«²³ Tema se je zgostila, spoznanje je pojemalo, hudobija je naraščala. »Ko so torej preveslali nekako pet in dvajset ali trideset tečajev«²⁴ ...« Medtem so se peljali, se dalje premikali; vetrovi in nevihte in valovi in tema niso naredili, da bi se čoln ne bil premikal ali da bi se bil razbil in potopil, marveč skozi vse te ovire so se peljali dalje. Ker se namreč množi hudobija in omrzuje ljubezen, pljuskajo valovi, se gosti tema, divja vihar, čolnič pa le gre dalje. »Kdor pa bo vztrajal do konca, ta bo zveličan.«²⁵ Tudi števila tečajev ne smemo prezreti; kajti ni mogoče, da ne bi nič pomenilo, če je rečeno: »Ko so preveslali pet in dvajset ali trideset tečajev, tedaj je prišel Jezus k njim.« Zadosti bi bilo: »pet in dvajset,« za-

²¹ 1 Jan 2, 11.

²² Mt 24, 12.

²³ Jan 6, 18.

²⁴ Jan 6, 19. Rimski tečaj (stádion) nekako 192 m. Pet in dvajset do trideset tečajev torej okroglo 5 km. Priveslali so do srede jezera; njegova največja širina je okoli 11 km.

²⁵ Mt 10, 22.

dosti bi bilo: »trideset«, zlasti ker evangelist ceni, ne trdi. Mar bi bila resnica v nevarnosti, če bi bil cenilec rekel: »nekako trideset tečajev« ali: »nekako pet in dvajset tečajev«? Toda iz pet in dvajset je naredil trideset. Preiščimo število pet in dvajset! Iz česa sestoji, od kod prihaja? Od pet. Število pet pa spada k postavi. To je pet Mojzesovih knjig, to je pet stebrenikov, kjer so bolniki ležali, to je pet hlebov, ki so nasitili pet tisoč ljudi. Število pet in dvajset pomeni torej postavo, kajti pet pomnoženo s petimi, to je petkrat pet je pet in dvajset, pet na kvadrat. Toda postavo je manjkala dovršitev, dokler evangelij ni prišel. Dovršitev pa vidimo v številu šest. Zato je Bog v šestih dneh svet dovršil in pet se pomnoži s šestimi, da je evangelij postavo dovršil, da je petkrat šest trideset. K tistim torej, ki postavo spolnijo, pride Jezus. In prišel je. Kako? Tako, da je hodil po valovih, imel pod nogami vse napuhnjenosti sveta, tlačil vse prevzetije sedanjega veka. To se godi, kolikor časa se času prideva in kolikor doba sveta narašča. Na tem svetu se množe tegobe, se množi zlo, se množe stiske, se kopiči vse to: Jezus gre čez vse, hodeč po valovih.

7. Vendar je tegob toliko, da se celo tisti, ki verujejo v Jezusa in ki skušajo vztrajati do konca, plašijo, da bodo obnemogli; četudi Kristus hodi po valovih, tlačí svetno ošabnost in prevzetijo, se kristjan plaši. Mu li ni bilo to napovedano? Prav, da so se (učenci) prestrašili, ko je Jezus hodil po valovih, kakor se kristjani, dasi upajo na prihodnji vek, zaradi razsula človeških del često vznemirjajo, ko vidijo, da se potlačí prevzetija sedanjega časa. Odpro evangelij, odpro sveto pismo in najdejo tam napovedano, da Gospod to dela. Potlačí veličine sveta, da bi ga ponížni poveličevali. O njih prevzetnosti je napovedano:

»Utrjena mesta si porušil« in: »meči sovražnikov so končani in njih mesta si razdejal.«²⁶ Kaj se torej bojite, kristjani? Kristus govori: »Jaz sem, ne bojte se!«²⁷ Kaj se tega plašite? Kaj se bojite? Jaz sem to napovedal; jaz delam, mora se zgoditi. »Jaz sem, ne bojte se! Hoteli so ga torej vzeti v čoln,« ko so ga radostno spoznali in bili rešeni skrbi. »In takoj je bil čoln pri kraju, kamor so pluli.«²⁸ Končno so prišli do zemlje: z vode do kopnega, z razburkanega morja do trdnih tal, s pota do cilja.

8. »Drugi dan se je množica, ki je ostala^a onkraj morja,« od koder so ti prišli, »zavedela, da je bil ondi en sam čoln, da pa Jezus s svojimi učenci v čoln ni bil vstopil, ampak da so se bili njegovi učenci sami odpeljali. Pripluli pa so drugi čolni iz Tiberije v bližino kraja, kjer so bili jedli kruh po zahvali Gospodovi. Ko je torej množica videla, da ondi ni Jezusa in ne njegovih učencev, so vstopili sami v čolne in šli v Kafarnaum in Jezusa iskali.«²⁹ Zaslutili so tako veliki čudež. Videli so namreč, da so učenci stopili v čoln sami in da ondi ni bilo drugega^a čolna. Pripluli pa so še drugi čolni v bližino kraja, kjer so bili jedli kruh, in v njih so se množice peljale za njim. Z učenci torej ni bil vstopil, drugega čolna ondi ni bilo. Kako je prišel Jezus na mah čez morje, če ne tako, da je šel po morju in čudež naredil?

9. »In ko so ga množice našle...« Glej, stopi pred množice, ki se je bil bal, da ga bodo po sili vzele, in jim ubežal na goro. Potrjuje in namiguje nam seveda, da je vse to prikrito povedano in zelo skrivnostno storjeno in da nekaj pomeni. Glej ga, kateri

²⁶ Ps 9, 7.

²⁷ Jan 6, 20.

²⁸ Jan 6, 21.

²⁹ Jan 6, 22—24.

je množicam ubežal na goro! Ne govori li z istimi množicami? Zdaj naj ga primejo, zdaj za kralja postavijo! »In ko so ga našli onkraj morja, so mu rekli: „Učenik, kdaj si semkaj prišel?“³⁰

10. On pa jim po skrivnostnem čudežu ponudi še besedo, da bi se je, če mogoče, naužili, kateri so se (bili kruha) naužili, da bi jim še z govorom nasitil duše, katerim je s hlebi nasitil želodce; toda, če sprejmejo vase. Če pa ne sprejmejo, naj se pobere, česar ne sprejmejo, da se kosci ne pokončajo. Govori naj torej in poslušajmo! »Jezus jim je odgovoril in rekel: „Resnično, resnično, povem vam: Ne iščete me zato, ker ste videli čudeže, ampak, ker ste jedli od mojih hlebov.“³¹ Zaradi mesa me iščete, ne zaradi duha. Koliko jih je, ki iščejo Jezusa samo zato, da bi jim dal časnih dobrot. Ta kupčuje — išče posredovanja klerikov; drugega stiska mogočnež — zateče se k cerkvi; tretji želi priporočila pri človeku, pri katerem malo velja. Ta tako, oni tako. Vsak dan je cerkev takih polna. Jezusa komaj iščejo zaradi Jezusa. »Ne iščete me zato, ker ste videli čudeže, ampak, ker ste jedli od mojih hlebov. Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje!³² Iščete me zaradi česa drugega, iščete me zaradi mene. On sam je tista jed, namiguje, kakor je iz nadaljnjega jasno. »...jed... ki vam jo bo dal Sin človekov.«³³ Pričakoval si, mislim, da boš zopet kruha jedel, zopet sedel, se zopet nasitil. Toda rekel je: »Ne jed, ki mine, temveč jed, ki ostane za večno življenje.« Prav tako je bil rekel tisti Samarijanki: »Ko bi poznala... kdo je, ki te prosi piti, bi ga ti prosila in dal bi ti žive

³⁰ Jan 6, 25.

³¹ Jan 6, 26.

³² Jan 6, 26. 27.

³³ Jan 6, 27.

vode.«³⁴ Ko je rekla: »Od kod imaš (vodo), ko nimaš zajemalnice in je vodnjak globok?« je Samarijanki odgovoril: »Ko bi poznala, kdo te prosi piti, bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode; kdor bo od nje pil, ne bo več žejen, kdor pa bo od te vode pil, bo zopet žejen. In razveselila se je in želela, da ne bi več trpela telesne žeje, ker ji je zajemanje prizadevalo trud. In tako, med takim razgovorom, je prišel do duhovne pijače. Prav tako tudi tukaj.

11. To jed torej, »ki ne mine, temveč ostane za večno življenje, ki vam jo bo dal Sin človekov; tega je namreč zaznamoval Oče, Bog«³⁵. O tem Sinu človekovem nikar ne mislite tako kakor o drugih človeških otrocih, o katerih je rečeno: »Človeški otroci pa upajo pod varstvom tvojih peruti.«³⁶ Ta Sin človekov, ločen od drugih po neki milosti Duha in po mesu človeški otrok, je Sin človekov, ki je izvzet iz števila ljudi. Ta Sin človekov je tudi Sin božji, ta človek je tudi Bog. Drugje je vprašal učence in rekel: »Kdo, pravijo ljudje, da sem Sin človekov?« In oni: »Nekateri, da Janez Krstnik, drugi, da Elija, drugi, da Jeremija ali kdo izmed prerokov.« In on: »Kaj pa vi pravite, kdo sem?« Odgovoril je Simon Peter: »Ti si Kristus, Sin živega Boga.«³⁷ On se je imenoval Sinu človekovega in Peter mu je rekel Sin živega Boga. Prav lepo je oni omenil, kar je iz usmiljenja pokazal, ta pa je omenil, kar je bilo v veličastvu trajno. Božja Beseda pove svoje ponižanje, človek prizna veličastvo svojega Gospoda. In zares, bratje, mislim, da je pravično: Ponižal se je zaradi nas, poveljučujmo ga, mi. Ni namreč Sin človekov zaradi sebe, marveč zaradi

³⁴ Jan 4, 10.

³⁵ Jan 6, 27.

³⁶ Ps 35, 8.

³⁷ Mt 16, 13—16.

nas. Bil je torej Sin človekov tako, da je Beseda meso postala in med nami prebivala³⁸. Zato ga je namreč Bog Oče zaznamoval. Kaj drugega pomeni »zaznamovati« nego nekaj posebej postaviti. »Zaznamovati« namreč pomeni dati nekaj, kar se z drugim ne zamenja. »Zaznamovati« je znak dati. Kateri koli reči, daš znak, ga daš zato, da se z drugimi ne pomeša tako, da je ne bi več za svojo spoznal. Oče ga je torej zaznamoval. Kaj pomeni »zaznamoval«? Nekaj posebnega mu je dal, da bi ga ne imeli za enakega drugim ljudem. Zategadelj je o njem rečeno: »Mazilil te je Bog, tvoj Bog, z oljem veselja bolj ko tvoje tovariše.«³⁹ Kaj torej pomeni »zaznamovati«? Izvzeti, to je, izvzeti izmed tovarišev. Zategadelj, pravi, me nikar ne prezirajte, ker sem Sin človekov, in prosite me »jedi, ki ne mine, temveč ki ostane za večno življenje«. Če sem namreč Sin človekov tako, da nisem eden izmed vas, sem Sin človekov tako, da me je Oče zaznamoval. Kaj pomeni »zaznamoval«? Nekaj posebnega mi je dal, da se ne pomešam med človeški rod, marveč da rešim človeški rod.

12. »Rekli so torej: ‚Kaj naj delamo, da bomo izvrševali božja dela?‘«⁴⁰ Rekel jim je bil namreč: »Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje.« »Kaj naj delamo?« pravijo. Česa naj se držimo, da bomo mogli to zapoved spolniti? »Jezus jim je odgovoril in rekel: ‚To je božje delo, da verujete v tistega, ki ga je on poslal.‘«⁴¹ To tedaj pomeni jesti »jed, ki ne mine, temveč ostane za večno življenje«. Kaj pripravljaš zobe in želodec? Veruj, pa si jedel. Vera se sicer od del loči, kakor pravi apostol,

³⁸ Jan 1, 14.

³⁹ Ps 44, 8.

⁴⁰ Jan 6, 28.

⁴¹ Jan 6, 29.

da »se človek opraviči po veri brez del postave«⁴²; so dela, ki se zde dobra brez Kristusove vere, in niso dobra, ker niso naravnana na konec, od katerega so dobra: »Kajti konec postave je Kristus v opravičenje vsakemu, ki veruje.«⁴³ Zato ni hotel vere ločiti od dela, marveč je že vero imenoval delo. To je namreč vera, ki po ljubezni deluje⁴⁴. Tudi ni dejal: To je va še delo, marveč: »To je bo ž je delo, da verujete v tistega, ki ga je on poslal.« »Kdor se hvali, naj se hvali v Gospodu.«⁴⁵ Ker jih je torej vabil k veri, so še terjali čudežev, katerim bi verovali. Poglej, ali ne terjajo Judje čudežev! Rekli so mu tedaj: »Katero znamenje boš torej naredil, da bomo uvideli in ti verovali? Kaj boš storil?«⁴⁶ Je li bilo premalo, da jih je s petimi hlebi nasitil? To so pač videli, toda stavili so mano nad to jed. Gospod Jezus je pa o sebi dejal, da je nad Mojzesom. Mojzes si namreč ni upal o sebi trditi, da je dal »jed, ki ne mine, temveč ki ostane za večno življenje«. Nekaj več nego Mojzes je ta

⁴² Rim 3, 28.

⁴³ Rim 10, 4. Avguštin pravi »dobra dela« samo tistim delom, ki so zaslužna za večno življenje, so torej nadnaravno dobra. Pogan sicer more opraviti delo, ki je v skladu z moralno postavo, v tem pogledu torej »dobro«, »krepostno« delo. Vendar táko delo ni dobro v polnem pomenu: ni namreč naravnano na Boga, zato se dobro samo zdi. Kjer manjka »ordo amoris« (De civitate Dei XV, 22), tam ni popolnoma dobrih del. Če pa človek táko po sebi in na videz dobro delo naravna na slab namen, postane slabo, grešno. V tem smislu je umeti znano in premnogokrat izkrivljeno poglavje: »Ondi ne morejo biti prave kreposti, kjer ni prave religije« (De civitate Dei XIV, 25). Prim. tudi De civitate Dei XV, 18, 19; Epist. 138, 3, 17 in 144, 2; De patientia 27, 28; De gratia Christi 24, 25; Opus imperfectum contra Iulianum IV, 13, 16; De diversis quaestionibus LXXXIII, q. 66, 5.

⁴⁴ Gal 5, 6.

⁴⁵ 1 Kor 1, 31; Jer 9, 34.

⁴⁶ Jan 6, 30.

obetal. Po Mojzesu je bilo namreč obljubljenost kra-
 ljestvo in dežela, v kateri teče mleko in med, časni
 mir, veliko število otrok, telesno zdravje in vse drugo,
 sicer časne reči, pa v podobi vendarle duhovne; ob-
 ljubljenost so pač bile staremu človeku v stari zavezi.
 Vzeli so torej v poštev, kaj je bilo po Mojzesu obljub-
 ljeno, in vzeli v poštev, kaj je Kristus obetal. Oni je
 obetal poln želodec na zemlji, toda poln jedi, ki mine;
 ta je obetal »jed, ki ne mine, temveč ki ostane za
 večno življenje«. Videli so, da ta več obeta, im niso
 še videli, bi dejal, večjih reči, ki jih je storil. Videli
 so torej, kar je Mojzes storil, in so hoteli, naj on, ki
 je tako velike reči obetal, še kaj večjega stori. Pravijo:
 Kaj boš naredil, da ti bomo verovali? In da spoznaš,
 da so one čudeže⁴⁷ s tem čudežem primerjali in to, kar
 je Jezus storil, imeli za manjše, so rekli: »Naši očetje
 so jedli v puščavi mano.«⁴⁸ Toda kaj je mana? Nemara
 jo v nič devljete. »Kakor je pisano: ‚Mano jim je dal
 jesti.‘«⁴⁹ Po Mojzesu so naši očetje prejeli kruh iz
 nebes in Mojzes jim ni rekel: »Delajte za jed, ki ne
 mine.« Ti obetaš »jed, ki ne mine, temveč ki ostane
 za večno življenje«, in ne izvršuješ takih del, kakršna
 je izvrševal Mojzes. Ni jim dal ječmenovih hlebov,
 marveč dal jim je mano iz nebes.

13. »Jezus jim je torej rekel: ‚Resnično, resnično,
 povem vam: Ni vam dal Mojzes kruha iz nebes, ampak
 moj Oče vam je dal pravi kruh iz nebes. Pravi kruh
 je namreč tisti, ki prihaja iz nebes in daje svetu živ-
 ljenje.‘«⁵⁰ Pravi kruh je torej tisti, ki daje svetu živ-
 ljenje; in to je tista jed, o kateri sem malo prej rekel:
 »Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane

⁴⁷ Mojzesove čudeže.

⁴⁸ Jan 6, 31.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Jan 6, 32. 33.

za večno življenje.« Tudi ona mana je bila torej podoba te (jedi) in vse tisto je bilo moja podoba. Moje podobe ste radi imeli, tistega, ki so ga podobe naznanjale, pa zaničujete, ka-li? Ni vam torej Mojzes dal kruha iz nebes; Bog daje kruh. Toda kakšen kruh? Mano? Ne; temveč kruh, kateremu je mana bila podoba, namreč samega Gospoda Jezusa! »Moj Oče vam daje pravi kruh. Kruh božji je namreč tisti, ki prihaja iz nebes in daje svetu življenje. Rekli so torej: »Gospod, daj nam vselej tega kruha!«⁵¹ Kakor je Samarijanka, kateri je bil rekel: »Kdor bo pil od te vode, ne bo nikdar žejen,«⁵² besede takoj telesno umela in hoteč biti brez potrebe⁵³ dejala: »Daj mi, Gospod, te vode,« tako so rekli tudi ti: »Gospod, daj nam tega kruha,« ki nas bo krepčal, pa nam ne bo pošel.

14. »Jezus pa jim je rekel: »Jaz sem kruh življenja. Kdor pride k meni, ne bo lačen, in kdor v me veruje, ne bo nikoli žejen.«⁵⁴ »Kdor pride k meni« je isto kar »in kdor v me veruje«; in »ne bo lačen« pomeni isto kar »ne bo nikoli žejen«. Oboje namreč pomeni tisto večno nasičenost, kjer ni nobene potrebe. Kruha iz nebes si želite; pred seboj ga imate in ne jeste. »Toda rekel sem vam, da ste me videli, pa ne verujete.«⁵⁵ Zaradi tega pa nisem ljudstva zavrgel. »Je li vaša nezvestoba ovrgla božjo zvestobo?«⁵⁶ Poglej, kaj sledi: »Vse, kar mi dá Oče, bo prišlo k meni, in kdor pride k meni, ga ne bom vrgel ven.«⁵⁷ Kakšen je tisti »notri«, od koder se ne gre ven? Veliko svetišče

⁵¹ Jan 6, 32—34.

⁵² Jan 4, 14.

⁵³ Jan 4, 15.

⁵⁴ Jan 6, 35.

⁵⁵ Jan 6, 36.

⁵⁶ Rim 3, 3.

⁵⁷ Jan 6, 37.

in sladka domačnost. Domačnost, ki se je ne naveličaš, ki ti je ne grené hudobne misli, kjer te ne nadlegujejo skušnjave in bolečine. Ni li to domačnost, v katero pojde zvesti služabnik, ki mu bo Gospod rekel: »Pojdi v veselje svojega Gospoda«⁵⁸?

15. »In kdor pride k meni, ga ne bom vrgel ven; kajti nisem prišel iz nebes zato, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal.«⁵⁹ Zategadelj torej ne boš tistega, ki pride k tebi, vrgel ven, ker nisi prišel iz nebes, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki te je poslal. Velika skriynost! Rotim vas, skupaj trkajmo; pokaže naj se nam nekaj, kar nas bo nasitilo prav tako, kakor nas (že zdaj) razveseljuje⁶⁰. Ta velika in sladka skrivnost: »Kdor pride k meni!« Tuhtaj, tuhtaj in tehtaj: »Kdor pride k meni, ga ne bom vrgel ven.« Zatorej, »kdor pride«, pravi, »ga ne bom vrgel ven«. Zakaj? »Ker nisem prišel iz nebes, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal.« To je torej vzrok, da tistega, ki pride k tebi, ne boš vrgel ven, ker nisi prišel iz nebes vršit svojo voljo, ampak voljo tistega, ki te je poslal? Dà, prav to. Kaj vprašujemo, ali je to vzrok? To je, zatrjuje. Ni prav, da bi kaj drugega sumili, nego kar pravi: »Kdor pride k meni, ga ne bom vrgel ven.« In kot da vprašuješ, zakaj, pravi: »Ker nisem prišel, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal.« Nemara je — tega se bojim — duša zato šla proč od Boga, ker je bila napuhnjena; dà, ne dvomim. Pisano je namreč: »Začetek slehernega greha je napuh« in: »Začetek človeškega napuha je ločitev od

⁵⁸ Mt 25, 23.

⁵⁹ Jan 6, 37. 38.

⁶⁰ Skrivnost nas razveseljuje, ko jo slišimo, četudi je še ne umejemo. Trkajmo, da se pokaže njen pomen, ki bo duha nasitil!

Boga.«⁶¹ Pisano je, stoji, res je. Kaj naj potem rečemo o napuhnjenem smrtniku, oblečenem v cunje mesa, obteženem s pezo trohljivega telesa, pa vendar povzdigujočem se in pozabljaajočem, s kakšno kožo je odet, kaj mu pravi sveto pismo? »Kaj se povišuje prst in pepel?«⁶² Kaj se povišuje? Dej, kaj se povišuje? »Ker v svojem življenju svojo notranjost izmetava.«⁶³ Kaj pomeni »izmetava«? Proč meče. To pomeni »iti ven«. Zakaj »iti noter« pomeni težiti na znotraj; »izmetavati notranjost« pomeni »iti ven«. Napuhnjeni izmetava svojo notranjost, ponižni teži na znotraj. Če nas napuh vrže ven, se s ponižnostjo vrnemo.

16. Vir vseh bolezni je napuh, ker je vir vseh grehov napuh. Če zdravnik, ko preganja bolezen, zdravi samo to, kar prihaja iz kakega vzroka, vzroka samega, iz katerega prihaja, pa ne zdravi, za nekaj časa na videz pomaga, bolezen se pa ponavlja, dokler se vzrok ne odpravi. S primerom bom to jasneje povedal. Sokovi v telesu povzročajo srab ali uljesa. Na telesu nastopi visoka vročina in ne mala bolečina. Zdravnik dá zdravila, ki naj srab omilijo in pekočo bolečino uljes pomirijo. Bolnik jih uporabi in mu pomagajo. Človeka, ki je prej imel ulje in bil srabljiv, vidiš ozdravljenega. Ker pa tisti sokovi niso bili odpravljeni, se ulje vrne. Ko zdravnik to vidi, izčisti sokove, odpravi vzrok, in uljes več ne bo. Od kod preobilna hudobija? Od napuha. Ozdravi napuh, pa ne bo več hudobije. Da bi torej odpravil vzrok vseh bolezni, to je, napuh, je Sin božji prišel in se ponižal. Človek, kaj se povišuješ? Bog se je zaradi tebe ponižal. Nemara bi te bilo sram posnemati ponižnega človeka; posnemaj vsaj ponižnega Boga! Sin božji je

⁶¹ Sir 10, 15. 14.

⁶² Sir 10, 9.

⁶³ Sir 10, 10.

prišel v človeški podobi in se ponižal. Zapovedano ti je, da bodi ponižen, ni ti zapovedano, da iz človeka postani živinče. On, ki je Bog, je postal človek, ti, ki si človek, spoznaj, da si človek; to je vsa tvoja ponižnost, da samega sebe spoznaš. Ker torej Bog uči ponižnost, je rekel: »Nisem prišel zato, da bi vršil svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal.« To je namreč hvala ponižnosti. Kajti napuh vrši svojo voljo, ponižnost vrši božjo voljo. Zategadelj, »kdor pride k meni, ga ne bom vrgel ven«. Zakaj? Ker »nisem prišel zato, da vršim svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal«. Ponižen sem prišel, ponižnost učiti sem prišel, za učitelja ponižnosti sem prišel. Kdor pride k meni, se vame vtelesi; kdor pride k meni, postane ponižen; kdor se z menoj združi, bo ponižen, ker ne vrši svoje volje, ampak božjo. In zategadelj ne bo zavržen, kajti, ko je bil napuhnjen, je bil izvržen.

17. Glej, to bivanje pri njem priporoča psalm: »Človeški otroci pa upajo pod varstvom tvojih peruti.«⁶⁴ Glej, kaj pomeni »iti noter«, glej, kaj pomeni, zateči se v njegovo varstvo, glej, kaj pomeni hiteti celo pod Očetovo šibo. Vsakega otroka, katerega sprejme, namreč tepe⁶⁵. »Človeški otroci pa upajo pod varstvom tvojih peruti.« Kaj pa je notri? »Napili se bodo od obilnosti tvoje hiše in s potokom svoje radosti jih boš napojil, zakaj pri tebi je studenec življenja.«⁶⁶ Ne zunaj, daleč od tebe, marveč notri, pri tebi, tam je studenec življenja. »In v tvoji svetlobi bomo gledali luč. Raztegni svojo milost nanje, ki te poznajo, in svojo pravico nanje, ki so ravnega

⁶⁴ Ps 35, 8.

⁶⁵ Prim. Hebr 12, 3.

⁶⁶ Ps 35, 9. 10.

srca.«⁸⁷ Kateri spolnjujejo voljo svojega Gospoda, ne iščejo, kar je njihovega, marveč, kar je Gospoda Jezusa Kristusa, ti so ravnega srca, tem se noge ne spotaknejo. Zakaj »dober je Izraelov Bog njim, ki so ravnega srca«. »Moje noge,« pravi psalmist, »pa bi se bile kmalu spotaknile.« Zakaj? »Ker sem se razvnel zoper grešnike, ko sem videl mir grešnikov.«⁸⁸ Komu je torej Bog dober? Njim, ki so ravnega srca. Kajti, ko je bilo moje srce zblojeno, mu Bog ni bil všeč. Zakaj mu ni bil všeč? Ker je hudobnim dal srečo. In zategadelj so se spotikale moje noge, češ zastonj sem Bogu služil. Zato torej bi se bile kmalu moje noge spotaknile, ker nisem bil ravnega srca. Kdo je tedaj ravnega srca? Kdor spolnjuje božjo voljo. Ta je srečen, oni trpi; ta slabo živi, pa je srečen, oni pravično živi, pa trpi. Ne bodi nejevoljen, kdor pravično živi in trpi: notri ima, česar oni srečni nima. Naj se torej ne žalosti, naj se ne trapi, naj ne omaguje. Oni srečni ima zlato v skrinji, ta ima Boga v vesti. Primerjaj zdaj zlato in Boga, skrinjo in vest. Oni ima, kar mine, in ima shranjeno tam, od koder premine; ta ima Boga, ki ne more miniti, in ga ima ondi, od koder mu ga nihče ne more vzeti; seveda, če je ravnega srca. Tedaj namreč gre noter in ne gre ven. Kaj je zategadelj (psalmist) dejal? »Zakaj pri tebi je studenec življenja,« ne pri nas. Zato moramo iti noter, da bomo živeli, ne kot da bi bili zadosti sami sebi, da ne bomo poginili, ne kot da bi se hoteli od svojega nasititi, da ne bomo shujšali, marveč moramo usta nastaviti na studenec, kjer voda nikoli ne usahne. Ker je hotel Adam po svoji glavi živeti, je tudi padel zaradi njega, ki je bil prej padel zaradi napuha, ki

⁸⁷ Ps 35, 11.

⁸⁸ Ps 72, 1. 2.

mu je ponudil čašo napuha. Ker je torej »pri tebi studenec življenja in bomo v tvoji svetlobi gledali luč,« notri pijmo, notri glejmo. Zakaj smo šli odondod? Čuj, zakaj: »Prevzetna noga naj nad me ne pride!«⁶⁹ Tisti je torej šel ven, ki je nadenj prišla prevzetna noga. Dokaži, da je šel zato. »In roka grešnikov naj me ne premakne«⁷⁰ zaradi prevzetne noge. Zakaj praviš to? »Ondi popadajo vsi, ki hudo počenjajo.«⁷¹ Kje popadajo? V napuhu. »Izgnani so in ne morejo obstati.«⁷² Če jih je torej napuh izgnal, da ne morejo obstati, jih ponižnost spusti noter, da bodo mogli zmeraj ostati. Zato pa je oni, ki je rekel: »Vzradovale se bodo kosti potrte,« napovedal: »Mojemu sluhu boš dal radost in veselje.«⁷³ Kaj je to: »Mojemu sluhu?« Ko te slišim, sem srečen, od tvojega glasu sem srečen, ko notri pijem, sem srečen. Zato ne padem; zato se bodo vzradovale kosti potrte; zato prijatelj ženinov stoji in posluša⁷⁴; zato stoji, ker posluša. Iz studenca notri pije, zato stoji. Tisti, ki niso hoteli iz studenca notri piti, so ondi popadali: izgnani so in niso mogli obstati.

18. Učitelj ponižnosti torej ni prišel, da vrši svojo voljo, ampak voljo tistega, ki ga je poslal. Pridimo k njemu, stopimo k njemu, vtelesimo se vanj, da tudi mi ne bomo vršili svoje volje, ampak božjo voljo: ne bo nas vrgel ven, ker smo njegovi udje, ker je hotel biti naša glava, ko nas je ponižnosti učil. Na koncu čujte njega samega, ko oznanja: »Pridite k meni, kateri se trudite in ste obteženi. Vzemite moj jarem

⁶⁹ Ps 35, 12.

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ Ps 35, 13.

⁷² Ibidem.

⁷³ Ps 50, 10.

⁷⁴ Jan 3, 29.

nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen;« in ko se boste tega naučili, »boste našli mir svojim dušam;«⁷⁵ odondod ne boste izgnani, »ker nisem prišel iz nebes zato, da vršim svojo voljo, ampak voljo tistega, ki me je poslal«. Ponižnost učim, samo ponižni more priti k meni. Izžene samo napuh. Kako bo šel ven, kdor je ponižen in ne krene od resnice? Povedal sem, bratje, kolikor se dá povedati o skritem pomenu. Ta pomen je kaj skrit in ne vem, ali sem ga s prikladnimi besedami podal in izklesal, da zato ne bo vrgel ven tistega, ki pride k njemu, ker ni prišel, da vrši svojo voljo, ampak voljo tistega, ki ga je poslal.

19. »To pa je volja Očeta, ki me je poslal,« je govoril dalje, »da nič od tega, kar mi je dal, ne izgubim.«⁷⁶ Tistega mu je dal, kdor je ponižen, tega sprejme. Kdor ni ponižen, je daleč od učitelja ponižnosti. »...da nič od tega, kar mi je dal, ne izgubim.« »Tako ni volja vašega Očeta, da bi se izgubil kateri teh malih.«⁷⁷ Od napuhnjenih se more kdo izgubiti, od malih se nihče ne izgubi, kajti, »ako ne postanete kakor ta otrok, ne pridete v nebeško kraljestvo«⁷⁸. »Nič od tega, kar mi je Oče dal, ne izgubim, marveč vse to obudim poslednji dan.« Poglejte, kako tudi tukaj oriše tisto dvojno vstajenje. »Kdor pride k meni,« vstane zdaj ponižen med mojimi udi, toda tudi poslednji dan ga bom obudil po mesu. »To je namreč volja mojega Očeta, ki me je poslal, da bi vsakdo, ki Sina vidi in vanj veruje, imel večno življenje; in jaz ga bom obudil poslednji dan.«⁷⁹ Prej je bil rekel: »Kdor posluša mojo besedo in veruje

⁷⁵ Mt 11, 28. 29.

⁷⁶ Jan 6, 39.

⁷⁷ Mt 18, 14.

⁷⁸ Mt 18, 3.

⁷⁹ Jan 6, 40.

njemu, ki me je poslal,«⁸⁰ zdaj pa: »Kdor vidi Sina in vanj veruje.« Ni rekel: Vidi Sina in veruje v Očeta; verovati v Sina je namreč isto kar verovati v Očeta. »Kajti kakor ima Oče življenje sam v sebi, tako je dal tudi Sinu, da ima življenje sam v sebi.«⁸¹ »Da bi vsakdo, ki Sina vidi in vanj veruje, imel večno življenje« s tem, da veruje in prestopi v življenje — dejal bi — s prvim vstajenjem. In ker ni edino⁸², je rekel: »In jaz ga bom obudil poslednji dan.«

Šestindvajseti govor.

Jan 6, 41—59.

1. Ko je naš Gospod Jezus Kristus, kakor smo slišali, ko se je bral evangelij, o sebi rekel, da je kruh, ki je prišel iz nebes, so Judje godrnjali, češ: »Ali ni to Jezus, sin Jožefov, čigar očeta in mater mi poznamo? Kako sedaj ta govori: ‚Iz nebes sem prišel?‘«¹ Bili so daleč od kruha iz nebes in ga niso mogli pozeleti. Njih srce je bilo bolno, odprta ušesa gluha, gledali so in bili slepi. Kajti tega kruha mora biti notranji človek lačen. Zato drugje pravi: »Blagor lačnim in žejnim pravice, zakaj ti bodo nasičeni.«² Apostol Pavel pa pravi, da nam je Kristus pravičnost³. Potemtakem, kdor je lačen tega kruha, bodi lačen pravice, a pravice, ki prihaja iz nebes, pravice, ki jo daje Bog, ne, ki si jo dela človek. Če si namreč človek ne bi sam delal pravice, ne bi bil isti apostol o Judih rekel: »Ker namreč niso poznali božje pravičnosti in so skušali

⁸⁰ Jan 5, 24.

⁸¹ Jan 5, 26.

⁸² Ker ono prvo (duhovno) vstajenje ni edino.

¹ Jan 6, 42.

² Mt 5, 6.

³ 1 Kor 1, 30.

uveljaviti lastno, se niso podvrgli božji pravičnosti.«⁴ Izmed teh so bili ti, ki kruha, prihajajočega iz nebes, niso spoznali, ker, siti svoje pravičnosti, niso bili lačni božje pravičnosti. Kaj je božja pravičnost in človeška pravičnost? Božja pravičnost se tukaj ne imenuje tista, s katero je Bog pravičen, marveč tista, katero Bog človeku dá, da je človek pred Bogom pravičen. Kakšna pa je bila njihova pravičnost? Tista, s katero so se ponašali s svojimi močmi in o sebi trdili, da iz svoje moči spolnjujejo postavo. Nihče pa ne spolnjuje postave, ako ga ne podpira milost, to je, kruh, ki je prišel iz nebes. Polnost postave je kratko malo ljubezen, kakor pravi apostol⁵; ne ljubezen do denarja, ampak do Boga, ne ljubezen do zemlje, do neba, ampak do njega, ki je ustvaril nebo in zemljo. Od kod dobi človek to ljubezen? Njega poslušajmo: »Božja ljubezen je izlita v naša srca po svetem Duhu, ki nam je bil dan.«⁶ Ker nam je torej Gospod hotel svetega Duha dati, je o sebi dejal, da je kruh, ki pride iz nebes, in nas spodbudil, naj vanj verujemo. Verovati vanj, to je jesti živi kruh. Kdor veruje, jé; nevidno se zredi, ker se nevidno prerodi. Otrok je znotraj, nov je znotraj: kjer se prenovi, tam jed dobi.

2. Kaj je tedaj Jezus takim godrnjavcem odgovoril? »Ne godrnjajte med seboj!« Kakor da jim je rekel: Vem, zakaj niste lačni in tega kruha ne poznate in ne prosite. »Ne godrnjajte med seboj. Nihče ne more priti k meni, če ga Oče, ki me je poslal, ne pritegne.«⁷ Velika hvala milosti! Nihče ne pride, če ga ne pritegne. Koga pritegne in koga ne pritegne, zakaj tega pritegne in onega ne pritegne, o tem nikar soditi ne

⁴ Rim 10, 3.

⁵ Rim 13, 10.

⁶ Rim 5, 5.

⁷ Jan 6, 43. 44.

hoti, da ne zapadeš zmoti. Enkrat za vselej čuj in umej: Te še ne vleče? Moli, da te pritegne! Kaj pravimo tu, bratje? Če nas h Kristusu vleče, torej proti volji verujemo, ka-li? Se torej porabi sila, se ne spodbudi volja? V cerkev utegne kdo priti ne hoteč, k oltarju utegne pristopiti ne hoteč, zakrament utegne prejeti ne hoteč: verovati ne more, če ne — hoteč. Če bi se s telesom verovalo, bi se verovalo tudi proti volji⁸; toda ne veruje se s telesom. Čuj apostola: »S srcem se veruje za opravičenje.« In kaj dalje? »Z usti pa se priznava za zveličanje.«⁹ Iz dna srca privre to priznanje. Slišiš kdaj koga, da priznava, pa ne veš, ali veruje. Toda niti ne smeš reči, da priznava, o katerem sodiš, da ne veruje. Kajti priznati pomeni reči, kar imaš v srcu. Če pa imaš nekaj drugega v srcu in nekaj drugega poveš, govoriš, toda ne priznavaš. Ker se torej v Kristusa veruje s srcem — česar nihče ne stori proti volji, tisti pa, katerega (Oče) pritegne, se, bi dejal, proti svoji volji prisili — kako bomo razvozlali to vprašanje: »Nihče ne pride k meni, če ga Oče, ki me je poslal, ne pritegne«?

3. Če ga pritegne, poreče kdo, pride proti svoji volji. Če pride proti volji, tudi ne veruje; če ne veruje, tudi ne pride. Kajti h Kristusu ne hitimo s hojo, ampak z vero; ne gremo k njemu s telesnim premikanjem, ampak s srčnim hotenjem. Zato se ga je žena, ki se je dotaknila robu njegove obleke, bolj dotaknila nego množica, ki ga je stiskala. Zato je Gospod rekel: »Kdo se me je dotaknil?« In učenci so začudeno rekli: »Množica te stiska in ti praviš: Kdo se me je

⁸ To je, če bi se s telesom verovalo, kakor se gre s telesom tudi proti volji v cerkev, bi se dalo tudi proti volji verovati.

⁹ Rim 10, 10.

dotaknil?« In je ponovil: »Dotaknil se me je nekdo.«¹⁰ Ona se ga dotakne, množica ga stiska. Kaj pomeni: »Se ga je dotaknila« drugega, nego: je verovala? Zato je tudi po vstajenju ženi, ki se je hotela vreči k njegovim nogam, rekel: »Ne dotikaj se me, zakaj nisem še šel k svojemu Očetu.«¹¹ Kar vidiš, samo to misliš, da sem; ne dotikaj se me. Kaj je to? Samo to, meniš, da sem, kar sem vidno pred teboj; nikar tako ne veruj! To pomenijo besede: »Ne dotikaj se me, zakaj nisem še šel k Očetu;« zate nisem šel, kajti nikoli nisem odondod šel. Ni se ga dotaknila, ko je stal na zemlji, kako bi se ga dotaknila, ko pojde k Očetu? Vendar tako, tako je hotel, da bi se ga dotaknili; tako se ga dotaknejo tisti, ki se ga prav dotaknejo: da je šel k Očetu, da je pri Očetu, da je enak Očetu.

4. Zatorej tudi tu, ko slišiš: »Nihče ne pride k meni, če ga Oče ne pritegne,« nikar ne misli, da te proti tvoji volji pritegne; duha pritegne tudi ljubezen. Tudi se ne bojmo, da nam bodo ljudje, ki besede pretehtavajo, pa vzvišenih božjih reči prav nič ne razumejo, pri tej evangeljski besedi svetega pisma oponesli: Kako verujem radovoljno, če me pritegne? Jaz pa pravim: Premalo je reči, da se daš z voljo pritegniti, marveč celo s slastjo. S slastjo se daš pritegniti — kaj pomeni to? »Imej veselje nad Gospodom in ti bo dal, kar želi tvoje srce.«¹² Je neka slast srca, kateri je ta nebeški kruh sladak. Če je smel pesnik reči:

»...kar slast mu je, vsakega vleče,«¹³

¹⁰ Lk 8, 45. 46.

¹¹ Jan 20, 17. Smisel te (kajpada prisiljene) razlage je ta: Magdalena vidi pred seboj Jezusa in ga ima zgolj za to, kar vidi pred seboj; njena vera še ne sega tako daleč, da bi ga spoznala za božjega Sina, ki je, dasi se je učlovečil, zmeraj pri Očetu in je Očetu enak.

¹² Ps 36, 4.

¹³ Vergilius, Ecloga II, 65.

ne nuja, ampak slast, ne dolžnost, ampak radost, koliko bolj moramo mi reči, da pritegne h Kristusu človeka, ki se veseli resnice, veseli blaženosti, veseli pravice, veseli večnega življenja, kar vse je Kristus. Imajo li telesni čuti svoje slasti, duša pa ne bi imela svojih slasti? Če duša nima svojih slasti, s kakšno pravico je rečeno: »Človeški otroci pa upajo pod varstvom tvojih peruti; napili se bodo od obilnosti tvoje hiše in s potokom svoje radosti jih boš napojil, zakaj pri tebi je studenec življenja in v tvoji svetlobi bomo gledali luč?«¹⁴ Pokaži mi ljubečega — on ve, kaj pravim. Pokaži mi hrepenečega, pokaži gladujočega, pokaži mi blodečega po tej pustinji in žejo trpečega in po studencu večne domačije koprnečega — pokaži mi takega — on ve, kaj pravim. Če pa hladnemu govorim, ne ve, kaj govorim. Takšni so bili tisti, ki so med seboj godrnjali. »Kogar Oče pritegne,« pravi, »pride k meni.«

5. Kaj pa pomeni: »Kogar Oče pritegne«, ko vendar Kristus sam pritegne? Zakaj je rajši rekel: »Kogar Oče pritegne? Če nas je treba pritegniti, naj nas tisti pritegne, ki mu pravi ljubeča: »Za vonjavo tvojih mazil potečemo.«¹⁵ Poglejmo bratje, kaj je hotel povedati, in umejmo, kolikor moremo. Oče pritegne k Sinu tiste, ki zato verujejo v Sina, ker so prepričani, da ima za Očeta Boga; zakaj Oče je rodil Sina sebi enakega; kdor torej misli in v svoji veri čuti in premišljuje, da je enak Očetu tisti, v katerega veruje, njega Oče pritegne k Sinu. Arij je menil, da je (Sin) stvar: ni ga Oče pritegnil, kajti ne sodi prav o Očetu, kdor ne veruje, da mu je Sin enak. Kaj praviš, Arij? Kaj krivo govoriš? Kaj je Kristus? Ni pravi Bog, trdi (Arij), ampak katerega je ustvaril pravi Bog. Ni te

¹⁴ Ps 35, 8—10.

¹⁵ Vp 1, 3.

Oče pritegnil, kajti ne poznaš Očeta, ker njegovega Sina tajiš. Nekaj drugega je, kar imaš na misli; ni to Sin. Ne priteguje te Oče in tudi k Sinu nisi pritegnjen: nekaj drugega je namreč Sin, nekaj drugega pa je, kar ti praviš. Fotinus je rekel: Kristus je zgolj človek, ni tudi Bog. Kdor tako veruje, njega ni Oče pritegnil. Kogar je Oče pritegnil, pravi: »Ti si Kristus, Sin živega Boga.«¹⁶ Ne kakor prerok, ne kakor Janez, ne kakor kdo izmed velikih pravičnih, marveč kakor edini, kakor enaki — »ti si Kristus, Sin živega Boga«. Glej, pritegnil ga je, in Oče ga je pritegnil. »Blagor ti, Simon, Jonov Sin, zakaj meso in kri ti tega nista razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih.«¹⁷ Razodel mu je in prav s tem ga je pritegnil. Zeleno vejico pokažeš ovci, pa jo pritegneš. Orehov pokažeš dečku, in ga pritegneš: dá se pritegniti, kamor gre, dá se pritegniti iz ljubezni, dá se pritegniti brez telesne okvare, dá se pritegniti s srčno vezjo. Če tedaj to, kar se ljubečim tako razodene, da jim obeta zemeljskih užitkov in slasti, pritegne — kajti res je, da,

»... kar slast mu je, vsakega vleče« —

ne bo pritegnil Kristus, od Očeta razodet? Po čem namreč duh bolj vroče hrepeni nego po resnici? Po čem drugem naj ima skomine, zaradi česa drugega naj želi imeti zdrav okus za zdravo presojanje, če ne zato, da je in pije modrost, pravičnost, resnico, večnost?

6. Kje pa bo to? Bolje tam, resničnejše tam, popolnejše tam. Kajti tu smo — in sicer, čeprav upamo — laže lačni nego nasičeni. Pravi namreč: »Blagor lačnim in žejnim pravice« — toda tu — »zakaj ti bodo nasi-

¹⁶ Mt 16, 16.

¹⁷ Mt 16, 17.

čeni,«¹⁸ — toda ondi. Ko je bil torej rekel: »Nihče ne pride k meni, če ga Oče, ki me je poslal, ne pritegne,« — kaj je dodal? »In jaz ga bom obudil poslednji dan.«¹⁹ Dal mu bom, kar ljubi, dal mu bom, kar upa; videl bo, kar veruje, dasi še ne vidi; užival bo, česar je lačen, napil se bo, česar je žejen. Kje? Ob vstajenju od mrtvih, kajti »jaz ga bom obudil poslednji dan«.

7. »Pisano je namreč v prerokih: ‚In vsi se bodo dali Bogu poučiti.‘«²⁰ Zakaj sem to rekel, Judje? Oče vas ni poučil; kako me boste spoznali? Vsi ljudje tistega kraljestva se bodo dali Bogu poučiti, ne bodo se učili od ljudi. Četudi slišijo od ljudi, vendar se jim od znotraj dá, od znotraj zjasni, od znotraj razodene, da spoznajo. Kaj store ljudje, ki od zunaj oznanjajo? Kaj delam zdaj jaz, ko govorim? Zvok besed pošiljam v vaša ušesa. Če torej ne razodene tisti, ki je notri, čemu pravim ali čemu govorim? Sadilec je od zunaj, Stvarnik je notri. Kdor sadi in zaliva, od zunaj dela; to delamo mi. Toda »nič ni, kateri sadi, in nič, kateri zaliva, ampak, kateri daje rast, Bog«²¹. To pomenijo besede: »In vsi se bodo dali Bogu poučiti.« Kdo vsi? »Vsak, kdor od Očeta sliši in se dá poučiti, pride k meni.« Glejte, kako Oče pritegne: poučujoč razveseljuje, ne nalaga nuje. Glejte, kako pritegne. »Vsi se bodo dali Bogu poučiti« — tako pritegne Bog. »Vsak, kdor od Očeta sliši in se dá poučiti, pride k meni« — tako pritegne Bog.

8. Kaj torej, bratje? Če vsak, ki od Očeta sliši in se dá poučiti, pride h Kristusu, mar Kristus ni tu

¹⁸ Mt 5, 6.

¹⁹ Jan 6, 44.

²⁰ Jan 6, 45; prim. Iz 11, 9 in 54, 13; Jer 24, 7 in 31, 33 sl.; Ezek 11, 19 in 36, 26; Hab 2, 14.

²¹ 1 Kor 3, 7.

nič učil? Kako, da Očeta kot učitelja ljudje niso videli, Sina pa so videli? Sin je govoril, toda Oče je učil²². Koga učim jaz, dasi sem človek? Koga drugega, če ne tistega, ki posluša mojo besedo? Če jaz, dasi sem človek, tistega učim, ki posluša mojo besedo, uči tudi Oče tistega, ki posluša njegovo besedo. Če Oče uči tistega, ki posluša njegovo besedo, vprašaj, kaj je Kristus, pa najdeš, da njegova Beseda: »V začetku je bila Beseda.«²³ Ne: V začetku je Bog ustvaril Besedo, kakor je v začetku Bog ustvaril nebo in zemljo²⁴. Poglej, da (Beseda) ni stvar. Daj se Očetu pritegniti k Sinu, pouči naj te Oče, poslušaj njegovo Besedo! Kajter o njegovo Besedo, porečeš, naj poslušam? »V začetku je bila Beseda« — ni bila ustvarjena, ampak je bila. Kako pa naj ljudje, v mesu živeči, slišijo takšno Besedo? Ker »je Beseda meso postala in med nami prebivala«²⁵.

9. Tudi sam razlaga in nam pojasnjuje, kaj je povedal z besedami: »Kdor od Očeta sliši in se dá poučiti, pride k meni.« »Ne, kakor da bil kdo videl Očeta; le tisti je videl Očeta, ki je od Boga.«²⁶ Kaj pravi? Jaz sem videl Očeta, vi niste videli Očeta, in vendar ne pridete k meni, razen če vas Oče pritegne. Kaj pa pomeni, da vas Oče pritegne, razen, da vas Oče pouči? Kaj pomeni, da vas Oče pouči, razen, da slišite od Očeta? Kaj pomeni, da slišite od Očeta, razen, da slišite Besedo Očetovo, to je, mene? Ko vam torej pravim: »Vsak, kdor Očeta sliši in se dá poučiti,« nikar ne recite pri sebi: Toda Očeta nikdar

²² Avguštín rabi podobno zveneči besedi: »Filius dicebat, sed Pater docebat.«

²³ Jan 1, 1.

²⁴ Gen 1, 1.

²⁵ Jan 1, 14.

²⁶ Jan 6, 46.

nismo videli; kako bi se bili dali Očetu poučiti? Od mene samega poslušajte: »Ne, kakor da bi bil kdo videl Očeta; le tisti je videl Očeta, ki je od Boga.« Jaz poznam Očeta: od njega sem, toda tako, kakor je beseda od tistega, čigar beseda je, ne beseda, ki zazveni in mine, marveč ki ostane v govorečem in pritegne poslušajočega.

10. Spodbudi naj nas, kar sledi: »Resnično, resnično, povem vam: Kdor v me veruje, ima večno življenje.«²⁷ Razodeti se je hotel, kdo je. Kajti na kratko bi bil lahko rekel: Kdor v me veruje, ima mene. Kristus, pravi Bog, je namreč tudi večno življenje. Kdor torej v me veruje, pravi, gre v mene, in kdor gre v mene, me ima. Kaj pa se pravi imeti mene? Imeti večno življenje. Večno življenje je privzelo smrt; večno življenje je hotelo umreti, toda po tistem, kar je tvoje, ne po tistem, kar je njegovo²⁸. Vzel je od tebe, po čemer je umrl za tebe. Od ljudi je namreč vzel meso, pa ne kakor ljudje²⁹. Kajti Očeta je imel v nebesih, mater si je izbral na zemlji; in ondi je bil rojen brez matere, in tu brez očeta. Privzelo je torej življenje smrt, da bi življenje usmrtilo smrt, kajti »kdor v me veruje,« pravi, »ima večno življenje«, ne (življenje), ki je očitno, ampak ki je prikrito. Zakaj večno življenje, Beseda, je bila v začetku pri Bogu in Bog je bila Beseda; in življenje je bilo luč ljudi³⁰. On, večno življenje, je dal tudi mesu, katero je privzel, večno življenje. Prišel je, da je umrl, toda tretji dan je vstal. Med Besedo, ki je (meso) privzela, in mesom, ki je vstalo, je bila smrt uničena.

²⁷ Jan 6, 47.

²⁸ Kristus je umrl kot človek, ne kot Bog.

²⁹ Kristus je bil deviško spočet in rojen.

³⁰ Prim. Jan 1, 2. 4.

11. »Jaz sem kruh življenja.«³¹ In s čim so se oni ponašali? »Vaši očetje,« je dejal, »so jedli v puščavi mano, in so umrli.«³² S čim se torej ponašate? »Jedli so mano, in so umrli.« Zakaj so jedli, in so umrli? Kar so videli, so verovali; česar niso videli, niso umeli. Vaši očetje so zato, ker ste jim podobni. Kajti, bratje moji, kar se tiče vidne telesne smrti, mar mi ne umrjemo, kateri jemo kruh, ki je prišel iz nebes? Tudi oni so tako umrli, kakor bomo mi umrli, kolikor se tiče vidne in mesene smrti tega telesa, kakor sem rekel. Kolikor pa se tiče tiste smrti, pred katero nas Gospod svari, kakršne so umrli njihovi očetje — tudi Mojzes je jedel mano, tudi Aron je jedel mano, tudi Finees je jedel mano, jedli so mnogi, ki so bili Gospodu všeč, in niso umrli. Zakaj? Ker so vidno jed duhovno umeli, je bili duhovno lačni, jo duhovno uživali, da bi se duhovno nasitili. Kajti tudi mi danes prejemo vidno jed, toda nekaj drugega je zakrament, nekaj drugega moč zakramenta. Kako mnogo jih je, ki od oltarja prejmejo in umrjejo, ko prejmejo. Zategadelj pravi apostol: »Sodbo si je in pije.«³³ Ni bil namreč grižljaj, ki ga je Gospod Judu dal, zanj strup. In vendar ga je prejel, in ko ga je prejel, je šel sovražnik vanj³⁴, ne zato, ker je nekaj hudega prejel, marveč ker je dobro reč hudobnež hudobno prejel. Glejte torej, bratje, nebeški kruh duhovno uživajte, čisto srce k oltarju prinašajte. Grehi, četudi so vsakdanji, naj vsaj smrtni ne bodo. Pomislite, kaj pravite, preden stopite k oltarju: »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!«³⁵ Odpuščaš, odpustilo se ti bo. Brez skrbi

³¹ Jan 6, 48.

³² Jan 6, 49.

³³ 1 Kor 13, 29.

³⁴ Jan 13, 27.

³⁵ Mt 6, 12.

pristopi: kruh je, ne strup. Toda pomisli, ali odpuščaš; kajti če ne odpuščaš, lažeš in tistemu lažeš, katerega ne preslepiš. Zlagati se Bogu moreš, preslepiti Boga ne moreš. On ve, kaj dela³⁶. Znotraj te vidi, znotraj te skuša, znotraj pregleduje, znotraj sodi, znotraj ali obsoja ali venča. Njihovi očetje pa, to je, hudobni očetje hudobnih, nejeverni očetje nejevernih, godrnjavi očetje godrnjavcev — kajti rečeno je, da ni to ljudstvo Gospoda z ničimer huje razžalilo nego z godrnanjem zoper Boga. Zategadelj jih je Gospod, hoteč pokazati, da so takih očetov sinovi, takole nagovoril: »Kaj godrnjate med seboj,« godrnjavi sinovi godrnjavcev? »Vaši očetje so jedli mano, in so umrli« ne zato, ker je bila mana slaba, marveč, ker so jo slabo jedli.

12. »To je kruh, ki prihaja iz nebes.«³⁷ Znamenje tega kruha je bila mana, znamenje tega kruha je božji oltar³⁸. Svetstvi³⁹ sta bili to: po znamenju sta različni, po stvari, ki jo značita, sta enaki. Čuj apostola, ki pravi: »Nočem namreč, bratje, da bi vi ne vedeli, da so bili naši očetje vsi pod oblakom in so šli vsi skozi morje in so bili vsi na Mojzesa krščeni v oblaku in morju in da so vsi jedli isto duhovno jed.«⁴⁰ Duhovno kajpada isto, zakaj telesno drugo, kajti oni (so jedli) mano, mi nekaj drugega, duhovno pa kakor mi. Toda

³⁶ Verjetna konjektura: »On ve, kaj delaš.«

³⁷ Jan 6, 50.

³⁸ Pravo besedilo je pač: »hunc panem significat altare Dei,« ne: »hunc panem significavit altare Dei.« »Altare Dei« je evharistija in njo primerja Avguštin z mano glede na zunanje, vidno znamenje (visibile sacramentum) in na notranjo moč (virtus spiritalis). Notranja moč, torej milost, ki jo evharistija podeljuje, pa ni isto, kar je vsebina evharistije (= Gospodovo telo). Motil bi se, kdor bi sodil, da Avguštin glede vsebine vzporeja evharistijo z mano.

³⁹ »Sacramenta.« Namenoma rabin lepi slovenski izraz »svetstvo«, ki ga prekmurski katekizem uporablja za zakrament.

⁴⁰ 1 Kor 10, 1—3.

naši očetje, ne njihovi očetje, (očetje,) katerim smo mi podobni, ne, katerim so bili oni podobni⁴¹. In dodaje: »In vsi so pili isto duhovno pijačo.«⁴² Nekaj drugega oni, nekaj drugega mi, toda po vidni podobi, kar pa naj bi po duhovni moči isto pomenilo. Kako tedaj isto pijačo? »Pili so namreč,« pravi, »iz duhovne skale, ki jih je spremljala, skala pa je bil Kristus.«⁴³ Od tod kruh, od tod pijača. Kristus je v predpodobi skala, pravi Kristus je v Besedi in mesu. In kako so pili? Dvakrat je s palico udaril na skalo⁴⁴. Dvojni udarec pomeni dve bruni križa. »To je« torej »kruh, ki prihaja iz nebes, da kdor od njega jé, ne umrje.«⁴⁵ Toda (to velja) glede moči svetstva, ne glede vidnega svetstva; (velja zanj,) kdor po notranje uživa, ne po zunanje, kdor uživa v srcu, ne kdor grize z zobmi⁴⁶.

13. »Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes.«⁴⁷ Zaradi tega živ, ker sem prišel iz nebes. Iz nebes je prišla tudi mana, toda mana je bila senca, ta (kruh) je resnica. »Če kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj. Kruh pa, ki ga bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta.«⁴⁸ Kdaj naj meso to umeje, da je kruhu rekel meso? Pravi, da je meso, česar ne umeje meso; in še zlasti zato ne umeje meso, ker pravi, da je meso⁴⁹.

⁴¹ Naši očetje so Abraham in drugi očaki, ki so Bogu verovali; njihovi očetje pa so oni, ki so o božjih obljubah dvomili in zoper Boga godrnjali.

⁴² 1 Kor 10, 4.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Prim. Num 20, 11.

⁴⁵ Jan 6, 50.

⁴⁶ »Moč zakramenta« prejme samo tisti, ki evharistijo po notranje uživa, v srcu uživa, duhovno jé, nedolžen pride k oltarju (prim. šte. 11).

⁴⁷ Jan 6, 51.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Zlasti to presega naravni um (meso), da Kristus kruhu pravi meso.

Nad tem so se namreč zgrozili, to, so dejali, je zanje preveč, to so imeli za nemogoče. »Je moje meso za življenje sveta,« je dejal. Verniki vedo, kaj je Kristusovo telo, ako ne zanemarijo, da s o Kristusovo telo⁵⁰. Postanejo naj Kristusovo telo, če hočejo živeti od Kristusovega duha. Od Kristusovega duha živi samo Kristusovo telo. Umejte, bratje moji, kaj sem rekel. Človek si, imaš duha in imaš telo. Duha imenujem tisto, čemur pravimo duša, po kateri si pač človek; si namreč iz duše in telesa. Imaš torej nevidnega duha in vidno telo. Povej mi, kaj živi od česa: živi li tvoj duh od tvojega telesa ali tvoje telo od tvojega duha? Vsak, kdor živi, odgovori — kdor pa tega odgovoriti ne more, ne vem, ali živi — kaj odgovori vsak, kdor živi? Moje telo seveda živi od mojega duha. Hočeš torej tudi ti živeti od Kristusovega duha? Bodi v Kristusovem telesu! Kajti živi li moje telo od tvojega duha? Moje živi od mojega duha in tvoje od tvojega. Ne more živeti Kristusovo telo razen od Kristusovega duha. Zategadelj je torej apostol Pavel, razlagajoč ta kruh, dejal: »En kruh, eno telo smo mi, ki nas je mnogo.«⁵¹ O skrivnost dobrotljivosti, o znamenje edinstva, o vez ljubezni! Kdor hoče živeti, ima, kje naj živi, ima, od česa naj živi. Pristopi naj, veruje naj, vtelesi naj se, da prejme življenje! Naj se ne upira skladnosti udov, ne bodi gnil ud, ki ga je treba odrezati, ne bodi skrivljen, ki se ga je treba sramovati; bodi lep, bodi poraben, bodi zdrav. Drži naj se telesa, živi naj Bogu od Boga; zdaj naj se trudi na zemlji, da bo potem kraljeval v nebesih!

⁵⁰ Verniki vedo, kaj je evharistija (Kristusovo telo), ako jo duhovno, vredno prejemajo, ako torej prejemajo njeno moč, to je, življenje v Kristusu z vtelesenjem v Kristusa.

⁵¹ 1 Kor 10, 17.

14. »Judje so se tedaj prepirali med seboj in govorili: ‚Kako nam more ta dati svoje meso jesti?‘⁵² Prepirali so se pač med seboj, ker kruha sloge niso spoznali niti jesti hoteli. Zakaj, kateri jedo takšen kruh, se ne prepirajo med seboj, ker smo en kruh, eno telo mi, ki nas je mnogo⁵³. In po njem daje Bog ljudem, da složno v hiši prebivajo⁵⁴.

15. Ne zvedo pa takoj, kar poprašujejo prepirajoč se med seboj, kako more Gospod dati svoje meso jesti, marveč jim prej še reče: »Resnično, resnično, povem vam: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.«⁵⁵ Kako se je in na kakšen način se uživa ta kruh, tega ne veste; toda »ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi«. Tega seveda ni govoril mrličem, ampak živim. Da ne bi mislili na to življenje in se o tem prepirali, je nadaljeval: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje.«⁵⁶ Nima ga tedaj, kdor tega kruha ne je in te krvi ne pije; časno življenje morejo namreč imeti ljudje brez njega, večnega pa kratko in malo ne morejo imeti. Kdor torej ne je njegovega mesa in ne pije njegove krvi, nima življenja v sebi; in kdor je njegovo meso in pije njegovo kri, ima življenje. K obojemu pa spada beseda »večno«. Ni tako z jedjo, s katero se v tem časnem življenju preživljamo. Kajti, kdor je ne uživa, ne bo živel; vendar pa tudi tisti, ki jo uživa, ne bo živel. Premnoge, četudi jo uživajo, namreč lahko zadene, da umrjejo od starosti, za boleznijo ali od nesrečnega naključja. Glede te jedi in

⁵² Jan 6, 52.

⁵³ 1 Kor 10, 17.

⁵⁴ Ps 67, 7.

⁵⁵ Jan 6, 53.

⁵⁶ Jan 6, 54.

pijače, namreč glede telesa in krvi Gospoda, pa ni tako. Kajti, kdor je ne uživa, nima življenja, kdor pa jo uživa, ima življenje, in sicer večno. Hotel je, da to jed in pijačo umejmo za skupnost njegovega telesa in njegovih udov; to je sveta Cerkev v njegovih naprej odločenih in poklicanih in opravičenih in poveljanih svetih⁵⁷ in vernikih. Prvo je že izvršeno, namreč naprejšnja odločba; drugo in tretje je izvršeno, se izvršuje in se bo izvrševalo, namreč klicanje in opravičenje; a četrto je zdaj v pričakovanju, v resničnosti pa pride, namreč poveljanie. Skrivnost te reči⁵⁸, namreč edinosti telesa in krvi Kristusa, pa se ponekod vsak dan, podrugod pa le določene dneve na Gospodovi mizi pripravlja in se z Gospodove mize uživa, nekaterim v življenje, nekaterim v pogubljenje. Reč pa, ki jo svetstvo znači⁵⁹, je slehernemu človeku, ki je postane deležen, v življenje, nikomur v pogubljenje.

16. Utegnil pa bi kdo domnevati, da je s to jedjo in pijačo večno življenje takó obljubljeno, da ne bodo niti telesno umrli, kateri jo uživajo. To misel je sam previdno prestregel. Kajti besedam: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje,« je takoj dostavil: »In jaz ga bom obudil poslednji dan.«⁶⁰ Za čas bo po duhu imel večno življenje v pokoju, ki duše svetih objema, kar pa se telesa tiče, tudi njegovo meso ne bo brez večnega življenja, toda šele ob vstajenju mrtvih poslednji dan.

⁵⁷ Prim. Rim 8, 30. — Avguštin je prej (pod štev. 13) imenoval evharistijo »znamenje edinosti«: edinstvo s Kristusom, glavo skrivnostnega telesa, je učinek evharistije. Isto zatrjuje z drugimi besedami tukaj.

⁵⁸ »Huius rei sacramentum« = evharistija.

⁵⁹ Učinek zakramenta (res sacramenti), namreč edinstvo telesa in krvi Kristusa.

⁶⁰ Jan 6, 54.

17. »Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača.«⁶¹ Z jedjo in pijačo žele ljudje utešiti glad in žejo. Tega v resnici ne dá nobena druga jed in pijača nego tista, ki one, kateri jo uživajo, naredi neumrljive in netrohljive, namreč družba s svetniki, kjer bo mir in polna in dovršena edinost⁶². Zategadelj je namreč naš Gospod Jezus Kristus svoje telo in svojo kri izročil pod takimi stvarmi, kjer je v enoto združenih mnogo delcev. Tako so že pred nami bogoljubni možje mislili⁶³. Eno se namreč v enoto sprijema iz mnogih zrn, drugo se v enoto steka iz mnogih grozdov.

18. Naposled še razlaga, kako se bo zgodilo, kar govori, in kaj pomeni jesti njegovo meso in piti njegovo kri. »Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.«⁶⁴ To je torej jesti to jed in piti to pijačo: ostati v Kristusu in Kristusa stalno v sebi imeti. Zategadelj, kdor ne ostane v Kristusu in v komer ne ostane Kristus, brez dvoma ne jé njegovega mesa in ne pije njegove krvi⁶⁵, pač pa sebi v obsodbo jé in pije zakrament tako velike reči⁶⁶.

⁶¹ Jan 6, 55.

⁶² Ta »družba s svetniki« (societas sanctorum) je učinek evharistije (res sacramenti).

⁶³ Prim. sv. Cipriana pismo 63, 13, 4. 5 in pismo 69, 5, 2.

⁶⁴ Jan 6, 56.

⁶⁵ Ne jé in ne pije duhovno in s pridom.

⁶⁶ Kratko, pa iz zveze s prejšnjim razumljivo besedilo so kasneje pojasnjevali z opombami na robu, ki so jih pa nekateri poznejši pisatelji potegnili v besedilo samo (Beda, Alkvin). Besedilo, razširjeno s temi glosami, pravi: »Zategadelj, kdor ne ostane v Kristusu in v komer ne ostane Kristus, brez dvoma duhovno ne jé njegovega mesa in ne pije njegove krvi, čeprav telesno in vidno z zobmi grize zakrament Kristusovega telesa in Kristusove krvi, pač pa sebi v obsodbo jé in pije zakrament tako velike reči, ker predrzno pristopi h Kristusovim zakramentom, katerih nihče vredno ne prejme, če ni čist; o teh je rečeno: ‚Blagor čistim v srcu, zakaj ti bodo Boga gledali.‘«

19. »Kakor me je poslal živi Oče in živim jaz po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni.«⁶⁷ Ni rekel: Kakor uživam jaz Očeta in živim po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni. Kajti Sin ne postane boljši zato, ker je Očeta deležen — saj mu je po rojstvu enak — kakor postanemo boljši mi, ker smo deležni Sina po združenju z njegovim telesom in njegovo krvjo, ki ga ono uživanje in pitje pomeni. Mi torej živimo po njem, ker ga jemo, to je, ker prejemamo njega, večno življenje, katerega sami od sebe nismo imeli. On pa živi od Očeta, ker je od njega poslan, ker je samega sebe izničil in bil pokoren do smrti na križu⁶⁸. Če namreč umejemo besede: »Živim po Očetu« tako, kakor je drugje rekel: »Oče je večji od mene«⁶⁹, je vzrok (da živi po Očetu) ta, da je bil (od Očeta) poslan; tako tudi mi živimo po njem, ki je večji od nas. Poslan je bil, ker je samega sebe izničil in vzel nase podobo hlapca. Tako se dá prav umeti (da je Oče večji od njega), dasi je Sin po naravi Očetu enak. Oče je namreč večji od Sina človeka, ima pa enakega Boga Sina, ker je isti hkratu Bog in človek, Sin božji in Sin človekov, eden Kristus Jezus. Če se v tem pomenu besede prav umejo, je rekel tole: »Kakor je mene poslal živi Oče in živim jaz po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni;« kot da je dejal: Moje izničenje, v katerem me je poslal, je vzrok, da živim jaz po Očetu, to je, da nanj kot na večjega nanašam svoje življenje; združenje z menoj, ko me kdo uživa, pa je vzrok, da živi po meni. Jaz torej živim po Očetu, ker sem se ponižal, oni pa živi po meni, ker je povišan. Če pa je rekel: »Živim po Očetu« zato, ker je on od Očeta, ne Oče

⁶⁷ Jan 6, 57.

⁶⁸ Flp 2, 7. 8.

⁶⁹ Jan 14, 28.

od njega, je rekel brez škode za enakost. Vendar pa z besedami: »Tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni« ni rekel, da smo mi njemu enaki, marveč pokazal, da je on srednik milosti.

20. »To je kruh, ki je prišel iz nebes,« da ga uživamo in imamo večno življenje, ker sami od sebe ne moremo imeti večnega življenja. »Ne, kakor so vaši očetje jedli mano in so umrli — kdor jé ta kruh, bo živel vekomaj.«⁷⁰ Da so umrli, umejmo tako, da ne živijo vekomaj. Zakaj časno bodo tudi tisti umrli, ki uživajo Kristusa, toda živeli bodo večno, ker je Kristus večno življenje.

Sedemindvajseti govor.

Jan 6, 60—71.

1. Slišali smo Gospodove besede v evangeliju, ki slede za prejšnjim govorom. O njih dolgujem vašim ušesom in srcem govor, ki današnjemu dnevu¹ ni neprikličen: razpravljaj bo namreč o Gospodovem telesu, ki je Gospod rekel, da ga bo dal jesti zaradi večnega življenja. Razložil je pa, kakšen je njegov dar in kako ga podeljuje, kako daje jesti svoje meso, in rekel: »Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.«² To je znamenje, da človek jé in pije, če ostane v Gospodu in Gospod ostane v njem, če prebiva v Gospodu in Gospod prebiva v njem, če je združen z Gospodom, tako da ga Gospod ne zapusti. O tem nas je poučil in na to opomnil s skrivnostnimi besedami, da bodimo pod njim kot glavo v njegovem telesu in med njegovimi udi, da uživajmo njegovo

⁷⁰ Jan 6, 58.

¹ Avguštin je to govoril 10. avgusta, na god sv. Lavrencija.

² Jan 6, 56.

meso in ne zapustimo združitve z njim. Mnogi izmed navzočnih pa tega niso razumeli in so se pohujšali; ko so to slišali, so namreč mislili samo na meso, kar so sami bili. Apostol pa pravi: »Meseno mišljenje je smrt.«³ Gospod nam daje jesti svoje meso, in meseno mišljenje je smrt; pa vendar zatrjuje, da je v njegovem mesu večno življenje. Zatorej niti o mesu ne smemo meseno misliti, kakor nam te besede pravijo.

2. »Mnogi« — ne izmed njegovih nasprotnikov, marveč — izmed njegovih učencev, ki so to slišali, so rekli: »Trda je ta beseda, kdo jo more poslušati?«⁴ Če se je učencem beseda zdela trda, kaj šele nasprotnikom! In vendar je bilo treba tako povedati, da niso vsi umeli. Božja skrivnost naj duha napne, srca ne zapre. Oni so pa kar naglo omahnili, ko je Gospod Jezus to rekel; niso verovali, ko je nekaj velikega učil in s temi besedami neko milost razkril, marveč, kakor so hoteli, so razumeli, in sicer po človeško, da je Jezus mogel ali da je Jezus naročil deliti svojim vernikom koščke mesa, ki si ga je bila Beseda nadela. »Trda je ta beseda,« so rekli, »kdo jo more poslušati?«

3. »Ker je pa Jezus sam pri sebi vedel, da njegovi učenci nad tem godrnjajo,« — to so namreč tako pri sebi govorili, da jih ni slišal; on pa, ki jih je poznal, kakršni so bili v svojih srcih, jih je slišal sam pri sebi⁵ in jim odgovoril: »To vam je v spotiko?«⁶ Kar sem vam rekel: Svoje meso vam dam jesti in svojo kri piti, to vam je v spotiko? »Če boste pa videli Sina človekovega iti gor, kjer je bil poprej?«⁷ Kaj pomeni

³ Rim 8, 6.

⁴ Jan 6, 60.

⁵ Slišal jih je sam pri sebi, ker je s prekonaravnim znanjem poznal njihova srca (kardiognozija).

⁶ Jan 6, 61.

⁷ Jan 6, 62.

to? Ali je s tem razvozlal, kar je bilo one zmedlo? Ali je pojasnil, nad čimer so se bili spotaknili? Seveda je, ko bi ga bili razumeli. Oni so menili, da jim bo dal jesti svoje telo, on pa je zatrdil, da pojde v nebesa, kajpada cel. »Če boste videli Sina človekovega iti gor, kjer je bil poprej,« vsaj tedaj boste videli, da ne bo dal svojega telesa, kakor vi domnevate; vsaj tedaj boste spoznali, da se njegova milost ne jé z zobmi.

4. In rekel je: »Duh je, ki oživlja, meso ne koristi nič.«⁸ Preden tole razložimo, kakor bo Gospod dal, ne smemo malomarno mimo onega, kar je dejal: »Če boste videli Sina človekovega iti gor, kjer je bil poprej.« Kristus je namreč Sin človekov iz device Marije. Sin človekov je torej začel biti tukaj na zemlji, kjer je privzel meso od zemlje. Zato je bilo napovedano: »Resnica poganja iz zemlje.«⁹ Kaj je torej hotel povedati, ko je rekel: »Če boste videli Sina človekovega iti gor, kjer je bil poprej«? Ne bilo bi dvoma, če bi bil rekel: Če boste videli Sina božjega iti gor, kjer je bil poprej. Ko pa pravi, da pojde Sin človekov gor, kjer je bil poprej, mar je bil Sin človekov v nebesih, preden je začel biti na zemlji? Tu je pač rekel: »kjer je bil poprej,« kakor da bi takrat ne bil, ko je to rekel. Drugje pa je dejal: »Nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes, Sin človekov, ki je v nebesih.«¹⁰ Ni rekel: »je bil,« marveč je dejal: »Sin človekov, ki je v nebesih.« Na zemlji je govoril, pa je zatrdil, da je v nebesih. Ni rekel takole: Nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes, Sin božji, ki je v nebesih. Ni li tega rekel zato, da umejmo, kar sem vam, preljubi, že v prejšnjem govoru poudaril: Kristus, Bog in človek, je ena oseba, ne dve.

⁸ Jan 6, 63.

⁹ Ps 84, 12.

¹⁰ Jan 5, 13.

(Če bi bili v Kristusu dve osebi,) bi verovali ne v Trojico, ampak v četverico. Kristus je torej eden: Beseda, duša in meso je en Kristus; Sin božji in Sin človekov je en Kristus, Sin božji zmeraj, Sin človekov je v času, vendar en Kristus zaradi edinosti osebe. V nebesih je bil, ko je na zemlji govoril. Tako je bil Sin človekov v nebesih, kakor je bil Sin božji na zemlji: Sin božji na zemlji v telesu, ki ga je privzel, Sin človekov v nebesih zaradi edinosti osebe.

5. Kaj pomeni torej, kar je dostavil: »Duh je, ki oživlja, meso ne koristi nič«? Recimo mu — naj nam ne zameri, saj zoper njega ne govorimo, ampak le vedeti želimo —: Gospod, dobri Učenik, kakó meso nič ne koristi, ko pa si rekel: »Kdor ne jé mojega mesa in ne pije moje krvi, nima življenja v sebi«¹¹? Ali življenje nič ne koristi? In čemu smo, kar smo, če ne zato, da bi imeli večno življenje, ki ga s svojim mesom obetaš? Kaj torej pomeni, da meso nič ne koristi? Nič ne koristi, toda takó, kakor so ga oni¹² umeli. Umeli so namreč meso, kakor se z mrtvega trupla reže in v mesnici prodaja, ne, kakor ga duh oživlja. »Meso nič ne koristi« je torej rečeno tako, kakor je rečeno: »Spoznanje napihuje.«¹³ Naj torej spoznanje sovražimo? Nikakor ne. Kaj torej pomeni: »Spoznanje napihuje«? Sámo, brez ljubezni. Zato je dostavil: »Ljubezen pa zida.«¹⁴ Dodaj torej spoznanju ljubezen, pa bo spoznanje koristno: ne sámo po sebi, marveč po ljubezni. Tako tudi zdaj meso nič ne koristi, toda meso sámo; pridruži pa naj se mesu duh, kakor se spoznanju pridruži ljubezen, pa zelo koristi. Kajti, če bi meso nič ne koristilo, ne bi bila Beseda

¹¹ Jan 6, 54.

¹² Neverni judovski poslušalci.

¹³ 1 Kor 8, 1.

¹⁴ Ibidem.

meso postala, da bi med nami prebivala¹⁶. Če nam je Kristus po mesu veliko koristil, kako meso nič ne koristi? Toda po mesu je Duh¹⁶ nekaj izvršil za naše zveličanje. Meso je bilo orodje; glej na to, kaj je imelo, ne, kaj je bilo¹⁷. Apostoli so bili poslani; ali nam njihovo meso ni nič koristilo? Če nam je meso apostolov koristilo, je li bilo mogoče, da bi Gospodovo meso nič ne koristilo? Kajti, kako prihaja k nam glas besede, če ne po glasu mesa? Kako (prihaja k nam) zapisana beseda, kako pismo? Vse to so dela mesa, ki ga pa giblje duh kot svoje orodje. »Duh je torej, ki oživlja, meso pa nič ne koristi.« Jaz ne dam tako jesti svoje meso, kakor so oni umeli meso.

6. Zategadelj so pa »besede«, je dejal, »ki sem vam jih govoril, duh in življenje«¹⁸. Rekli smo, bratje, da nam je Gospod z uživanjem svojega mesa in pitjem svoje krvi priporočil, naj ostanemo v njem in on v nas. V njem pa ostanemo, če smo njegovi udje; on pa ostane v nas, če smo njegov tempelj. Da pa smo njegovi udje, nas poveže edinost. Da nas edinost poveže, kaj to stori, če ne ljubezen? In od kod božja ljubezen? Vprašaj apostola! »Božja ljubezen je izlita v naša srca po svetem Duhu, ki nam je bil dan.«¹⁹ Duh je tedaj, ki oživlja; duh namreč daje udom, da žive. Duh pa ne daje udom, da žive, če jih ne najde na telesu, ki ga duh oživlja. Zakaj duh, ki je v tebi, človek, po katerem si res človek, mar oživlja ud, ki je ločen od tvojega telesa? Duh pravim tvoji duši. Tvoja duša ne oživlja drugega nego ude, ki so na

¹⁶ Jan 1, 14.

¹⁶ Božji Sin, ki je po božji naravi duh.

¹⁷ Kristusovo meso, to je, Kristusova človeška narava je v sebi imela božjega Sina, ki jo je v osebno edinstvo privzel.

¹⁸ Jan 6, 63.

¹⁹ Rim 5, 5.

tvojem telesu. Vzemi enega proč, pa ga tvoja duša več ne bo oživiljala, ker ni več v zvezi s tvojim telesom. To je rečeno, da bi ljubili edinost in se bali ločitve. Ničesar se namreč kristjan tako ne boj, kakor da bi se ločil od Kristusovega telesa. Če se namreč loči od Kristusovega telesa, ni njegov ud, če pa ni njegov ud, ga ne oživlja njegov duh. »Ako pa kdo nima duha Kristusovega,« pravi apostol, »ta ni njegov.«²⁰ »Duh je torej, ki oživlja, meso pa ne koristi nič. Besede, ki sem vam jih govoril, so duh in življenje.« Kaj pomeni: »so duh in življenje«? Duhovno²¹ jih je treba umeti. Si jih umel duhovno? Duh in življenje so. Si jih umel meseno? Tudi tako so duh in življenje, toda tebi ne.

7. »So pa nekateri med vami, ki ne verujejo.«²² Ni rekel: So nekateri med vami, ki ne umejo, marveč povedal je vzrok, zakaj ne umejo. »So namreč nekateri med vami, ki ne verujejo;« in zato ne umejo, ker ne verujejo. Kajti prerok je rekel: »Če ne boste verovali, ne boste umeli.«²³ Vera nas pridružuje, umevanje oživlja. Najpoprej se pridružimo po veri, da bo kaj, kar naj umevanje oživlja. Kajti kdor se ne pridruži, se upira, kdor se upira, ne veruje. Kdor se upira, kako se bo oživil? Zavrača svetlobni žarek, ki naj bi ga prešinil; ne odvraca oči, marveč zapira duha. »So torej nekateri med vami, ki ne verujejo.« Verujejo naj in odpro, odpro naj in bodo razsvetljeni. »Jezus je namreč vedel že od začetka, kateri so, ki ne verujejo, in kdo ga bo izdal.«²⁴ Kajti tudi Juda je bil ondi. Nekateri so se spotaknili, on pa je ostal, da bi oprezoval, ne, da bi spoznal. In ker je zato ostal,

²⁰ Rim 8, 9.

²¹ Ne meseno, kakor so jih umeli Judje.

²² Jan 6, 64.

²³ Iz 7, 9 po LXX.

²⁴ Jan 6, 64.

Gospod o njem ni molčal. Ni ga izrečno imenoval, pa tudi ne zamolčal, da bi se vsi bali, četudi bi se samo eden pogubil. Ko je bil to rekel in razložil verne od nejevernih, je jasno povedal, zakaj ne verujejo: »Zaradi tega sem vam rekel, da ne more nihče priti k meni, ako mu ni dano od mojega Očeta.«²⁵ Tudi verovati nam je torej dano, kajti verovati ni ničes. Če je pa nekaj velikega, bodi vesel, da veruješ, toda nikar se ne prevzemi. »Kaj pa imaš, česar ne bi bil prejel?«²⁶

8. »Odslej je mnogo njegovih učencev odstopilo in niso več hodili za njim.«²⁷ Odšli so, toda za satanom, ne za Kristusom. Nekdaj je Gospod Kristus Petra imenoval satana, bolj zategadelj, ker je hotel stopiti pred svojega Gospoda in mu nasvetovati, naj ne umrje, ko je prišel umret, da bi mi vekomaj ne umrli. In rekel mu je: »Stopi za mene, satan, ker ne misliš na to, kar je božjega, ampak kar je človeškega.«²⁸ Ni ga nagnal, naj gre za satanom²⁹, in ga imenoval satana, marveč mu je velel, naj gre za njim, da hodeč za Gospodom ne bo satan. Ti pa so tako odstopili, kakor je apostol rekel o nekih ženskah: »Nekatere so se namreč obrnile za satanom.«³⁰ Niso več hodili z njim. Glej, odrezani od telesa so življenje izgubili, ker nemara niti na telesu niso bili. Čeprav so se imenovali učenci, vendar je treba tudi nje šteti med neverne. Odstopilo jih ni malo, temveč mnogo. To se je zgodilo nemara v tolažbo, kajti včasih se pripeti, da človek resnico pove, pa se, kar pove, ne razume in da se tisti,

²⁵ Jan 6, 65.

²⁶ 1 Kor 4, 7.

²⁷ Jan 6, 66.

²⁸ Mt 16, 23. Satan = skušnjavec.

²⁹ Tako, da bi bil za satanom hodil.

³⁰ 1 Tim 5, 15.

ki slišijo, spotaknejo in odstopijo. Človeku je že žal, da je resnico povedal; sam pri sebi namreč pravi: Ne bi bil smel tako reči; ne bi bil smel tega reči. Glejte, Gospodu se je tako zgodilo; rekel je in jih je mnogo izgubil, ostal je pri malem številu. Toda ni se vznemiril, ker je že od začetka vedel, kateri verujejo in kateri ne verujejo. Če se nam kaj takega pripeti, se ne vznemirjajmo. V Gospodu tolažba nam bodi, v besedah pa naj previdnost nas vodi.

9. Malemu številu, ki je ostalo, »dvanajsterim je Jezus rekel,« tistim dvanajsterim, ki so ostali: »Ali hočete oditi tudi vi?«³¹ Tudi Juda ni odšel. Zakaj je ostal, je Gospod spoznal, nam se je šele kasneje pokazalo. Odgovoril je Peter za vse, eden za mnoge. »Odgovoril mu je Simon Peter: ,Gospod, h komu pojdemo?«³² Odganjaš nas od sebe, daj nam drugega za sebe! »H komu pojdemo?« Če gremo od tebe, h komu pojdemo? »Besede večnega življenja imaš.«³³ Glejte, kako je Peter po božji milosti, po navdahnjenju svetega Duha spoznal. Zakaj, če ne zaradi tega, ker je veroval? »Besede večnega življenja imaš.« Večno življenje namreč imaš, ko daješ svoje telo in svojo kri. »In mi smo verovali in spoznali.« Nismo spoznali in verovali, marveč smo verovali in spoznali. Verovali smo namreč, da bi spoznali, kajti če bi bili hoteli najprej spoznati in potem verovati, bi ne bili mogli ne spoznati ne verovati. Kaj smo verovali in kaj spoznali? »Da si ti Kristus, Sin božji.«³⁴ To je, (verovali in spoznali smo,) da si ti sam večno življenje in daješ v svojem mesu in svoji krvi le to, kar si.

---

³¹ Jan 6, 67.

³² Jan 6, 68.

³³ Ibidem.

³⁴ Jan 6, 69.

10. Gospod Jezus jim je torej odgovoril: »Ali vas nisem jaz izbral dvanajst? In vendar je eden izmed vas hudič.«³⁵ Ali naj bi bil rekel: Enajst sem vas izbral? Ali se tudi hudič izbere in je tudi hudič med izbranimi? »Izbran« se navadno reče za pohvalo. Ali je tudi ta izbran, da bi se brez njegove volje in vednosti po njem kaj dobrega izvršilo? To je Bogu lastno, nasprotno je lastno hudobnim. Kakor namreč hudobni v zlo obračajo dobra božja dela, tako Bog v dobro obrača slaba dela hudobnih ljudi. Kako dobro je, da so človeški udje takšni, kakor jih more urediti le Bog stvarnik. Vendar kako nesramnost v zlo obrača oči! Kako zvijačnost v zlo obrača jezik! Ali kriva priča ne umori s svojim jezikom najprej svoje duše in skuša, sebe pokončavši, okvariti drugega? V zlo obrača jezik, pa zato jezik ni zlo. Božje delo je jezik, toda hudobija v zlo obrača dobro božje delo. Kako v zlo obračajo noge, kateri drve v zločine, kako v zlo obračajo roke morilci, kako v zlo obračajo hudobni dobre božje stvari, ki so okrog njih! Z denarjem podkupujejo sodišča, zatirajo nedolžne. Še svetlobo hudobni obračajo v zlo; kajti, ko uganjajo hudobije, jim mora biti celo luč, ki jim sveti, da vidijo, za pomočnico pri njihovih zločinih. Ko namreč gre hudobnež na hudodelstvo, hoče imeti svetlobo, da se ne spotakne, on, ki se je v srcu že spotaknil in padel; česar se boji za telo, v to je v srcu že telebnil. Vse božje dobrrote torej — predolgo bi bilo vse posamič naštevati — obrača hudobnež v zlo. Dober človek pa nasprotno hudobijo hudobnežev obrača v dobro. In kaj je tako dobro kakor eden — Bog? Saj je Gospod sam dejal: »Nihče ni dober, kakor samo eden, Bog.«³⁶ Ko-

³⁵ Jan 6, 70.

³⁶ Mk 10, 18.

likor boljši je torej, toliko bolje obrača v dobro tudi naše hudobije. Kaj je bilo slabšega od Juda? Med vsemi Učeniškimi spremljevalci, med dvanajsterimi, je nosil denarnico in delil revežem. Ni bil hvaležen za toliko dobroto, za toliko čast. Jemal je denar, zapravil pravičnost; mrtvec je izdal življenje; (Gospoda) s katerim je kot učenec hodil, je kot sovražnik zalezoval. Vso to hudobijo je Juda storil, toda Gospod je njegovo hudobijo v dobro obrnil. Dal se je izdati, da je nas odkupil. Glej, Judovo hudobijo je obrnil v dobro. Koliko mučencev je satan preganjal. Če bi bil satan preganjati nehal, bi danes ne slavili tako slavnega mučenca svetega Lavrencija. Če torej Bog celo hudičeva huda dela v dobro obrača, pa hudobnež, ki v zlo obrača božjo dobroto, sebi škoduje, a božje dobrote ne preprečuje. Umetnik ga ima v rokah, velik umetnik, če bi ga ne znal prav obračati, bi mu tudi ne dal živeti. »Eden izmed vas je hudič,« pravi, »ko sem vas dvanajst izbral.« Besede: »Dvanajst sem vas izbral« se dajo tudi tako umeti, da je to število sveto. Število namreč ni izgubilo časti, ker se je eden pogubil, kajti namesto pogubljenega je bil drug postavljen. Sveto število, število dvanajst, je ostalo, ker naj bi po vsem svetu, to je, na vse štiri strani sveta, oznanjali Trojico. Zato trikrat po štiri. Sebe je torej Juda pogubil, števila dvanajst ni spremenil; Učeniku je uskočil, a Bog mu je naslednika določil.

11. Vse to, kar je Gospod o svojem telesu in svoji krvi govoril — da nam je z njiju milostno podelitvijo obljubil večno življenje; da nam je dal spoznati, da (verni) zato jedo in pijo njegovo meso in njegovo kri, da ostanejo v njem in on v njih; da tisti, ki niso verovali, niso spoznali; da so se spotikali, ker so duhovne reči meseno umevali; da je Gospod potem, ko so se spotaknili in se pogubili, učence, ki so ostali,

potolažil, potrdil in vprašal: »Ali hočete oditi tudi vi?« da bi zatrditev vztrajne zvestobe nam postala znana (kajti on je vedel, da bodo ostali) — vse to torej, preljubi, bodi nam v spodbudo, da bomo Kristusovo meso in Kristusovo kri ne samo uživali v zakramentu, kar dela tudi mnogo hudobnih, marveč da bomo, ko jemo in pijemo, deležni duha, da ostanemo v Gospodovem telesu kot udje, da nas bo oživiljal njegov duh in da se ne spotaknemo, četudi zdaj mnogi z nami jedo in pijejo svetstvo, katerih delež bo na koncu večno prekletstvo. Zdaj je namreč Kristusovo telo pomešano kakor (zrnje in pleve) na gumnu³⁷; toda »Gospod pozna svoje«³⁸. Če ti veš, kaj mlatiš, da je ondi skrito kleno zrno in da mlačev ne uniči, kar vejanje očisti, vemo zatrdno, bratje, da je nam vsem, ki smo v Gospodovem telesu in ostanemo v njem, da tudi Gospod ostane v nas, treba na tem svetu do konca živeti med hudobnimi. Ne pravim med takimi hudobnimi, ki Kristusa preklinjajo; malo jih že namreč najdeš, kateri ga z jezikom preklinjajo, mnogo pa, ki z življenjem. Med takimi moramo torej do konca živeti.

12. Kaj pa pomeni, kar je dejal: »Kdor ostane v meni in jaz v njem«? Ali ne isto, kar je rekel mučencem: »Kdor bo vztrajal do konca, ta bo zveličan«³⁹? Kakor je v njem ostal sveti Lavrencij, katerega danes praznujemo. Ostal je do preskušnje, ostal do krutega zasliševanja, ostal do srditih pretenj, ostal do usmrtilve; premalo je to: do strahovitega trpinčenja je ostal. Niso ga namreč naglo usmrtili, temveč so ga z ognjem trpinčili. Dolgo so ga pustili živeti, ali bolje, niso ga pustili dolgo živeti, marveč so ga prisilili kasno umreti.

³⁷ Prim. Lk 3, 17.

³⁸ 1 Tim 2, 19.

³⁹ Mt 24, 13.

V tistem dolgem umiranju, v tistem trpinčenju ni čutil muk, ker je bil prav jedel in prav pil in bil, dejal bi, tiste jedi sit in od tistega keliha pijan. Kajti ondi je bil navzoč tisti, ki je rekel: »Duh je, ki oživlja.« Meso se je namreč žgalo, pa duh je krepčal dušo. Ni se vdal in je kralj postal. Sveti mučenec Ksistus⁴⁰, ki smo pred petimi dnevi obhajali njegov spomin, mu je rekel: »Ne žaluj, sin« — bil je namreč škof, oni pa diakon — »ne žaluj, čez tri dni prideš za menoj.« Menil pa je tri dni med dnevom trpljenja svetega Ksista in dnevom današnjega trpljenja svetega Lavrencija; vmes so trije dnevi. Kakšna tolažba! Ni rekel: Ne žaluj, sin, nehalo bo preganjanje in boš na varnem, ampak: »Ne žaluj, sin, prideš za menoj, kamor grem pred teboj. Tvoja pot za menoj ni daleč: trije dnevi bodo vmes, pa boš pri meni.« Slišal je napoved, premagal hudiča, šel v slavo.

Osemindvajseti govor.

Jan 7, 1—13.

---

3. »Bil pa je blizu judovski šotorski praznik.«¹ Kaj je bil šotorski praznik, ve, kdor je bral sveto pismo. Na ta praznik so si narejali šotore podobne šotorom, v katerih so prebivali, ko so po izhodu iz Egipta hodili po puščavi. To je bil zelo slovesen praznik. Judje, ki bodo umorili Gospoda, so ga obhajali spominjajoč se Gospodovih dobrot. Na ta praznik — bilo je več prazniških dni, kajti Judje so imenovali praznik tako, da je bilo več dni, ne samo en dan — so govorili Gospodu Kristusu njegovi bratje. Njegove brate umej-

⁴⁰ Papež 256/57 — 258; umrl mučeniške smrti 6. avgusta.

¹ Jan 7, 2. Šotorski praznik se je obhajal od 15. do 22. tišrija (v začetku oktobra).

te tako, kakor že veste; ni namreč nič novega, kar slišite. Krvni sorodniki device Marije so se imenovali Gospodovi bratje. — Ko torej slišite o Gospodovih bratih, mislite na Marijino sorodstvo, ne pa na zarod, ki bi ga bila kasneje rodila. Kakor namreč v grobu, kamor so položili Gospodovo truplo, ni ležal ne prej ne kasneje noben mrlič², tako tudi Marijino telo ni ne prej ne kasneje nič umrljivega spočelo.

4. Povedal sem, kdo so bili bratje; čujmo, kaj so rekli! »Idi od tod in pojdi v Judejo, da bodo tudi tvoji učenci videli tvoja dela, ki jih izvršuješ.«³ Gospodova dela učencem niso bila prikrita, toda tem so bila prikrita. Ti bratje, to je, sorodniki, so pač mogli imeti Kristusa za sorodnika, zaradi sorodstva pa niso marali verovati vanj. Evangelij tako pravi; to ni namreč moje drzno mnenje; zdajle⁴ ste slišali. Povrh ga opominjajo: »Zakaj nihče ni tak, da bi kaj skrivoma delal, pa hotel biti na glasu. Če to delaš, pokaži se svetu.« Takoj nato pravi (evangelij): »Tudi njegovi bratje namreč niso verovali vanj.«⁵ Zakaj niso verovali vanj? Ker so iskali človeške slave. Kajti tudi s svojim navideznim opominom mislijo na njegovo slavo. Delaš čudeže: razglasi, to je, pokaži se vsem, da te bodo vsi slavili. Govorilo je meso mesu, toda meso brez Boga mesu (ki je bilo zedinjeno) z Bogom. Govorila je namreč mesena modrost Besedi, ki je meso postala in med nami prebivala⁶.

5. Kaj pa Gospod na to? »Jezus jim tedaj reče: ‚Moj čas še ni prišel, vaš čas je pa vedno pripravljen.‘⁷

² Prim. Lk 23, 53.

³ Jan 7, 5.

⁴ Ko se je bral odlomek evangelija.

⁵ Jan 7, 4. 5.

⁶ Jan 1, 14.

⁷ Jan 7, 6.

Kaj je to? Kristusov čas še ni prišel, ka-li? Zakaj je torej Kristus prišel, če njegov čas še ni prišel? Nismo li slišali apostola, ki pravi: »Ko pa je prišla polnost časa, je poslal Bog svojega Sina«⁸? Če je bil torej poslan, ko se je čas dopolnil, če je bil poslan, ko je moral biti poslan, ko je bilo treba, kaj pomeni: »Moj čas še ni prišel«? Umejte, bratje, v kakšnem duhu so govorili, ko so ga kakor brata učili. Svetovali so mu, naj se poganja za slavo, s posvetno in zemeljsko mislijo so ga opominjali, da ne bodi neznan in skrit. Ko je pa Gospod rekel: »Moj čas še ni prišel,« je odgovoril njim, ki so mu svetovali glede slave, da »moj čas še ni prišel«. Poglejte, kako globoko je to! Oni so ga opominjali, naj išče slave, on je pa hotel, da bodi pred povišanjem ponižanje, je hotel s ponižnostjo nadelati pot k vzvišenosti. Tudi tista učenca, ki sta hotela sedeti eden na njegovi desnici in drugi na njegovi levici⁹, sta iskala slave: imela sta pred očmi, kam, nista pa videla, kod. Da bi prišla v domovino, kakor je prav, ju je Gospod poklical na pot. Vzvišena je namreč domovina, ponižna pa je pot. Domovina je življenje Kristusovo¹⁰, pot je smrt Kristusova; domovina je Kristusovo trajno bivališče, pot je Kristusovo trpljenje. Zakaj hoče v domovino, kdor noče poti? Saj je tudi onima, ki sta želela visoko gor, odgovoril: »Ali moreta piti kelih, ki ga moram jaz piti?«¹¹ Poglejta, kod se pride do višine, kamor hrepenita! Na misli je imel kelih ponižanja in trpljenja.

6. Tudi tukaj torej »moj čas še ni prišel, vaš čas,« namreč svetna slava, »je vedno pripravljen«. To je čas, o katerem govori v prerokbi Kristus, to je, Kri-

⁸ Gal 4, 4.

⁹ Mt 20, 21.

¹⁰ Poveljčano življenje v nebesih.

¹¹ Mt 20, 22.

stusovo telo¹²: »Ko čas dobim, bom po pravici sodil.«¹³ Zdaj ni čas, da bi sodili, ampak da po krivici trpimo. Zdaj naj torej Kristusovo telo prenaša in trpi krivičnost hudobnih ljudi. Imej pa zdaj pravičnost, preden prejme sodbo: po pravičnosti pride do sodbe. Kaj pravi sveto pismo v psalmu tistim, ki prenašajo krivico tega sveta! »Gospod ne bo zavrgel svojega ljudstva.«¹⁴ Zdaj namreč njegovo ljudstvo trpi med nevrednimi, med krivičnimi, ki ga kolnejo, nad njim godrnjajo, ga obrekujejo, preganjajo in, če morejo, morijo. Res da trpi, »toda Gospod ne bo zavrgel svojega ljudstva in svoje dediščine ne bo zapustil, dokler se pravica ne obrne v sodbo«¹⁵: dokler se pravica, ki je zdaj v njegovih svetih, ne obrne v sodbo, ko se bo spolnilo, kar jim je obljubljeno: »Sedeli boste na dvanajstih prestolih in sodili dvanajstere rodove Izraelove.«¹⁶ Pravico je imel apostol, ne pa še sodbe, ki je o njej rekel: »Ne veste li, da bomo sodili angele?«¹⁷ Zdaj torej bodi čas, ko naj pravično živimo, pozneje pride čas, ko bomo sodili tiste, ki so slabo živeli. »Dokler se pravica,« pravi, »ne obrne v sodbo.« To bo čas sodbe, ki je Gospod zdaj o njem rekel: »Moj čas še ni prišel.« Bo namreč čas slave, ko pride v veličastvu, kateri je prišel v ponižnosti; ko pride kot sodnik, kateri je prišel, da so ga sodili; ko pride sodit žive in mrtve, kateri je prišel, da so ga mrtvi umorili. »Bog,« pravi psalm¹⁸, »očitno pride, naš Bog ne bo molčal.« Zakaj »očitno pride«? Ker je bil prišel skrito. Takrat ne bo molčal. Kajti ko je prišel skrito, je bil

¹² Ne fizično, ampak mistično telo.

¹³ Ps 74, 3.

¹⁴ Ps 93, 14.

¹⁵ Ps 95, 14. 15.

¹⁶ Mt 19, 28.

¹⁷ 1 Kor 6, 3.

¹⁸ Ps 49, 3.

kakor ovca peljan v zakolj in kakor jagnje pred njim, ki ga striže, ni odprl svojih ust¹⁹. Pride in ne bo molčal. »Molčal sem,« pravi, »mar li bom zmeraj molčal?«²⁰

7. Kaj pa je zdaj potrebno tistim, ki imajo pravico? Kar se bere v istem psalmu: »Dokler se pravica ne obrne v sodbo, in kateri se nje drže, so ravnega srca.«²¹ Morda vprašate, kateri so ravnega srca. V svetem pismu vidimo, da so ravnega srca oni, ki zlo na svetu prenašajo in ne obtožujejo Boga. Glejte, bratje, redka ptica je to, ki o njej govorim. Ne vem, kako je to: kadar človeka zadene kaj hudega, hitro obtožuje Boga, ko bi moral sebe. Kadar kaj dobrega storiš, hvališ sebe; kadar kaj hudega pretrpiš, Boga obtožuješ. To je torej zverženo srce, ne ravno. Če popraviš to zverženost in pokvarjenost, se bo spremenilo v nasprotje, kar počenjaš. Kaj si pa poprej počenjal? Hvalil si sebe zaradi tega, kar ti je Bog dobrega dal, in obtoževal Boga zaradi hudega, ki si ga sam storil; če se pa tvoje srce spreobrne in uravna, boš hvalil Boga za dobro, ki ti ga je dal, in obtoževal sebe zaradi hudega, ki si ga storil. Ti so ravnega srca. Naposled ni še ravnega srca, kdor je nejevoljen nad srečo hudobnih in trpljenjem dobrih. Kdor je (svoje srce) uravnal, govori: »Kako dober je Bog Izraelu, njim, ki so ravnega srca! Moje noge pa bi se bile kmalu spotaknile,« — ko nisem bil ravnega srca — »kmalu bi bile spodrknile moje stopinje.« Zakaj? »Ker sem se razvnel zoper grešnike, ko sem videl mir grešnikov.«²² Videl sem, pravi, hudobne srečne in sem bil na Boga nejevoljen; želel sem namreč, naj Bog ne pripusti,

¹⁹ Iz 53, 7.

²⁰ Iz 42, 14 po LXX.

²¹ Ps 93, 15.

²² Ps 72, 1—3.

da bi bili hudobni srečni. Človek, spoznaj: Bog tega nikoli ne pripusti; marveč zategadelj hudobneža za srečnega imamo, ker (prave) sreče ne poznamo. Bodimo torej ravnega srca! Čas naše slave še ni prišel. Pove naj se ljubiteljem tega sveta, kakšni so bili Gospodovi bratje, pove naj se: »Vaš čas je vedno pripravljen;« naš čas še ni prišel. Tudi mi bodimo pogumni in to recimo! In ker smo telo našega Gospoda Jezusa Kristusa, ker smo njegovi udje, ker svojo glavo z veseljem priznavamo, recimo to kratko in malo, kajti zaradi naš je tudi on to milostno rekel. Kadar nas napadajo ljubitelji tega sveta, jim povejmo: »Vaš čas je vedno pripravljen,« naš čas še ni prišel. Nam je namreč apostol rekel: »Zakaj umrli ste in vaše življenje je s Kristusom skrito v Bogu.«²³ Kdaj pride naš čas? »Ko se prikaže,« pravi, »Kristus, vaše življenje, takrat se boste tudi vi z njim prikazali v slavi.«²⁴

10. »Judje so ga torej o prazniku iskali,«²⁵ preden je prišel. Poprej so namreč prišli bratje, on pa ni prišel takrat, ko so oni mislili in hoteli, da bi se tudi to spolnilo, kar je rekel: »Ne na t a (praznik),«²⁶ na katerega hočete vi, na prvi ali drugi dan. Prišel je pa pozneje, kakor pravi evangelij: »Že sredi praznika,«²⁷ ko je namreč že toliko prazniških dni minilo, kolikor jih je še ostalo. Praznik so namreč, kolikor se dá povzeti, več dni obhajali.

11. »Govorili so torej: ‚Kje je?‘ In bilo je zaradi njega veliko govorjenja med ljudmi.«²⁸ Zakaj je bilo

²³ Kol 3, 3.

²⁴ Kol 3, 4.

²⁵ Jan 7, 11.

²⁶ Jan 7, 8.

²⁷ Jan 7, 14.

²⁸ Jan 7, 11. 12.

govorjenje? Iz prepirljivosti. Glede česa so se prepirali? »Nekateri so namreč govorili: ‚Dober je.‘ Drugi pa so govorili: ‚Ni, temveč ljudi zapeljuje.‘²⁹ O vseh njegovih služabnikih je treba to umeti. Tako se govori tudi zdaj. Če se namreč kdo odlikuje po kaki duhovni milosti, prav gotovo eni govore: Dober je; drugi pa: Ni, temveč zapeljuje množice. Zakaj to? Ker »je naše življenje skrito s Kristusom v Bogu«. Zato ljudje pozimi lahko govore: To drevo, n. pr. smokva, hruška, jablan, je mrtvo, je kakor suho. In dokler zima traja, se (življenje) ne pokaže. Poletje dá dokaz, sodba dá dokaz. Naše poletje je Kristusovo razodetje³⁰: »Bog očitno pride, naš Bog, in ne bo molčal; ogenj se bo pred njim vnel.«³¹ Ta ogenj bo požgal njegove sovražnike; suha drevesa bo ogenj objel. Tedaj se bo pokazalo, da so bila suha, ko se jim bo reklo: »Lačen sem bil in mi niste dali jesti.«³² Na eni strani, namreč na desni, se bo pokazalo bogastvo sadu in bujnost listja; zeleno listje bo (srečna) večnost. Onim pa, ker so suha, bo rekel: »Pojdite v večni ogenj!«³³ »Glej namreč,« pravi, »že je sekira nastavljena drevesom na korenine; vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj.«³⁴ Naj torej govore ljudje o tebi, če v Kristusu napreduješ, naj govore ljudje: »Množice zapeljuje.« O njem (Kristusu), o vsem Kristusovem telesu tako govore. Pomisli, da je Kristusovo telo še na svetu, pomisli, da je Kristusovo telo še na gumnu. Glej, kako ga pleve sramote! Oboje se sicer skupaj omlati, toda pleve se

²⁹ Jan 7, 12.

³⁰ Razodetje ob vesoljni sodbi.

³¹ Ps 49, 5.

³² Mt 25, 42.

³³ Mt 25, 41.

³⁴ Mt 3, 10.

zdrobe, žito se očisti. Kar so torej o Gospodu govorili, je v tolažbo slehernemu kristjanu, ki o njem tako govore.

12. »Iz strahu pred Judi pa o njem nihče ni očitno govoril.«³⁵ Kdo pa ni iz strahu pred Judi o njem govoril? Kajpada tisti, ki so govorili: »Dober je,« ne pa oni, ki so trdili: »Množice zapeljuje.« Glas onih, ki so trdili: »Množice zapeljuje,« se je slišal kakor (šumenje) suhega listja. »Množice zapeljuje« so na glas govorili, »Dober je« so pritajeno šepetali. Zdaj pa, bratje, čeprav še ni prišla ona Kristusova slava, ki nas bo naredila večne, vendar zdaj njegova cerkev tako raste, jo je po svoji milosti povsod tako razširil, da si že pošepetavajo: »Množice zapeljuje,« a še bolj na glas se govori: »Dober je.«

Devetindvajseti govor.

Jan 7, 14—18.

— — — — —

5. Na kratko vam povem: to, se mi zdi, je hotel Gospod Jezus Kristus reči z besedami: »Moj nauk ni moj,«¹ kakor če bi bil dejal: Jaz nisem sam ob sebe. Četudi namreč pravimo in verujemo, da je Sin Očetu enak, da med njima glede narave in bistva ni razločka in da med roditeljem in rojenim ni bilo časovnega presledka, vendar se tega zvesto držoč trdimo, da je eden Oče, drugi Sin. Oče pa ne bi bil, če ne bi imel Sina, in Sin ne bi bil, če ne bi imel Očeta; vendar pa je Sin Bog od Očeta, Oče pa je Bog, toda ne od Sina; ta pa je Sin Očetov in Bog od Očeta. Gospod

³⁵ Jan 7, 13.

¹ Jan 7, 16.

Kristus se imenuje Luč od Luči. Luč torej, ki ni od Luči (= Oče), in enaka Luč, ki je od Luči (= Sin), sta skupaj ena Luč, nista dve luči.

6. Če smo to razumeli, hvala Bogu! Če pa kdo ni razumel, je pač človek storil, kolikor je mogel; potem pa naj pogleda, od kod pričakuje (pomoči). Od zunaj moremo kot delavci saditi in zalivati, Bog pa daje rast². »Moj nauk,« pravi, »ni moj, ampak tistega, ki me je poslal.« Poslušaj nasvet, kdor pravi: Nisem še razumel. Ko je namreč Gospod Kristus izgovoril veliko in globoko besedo, je kajpada sam videl, da kaj tako globokega ne bodo vsi razumeli; zato je takoj dal nasvet. Hočeš li razumeti? Veruj. Bog je namreč po preroku rekel: »Če ne boste verovali, ne boste umeli.«³ Na to se nanaša, kar je tudi Gospod nadalje dodal: »Če hoče kdo njegovo voljo spolnjevati, bo spoznal, ali je ta nauk od Boga, ali govorim sam od sebe.«⁴ Kaj pomeni to: »Če hoče kdo njegovo voljo spolnjevati? Toda jaz sem ti rekel: »Če kdo veruje...« in ti dal, če nisi razumel, tale nasvet: Veruj. Umevanje je namreč nagrada za vero. Ne skušaj torej razumeti, da bi veroval, ampak veruj, da boš razumel, kajti »če ne boste verovali, ne boste umeli«. Ker sem ti torej nasvetoval verno pokorščino, da boš mogel umeti, in dejal, da je Gospod Jezus Kristus prav to dodal v nadaljnjem stavku, smo videli, da je zatrdil: »Če hoče kdo njegovo voljo spolnjevati, bo glede nauka spoznal.« Kaj pomeni: »Bo spoznal? Bo umel. Beseda: »Če hoče kdo njegovo voljo spolnjevati,« pa pomeni: verovati. Toda, da beseda: »Bo spoznal« pomeni: Bo umel, je vsem jasno; da se pa besede: »Če

² Prim. 1 Kor 3, 6.

³ Iz 7, 9 po LXX.

⁴ Jan 7, 17.

hoče kdo njegovo voljo spolnjevati« nanašajo na verovanje, nam mora, da bomo boljše umeli, naš Gospod sam razložiti in povedati, ali res spolnjevanje volje njegovega Očeta spada k verovanju. Komu ni znano, da pomeni spolnjevati božjo voljo isto kar delati božje delo, to je, kar je Bogu všeč. Gospod sam pa na drugem mestu jasno pravi: »To je božje delo, da verujete v tistega, ki ga je on poslal.«⁵ Da verujete v a n j, ne, da verujete n j e m u. Toda, če verujete vanj, verujete njemu; kdor pa veruje njemu, še ne veruje takoj tudi vanj. Kajti tudi hudobni duhovi so mu verjeli⁶, niso pa vanj verovali. Tudi glede njegovih apostolov moremo reči: Verujemo Pavlu, toda ne verujemo v Pavla; verujemo Petru, toda ne verujemo v Petra. »Temu pa, ki veruje vanj, ki grešnika opravičuje, se v pravičnost šteje njegova vera.«⁷ Kaj pomeni torej verovati vanj? Verujoč ljubiti, verujoč rad imeti, verujoč vanj iti in se včleniti med njegove ude. To je torej vera, ki jo Bog od nas terja; ne najde pa, kar bi terjal, če ne podari, kar bi našel. Katera vera je to, če ne ona, ki jo je apostol na drugem mestu določil, ko je z jasnimi besedami povedal: »Niti obreza niti neobreza nič ne velja, ampak vera, ki deluje po ljubezni.«⁸ Ne kakršna koli vera, ampak vera, ki deluje po ljubezni: ta bodi v tebi, pa boš spoznal glede nauka. Kaj boš spoznal? Da »ta nauk ni moj, ampak tistega, ki me je poslal,« to je, spoznal boš, da Kristus, božji Sin, ki je Očetov nauk, ni sam od sebe, marveč je Sin Očetov.

⁵ Jan 6, 29.

⁶ Prim. Mk 1, 24.

⁷ Rim 4, 5.

⁸ Gal 5, 6.

Trideseti govor.

Jan 7, 19—24.

1. — — Gospoda, ki je govoril, so poslušali učenci in Judje; Resnico, ki je govorila, so poslušali resnicoljubni in lažnivi; Ljubezen, ki je govorila, so poslušali prijatelji in neprijatelji; Dobrega, ki je govoril, so poslušali dobri in hudobni. Oni so poslušali, on pa jih je razločeval ter videl in vnaprej videl, komu je govor bil in komu bo v prid. Glede onih, ki so takrat živeli, je videl, glede nas, ki naj bi šele prišli, je vnaprej videl. Poslušajmo torej evangelij tako, kakor da bi bil Gospod med nami. Ne recimo: Srečni tisti ljudje, ki so ga mogli videti! Kajti mnogi izmed tistih, ki so ga videli, so ga tudi umorili; mnogi izmed nas, ki ga niso videli, so pa verovali. Kar je dragocenega prišlo iz Gospodovih ust, je bilo zaradi nas napisano in ohranjeno in se zaradi nas bere in se bo še bralo zaradi naših potomcev, dokler ne pride konec sveta. Gori (v nebesih) je Gospod, pa tudi tukaj je resnica, Gospod. Telo, v katerem je Gospod vstal, more biti (le) na enem kraju¹; njegova resnica pa se je povsod razlila. Poslušajmo torej Gospoda, in kar nam je dal od svojih besed, govorimo tudi mi.

— — — — —
 6. »Ne sodite po osebi, temveč sodite pravično!«² Kaj je to? Vi, ki zdaj po Mojzesovi postavi obrezujete v soboto, se ne hudujete nad Mojzesom; nad menoj se pa hudujete, ker sem človeka v soboto ozdravil³. Vi sodite po osebi; pazite na resnico! Jaz se ne stavim

¹ S tem Avguštin ne taji čudežne pričujočnosti v evharistiji; tu je Gospod drugače pričujoč nego v nebesih.

² Jan 7, 24.

³ Jan 7, 23. Za grški izraz »kat' opsin« ima Avguštin prevod »personaliter« (vulgata: secundum faciem).

nad Mojzesa, pravi Gospod, ki je bil tudi Mojzesov Gospod. Glejte na naju kot človeka; razsodite med nama, toda sodite po pravici: nikar mene časteč njega ne obsodite, marveč njega umevajoč častite mene. To jim je namreč na drugem mestu povedal: »Če bi vi verjeli Mojzesu, bi verjeli tudi meni; o meni je namreč on pisal.«⁴ Toda tukaj ni hotel govoriti, kakor da stojita on in Mojzes pred njimi (da bi med njima razsojali). Zaradi Mojzesove postave obrezujete tudi v soboto, nočete pa, da bi jaz v soboto delil dobroto ozdravljenja⁵, ka-li? Saj daje zdravje Gospod obreze in Gospod sobote. Prepovedana so vam v soboto suženjska dela. Če suženjska dela prav umejete, ne grešite. »Kdor namreč dela greh, je suženj greha.«⁶ Je li suženjsko delo, ozdraviti človeka v soboto? Vi jeste in pijete — da omenim nekaj iz opominov našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovih besed — zakaj pa ob sobotah jeste in pijete, če ne zato, ker je zdravju potrebno, kar delate? S tem dokazujete, da se dela, s katerimi se pospešuje zdravje, ob sobotah ne smejo opuščati. Zato pa »ne sodite po videzu, temveč sodite pravično«. Glejte name kot človeka, glejte na Mojzesa kot človeka; če boste pravično sodili, ne boste obsodili ne Mojzesa ne mene, in spoznavši resnico, boste spoznali mene, kajti »jaz sem resnica«⁷.

7. Zelo težavno je, bratje, izogniti se na tem svetu pregrehi, ki jo je Gospod na tem mestu ošibal, da ne sodimo po videzu, ampak sodimo zmeraj pravično. Gospod je sicer opominjal Jude, toda opomnil je tudi nas. One je zavrnil, nas poučil; one je grajal, nam pa izbistril pogled. Ne mislimo, da tega ni rekel nam,

⁴ Jan 5, 46.

⁵ Na misli ima ozdravljenje Jan 5, 2—16.

⁶ Jan 8, 34.

⁷ Jan 14, 6.

ker nas takrat ni bilo ondi. Zapisano je, bere se, slišali smo, ko se je bralo, toda slišali smo, kakor da bi bilo Judom rečeno. Ne skrivajmo se pred seboj in ne mislimo, da kara nasprotnike, in ne delajmo sami tega, kar bi resnica na nas grajala. Judje so sicer po videzu sodili, toda prav zato ne pripadajo novi zavezi, zato nimajo nebeškega kraljestva v Kristusu, zato niso v družbi svetih angelov. Zemeljskih reči so pričakovali od Gospoda. Kajti obljubljena dežela, zmaga nad sovražniki, telesna rodovitnost, veliko število otrok, obilnost pridelkov, vse to, kar jim je resnični in dobri Bog obljudil, vendar kot mesenim, vse to jim je bila stara zaveza. Kaj je stara zaveza? Nekaka dediščina, ki gre staremu človeku. Mi smo prenovljeni, postali smo nov človek, kajti tudi on je prišel kot novi človek⁸. Kaj je tako novega kakor to, da ga je Devica rodila? Ker torej ni bilo ničesar, kar bi bila zapoved v njem prenovila, ker ni imel nikakega greha, mu je bilo dano novo rojstvo⁹. Pri njem novo rojstvo, pri nas nov človek. Kaj je nov človek? Od starine prenovljen. Za kaj prenovljen? Da hrepeni po nebeških rečeh, da želi, kar je večno, da hrepeni po domovini, ki je zgoraj in se ne boji nobenega sovražnika, kjer ne izgubimo prijatelja, nas ni strah neprijatelja; kjer živimo v blaženosti brez sleherne slabosti; kjer se nihče ne rodi, kjer nihče ne umre; kjer nihče več ne napreduje in nihče ne nazaduje; kjer ni gladu ne žeje, kjer marveč nesmrtnost siti in resnica hrani. Ko imamo te obljube in smo v novi zavezi ter smo postali dediči nove dediščine in celo sodediči Gospodovi¹⁰, imamo čisto drugo upanje: ne sodimo po videzu, temveč sodimo pravično!

⁸ Kristus je prišel kot »novi človek«.

⁹ Nov način rojstva, rojstvo iz Device.

¹⁰ Prim. Rim 8, 17.

8. Kdo pa ne sodi po videzu? Kdor ljubi (vse) enako. Ljubezen nas nagiba, da ne gledamo na osebe. Kadar izkažemo ljudem čast, kakršna jim gre po njihovi stopnji, se ni bati, da sodimo po osebni pristranosti, marveč kadar razsojamo med dvema, včasih med sorodnikoma. Včasih je treba razsoditi med očetom in sinom. Oče toži nad slabim sinom ali sin toži nad trdim očetom. Očetu varujemo čast, ki mu jo je sin dolžan; glede časti ne postavimo očeta na isto stopnjo s sinom; pač pa ga (sina) postavimo više, če je njegova zadeva pravična: glede pravice postavimo sina na isto stopnjo z očetom in mu (očetu) prisodimo dolžno čast tako, da pravičnost ne bo ob veljavo, ki ji gre. Po besedah Gospodovih zadenemo pravo, in da zadenemo, nas podpira njegova milost.

Enointrideseti govor.

Jan 7, 25—36.

7. »Iz ljudstva pa so mnogi verovali vanj.«¹ Ponižne in uboge je Gospod rešil. Prvaki so besneli in zategadelj niso zdravnika ne samo ne spoznali, ampak ga hoteli celo umoriti. Bilo jih je pa nekaj, ki so svojo bolezen takoj opazili in zdravilo zanjo brez obotavljanja spoznali. Glejte, kaj si je množica, prevzeta od čudežev, govorila: »Bo mar Kristus, kadar pride, storil več čudežev?«² Kajpada, če ne prideta dva (Kristusa), je ta. Če so torej tako govorili, so vanj verovali.

8. Ko so pa prvaki slišali o veri množice in o govorjenju, ki je Kristusa poveličevalo, »so poslali slu-

¹ Jan 7, 31.

² Ibidem.

žabnike, da bi ga prijeli«³. Koga naj bi prijeli? Njega, ki še ni hotel. Ker ga torej niso mogli prijeti, so bili poslani poslušat ga, ko je učil. Kaj je učil? »Jezus je tedaj rekel: „Še malo časa bom med vami.“⁴ Kar hočete zdaj storiti, boste pač storili, toda ne zdaj; kajti zdaj še nočem. Zakaj še zdaj nočem? Ker »bom še malo časa med vami in pojdem k njemu, ki me je poslal«. Dopolniti moram svoje odrešilno delo in tako priti do svojega trpljenja.

9. »Iskali me boste, pa ne našli; in kjer sem jaz, vi ne morete priti.«⁵ Tu je že napovedal svoje vstajenje. Niso ga namreč hoteli spoznati, ko je bil pri njih, in so ga pozneje iskali, ko so videli, da je množica že vanj verovala. Zakaj velika znamenja so se dogajala, tudi ko je Gospod vstal in šel v nebesa. Takrat so učenci delali velike reči, toda po njih jih je delal on, ki jih je bil delal tudi sam; saj jim je bil rekel: »Brez mene ne morete nič storiti.«⁶ Ko je hromi človek, ki je sedel pri tempeljskih vratih, po Petrovi besedi vstal in shodil, da so se ljudje čudili, jim je Peter rekel, da tega ni storil iz svoje moči, temveč po moči tistega, ki so ga oni umorili⁷. Mnogi so skrušeno rekli: »Kaj naj storimo?«⁸ Videli so, da so se zapletli v strahovito pregreho brezbožnosti, ko so tistega umorili, katerega naj bi bili častili in molili; menili so, da zanje ni več sprave. Bil je velik zločin, ki bi jih misel nanj utegnila pognati v obup. Toda ni jim bilo treba obupati, ko je Gospod na križu viseč zanje milo prosil. Rekel je namreč: »Oče, odpusti jim,

³ Jan 7, 32.

⁴ Jan 7, 33.

⁵ Jan 7, 34.

⁶ Jan 15, 5.

⁷ Apd 3, 12—16.

⁸ Apd 2, 37.

saj ne vedo, kaj delajo.«⁹ Videl je med mnogimi tujci nekaj svojih; že takrat je prosil odpuščanja zanje¹⁰, ko so mu še delali krivico. Mislil je namreč ne na to, da je od njih trpel smrt, marveč da je zanje trpel smrt¹¹. Velika je milost, ki jim je bila dana glede tega, kar je od njih trpel in kar je zanje trpel¹², da bi nihče nad odpuščanjem svojih grehov ne obupal, če so oni dosegli odpuščanje, ki so Kristusa umorili. Kristus je pretrpel smrt za nas, mar li tudi od nas? Oni pa so videli, da je Kristus umrl po njihovem zločinu, in so verovali v Kristusa, ki jim je odpustil njih zločine. Dokler niso pili krvi, ki so jo prelili, so nad svojim zveličanjem obupavali. V tem pomenu je tedaj rekel: »Iskali me boste, pa ne našli; in kjer sem jaz, vi ne morete priti,« da ga bodo namreč po vstajenju skrušeno iskali. Ni rekel: Kjer bom, ampak: »Kjer sem.« Zmeraj je bil namreč Kristus ondi, kamor se je nameraval vrniti; tako je namreč prišel, da odondod ni odšel. Zategadelj je drugje rekel: »Nihče ni šel v nebesa, kakor tisti, ki je prišel iz nebes, Sin človekov, ki je v nebesih;«¹³ ni rekel: ki je bil v nebesih. Na zemlji je govoril in trdil, da je v nebesih. Tako je prišel, da odondod ni šel, tako se je vrnil, da nas ni zapustil. Kaj se čudite? Bog to dela. Kajti človek je s telesom na določenem kraju in se oddalji od kraja; ko pa pride na drug kraj, ga ni več na kraju, od koder je prišel. Bog pa napolnjuje vse in je povsod ves, kraj ga v prostoru ne omejuje. Gospod

⁹ Lk 23, 34.

¹⁰ Za one, ki jih je med tujci spoznal za svoje.

¹¹ »Non enim attendebat, quod ab ipsis moriebatur, sed quia pro ipsis moriebatur.«

¹² »Multum est quod illis concessum est, et ab ipsis et pro ipsis.«

¹³ Jan 3, 13.

Kristus je bil po vidnem mesu na zemlji, po nevidnem veličastvu pa v nebesih in na zemlji. Zato je rekel: »Kjer sem jaz, vi ne morete priti.« Ni dejal: Ne boste mogli, ampak: Ne morete; takrat so bili namreč takšni, da niso mogli. Zakaaj, da veste, da jim s to besedo ni nameraval vzeti upanja, je tudi svojim učencem nekaj podobnega rekel: »Kamor jaz grem, vi ne morete priti,«¹⁴ dasi je, ko je zanje molil, dejal: »Oče, hočem, naj bodo tudi ti... z menoj tam, kjer sem jaz.«¹⁵ To je pa Petru razjasnil in mu rekel: »Kamor grem, zdaj ne moreš iti za menoj, pojdeš pa pozneje.«¹⁶

10. »Judje so torej« — ne njemu, ampak — »drug drugemu govorili: ‚Kam hoče ta potovati, da ga mi ne bomo našli? Pojde mar k bratom, razkropljenim med pogani, in bo učil poganee?‘«¹⁷ Niso pač vedeli, kaj so govorili, toda, ker je hotel, so prerokovali. Zakaaj Gospod je nameraval k poganom, ne sicer s svojo telesno pričujočnostjo, pa vendar s svojimi nogami. Kaj so bile njegove noge? One, ki jih je hotel Pavel s preganjanjem pohoditi, ko mu je glava zaklicala: »Savel, Savel, kaj me preganjaš?«¹⁸ Kaj pomenijo te besede, ki jih je rekel: »Iskali me boste, pa ne našli; in kjer sem jaz, vi ne morete priti?«¹⁹ Niso vedeli, o čem je Gospod govoril, in vendar so nevede napovedali nekaj prihodnjega. Gospod je namreč to rekel, ker kraja — če se sme kraj imenovati — to je, Očetovega naročja, ki ga edinorojeni Sin nikoli ni zapustil, niso poznali in niso bili sposobni misliti si, kje je Kristus bil, od kod se Kristus ni ločil,

¹⁴ Jan 15, 33.

¹⁵ Jan 17, 24.

¹⁶ Jan 13, 36.

¹⁷ Jan 7, 35.

¹⁸ Apd 9, 4.

¹⁹ Jan 7, 36.

kam se je Kristus hotel vrniti, kje je Kristus ostal. Kako bi si človeško srce to mislilo, kaj še le z jezikom razjasnilo? Tega torej oni nikakor niso umeli in vendar so o tej priložnosti naše rešenje napovedali, da pojde med pogane in bo spolnil, kar so brali, pa ne umeli: »Ljudstvo, ki ga nisem poznal, mi služi, brž ko je slišalo, mi je bilo pokorno.«²⁰ Oni, ki jim je bil pred očmi, ga niso poslušali, ti pa, ki se je njih ušesom oglasil, so ga poslušali.

Dvaintrideseti govor.

Jan 7, 37—39.

1. Ko so se Judje dvomeč prerekali o Gospodu Jezusu Kristusu, ko je on marsikaj drugega govoril, s čimer je ene osramotil, druge poučil, je Gospod Jezus Kristus prav poslednji dan praznika, ki se imenuje »scenopegia« ali postavljanje šotorov — spominjate se, predragi, da sem o tem prazniku že poprej razpravljaj¹ — zaklical, ne kakor koli rekel, ampak zavpil, naj pride k njemu, kdor je žejen. Če smo žejni, pridimo, ne z nogami, ampak s srcem, pridimo, ne hodeč, ampak ljubeč. Kdor ljubi, se premika, kajpada po svoji notranjosti². Nekaj drugega je, premikati se s telesom, nekaj drugega (premikati se) s srcem. Telesno se premakne, kdor s telesnim gibanjem spremeni kraj; s srcem se premakne, kdor z ganjenim srcem spremeni čustvo. Če kaj drugega vzljubiš, nego kar si ljubil, nisi več tam, kjer si bil.

2. Gospod nam torej kliče. »Stal je namreč in klical: ,Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije!

²⁰ Ps 17, 45.

¹ Govor 28, 3.

² »Secundum interiozem hominem.«

Kdor v me veruje, bodo tekli, kakor pravi pismo, iz njegovega osrčja potoki žive vode.³ Ni se nam treba dolgo s tem ukvarjati, ko je evangelist sam razložil, kaj pomeni. Ker je Gospod rekel: »Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije« in: »Kdor v me veruje, bodo tekli iz njegovega osrčja potoki žive vode,« je evangelist takoj dodal: »To pa je rekel o Duhu, ki so ga potlej prejeli tisti, ki vanj verujejo. Sveti Duh namreč še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan.«⁴ Je torej notranja žeja in notranje osrčje, ker je notranji človek. Oni notranji je neviden, zunanji pa je viden; toda boljši je notranji od zunanjega. Kar se ne vidi, to človek bolj ljubi; kajti znano je, da bolj ljubi notranjega človeka nego zunanjega. Od kod je to znano? Vsak naj na sebi preskusi. Čeprav ljudje, ki slabo žive, dajejo svojo dušo telesu v sužnost, vendar hočejo živeti, kar je le duši lastno; s tem pa kažejo, da so prav za prav oni tisti, ki vodijo, ne tisto, kar se dá voditi. Vodi namreč duša, telo se dá voditi. Človek se slasti veseli in prejema od telesa slast; toda vzemi dušo, pa v telesu ni ničesar več, kar bi se veselilo; četudi se telesa veseli, se vendar duša veseli. Če se pa veseli svoje hiše, se li ne bo veselila same sebe? Če ima duša zunanjo reč, ki se je veseli, bo li na znotraj brez veselja? Stoji torej, da ima človek rajši svojo dušo nego svoje telo. Pa tudi na drugem človeku človek bolj ljubi dušo nego telo. Kaj namreč ljubiš na prijatelju, če je ljubezen res iskrena in čista? Kaj ljubiš na prijatelju, dušo ali telo? Če ljubiš zvestobo, ljubiš dušo; če ljubiš dobrohotnost, ljubiš dušo; če ljubiš na njem to, da te tudi on ljubi, ljubiš dušo, ker ne ljubi meso, ampak duša.

³ Jan 7, 37. 38.

⁴ Jan 7, 39.

Saj ga zato ljubiš, ker te on ljubi; vprašaj ga, s čim te ljubi, in glej, kaj ljubiš. Bolj torej ljubiš dušo in je ne vidiš.

3. Še nekaj hočem povedati, po čemer vam utegne, preljubi, biti še jasnejše, kako ljubimo dušo in kako jo bolj cenimo nego telo. Celo razuzdani ljubimci, ki se pasejo na telesni lepoti in jih vnema lepa postava, strastneje ljubijo, če se jim ljubezen vrača. Če namreč kdo ljubi in čuti, da se mu vrača sovraštvo, se bolj jezi, nego ljubi. Zakaj se bolj jezi, nego ljubi? Ker se mu ne vrača, kar daje. Če torej ljubitelji telesne lepote terjajo, da se jim ljubezen vrača, in jih bolj veseli, če prejemajo ljubezen, kakšni so tisti, ki ljubijo duše! In če so ljubitelji duš veliki, kakšni so ljubitelji Boga, ki daje dušam lepoto. Kakor namreč daje duša telesu kras, tako Bog duši. Samó duša daje telesu, da ga ljubiš; če se loči, ti truplo zbuja grozo, in kolikor koli si ljubil one lepe ude, jih naglo zagrebeš. Kras telesa je torej duša, kras duše pa Bog.

4. Gospod torej kliče, da pridimo in pijmo, če smo znotraj žejni, in pravi, da bodo, ko se bomo napili, tekli iz našega osrčja potoki žive vode. Osrčje notranjega človeka je vest srca. Pij torej; od te pijače bo oživela očiščena vest, bo srkajoč imela (v sebi) studenec ter bo tudi sama studenec. Kaj je studenec in kaj je potok, ki teče iz osrčja notranjega človeka? Dobrohotnost, s katero hoče bližnjemu pomagati. Kdor namreč meni, da bodi samó njemu dovolj, kar pije, ne teče živa voda iz njegovega osrčja. Kdor pa si prizadeva, pomagati svojemu bližnjemu, (mu živa voda) ne usahne, ker teče. Zdaj bomo pa videli, kaj pijejo tisti, ki v Gospoda verujejo; saj smo kristjani in pijemo, če verujemo. In vsak mora v sebi spoznati, ali pije in ali od tega živi, kar pije; kajti studenec nas ne zapusti, če mi studenca ne zapustimo.

5. Evangelist je razložil, kakor sem dejal, o čem je Gospod na glas govoril, h kakšni pijači je vabil, kaj je pijočim ponujal. Rekel je: »To pa je rekel o Duhu, ki so ga potlej prejeli tisti, ki vanj verujejo. Sveti Duh namreč še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan.« O katerem duhu govori, če ne o svetem Duhu? Vsak človek ima namreč v sebi svojega duha, o katerem sem govoril, ko sem dušo hvalil. Duša vsakega človeka je namreč njegov lastni duh. O njem pravi apostol Pavel: »Kajti kdo izmed ljudi ve, kaj je v človeku, kakor le duh človekov, ki je v njem?« Nato je dodal: »Tako tudi, kar je božjega, nihče ne pozna kakor le Duh božji.«⁵ Kar je našega, ve samo naš duh. Jaz ne vem, kaj misliš ti, in ti ne veš, kaj mislim jaz; kajti to je naša last, kar pri sebi mislimo, in priča misli vsakega človeka je njegov duh. »Tako tudi, kar je božjega, nihče ne pozna kakor le Duh božji.« Mi s svojim duhom, Bog s svojim, vendar tako, da Bog s svojim Duhom tudi to ve, kar se v nas godi, mi pa brez njegovega Duha ne moremo vedeti, kaj je v Bogu. Bog ve v nas tudi ono, česar mi sami v sebi ne vemo. Kajti Peter ni poznal svoje slabosti, ko je slišal od Gospoda, da ga bo trikrat zatajil⁶, in bolnik sebe ni poznal, zdravnik pa je bolnika poznal. So torej reči, ki jih Bog v nas pozna, mi jih pa ne poznamo. Vendar pa, kolikor je ljudem mogoče, nihče človeka tako ne pozna kakor človek sam; drug ne ve, kaj se v njem dogaja, njegov duh pa ve. Če pa prejmemo božjega Duha, spoznamo tudi, kaj je v Bogu; ne vsega, ker ne prejmemo vsega. Po poroštvo mnogo vemo; poroštvo smo namreč prejeli⁷ in spolnitev tega

⁵ 1 Kor 2, 11.

⁶ Mt 26, 33—35.

⁷ Prim. 2 Kor 1, 22. Misel je: Po poroštvo, ki je sam sveti Duh, vemo, da nam je obljubljen nekaj velikega.

poročstva se nam bo pozneje dala. Zdaj, na tem potovanju, naj nas poročstvo tolaži, kajti on, ki nam je poročstvo milostno dal, nam je pripravljen mnogo dati. Če je zastava takšna, kaj je tisto, za kar je ta zastava dana!

6. Kaj pa pomenijo besede: »Sveti Duh namreč še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan«? Pomen je jasen. Ne pomenijo namreč, da ni bilo božjega Duha, ki je bil pri Bogu, marveč da ga še ni bilo v njih, ki so bili v Jezusa verovali. Gospod Jezus je namreč tako odločil, da jim bo Duha, ki o njem govorimo, dal šele po svojem vstajenju, in to ne brez razloga. Morda bo dal, da najdemo, če bomo iskali, in odprl, da vstopimo, če bomo trkali⁸. Pobožnost trka, ne roka, čeprav trka tudi roka, ako roka ne neha opravljati del usmiljenja. Zakaj je torej Gospod Jezus Kristus sklenil, da bo šele po svojem poveličanju dal svetega Duha? Preden to povem, kakor morem, je treba, da ne bo koga motilo, vprašati, kako še ni bil sveti Duh v svetih ljudeh, ko se o novorojenem Gospodu v evangeliju bere, da ga je Simeon po svetem Duhu spoznal⁹, da ga je spoznala tudi prerokinja vdova Ana¹⁰, da ga je spoznal sam Janez, ki ga je krstil¹¹, da je Zaharija poln svetega Duha mnogo napovedal¹², da je tudi Marija prejela svetega Duha, da je Gospoda spočela¹³. Imamo torej že poprej mnogo znamenj svetega Duha, preden je bil Gospod po svojem telesnem vstajenju poveličan. Saj tudi preroki, ki so Kristusov prihod napovedali, niso imeli drugega Duha. Toda

⁸ Prim. Mt 7, 7; Lk 11, 9.

⁹ Lk 2, 26. 27.

¹⁰ Lk 2, 36. 38.

¹¹ Jan 1, 32. 33.

¹² Lk 1, 67—79.

¹³ Lk 1, 35.

neka mera tega daru naj bi se pokazala, kakršne poprej nikoli ni bilo; o tej tukaj govori. Nikjer namreč ne beremo, da bi bila zbrana množica ljudi prejela svetega Duha in govorila jezike vseh narodov. Ko se je pa Gospod prvič po svojem vstajenju prikazal učencem, jim je rekel: »Prejmite svetega Duha.«¹⁴ O tem je torej rečeno: »Sveti Duh še ni bil dan, ker Jezus še ni bil poveličan.« In dihnil je vanje on, ki je z dihom oživil prvega človeka in ga iz prsti vzdignil z dihom, s katerim je dal udom dušo¹⁵. Nakazal je, da je on tisti, ki jim je dihnil v obličje, da bi vstali iz prsti in se odpovedali zemeljskemu početju. Šele tedaj, po svojem vstajenju, ki mu evangelist pravi poveličanje, je dal Gospod svojim učencem svetega Duha¹⁶. Nato je bil štirideset dni pri njih, kakor dokazuje knjiga Apostolskih del, in šel vpričo njih v nebesa, o čemer so kot očividci pričevali¹⁷. Po desetih dneh jim je na binkoštni praznik poslal od zgoraj svetega Duha. Ko so ga na enem kraju zbrani prejeli, so (z njim) napolnjeni govorili v jezikih vseh narodov¹⁸.

7. Kaj torej, bratje, naj li mislimo, da človek, ki zdaj prejme krst v Kristusa in veruje v Kristusa, ne prejme svetega Duha, ker ne govori v jezikih vseh narodov? Nikar naj taka nevera ne skuša vašega srca! Zatrdno vemo, da ga vsak človek prejme, toda kolikor večjo posodo vere prinese k studentu, toliko večjo napolni. Ker ga torej človek tudi zdaj prejme, utegne kdo reči: Zakaj nihče ne govori v jezikih vseh

¹⁴ Jan 20, 22.

¹⁵ Prim. Gen 2, 7.

¹⁶ Avguštin ima na misli posebno mero in posebni način darov svetega Duha, ki ju pred Jezusovim poveličanjem še ni bilo.

¹⁷ Apd 1, 3. 9.

¹⁸ Apd 2, 1–6.

narodov? Ker že cerkev sama v jezikih vseh narodov govori. Izprva je bila cerkev pri enem narodu, kjer je govorila v vseh jezikih. Z govorjenjem v jezikih vseh je napovedala, da se bo razširila med vsemi narodi in govorila v jezikih vseh. Kdor ni v tej cerkvi, tudi zdaj ne prejme svetega Duha. Odrezan namreč in ločen od edinosti udov, od edinosti, ki govori v jezikih vseh, naj si reče: nima ga. Zakaj, če ga ima, naj dá znamenje, ki se je takrat dalo. Kaj pomeni, naj dá znamenje, ki se je takrat dalo? Govori naj v vseh jezikih. Poreče mi: Kako pa, govoriš li ti v vseh jezikih? Kajpada govorim, ker je vsak jezik moj, to je, tistega telesa, ki sem njegov ud. Cerkev, razširjena med narodi, govori v vseh jezikih; cerkev je pa Kristusovo telo in na tem telesu sem ud. Ker si torej ud telesa, ki govori v vseh jezikih, veruj, da govoriš v vseh jezikih. Zakaj edinost udov se ujema v ljubezni in ta edinost govori, kakor je takrat en človek govoril.

8. Tudi mi torej prejmemo svetega Duha, če ljubimo cerkev, če smo povezani z ljubeznijo, če se veselimo katoliškega imena in katoliške vere. Verujmo, bratje: kolikor kdo ljubi Kristusovo cerkev, toliko ima svetega Duha. Zakaj »Duh se daje,« pravi apostol, »za razodetje«¹⁹. Kakšno razodetje? Kakor pravi isti (apostol): »Enemu se po Duhu daje beseda modrosti, drugemu beseda vednosti po istem Duhu, drugemu vera v istem Duhu, drugemu dar ozdravljanja v enem Duhu, drugemu čudežna dela v istem Duhu.«²⁰ Mnogo se namreč daje za razodetje, vendar pa ti morda nimaš nič od vsega tega, kar sem navedel. Če ljubiš, ni res, da nimaš nič; če ljubiš edinost, ima tudi zate vsak,

¹⁹ 1 Kor 12, 7.

²⁰ 1 Kor 12, 8. 9.

kdor koli kaj ima. Proč z zavistjo, pa je tvoje, kar imam jaz; proč z zavistjo, pa je moje, kar imaš ti. Bleda zavist razdvaja, zdravje edini. Samó oko vidi na telesu. Toda ali vidi oko samó za sebe? Vidi tudi za roko, vidi tudi za nogo, vidi tudi za druge ude. Če namreč udarec meri na nogo, se oko ne obrne proč, da bi ga ne preprečilo. Dalje, samó roka dela na telesu. Toda, dela li samó za sebe? Tudi za oko dela; zakaj če udarec ne zadene roke, ampak le obraz, reče li roka: Ne zmenim se, saj ne gre meni? Tako služi noga, ko hodi, vsem udom. Drugi udi molče in jezik za vse govori. Imamo torej svetega Duha, če ljubimo cerkev; ljubimo jo pa, če smo stanovitni v njeni zvezi in ljubezni. Ko je bil isti apostol rekel, da se razni darovi dajejo raznim ljudem kakor opravila raznim udom, je dejal: »Hočem pa vam pokazati še mnogo odličnejšo pot«²¹ in začel govoriti o ljubezni. Dal ji je mesto pred človeškimi in angelskimi jeziki, mesto pred čudeži, ki jih vera dela, mesto pred vednostjo in preroštvom, mesto pred velikim delom usmiljenja, če kdo razdeli ubožcem vse, kar ima, in naposled ji je dal mesto tudi pred telesnim trpljenjem²²: pred vsemi temi tako velikimi rečmi je dal mesto ljubezni. Njo imej, pa boš vse imel, kajti brez nje ti ne bo nič hasnilo, kar koli bi utegnil imeti. Da pa ljubezen, ki o njej govorim, prihaja od svetega Duha — kajti zdaj se v evangeliju pretresa vprašanje o svetem Duhu — čuj apostola, ki pravi: »Božja ljubezen je izlita v vaša srca po svetem Duhu, ki nam je bil dan.«²³

9. Zakaj je hotel Gospod Duha, ki so v nas njegove prevelike dobrote, ker je po njem božja ljubezen

²¹ 1 Kor 12, 31.

²² Prim. 1 Kor 13, 1—3.

²³ Rim 5, 5.

izlita v naša srca, dati šele po svojem vstajenju? Kaj je s tem naznačil? Naj v našem vstajenju naša ljubezen zagori in nas loči od ljubezni do sveta, da vsa hiti k Bogu. Na svetu se namreč rodimo in umrjemo, sveta pa nikar ne ljubimo; z ljubeznijo pojdemo od tod, z ljubeznijo prebivajmo zgoraj, z ono ljubeznijo, s katero ljubimo Boga. Nič drugega ne imejmo na tem potovanju skoz življenje na misli nego to, da ne bomo zmeraj tukaj in da si bomo z lepim življenjem ondi pripravili bivališče, od koder se ne bomo nikoli več selili. Naš Gospod Jezus Kristus več ne umrje, ko je od mrtvih vstal; smrt nad njim ne bo več gospodovala, kakor pravi apostol²⁴. Glejte, kaj naj ljubimo! Če živimo, če verujemo vanj, ki je od mrtvih vstal, nam bo dal, ne, kar tukaj ljubijo ljudje, ki Boga ne ljubijo, ali kar ljubijo toliko bolj, kolikor manj njega ljubijo, toliko manj pa to ljubijo, kolikor bolj njega ljubijo. Poglejmo pa, kaj nam je obljubil: ne zemeljskega in časnega bogastva, ne časti in oblasti na tem svetu; glejte, vse to se daje tudi hudobnim ljudem, da bi se dobrim ne zdelo nekaj velikega. Dalje tudi ni obljubil telesnega zdravja, ne, ker bi ga nam ne dal, ampak ker ga daje, kakor vidite, tudi živadi. Ni obljubil dolgega življenja: kaj je pač dolgo, če ima vendarle konec! Ni nam, če verujemo, kot nekaj velikega obljubil dolgega življenja ali onemogle starosti, ki si je vsi žele, dokler ne pride, ki pa vsi nad njo godrnjajo, ko pride. Ni obljubil telesu lepote, ki jo uniči ali telesna bolezen ali tudi starost, ki si je želiš. Človek hoče biti lep in hoče biti star; ti dve želji se ne dasta spraviti v sklad; če boš star, ne boš lep; ko pride starost, zbeži lepota. Čila lepota in godrnjava starost ne moreta bivati skupaj. Vsega tega

---

²⁴ Rim 6, 9.

nam torej ni obljubil, ko je rekel: »Kdor v me veruje, naj pride in naj pije in bodo tekli iz njegovega osrčja potoki žive vode.« Večno življenje nam je obljubil, kjer se ne bomo ničesar bali, kjer se ne bomo vznemirjali, od koder se nam ne bo treba seliti, kjer ne bomo umrli, kjer ne bomo prednika objokovali ne naslednika pričakovali. Ker je torej takšno, kar nam je obljubil, če ga ljubimo in od ljubezni svetega Duha gorimo, zategadelj tudi ni hotel dati svetega Duha, preden sam ni bil poveličan, da bi nam na svojem telesu pokazal življenje, ki ga zdaj nimamo, marveč ga v vstajenju upamo.

Triintrideseti govor.

Jan 7, 40—53 in 8, 1—11.

---

3. »Odondod je šel Jezus na goro,« in sicer »na Oljsko goro,«¹ na rodovitno goro, na goro mazila, na goro krizme. Zakaj, kje drugje se je spodobilo, da je Kristus učil nego na Oljski gori? Kristusovo ime se namreč izvaja od krizme, grška beseda »chrisma« pa po naše pomeni mazilo. Zato nas je pa mazilil, ker nas je naredil za borilce s hudičem. »In zjutraj je zopet prišel v tempelj in vse ljudstvo je prihajalo k njemu; in sedel je in jih učil.«²

4. Zdaj pa pazite, kako so sovražniki preskušali Gospodovo krotkost. »Kar pripeljejo pismouki in farizeji ženo, zasačeno pri prešuštvovanju, jo postavijo v sredo in mu reko: ‚Učenik, ta žena je bila zdaj zasačena v prešuštvovanju. V postavi nam Mojzes ukazuje take kamnati; kaj pa ti praviš?‘ To so

¹ Jan 8, 1.

² Jan 8, 2.

govorili, ker so ga skušali, da bi ga mogli tožiti.«³ Česa tožiti? So ga zasačili pri kakem zločinu, ka-li? Je mar bila ta žena z njim v kaki zvezi? Kaj torej pomeni: »ker so ga skušali, da bi ga mogli tožiti«? Spoznamo, bratje, da je Gospoda krasila čudovita krotkost. Opazili so, da je zelo zelo mil, zelo zelo krotak. O njem je bilo namreč napovedano: »Prepaši si z mečem svoja ledja, premogočni! V svoji brhkoti in svoji lepoti začni, srečno hodi in kraljuj zaradi resnice, pohlevnosti in pravice.«⁴ Prinesel je torej resnico kot učenik, pohlevnost kot osvoboditelj, pravico kot sodnik. Zaradi tega bo kraljeval, je bil prerok po svetem Duhu napovedal. Ko je govoril, so (poslušalci) priznavali resnico, ko se na sovražnike ni jezil, so hvalili njegovo krotkost. Ker je zaradi teh dveh, zaradi resnice in krotkosti, bleda zavist njegove sovražnike razjedala, so mu glede tretje, glede pravice, nastavili past. Kakó? Ker je postava velevala prešuštnike kamnati, postava pa kajpada ni mogla veleovati nič krivičnega. Kdor bi kaj drugega trdil, nego je postava velevala, bi ga prijeli kot krivičnega. Rekli so si torej pri sebi: Imajo ga za resničnega, zdi se krotak; iztakniti je treba očitek glede pravice. Postavimo pred njega ženo, zasačeno v prešuštvovanju, povejmo, kaj postava glede take veleva; če jo bo zapovedal kamnati, ne bo krotak, če bo pa razsodil, naj se odpusti, bo prekršil pravico. Da pa ne bi izgubil, so dejali, slovesa krotkosti, zaradi katere se je ljudstvu priljubil, bo brez dvoma velel ženo odpustiti. Tu najdemo priložnost za tožbo in ga obdolžimo, da krši postavo, ter porečemo: Sovražiš postavo, razsojaš zoper Mojzesa, dà, zoper njega, ki je po Mojzesu dal

³ Jan 8, 3—6.

⁴ Ps 44, 4. 5.

postavo; kriv si smrti, z njo (prešuštnico) vred te je treba kamnati. S takimi besedami in trditvami bi bilo mogoče razvneti zavist, izzvati obtožbo, terjati obsodbo. Toda zoper koga to⁵? Izprijenost zoper iskrenost, laž zoper resnico, pokvarjeno srce zoper nedolžno srce, nespamet zoper modrost. Kdaj bi mogli pripraviti zanke, v katere ne bi najpoprej sami glave vtaknili? Glej, Gospod bo tako odgovoril, da bo varoval pravico in ne bo opustil krotkosti. Ni se ujel, kateremu so bile zanke nastavljene, pač pa so se ujeli, kateri so jih nastavili, ker niso verovali vanj, ki bi jih mogel iz zanke rešiti⁶.

5. Kaj je torej Gospod Jezus odgovoril? Kaj je odgovorila resnica? Kaj je odgovorila modrost? Kaj je odgovorila tista pravica, ki so zoper njo kovali obtožbo? Ni rekel: Kamnajte jo! Prišel je namreč ne pogubljat, kar je našel, ampak iskat, kar je bilo izgubljenega⁷. Kaj je torej odgovoril? Glejte, kako poln pravice, poln krotkosti in resnice je njegov odgovor: »Kdor izmed vas,« pravi, »je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo.«⁸ Odgovor modrosti! Kako jih je prisilil, da se obrnejo vase! Na zunaj so namreč kovali očitke, sebe pa v svoji notranjosti niso preiskovali. Prešuštnico so videli, sebe niso pregledali. Kršilci postave so terjali, naj se postava izvrši, toda spletkarsko, ne v resnici, namreč tako, kakor da bi prešušstvo s svojo čistostjo obsodili. Slišali ste, Judje, slišali ste, farizeji, slišali ste, učenci postave, varuha postave, niste pa še spoznali postavodajalca. Kaj drugega vam

⁵ Vprašanje je treba dopolniti: Toda kdo je snoval to zoper koga?

⁶ Prim. Ps 24, 15; 30, 5; 90, 3.

⁷ Prim. Lk 19, 10.

⁸ Jan 8, 7.

namiguje, ko piše s prstom po tleh⁹? S prstom je namreč Bog napisal postavo, toda zaradi trdosrčnih jo je napisal na kamen¹⁰. Zdaj pa je Gospod pisal po tleh, ker je iskal sadu. Slišali ste torej: Postava naj se izvrši, prešuštnica naj se kamna. Toda naj kaznivi izvrše postavo nad kaznivo, ka-li? Vsak izmed vas naj sebe presodi, gre vase, sede na sodni stol svojega duha, stopi pred svojo vest, se prisili k spoznanju. Saj ve, kaj je; kajti nihče izmed ljudi ne ve, kaj je v človeku, kakor le duh človekov, ki je v njem¹¹. Vsak, kdor pogleda v sebe, najde, da je grešnik. Dà, tako je. Izpustite torej to (ženo), ali pa z njo vred sprejmite kazen postave! Če bi rekel: Prešuštnica naj se ne kamna, bi se mu krivica dokazala; če bi rekel: Kamnajte jo, bi se zdelo, da ni krotak. Reci, kar mora reči krotki in pravični: »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo!« To je beseda pravice: Grešnica naj prejme kazen, toda ne od grešnikov; postava naj se izvrši, toda ne od kršilcev postave. To je prava beseda pravice. Ta pravica jih je zadela kakor težko kopje¹²; pogledali so vase in se spoznali krive in vsi drug za drugim odhajali¹³. Ostala sta dva: usmiljenja potrebna (žena) in usmiljenje¹⁴. Ko jih je pa bil s kopjem pravice zadel, se niti ni maral ozreti na padle, marveč je obrnil pogled od njih in spet s prstom pisal po tleh¹⁵.

6. Ko je pa žena sama ostala in so bili vsi odšli, je vzdignil svoje oči k ženi. Slišali smo besedo pravice,

⁹ Kaj drugega vam namiguje, nego to, da je postavodajalec.

¹⁰ Prim. Eksod 21, 18.

¹¹ 1 Kor 2, 11.

¹² Trabale telum = kopje kakor tram (trabes).

¹³ Jan 8, 9.

¹⁴ »Misera et misericordia.«

¹⁵ Jan 8, 8.

čujmo še besedo krotkosti. Menim namreč, da se je žena še huje prestrašila, ko je slišala Gospodovo besedo: »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo.« Oni so torej spoznali in z odhodom priznali, kaj so, in pustili grešnico z velikim grehom njemu, ki je bil brez greha. Ker je pa bila slišala besedo: »Kdor izmed vas je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo«, je pričakovala kaznen od njega, na katerem ni bilo najti greha. On pa, ki je bil njene nasprotnike zavrnil z jezikom pravice, je uprl vanjo oči krotkosti in jo vprašal: »Te ni nobeden obsodil?«¹⁶ Odgovorila je: »Nobeden, Gospod.« On pa: »Tudi jaz te ne bom obsodil,« ki si se morda bala, da te bom obsodil, ker na meni nisi našla greha. »Tudi jaz te ne bom obsodil.« Kaj je to, Gospod? Daješ torej grehu potuho, ka-li? Nikakor ne. Poglej, kaj dalje pravi: »Pojdi in odslej več ne greši!«¹⁷ Tudi Gospod je torej obsodil, toda greh, ne človeka. Kajti če bi bil dal grehu potuho, bi bil rekel: Tudi jaz te ne bom obsodil; pojdi, živi, kakor hočeš; glede mojega odpuščanja bodi brez skrbi; greši, kolikor koli hočeš, jaz te bom oprostil sleherne, tudi peklenške kazni in podzemeljskih mučiteljev. Tega pa ni rekel.

7. Pazijo naj torej, kateri na Gospodu ljubijo krotkost, in naj se boje resnice. Zakaj »mil in pravičen je Gospod«¹⁸. Ljubiš ga, ker je mil, boj se ga, ker je pravičen. Ker je mil, je rekel: »Molčal sem;« toda, ker je pravičen, je dejal: »Mar bom zmeraj molčal?«¹⁹ »Usmiljen in milosrčen je Gospod.« Res je to. Dodaj še: »potrpežljiv«; in še povrh: »in zelo usmiljen«;

¹⁶ Jan 8, 10.

¹⁷ Jan 8, 11.

¹⁸ Ps 24, 8.

¹⁹ Iz 42, 12 po LXX.

toda boj se tega, kar stoji na koncu: »in resničen.«²⁰ Tiste, ki jih zdaj trpi kot grešnike, bo sodil kot zaničevalce. »Ali mar preziraš bogastvo njegove potrpežljivosti in prizanesljivosti, ne vedoč, da te božja potrpežljivost vodi k pokori? Ti pa si s svojo trdovratnostjo in z nespokornim srcem nakopavaš jezo za dan jeze, ko se bo razodela pravična sodba Boga, ki bo povrnil vsakemu po njegovih delih.«²¹ Gospod je krotak, Gospod je potrpežljiv, Gospod je usmiljen, toda tudi pravičen je Gospod in resničen je Gospod. Daje ti časa, da se poboljšaš, toda tebi je bolj všeč odlašanje nego poboljšanje. Si bil včeraj hudoben? Bodi danes dober! Tudi današnji dan si slabo preživel? Vsaj jutri se spreobrne! Zmeraj čakaš in si od božjega usmiljenja premnogo obetaš, kakor da bi ti bil on, ki ti je po pokori obljubil odpuščanje, obljubil tudi daljše življenje. Od kod veš, kaj jutrišnji dan prinese? Prav praviš v svojem srcu: Ko se bom poboljšal, mi bo Bog vse grehe odpustil. Ne moremo tajiti, da je Bog obljubil odpuščanje vsem, ki se poboljšajo in spreobrnejo. Toda pri preroku, pri katerem bereš, da je Bog obljubil odpuščanje človeku, ki se poboljša, ne bereš, da je tebi obljubil dolgo življenje.

8. Z obojim zabredejo ljudje v nevarnost: s (pre)drznim upanjem in z obupom, nasprotnima rečima, nasprotnima občutjima. Kdo se vara z upanjem? Kdor pravi: Bog je dober, Bog je usmiljen, počenjal bom, kar je meni všeč, kar se mi ljubi, popustil bom vajeti svojim poželenjem, izpolnil želje svoje duše. Zakaj tako? Ker je Bog usmiljen, ker je Bog dober, ker je Bog potrpežljiv. Take zavaja upanje v nevarnost; obup pa one, ki padejo v velike grehe, potem pa

²⁰ Ps 85, 15.

²¹ Rim 2, 4—6.

mislijo, da zanje kljub pokori ni odpuščanja, trdé, da so brez dvoma določeni za pogubljenje, in pri sebi govore: Smo že taki, da se bomo pogubili; zakaj ne bi počenjali, kar hočemo? Tako mislijo gladiatorji, ki so določeni za pod meč. Zato je z obupanci težava: nimajo nič več, česar bi se bali, njih pa se je treba zelo bati. Té žene obup v smrt, one upanje. Med upanjem in obupom omahuje duša. Bati se je, da te ne bi usmrtilo upanje in da ne bi zabredel v sodbo, ko od usmiljenja preveč upaš; bati se je zopet, da te ne bi usmrtil obup in da ne bi, misleč, da se ti veliki grehi ne odpuste, zanemaril pokore in prišel pred sodnika, pred Modrost, ki pravi: »In jaz se bom vaši pogubi smejala.«²² Kako ravna torej Gospod s tistimi, ki jih ta ali ona bolezen spravlja v nevarnost? Onim, ki so zaradi upanja v nevarnosti, pravi: »Ne odlašaj, spreobrniti se h Gospodu, in ne odkladaj od dne do dne, zakaj njegova jeza naglo pride in ob času maščevanja te bo razdejal.«²³ Kaj pa pravi tistim, ki so zaradi obupa v nevarnosti? »Kateri koli dan se hudobni spreobrne, bom vse njegove hudobije pozabil.«²⁴ Zaradi teh torej, ki so v nevarnosti zaradi obupa, je odprl pristanišče odpuščanja; zaradi onih pa, ki so v nevarnosti zaradi upanja in se slepijo z odlašanjem, je dal, da je dan smrti negotov. Ne veš, kdaj pride poslednji dan. Nehvaležen si, ker imaš današnji dan, ko se lahko poboljšaš. Tako (pravi) torej tudi tej ženi: »Tudi jaz te ne bom obsodil;« toda, ko si glede preteklosti brez skrbi, pazi na prihodnost! »Tudi jaz te ne bom obsodil;« izbrisal sem, kar si storila, spolnuj, kar sem zapovedal, da najdeš, kar sem obljubil.

²² Preg 1, 26.

²³ Sir 5, 8. 9.

²⁴ Ezek 18, 27.

Štiriintrideseti govor.

Jan 8, 12.

7. »Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja.«¹ Kar je obljubil, je povedal s prihodnjikom; ni namreč dejal: »ima«, ampak: »bo imel luč življenja«. Ni pa rekel: »Kdor pojde za menoj«, ampak: »Kdor gre za menoj«. To, kar moramo storiti, je povedal s sedanjikom, kar pa je obljubil tistim, ki store, je izrazil s prihodnjikom: »Kdor gre za menoj, bo imel.« Zdaj gre, potem bo imel; zdaj gre za njim z vero, potem bo imel z gledanjem². »Dokler smo v telesu,« pravi apostol, »smo ločeni od Gospoda, zakaj v veri hodimo, ne v gledanju.«³ Kdaj v gledanju? Ko bomo imeli luč življenja, ko bomo prišli do onega gledanja, ko bo ta noč prešla. O onem dnevu, ki bo zasvital, je rečeno: »Rano bom stal pred teboj in gledal.«⁴ Kaj pomeni: »Rano«? Ko bo minila noč tega sveta, ko bodo minile strahote skušnjav, ko bo premagan lev, ki ponoči rjoveč hodi okrog in išče, koga bi požrl⁵. »Rano bom stal pred teboj in gledal.« Kaj mislimo, da je zdaj temu času prikladno, če ne to, kar zopet psalm pravi: »Vse noči bom na postelji prejokal, s solzami bom namakal svoje ležišče«⁶? »Vse noči,« pravi, »bom prejokal,« od hrepenenja po luči bom gorel. Gospod vidi moje hrepenenje, kajti drug psalm mu pravi: »Gospod, vse moje hrepenenje je pred teboj, moje zdihovanje ti ni prikrito.«⁷ Hrepeniš

¹ Jan 8, 12.² »Per speciem.«³ 2 Kor 5, 6. 7.⁴ Ps 5, 5.⁵ 1 Pet 5, 8.⁶ Ps 6, 7.⁷ Ps 37, 10.

po zlatu? Lahko te vidijo, kajti če iščeš zlato, ljudem ne boš prikrit. Želiš žita? Poprašuješ, kdo ga ima, in temu tudi poveš, hoteč dobiti, česar želiš. Hrepeniš po Bogu? Kdo te vidi poleg Boga? Zakaj, od koga želiš Boga kakor kruha, kakor vode, kakor zlata, kakor srebra, kakor žita? Od koga želiš Boga, če ne od Boga? Njega želiš od njega samega, on ti samega sebe obeta. Duša naj svoje hrepenenje raztegne in skuša z odprtim naročjem zajeti, »česar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človekovo srce ni prišlo«⁸. Po tem hrepeneti moreš, tega si želeli moreš, po tem zdihovati moreš, dostojno misliti in z besedami izreči tega ne moreš.

8. Gospod je torej, bratje moji, kratko rekel: »Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja.« S temi besedami je nekaj zapovedal, nekaj obljubil. Storimo, kar je zapovedal, da ne bomo predrzno hrepeneli po tistem, kar je obljubil, da nam, ko bo sodil, ne poreče: Si pač storil, kar sem zapovedal, da terjaš, kar sem obljubil? Kaj si torej zapovedal, Gospod, naš Bog? Odgovarja ti: Da greš za menoj. Prosil si ga nasveta za življenje. Za kakšno življenje, če ne za ono, o katerem je rečeno: »Pri tebi je studenec življenja«⁹? Nekdo je slišal besede: »Pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih; potem pridi in hodi za menoj.«¹⁰ Žalosten je odšel, ni šel za njim; poiskal je dobrega Učenika, vprašal učitelja in prezrl njegov nauk. Žalosten je odšel v vezeh svojega poželenja; žalosten je odšel s težko butaro lakomnosti na svojih ramenih. Težko je nosil, vroče mu je bilo, vendar je mislil, naj ne gre za njim, ki mu je hotel butaro

⁸ 1 Kor 2, 9.

⁹ Ps 35, 10.

¹⁰ Mt 19, 21.

odvzeti, marveč naj ga zapusti. Pozneje pa, ko je Gospod po evangeliju zaklical: »Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil. Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotek in iz srca ponižen:«¹¹ koliko jih je bilo, ki so slišali evangelij in storili, česar oni bogatin ni storil, dasi je bil iz njegovih ust slišal. Mi torej zdaj storimo in pojdimo za Gospodom; razvežimo vezi, ki nas ovirajo, da bi šli za njim. Kdo bi pa mogel razvozlati take vozle, če mu ne pomore on, kateremu je rečeno: »Ti si raztrgal moje vezi«¹²? O njem pravi drug psalm: »Gospod rešuje jetnike, Gospod vzdiguje potrte.«¹³

9. In za čim gredo rešeni in vzdignjeni, če ne za lučjo, ki jim pravi: »Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi«? Kajti Gospod razsvetljuje slepe¹⁴. Zdaj smo torej, bratje, razsvetljeni, ker imamo mazilo vere. Najpoprej je namreč dal svojo slino (pomešano) s prstjo, s čimer naj bi bil sleporojeni maziljen¹⁵. Tudi mi smo od Adama slepi rojeni in potrebujemo njega, da nas razsvetli. Pomešal je slino s prstjo: »Beseda je meso postala in med nami prebivala.«¹⁶ Pomešal je slino s prstjo, zato je bilo napovedano: »Resnica je pognala iz zemlje;«¹⁷ on sam je pa rekel: »Jaz sem pot, resnica in življenje.«¹⁸ Resnico bomo uživali, ko bomo iz obličja v obličje gledali; saj nam je tudi to obljubil. Kdo bi se namreč drznil upati, česar nam ne bi bil Bog milostno obljubil

¹¹ Mt 11, 28. 29.

¹² Ps 115, 16.

¹³ Ps 145, 7. 8.

¹⁴ Ps 145, 7.

¹⁵ Prim. Jan 9, 6.

¹⁶ Jan 1, 14.

¹⁷ Ps 84, 12.

¹⁸ Jan 14, 6.

ali dal? Gledali bomo iz obličja v obličje. Apostol pravi: »Zdaj spoznavam deloma, zdaj nejasno v zrcalu, takrat pa iz obličja v obličje.«¹⁹ Tudi apostol Janez pravi v svojem pismu: »Preljubi! Zdaj smo otroci božji in se še ni pokazalo, kaj bomo. Vemo, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni, ker ga bomo gledali, kakršen je.«²⁰ To je velika obljuba; če ga ljubiš, pojdi za njim. Ljubim ga, praviš, toda kod naj grem? Če bi bil Gospod, tvoj Bog, rekel: »Jaz sem resnica in življenje,« bi ti iz hrepenenja po resnici in iz želje po življenju kajpada iskal poti, po kateri bi mogel do njiju; rekel bi si: Nekaj velikega je resnica, nekaj velikega je življenje; ko bi le vedel, kako bi moja duša do njiju prišla. Vprašuješ: kod? Poslušaj ga, da je najprej rekel: »Jaz sem pot.« Preden je rekel, kam, je povedal, kod. »Jaz sem pot.« Kam (drži) pot? »In resnica in življenje.« Najprej je rekel, kod naj greš, nato je rekel, kam naj prideš. »Jaz sem pot, jaz sem resnica, jaz sem življenje.« Bivajoč pri Očetu je resnica in življenje, nadevši si meso, je postal pot. Ne pravi ti: Trudi se in poišči pot, da prideš do resnice in življenja. Ne pravi ti tako. Lenuh, vstani: pot sama je k tebi prišla in te je iz spanja zbudila, če te je vendar zbudila; vstani in hodi! Morda poskušaš hoditi, pa ne moreš, ker te noge bole. Od česa te noge bole? Si nemara tekal po hrapavih poteh, ker te je lakomnost gnala? Toda božja Beseda je tudi hrome ozdravljala. Glej, praviš, imam zdrave noge, toda pota ne vidim. Razsvetljevala je tudi slepe.

10. To vse po veri, dokler smo v telesu in daleč od Gospoda. Ko bomo pa pot prehodili in prišli v domovino, kaj bo veselejše od nas, kaj blaženejše od nas? Saj ne bo nič spokojnejšega, kajti nič več ne

¹⁹ 1 Kor 13, 12.

²⁰ 1 Jan 3, 2.

bo zoper človeka vstajalo. Zdaj smo pa, bratje, težko brez sporov. Poklicani smo sicer k slogi, zapovedano nam je, da imejmo mir med seboj. Skušati moramo in si na vso moč prizadevati, da pridemo kdaj do popolnega miru. Zdaj se pa često pričkam z onimi, katerim hočemo pomagati. Ta je zašel, ti ga hočeš pripeljati na pravo pot; upira se ti in ti se pričkaš z njim. Upira se ti pogan; ti se boriš z besedo zoper malikovalske in hudičeve zmote. Upira se ti krivo-vec; ti se boriš zoper druge hudičeve nauke. Slab katoličan noče pošteno živeti; ti karaš tudi svojega bližnjega brata, ki prebiva s teboj pod isto streho, pa sili na grešne poti; skrbi te, kako bi ga poboljšal, da boš dal Gospodu obeh²¹ zanj lahek račun. Koliko neogibnih sporov vsepovsod! Mnogokrat si človek vsega sit sam pri sebi reče: Kaj mi je treba, nakopavati si na glavo protivnikov, nakopavati si takih, ki povračajo dobro s hudim? Hočem jim pomagati, oni hočejo poginiti. Svoje življenje zapravljam s pričkanjem, nimam miru; vrhu tega si delam za sovražnike ljudi, ki bi jih moral imeti za prijatelje, če bi upoštevali dobrohotnost svojega pomočnika. Kaj mi je vsega tega treba? Umaknil se bom, živel bom sam zase in klical svojega Boga. Le pojdi vase, tudi tam najdeš borbo; če začneš hoditi za Bogom, najdeš borbo. Kakšno borbo, praviš, najdem? »Meso poželi zoper duha, duh pa zoper meso.«²² Glej, ti si, glej, sam si, glej, živa duša te ne nadleguje, toda vidiš drugo postavo v svojih udih, ki nasprotuje postavi tvojega duha in te usužnjuje postavi greha, ki je v tvojih udih²³. Zavpij torej in od notranje borbe vpij k Bogu, da te umiri: »Jaz nesrečni človek, kdo me bo rešil

²¹ Gospod obeh: tvoj in njegov.

²² Gal 5, 17.

²³ Rim 7, 23.

telesa te smrti? Milost božja po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.«²⁴ Kajti »kdor gre za menoj,« pravi, »ne bo hodil v temi, ampak bo imel luč življenja«. Ko bo borbe konec, pride nesmrtnost, kajti kot zadnji sovražnik bo končana smrt²⁵. In kakšen mir bo to? »To minljivo si mora nadeti neminljivost in to umrljivo nadeti neumrljivost.«²⁶ Takrat bo to v resnici. Da pridemo tja, hodimo zdaj v upanju za njim, ki je rekel: »Jaz sem luč sveta. Kdor gre za menoj, ne bo hodil v temi, marveč bo imel luč življenja.«

Petintrideseti govor.

Jan 8, 13. 14.

— — — — —

4. Judje so tedaj odgovorili: »Ti pričuješ sam o sebi, tvoje pričevanje ni pravo.«¹ Poglejmo, kaj zvedo; poslušajmo tudi mi, toda ne kakor oni. Oni (so poslušali) prezirajoč, mi pa (poslušajmo) verujoč; oni hoteč umoriti Kristusa, mi želeč živeti po Kristusu. Za zdaj bodi ta razlika med našimi ušesi in našimi duhovi in čujmo, kaj je Gospod Judom odgovoril. »Jezus jim je odgovoril: ‚Tudi če jaz pričujem sam o sebi, je moje pričevanje pravo, ker vem, od kod prihajam in kam grem.‘«² Luč kaže druge reči in sebe. Prižgeš svetilko, da bi n. pr. poiskal suknjo, in goreča svetilka ti pomaga najti suknjo. Mar li prižgeš svetilko, da bi videl gorečo svetilko? Kajti goreča svetilka ti more reči, ki jih tema zakriva, odkriti in samo sebe tvojim očem pokazati. Tako je tudi Gospod Kristus ločil

²⁴ Rim 7, 23. 24.

²⁵ 1 Kor 15, 26.

²⁶ 1 Kor 15, 53.

¹ Jan 8, 13.

² Jan 8, 14.

med svojimi vernimi in med sovražnimi Judi kakor med lučjo in temo, kakor med takimi, katere je z žarkom vere razsvetlil, in takimi, katerim je zaprte oči obsvetil. Kajti tudi naše sonce obseva obličje videčega in slepca; če oba skupaj stojita in se obračata proti soncu, ju obseva po telesu, vendar ne razsvetljuje obema vida; eden vidi, drugi ne vidi; obema je sonce navzočno, toda eden navzočnemu soncu ni navzočen. Tako je tudi božja Modrost, božja Beseda, Gospod Jezus Kristus povsod navzočen, kajti povsod je resnica, povsod je modrost. Nekdo na vzhodu spozna pravico, nekdo drug na zapadu spozna pravico; je li pravica, ki jo oni spozna, druga, nego ki jo ta? Po telesu sta daleč vsaksebi, duhovno oko se pa obrača na isto. Pravico, ki jo vidim tukaj, če je res pravica, isto pravico vidi pravični, ki ga od mene po telesu loči ne vem kako dolga pot³, pa ga veže (z menoj) luč pravice. Luč torej sama o sebi pričuje; odpre zdrave oči in je sama sebi priča, da se luč spozna. Toda kaj je z nevernimi? Ali njim ni navzočna? Tudi njim je navzočna, toda nimajo oči srca, da bi jo videli. Čuj, kako sodi o njih evangelij: »In luč sveti v temi in tema je ni sprejela.«⁴ Gospod torej pravi in prav pravi: »Tudi če jaz pričujem sam o sebi, je moje pričevanje pravo, ker vem, od kod sem prišel in kam grem.« Hotel je, da umejmo Očeta; Sin je Očeta poveličeval. Enaki poveličuje onega, ki ga je poslal. Kako mora človek poveličevati svojega Stvarnika!

5. »Vem, od kod sem prišel in kam grem.« Ta, ki vpričo vas (Judov) govori, ima, česar ni zapustil, pa je vendar prišel; prihajajoč namreč ni odondod odšel

³ Do besede: Ne vem, koliko postaj (nescio quot mansionibus). Mansio = postaja, kjer se na poti prenoči; prenešeno: pot enega dne, to je, od prenočišča do prenočišča.

⁴ Jan 1, 5.

in vračajoč se ni zapustil nas. Kaj se čudite? Bog je. Človek tega ne more; celo pri soncu je to nemogoče. Kadar gre proti zapadu, zapusti vzhod, in dokler se ne vrne na vzhod, ga na vzhodu ni. Naš Gospod Jezus Kristus pa je prišel, in je tam; vrne se, in je tu. Čuj evangelista samega, ki na drugem mestu pravi — če moreš, umej, če ne moreš, veruj — »Boga,« pravi, »ni nikoli nihče videl; edinorojeni Sin, ki je v naročju Očetovem, on je povedal.«⁵ Ni rekel: Je bil v naročju Očetovem, kakor da je Očetovo naročje zapustil, ko je prišel. Tukaj je govoril in trdil, da je tam. In ko je hotel od tod, kaj je rekel? »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.«⁶

6. Pravo je torej pričevanje luči, bodisi da kaže sebe ali druge reči, kajti brez luči ne moreš videti luči in brez luči ne moreš videti česar koli, kar ni luč. Če more luč pokazati reči, ki niso luč, mar li glede sebe nima te moči? Ali sebe ne odkrije, ko brez nje kaj drugega ne more biti navzoči? Prerok je govoril resnico; pa od kod bi jo imel, če ne bi bil iz studenca resnice zajel? Resnico je govoril Janez, toda od kod je govoril, njega samega poprašaj. »Vsi smo,« pravi, »iz njegove polnosti prejeli.«⁷ Naš Gospod Jezus Kristus je torej mogel sam o sebi pričevati. Toda, bratje, v noči tega sveta pazljivo poslušajmo tudi prerokbo; kajti zdaj je hotel naš Gospod ponižno priti k naši onemoglosti in k nočni notranji temi našega srca. Prišel je kot človek, ki bi ga zaničevali in častili; prišel kot človek, ki bi ga tajili in priznavali: zaničevali in tajili Judje, častili in priznavali mi; prišel je, da bi bil sojen in bi sodil: da bi bil sojen krivično, da bi sodil pravično. Prišel je torej tako, da je morala

⁵ Jan 1, 18.

⁶ Mt 28, 20.

⁷ Jan 1, 16.

svetilka o njem pričevati. Kaj bi bilo treba, da je Janez kot svetilka pričeval o dnevu, če bi bila mogla naša slabost videti dan? Toda nismo ga mogli. Slabotnim je postal slaboten, s slabostjo je ozdravil slabost; po umrljivem telesu je končal telesno smrt; s svojim telesom je pripravil zdravilno mazilo našim očem. Ker je torej Gospod prišel in smo še v noči sveta, moramo tudi prerokbe poslušati. S prerokbami namreč uženemo ugovore poganov.

8. Glej, tudi svetilke⁸ pričujejo o dnevu zaradi naše slabosti, ker dnevne luči ne moremo prenesti in videti. Kajti tudi mi kristjani smo sicer v primeri z neverniki že luč; zato pravi apostol: »Kajti nekdan ste bili tema, zdaj pa ste luč v Gospodu; kakor otroci luči hodite.«⁹ Drugje pa je dejal: »Noč se je pomaknila in dan se je približal. Odložimo torej dela teme in si nadenimo orožje svetlobe. Kakor podnevi hodimo pošteno.«¹⁰ Da pa je v primeri z lučjo, v katero naj pridemo, tudi dan, v katerem smo, še zmeraj tema, čuj apostola Petra. Pravi, da je Gospodu Kristusu prišel glas veličastne moči: »Ti si moj ljubljani Sin, nad katerim imam veselje.« »In ta iz nebes došli glas,« pravi, »smo mi slišali, ko smo bili z njim na sveti gori.«¹¹ Ker pa mi nismo bili ondi in tega glasu iz nebes takrat nismo slišali, nam pravi isti Peter: »In imamo trdnejšo preroško besedo.«¹² Niste slišali glasu, došlega iz nebes, pač pa imate trdnejšo preroško besedo. Gospod Jezus Kristus je namreč videl brezbožne,

⁸ Preroki.

⁹ Ef 5, 8.

¹⁰ Rim 13, 12. 13.

¹¹ 2 Pet 1, 17. 18.

¹² 2 Pet 1, 19.

ki bodo smešili njegove čudeže, češ da so čarovnije; zato je poslal pred seboj preroke. Če je bil čarodej in je s čarovnijami dosegel, da so ga še po smrti častili, je li bil čarodej že pred svojim rojstvom? Čuj preroke, mrlič in obrekljivec, ki črvi iz tebe lezejo, čuj preroke! Berem jih, čuj, kateri so pred Gospodom prišli. »Imamo,« pravi apostol Peter, »trdnjšo pre-roško besedo in prav ravnate, če pazite nanjo kakor na svetilko, ki sveti na temnem kraju, dokler ne zasije dan in ne vzide danica v vaših srcih.«¹³

9. Ko bo torej naš Gospod Jezus Kristus prišel in, kakor pravi tudi apostol Pavel, osvetlil, kar je v temi skritega, in razodel misli src, da bo vsakdo hvalo prejel od Boga¹⁴, takrat bodo ob toliki dnevni svetlobi svetilke odveč: ne bo se nam bral prerok, ne bomo odpirali nobenega apostolskega spisa, ne bomo po-praševali po Janezovem pričevanju, niti evangelija nam ne bo treba. Vsa pisma torej, ki so nam bila v noči tega sveta kakor svetilke prižgana, da ne bi ostali v temi, bomo dejali v kraj. Ko bo vse to opravljeno, da nam ne bo svetilo, kakor da bi nam bilo potrebno, in ko bodo tudi božji možje, ki so nam to posre-dovali, z nami vred gledali ono pravo in jasno luč, ko bodo torej vsi ti pripomočki odpravljeni; kaj bomo videli, kaj bo hranilo našega duha? Česa se bo pogled radoval? Od kod bo ono veselje, ki ga oko ni videlo in uho ni slišalo in ki ni prišlo v človekovo srce¹⁵? Kaj bo-mo videli? Rotim vas, ljubite z menoj, tecite v veri z menoj! Hrepenimo po domovini gori, zdihujmo po domovini gori, imejmo se tukaj za tujce! Kaj bomo takrat videli? Evangelij naj zdaj govori: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je

¹³ 2 Pet 1, 19.

¹⁴ 1 Kor 4, 5.

¹⁵ 1 Kor 2, 9.

bila Beseda.«¹⁶ Prišel boš k studencu, od koder ti je pršla rosa; videl boš nezakrito luč, od koder ti je žarek napošev in nákriv prihajal v temno srce in ki se zdaj očiščuješ, da jo boš videl in prenesel. Preljubi! Janez sam pravi, kar sem že včeraj¹⁷ omenil: »Otroci božji smo in se še ni pokazalo, kaj bomo. Vemo, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni, ker ga bomo gledali, kakršen je.«¹⁸ Čutim, kako vaša srca z menoj vred kvišku kipé, toda trohljivo telo teži dušo in prsteno bivališče tlači pamet, ki veliko misli¹⁹. Jaz bom odložil to knjigo²⁰ in vi pojdete od tod, vsak na svoje. Dobro nam je bilo pri skupni luči, srčno smo se veselili, srčno radovali. Toda četudi se ločimo drug od drugega, od njega se nikar ne ločimo!

Šestintrideseti govor.

Jan 8, 15—18.

1. Med štirimi evangeliji ali boljše med štirimi knjigami enega evangelija je sveti apostol Janez, ki se zaradi duhovnega umevanja ne po krivici primerja orlu, svoje oznanilo dvignil više in mnogo veličastneje od drugih treh in hotel, naj se s tem poletom dvignejo tudi naša srca. Kajti drugi trije evangelisti so, bi rekel, z Gospodom kot človekom po zemlji hodili, o njegovem božanstvu malo povedali; ta pa se je, kakor da ne mara po zemlji hoditi, dvignil, kot je v začetku svojega govora zagrmel, ne samo nad zemljo in nad vse ozračje in obnebje, ampak tudi nad vso angelsko

¹⁶ Jan 1, 1.

¹⁷ Ta govor je bil torej dan po prejšnjem.

¹⁸ 1 Jan 3, 2.

¹⁹ Modr 9, 15.

²⁰ Avguštin je imel pred seboj ali v rokah evangelijsko knjigo.

vojsko in vse vrste nevidnih oblasti, ter prišel do njega, ki je po njem vse nastalo, in rekel: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo, kar je nastalega.«¹ S tem tako vzvišenim začetkom se ujema tudi nadaljnje oznanilo in o Gospodovem božanstvu je govoril kakor noben drug. To je dal od sebe, kar je bil pil. Kajti ne brez vzroka pripoveduje o njem isti evangelij, da je tudi pri (zadnji) večerji slonel na Gospodovih prsih². Iz teh prsi je torej skrivaj pil; kar pa je bil skrivaj pil, je javno povedal, da bi k vsem narodom došlo ne samo učlovečenje božjega Sinu in trpljenje in vstajenje, marveč tudi, kaj je bil pred učlovečenjem: edinorojeni Očetu, Očetova Beseda, enako večer z roditeljem, enak njemu, ki ga je poslal; pa prav po tem poslanstvu je postal manjši, da bi bil Oče večji.

— — — — —

3. — — Danes³ so se prebrale tele njegove besede »Vi sodite po vnanjem.«⁴ Zato mi pravite: »Ti pričuješ sam o sebi; tvoje pričevanje ni pravo,« ker po vnanjem sodite, ker Boga ne spoznate in vidite (le) človeka in ker preganjajoč človeka žalite skritega Boga. Po vnanjem torej sodite. Zaradi tega se vam zdim ošaben, ker pričujem sam o sebi. Vsak človek, ki hoče lepo pričevati sam o sebi, se namreč zdi ošaben in prevzeten. Zategadelj je pisano: »Naj te ne hvalijo tvoja usta, ampak hvalijo naj te usta bližnjega.«⁵ Toda to je rečeno človeku. Zakaj slabotni smo in govorimo

¹ Jan 1, 1—3.

² Jan 13, 23; 21, 20.

³ 36. govor je bil dan po 35.

⁴ Jan 8, 15. Do besede: po mesu.

⁵ Preg 27, 2.

pred slabotnimi. Utegnemo govoriti resnico in lagati; čeprav moramo govoriti resnico, vendar utegnemo lagati, če hočemo. Luč ne more lagati; nikar, da bi bila v svetlobi božje luči pega laži! Govoril je kot luč, govoril kot resnica, toda luč sveti v temi in tema je ni sprejela⁶; zato so sodili po vnanjem. »Vi sodite,« je dejal, »po vnanjem.«

4. »Jaz ne sodim nikogar.«⁷ Mar li Gospod Jezus Kristus nikogar ne sodi? Ni li on tisti, ki o njem priznavamo, da je tretji dan vstal, šel v nebesa, sedi na desnici Očetovi in bo odondod prišel sodit žive in mrtve? Ni li to naša vera, ki o njej apostol pravi: »S srcem se veruje za opravičenje, z usti pa se priznava za zveličanje«⁸? Ko torej to priznavamo, nasprotujemo Gospodu, ka-li? Mi pravimo, da pride sodit žive in mrtve, on pa trdi: »Jaz ne sodim nikogar.« To vprašanje se dá na dva načina razvozlati: ali tako, da umejemo besede takole: »Jaz ne sodim nikogar« z d a j, kakor pravi na drugem mestu: »Nisem prišel, da bi svet sodil, marveč da bi svet zveličal«⁹, s čimer sodbe ne taji, marveč jo odlaša; ali pa tako, da je besedam: »Vi sodite po vnanjem« dodal: »Jaz ne sodim nikogar,« namreč po vnanjem. O veri, ki jo imamo in oznanjamo o Kristusu sodniku naj nam torej ne ostane nobena ost dvoma v srcu. Kristus je prišel najprej reševati, potem soditi: soditi in kaznovati one, ki se niso hoteli zveličati, voditi v življenje one, ki so verovali in zveličanja niso zavrgli. Prvi prihod našega Gospoda Jezusa Kristusa je torej prihod zdravnika, ne sodnika; kajti ko bi bil najpoprej prišel soditi, bi ne bil našel nikogar, kateremu bi bil mogel dati pla-

⁶ Jan 1, 5.

⁷ Jan 8, 15.

⁸ Rim 10, 10.

⁹ Jan 12, 47.

čilo pravice. Ker je torej videl, da so vsi grešniki in da ni nihče prost smrti greha, se je moralo najpoprej pokazati usmiljenje in šele potem razodeti sodba; zakaj o njem je psalm pel: »Usmiljenje in sodbo ti bom prepeval, Gospod.«¹⁰ Ni dejal: Sodbo in usmiljenje; kajti če bi bila najprej sodba, bi ne bilo usmiljenja, toda najprej je usmiljenje, nato sodba. Kaj pomeni: najprej sodba? Stvarnik človekov je hotel biti človek; postal je, kar je ustvaril, da se ne bi pogubil oni, katerega je ustvaril. Kaj je mogoče temu usmiljenju še dodati? In vendar je nekaj dodal. Premalo mu je bilo, da je človek postal, ampak hotel je, da so ga ljudje zavrgli; premalo mu je bilo, da so ga zavrgli, ampak hotel je, da so ga tudi zasramovali; premalo mu je bilo, da so ga zasramovali, ampak je hotel, da so ga umorili; pa še to mu je bilo premalo, ampak hotel je umreti na križu. Kajti ko je apostol slavil njegovo pokorščino do smrti, se mu je zdelo premalo reči: »Bil je pokoren do smrti« — ne do kakršne koli smrti — marveč je dodal: »do smrti na križu.«¹¹ Ni bilo hujše smrti, nego je bila ta. Skratka: če trapijo najhujše bolečine, jim pravimo »cruciatu« (muka), kar se izvaja iz besede »crux« (križ). Križani, viseči na križu, z žebli na nogah in rokah na les pribiti, so počasne smrti umirali. Zakaj, biti križan ne pomeni biti usmrčen, marveč na križu so dolgo živeli, ne, ker so rajši dalje živeli, ampak ker se je umiranje raztegnilo, da ne bi bilo bolečine prenašlo konec. Umreti je hotel za nas; premalo povemo: hotel je biti križan, ker je bil pokoren do smrti na križu. Izvolil je najhujšo in najbridkejšo smrt, ker je hotel uničiti smrt. Z najhujšo smrtjo je usmrtil sleherno smrt. Najhujša se je zdela nespametnim Judom, kajti

¹⁰ Ps 100, 1.

¹¹ Flp 2, 8.

Gospod si jo je izbral. Zakaj vprav svoj križ je hotel imeti za znamenje, vprav križ je hotel kot znamenje zmage nad hudičem postaviti vernikom na čelo; zato je apostol rekel: »Meni pa Bog ne daj, da bi se hvalil, razen s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, s katerim je meni svet križan in jaz svetu.«¹² Nič ni bilo takrat po mesu neznosnejšega, nič ni zdaj na čelu častnejšega. Kaj je pripravil svojemu verniku on, ki je s toliko častjo ovenčal svojo smrt (na križu)? Pri Rimljanih med kaznimi za hudodelce ni več (križanja), kajti odkar je Gospodov križ tako v časteh, se zdi, da bi hudodelca počastili, če bi ga križali. On, ki je torej za to¹³ prišel, ni nikogar sodil in je trpel hudobne. Pretrpel je krivično sodbo, da bi vršil pravično. Pa s tem, da je pretrpel krivično (sodbo), je pokazal usmiljenje. Ko se je tako ponižal, da je prišel na križ, je sicer odložil svojo moč, toda razodel svoje usmiljenje. Kako je odložil svojo moč? Ker ni hotel stopiti s križa, dasi je mogel vstati iz groba. Kako je razodel usmiljenje? Ker je viseč na križu rekel: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«¹⁴ »Jaz nikogar ne sodim« je torej rekel ali zato, ker ni prišel, da bi svet sodil, ampak da bi svet zveličal, ali pa je, kakor sem omenil, besedam: »Vi sodite po vnanjem« zategadelj dodal: »Jaz nikogar ne sodim«, da bi spoznali, da Kristus ne sodi po vnanjem, kakor so ljudje njega sodili.

5. Da pa spoznate Kristusa tudi kot sodnika, poslušajte nadaljnje besede: »In če jaz sodim, je moja sodba prava.«¹⁵ Glej, imaš tudi sodnika, toda priznaj ga kot zveličarja, da ga ne boš čutil kot sodnika. Zakaj pa je rekel, da je njegova sodba prava? »Ker

¹² Gal 6, 14.

¹³ Da bi na križu umrl.

¹⁴ Lk 23, 34.

¹⁵ Jan 8, 16.

nisem sam,« je dejal, »ampak sva jaz in Oče, ki me je poslal.«¹⁶ Rekel sem vam, bratje, da sveti evangelist Janez zelo visoko leta; komaj ga z duhom dohajaš. Na skrivnost visoko letečega vas pa moram, preljubi, opomniti. Prerok Ezekijel in Razodetje istega Janeza, ki je napisal ta evangelij, omenjata četverno živo bitje s štirimi obrazi: človeka, leva, teleta in orla¹⁷. Mnogi, ki so pred nami o skrivnostih svetega pisma razpravljali, so mislili, da to živo bitje ali bolje ta živa bitja pomenijo štiri evangeliste. Lev stoji za kralja, ker se zdi, da je lev zaradi oblasti in strašne moči nekak kralj med živalmi. To podobo so dodelili Mateju, ker je v Gospodovem rodovniku naštel vrsto kraljev, kako je Gospod po kraljevem rodu iz semena kralja Davida. Luku so dali govedo, ker je začel s svečeništvom duhovnika Zaharija in omenil očeta Janeza Krstnika; govedo je bilo pri duhovniških daritvah velika klavna žrtev. Marku so po pravici dodelili človeka, ker ni nič povedal ne o kraljevski ne o duhovniški oblasti, marveč začel kratko malo s Kristusom človekom. Vsi ti se skorajda niso oddaljili od pozemeljskega, to je, od tistega, kar je naš Gospod Jezus Kristus na zemlji storil; hodili so, bi dejal, z njim po zemlji in o njegovem božanstvu prav malo povedali. Ostane še orel. To je Janez, ki oznanja vzvišene reči in z mirnim očesom gleda notranjo in večno luč. Pripovedujejo namreč, da stari orli svoje mladiče tako preskušajo, da jih samec drži s kremplji proti sončnim žarkom; če mladič mirno zre (v sonce), ga prizna za sina, če pa pomežikne, ga kot podtaknjenca izpusti iz krempljev. Poglejte torej, kako vzvišene reči je pač povedal on, ki so ga imeli za orlu podobnega; pa vendar si

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ezek 1, 5—10; Raz 4, 6. 7.

upamo mi, ki lazimo po tleh in med ljudmi komaj kaj pomenimo, o njih razpravljati in jih razlagati ter menimo, da jih utegnemo doumeti, ko jih preišljujemo, in biti razumljivi, ko o njih govorimo.

---

10. Govoril je bil o sodbi, zdaj hoče govoriti o pričevanju. Rekel je: »V vaši postavi je zapisano, da je pričevanje dveh oseb pravo. Jaz sem, ki pričujem o sebi, in Oče, ki me je poslal, pričuje o meni.«¹⁸ Razložil jim je tudi postavo, če bi ne bili nehvaležni¹⁹. Veliko vprašanje je, bratje moji, in zdi se mi zelo skrivnostno, kar je Bog rekel: »Vsa zadeva naj se ugotovi po izjavi dveh ali treh prič.«²⁰ Se li po dveh pričah išče resnica? Dà, tako je; taka je človeška navada. Vendar pa se utegneta tudi dve priči zlagáti. Čisto Suzano sta dve krivi priči spravili v stisko²¹. Mar li zato nista bili krivi priči, ker sta bili dve? Govorimo le o dveh ali treh, ka-li? Vse ljudstvo je lagalo zoper Kristusa! Če je torej vse ljudstvo, ki ga je bila velika množica, krivo pričevalo, kako naj se umeje trditev: »Vsa zadeva naj se ugotovi po izjavi dveh ali treh prič«? Le tako, da je tu skrivnostno naznačena Trojica, v kateri je resnica zmeraj stalna. Hočeš li imeti dobro pravdo? Pokličí dve ali tri priče, Očeta, Sina in svetega Duha. Ko sta zoper Suzano, čisto ženo in zvesto soprogo, dve priči po krivem pričevali, jo je Trojica v vesti na skrivaj podpirala. Ta Trojica je skrivaj eno pričo, Danijela, spodbudila in dve izpodbila. Ker je torej v vaši postavi zapisano, da je pričevanje dveh oseb pravo, sprejmite najino

¹⁸ Jan 8, 17. 18.

¹⁹ Razložil jim je tudi postavo, da bi jo bili razumeli, ko bi ne bili nehvaležni.

²⁰ Devt 19, 15; Mt 18, 16.

²¹ Dan 13, 36—62.

pričevanje²², da ne boste čutili sodbe. »Jaz namreč,« pravi, »nikogar ne sodim,« ampak »pričujem o sebi«: odlašam sodbo, ne odlašam pričevanja.

11. Zoper človeške jezike, zoper slabotne sumnje človeškega rodu, si izvolimo, bratje, Boga za sodnika, Boga za pričo! Nima za malo, biti za pričo, dasi je sodnik, niti ne stopi više, ko začne soditi; kajti isti, ki je zdaj priča, bo sodnik. Zakaj je priča? Ker ne potrebuje nikogar, da spozna, kdo si. Zakaj je sodnik? Ker ima oblast, življenje dati in vzeti, obsoditi in odvezati, pahniti v pekel in povzdigniti v nebesa, pridružiti hudiču in venčati z angeli. Ker ima torej to oblast, je sodnik. Ker mu pa ni treba nobene druge priče, da te spozna, in te on, ki te bo nekoč sodil, zdaj (natančno) vidi, ni mogoče, da bi ga prevaral, ko prične soditi. Ne moreš privedi krivih prič, ki bi utegnile tega sodnika ukaniti, ko te začne soditi. Bog govori takole: Ko si me zaničeval, sem te videl; in ko nisi veroval, nisem svoje sodbe razveljavil; odložil sem jo, ne uničil. Nisi hotel poslušati, kar sem zapovedal, čutil boš, kar sem napovedal. Če boš pa poslušal, kar sem zapovedal, ne boš čutil zla, ki sem ga napovedal, marveč boš prejel dobrote, ki sem jih obljubil.

Sedemintrideseti govor.

Jan 8, 19. 20.

1. — — — Gospodu, ki je govoril o svojem Očetu, so odgovorili in rekli: »Kje je tvoj Oče?«¹ Kristusovega Očeta so meseno umeli, ker so Kristusove besede po mesu presojali. On pa, ki je govoril, je bil po

²² Moje in Očetovo pričevanje.

¹ Jan 8, 19.

tem, kar se je videlo, meso, po tem, kar je bilo skrito, Beseda: kot človek viden, kot Bog neviden. Videli so, kar si je bil nadel, zaničevali njega, ki si je nadel; zaničevali, ker ga niso poznali; niso ga poznali, ker ga niso videli, ker so bili slepi; bili so slepi, ker niso verovali.

2. Poglejmo še torej, kaj je Gospod na to odgovoril. Rekli so mu: »Kje je tvoj Oče?« Slišali smo te namreč, da si dejal: »Nisem sam, ampak sva jaz in Oče, ki me je poslal;«² mi pa vidimo samo tebe, tvojega Očeta ne vidimo poleg tebe. Kako trdiš, da nisi sam, ampak si s svojim Očetom? Ali pa nam pokaži, da je tvoj Oče pri tebi. Gospod na to: Mar li poznate mene, da bi vam mogel pokazati Očeta³? Tako jim je namreč odgovoril z nadaljnji besedami, katere sem vam že vnaprej razložil. Poglejte namreč, kaj jim je rekel. »Ne poznate ne mene ne mojega Očeta. Če bi poznali mene, bi morda poznali tudi mojega Očeta.«⁴ Pravite torej: »Kje je tvoj Oče?« kakor da mene že poznate, kakor da je, kar vidite, vse, kar sem. Ker torej mene ne poznate, vam svojega Očeta ne pokažem. Mene imate namreč za človeka, zato poprašujete po mojem Očetu kot človeku, ker sodite po mesu. Ker sem pa nekaj drugega po tem, kar vidite, in nekaj drugega po tem, česar ne vidite, in ker govorim o Očetu kot skrit o skritem, je prvo, da mene spoznate, potem boste spoznali tudi Očeta.

3. »Ko bi namreč poznali mene, bi morda poznali tudi mojega Očeta.« Ko on, ki vse ve, pravi: »morda«, ne dvomi, ampak graja. Pazi, kako se beseda »morda« rabi za grajo, ko se zdi, da pomeni dvom. Toda dvom

² Jan 8, 16.

³ Kako naj vam pokažem Očeta, ko niti mene ne poznate?

⁴ Jan 8, 19.

izraža beseda tedaj, ko jo izreče človek, ki dvomi, ker ne ve; ko pa Bog, ki mu ni nič skrito, izreče besedo dvoma, kara z dvomom nevernost, Bog pa ne ugiba. Kajti ljudje včasih grajajoč dvomijo o rečeh, ki jih za gotovo vedo, to je, izreko z besedo dvom, dasi v srcu prav nič ne dvomijo, kakor če n. pr. iz nevolje nad svojim služabnikom rečeš: Zaničuješ me; pomisli, morda sem pa vendarle tvoj gospodar! Zategadelj pravi tudi apostol, govoreč nekim ljudem, ki so ga zaničevali: »Mislim pa, da imam tudi jaz Duha božjega.«⁵ Kdor pravi: »Mislim,« se zdi, da dvomi; toda apostol je grajal, ni dvomil. In sam Gospod Kristus je drugje, grajajoč prihodnjo nevero človeškega rodu, rekel: »Misliš, ali bo Sin človekov, kadar pride, našel vero na zemlji?«⁶

4. Zdaj ste, sodim, razumeli, v kakšnem pomenu je rekel: »morda«, da ne bo kdo, ki besede lovi in zloge šteje, kot jezikoznanec⁷ grajal besede, ki jo je izrekla božja Beseda, in ne bo naposled, grajajoč božjo Besedo, ne zgovoren, ampak nem. Kdo namreč govori tako, kakor govori Beseda, ki je bila v začetku pri Bogu⁸? Nikar ne imej na umu naših besed in ne skušaj z vsakdanjimi besedami meriti Besedo, ki je Bog. Slišiš namreč »Besedo« in se ne meniš zanjo; čuj Boga in se boj: »V začetku je bila Beseda.«⁹ — — —

5. Vse torej ve on, ki je po njem vse nastalo¹⁰, in vendar dvomeč graja: »Ko bi poznali mene, bi morda poznali tudi mojega Očeta.« Neverne graja. Nekaj takega je rekel tudi učencem, toda ondi ni besedice

⁵ 1 Kor 7, 40.

⁶ Lk 18, 8.

⁷ »Veluti latine loqui sciens.«

⁸ Jan 1, 2.

⁹ Jan 1, 1.

¹⁰ Jan 1, 5.

dvoma, ker ni bilo vzroka, da bi bil grajal nevero. Kakor je namreč Judom rekel: »Ko bi poznali mene, bi morda poznali tudi mojega Očeta,« tako je rekel tudi učencem, ko ga je Filip vprašal, prav za prav poterjal in dejal: »Gospod, pokaži nam Očeta in zadosti nam bo,«¹¹ kakor da bi bil rekel: Tebe že poznamo, ti si se nam pokazal, videli smo te, milostno si nas izbral, šli smo za teboj, videli smo tvoje čudeže, sprejeli smo tvoje zapovedi, upamo na tvoje obljube, mnogo si nam po svoji pričujočnosti podelil, pa vendar, ker Očeta ne poznamo, gorimo od hrepenenja, da bi videli njega, ki ga še ne poznamo; zategadelj, ker tebe poznamo, nam pa ni zadosti, dokler tudi Očeta ne spoznamo, nam pokaži Očeta in zadosti nam bo. Da bi pa vedeli, da ne poznajo, kar so menili, da že poznajo, jim je Gospod rekel: »Toliko časa sem pri vas in me ne poznate? Filip, kdor je videl mene, je videl tudi Očeta.«¹² Je li v tem besedica dvoma? Je li dejal: Kdor je videl mene, je morda videl tudi Očeta? Zakaj? Ker ga je poslušal veren človek, ne preganjalec vere; zato Gospod ni grajal, ampak učil: »Kdor je videl mene, je videl tudi Očeta,« in takoj: »Ko bi poznali mene, bi poznali tudi mojega Očeta.« Izpustimo besedo, s katero je pokaral nevero poslušalcev, pa je isti izrek.

8. »Te besede je Jezus govoril pri zakladnici, ko je učil v templju,«¹³ z veliko srčnostjo, brez strahu. Ne bi bil namreč trpel, česar ne bi bil hotel, ki bi tudi rojen ne bil, ko ne bi bil hotel. Kaj torej dalje? »In nihče ga ni prijel, ker še ni bila prišla njegova

¹¹ Jan 14, 8.

¹² Jan 14, 9.

¹³ Jan 8, 20.

ura.«¹⁴ Ko zopet nekateri to slišijo, menijo, da je bil Kristus pod oblastjo usode¹⁵ in pravijo: Glej, Kristusa je vodila usoda. Ko bi zdravo pamet imel, ne bi v slepo usodo verjel¹⁶. Če se beseda »fatum« (usoda) izvaja od glagola »fari«, govoriti, kakor so nekateri mislili¹⁷, kako ima božja Beseda nad seboj »fatum«, ko ima prav v Besedi obstoj vse, kar je ustvarjenega¹⁸? Kajti Bog ni nič ustvaril, česar ne bi bil poprej vedel; v njegovi Besedi je bilo vse, kar je ustvarjenega. Svet je nastal, je nastal in bil ondi¹⁹. Kako je nastal in bil ondi? Ker je bila hiša, ki jo stavbenik postavi, poprej v zamisli in bila ondi bolj na varnem, ne da bi se postarala, ne da bi se podrla. Da pa pokaže svojo zamisel, postavi (stavbenik) hišo; hiša nekako pride iz hiše, in če se hiša podere, zamisel ostane. Tako je bilo v božji Besedi vse, kar je ustvarjenega, ker je Bog vse v modrosti naredil²⁰ in mu je bilo že poprej znano, kar je naredil. Ni namreč spoznal, k e r je naredil, ampak je naredil, ker je spoznal. Nam je znano, ker je bilo narejeno; če pa njemu ne bi bilo znano, ne bi bilo narejeno. Beseda je bila torej prva. In kaj je bilo pred božjo Besedo? Prav nič. Kajti, če bi bilo poprej kaj, bi ne bilo rečeno: »V začetku je bila Beseda,« marveč: V začetku je nastala Beseda. Kaj pa pravi Mojzes o svetu? »V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo.«²¹ Ustvaril je, česar ni bilo.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ »Fatum.«

¹⁶ »O si cor tuum non esset fatuum, non crederes fatuum.«

¹⁷ »Fatum« je res trpni deležnik preteklega časa glagola »fari«.

¹⁸ Prim. Kol 1, 17. 18.

¹⁹ V Besedi.

²⁰ Ps 103, 24.

²¹ Gen 1, 1.

Če je torej ustvaril, česar ni bilo, kaj je bilo poprej? »V začetku je bila Beseda.« In od kod sta nebo in zemlja? »Vse je po njej nastalo.« Ti staviš torej Kristusa pod oblast usode, ka-li? Kje je usoda? Na nebu, praviš, v redu in kroženju zvezd. Kako bo torej imel nad seboj usodo on, ki je ustvaril nebo in zvezde, ko vendar tvoja volja, če prav misliš, celo zvezde presega? Ali mar zato, ker veš, da je bilo Kristusovo meso pod nebom, sodiš, da je bila tudi Kristusova moč nebu podrejena?

9. Poslušaj, abotnež: »Njegova ura še ni prišla,« ne tista, ko bi bil prisiljen umreti, marveč ko bi se dal iz usmiljenja umoriti. Saj je namreč vedel, kdaj mu je bilo umreti. Obračal je pogled na vse, kar je bilo o njem napovedanega, in čakal, da se izpolni vse, kar naj bi se po napovedi pred njegovim trpljenjem zgodilo, da bi, ko bi se izpolnilo, prišlo na vrsto tudi trpljenje, kakor je previdnost uredila, ne nujna usoda naložila. Čujte torej, da se prepričate! Med drugim, kar je bilo o njem napovedano, je tudi tole zapisano: »Dali so mi žolča v jed in v moji žeji so me napajali s kisom.«²² Kako se je to izpolnilo, vemo iz evangelija. Najprej so mu dali žolča; vzel ga je, okusil in zavrnil²³. Nato je, na križu viseč, da bi se vse napovedi izpolnile, rekel: »Žejen sem.«²⁴ Vzeli so gobo s kisom napojeno, jo navezali na trst in jo podali visečemu. Vzel je in rekel: »Dopolnjeno je.«²⁵ Kaj pomeni: »Dopolnjeno je«? Izpolnilo se je vse, kar je bilo pred mojim trpljenjem napovedano; kaj še hočem tukaj? Ko je bil rekel: »Dopolnjeno je,« je nagnil glavo in izdihnil²⁶.

²² Ps 68, 22.

²³ Prim. Mt 27, 34.

²⁴ Jan 19, 28.

²⁵ Jan 19, 30.

²⁶ Ibidem.

Sta li razbojnika, ob njem križana, izdihnili, kadar sta hotela? Držale so ju vezi mesa, ker nista bila stvarnika mesa. Z žebliji pribita sta dolgo muke trpela, ker nista nad slaboto oblasti imela. Ko je hotel, se je Gospod v deviškem telesu učlovečil; ko je hotel, je prišel med ljudi; dokler je hotel, je živel med ljudmi; ko je hotel, je meso zapustil: to kaže oblast, ne nujo. Te ure je čakal, ure, ki je ni usoda določila, ampak njegova volja primerno izvolila, da bi se poprej vse dopolnilo, kar se je moralo pred njegovim trpljenjem dopolniti. Kako bi bil pod oblastjo usode, ko je drugje rekel: »Oblast imam, dati svoje življenje, in oblast imam, ga zopet vzeti. Nihče mi ga ne vzame, ampak jaz ga sam od sebe dam in iznova vzamem.«²⁷ To oblast je pokazal, ko so ga Judje iskali. Rekel je: »Koga iščete?« Oni: »Jezusa.« On: »Jaz sem.« Ko so to slišali, so stopili nazaj in popadali na tla²⁸.

10. Poreče kdo: Če je imel tako oblast, zakaj pa takrat, ko je visel na križu in so ga Judje zasmehovali in govorili: »Če je Sin božji, naj stopi s križa,«²⁹ ni stopil, da bi jim bil s tem svojo oblast pokazal? Ker je učil potrpežljivost, je odlašal oblast. Če bi bil namreč stopil s križa, kakor da bi ga bile njihove besede omajale, bi se bilo zdelo, da ga je žalost nad sramotivami premagala. Kratko malo ni stopil s križa, ostal je pribit, da bi se ločil, kadar bi hotel. Kaj velikega bi bilo zanj, stopiti s križa, ko je mogel vstati iz groba? Spoznajmo torej mi, ki se je zaradi nas to zgodilo, da se bo oblast Gospoda Jezusa Kristusa, takrat skrita, pri sodbi očitno pokazala. O njem je rečeno: »Bog očitno pride, naš Bog, in ne bo molčal.«³⁰ Kaj pomeni: »Očitno

²⁷ Jan 10, 18. 17.

²⁸ Jan 18, 4—6.

²⁹ Mt 27, 40.

³⁰ Ps 49, 5.

pride«? Prišel je skrito, pride pa očito, naš Bog, namreč Kristus. »In ne bo molčal.« Kaj pomeni: »In ne bo molčal«? Najprej je molčal. Kje je molčal? Ko je bil sojen, da bi se tudi to dopolnilo, kar je tudi prerok napovedal: »Kakor ovco so ga gnali v zakol in kakor jagnje, ki se ne oglasi pred njim, ki ga striže, ni odprl svojih ust.«³¹ Ko bi torej ne bil hotel trpeti, bi ne bil trpel; ko bi ne bil trpel, bi se njegova kri ne bila prelila; ko bi se njegova kri ne bila prelila, bi svet ne bil odkupljen. Zahvalimo torej oblast njegovega božanstva in usmiljenje njegove slabote za skrito oblast, ki je Judje niso spoznali, zaradi česar jim je rekel: »Ne poznate ne mene ne mojega Očeta,« in za meso, ki ga je privzel, katero so Judje poznali in vedeli, kje je njegova domovina, zaradi česar jim je drugje rekel: »Mene poznate in tudi veste, od kod sem.«³² Oboje poznajmo v Kristusu, ono, po čemer je enak Očetu, in to, glede česar je Oče večji od njega. Eno je Beseda, drugo meso; ono je Bog, to človek; toda eden je Kristus, Bog in človek.

Osemintrideseti govor.

Jan 8, 21—25.

---

4. Kaj je rekel Gospod tistim, ki so zemeljsko mislili? »In rekel jim je: ‚Vi ste od tu doli,‘¹ zato mislite zemeljsko, ker jeste prst kakor kače². Kaj je to, da jeste prst? Kar je zemeljskega, uživajte, kar je zemeljskega, vas veseli, po tem, kar je zemeljskega, hrepenite, ne povzdigujete pa svojega srca kvišku.

³¹ Iz 53, 7.

³² Jan 7, 28.

¹ Jan 8, 23.

² Prim. Gen 3, 14.

»Vi ste od tu doli, jaz sem od zgoraj; vi ste od tega sveta, jaz nisem od tega sveta.«³ Kako neki bo od tega sveta, ko je svet po njem nastal? Vsi so od tega sveta, ki so poznejši od sveta, kajti svet je bil prej in tako je človek od sveta; Kristus je pa bil prej, nato šele svet, kajti Kristus je bil pred svetom, pred Kristusom pa ni bilo nič; zakaj »v začetku je bila Beseda, po njej je vse nastalo«⁴. Tako je bil torej on od zgoraj. Od kod »od zgoraj«? Iz zraka? Nikakor ne; ondi tudi ptice letajo. Z neba, ki ga vidimo? Tudi to ne; ondi tudi zvezde in sonce in mesec krožijo. Od angelov? Tudi tega ne mislite; on, ki je ustvaril tudi angele, je ustvaril vse. Od kod »od zgoraj« je torej Kristus? Od samega Očeta. Nič ni nad Bogom, ki je rodil Besedo sebi enako, večno kakor on, edinorojeno, brez časa, da bi po njej ustvaril čase. Tako torej umej, da je Kristus od zgoraj: v misli se povzpni nad vse, kar je ustvarjenega, nad sleherno stvar, nad vsako telo, nad vsakega ustvarjenega duha, nad sleherno kakor koli spremenljivo reč, nad vse se povzpni, kakor se je povzpnel Janez, da je prispel do tja: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda.«⁵

5. »Jaz« torej, je rekel, »sem od zgoraj. Vi ste od tega sveta, jaz nisem od tega sveta. Zato sem vam rekel, da boste v svojih grehah umrli.«⁶ Razložil nam je, bratje, kako umejmo: »Vi ste od tega sveta.« »Vi ste od tega sveta« je rekel zato, ker so bili grešniki, ker so bili hudobni, ker so bili neverni, ker so po zemeljsko mislili. Kaj se vam pa zdi o svetih apostolih? Kolik razloček je bil med Judi in apostoli? Kolikršen

³ Jan 8, 23.

⁴ Jan 1, 1. 3.

⁵ Jan 1, 1.

⁶ Jan 8, 23. 24.

je med temo in svetlobo, kolikršen je med vero in nevero, kolikršen je med pobožnostjo in brezbožnostjo, kolikršen je med upom in obupom, kolikršen je med ljubeznijo in samoljubjem; velik razloček je torej bil. Kaj torej, ko je bil tolik razloček, niso bili apostoli od tega sveta, ka-li? Če misliš na to, kako so bili rojeni, od kod so prišli, ko so vsi izšli od Adama, so bili od tega sveta. Toda kaj jim je rekel Gospod sam? »Jaz sem vas od sveta odbral.«⁷ Oni, ki so bili od sveta, so postali taki, da niso bili od sveta, in jih je za svoje vzel on, ki je svet po njem nastal. Ti pa, katerim je rekel: »V svojih grehih boste umrli,« so ostali od tega sveta.

6. Nihče, bratje, ne reci: Nisem od tega sveta. Človek, kdor koli si, si od tega sveta. Toda prišel je k tebi on, ki je ustvaril svet, in te osvobodil tega sveta. Če te veseli svet, hočeš biti zmeraj nesvet; če te pa več ne veseli svet, si že svet⁸. Če te pa še po kaki slabosti veseli svet, naj se v tebi naseli on, ki te posveti, in boš svet. Če boš pa svet, ne boš ostal od sveta in ne boš slišal, kar so slišali Judje: »V svojih grehih boste umrli.« Vsi smo bili namreč z grehom rojeni, vsi smo v življenju k tistemu, kar smo bili ob rojstvu, še dodali in postali še bolj od tega sveta, nego smo bili, ko nas je mati rodila. In kje bi bili, da ni prišel on, ki ni imel prav nobenega greha, in nas oprostil vsakega greha? Ker Judje niso vanj verovali, so po pravici slišali: »Umrli boste v svojih grehih;« brez greha niste mogli biti, ker ste z grehom rojeni. Če boste pa, pravi, v me verovali, ste sicer z grehom rojeni, toda ne boste v svojem grehu umrli. Nesreča Judov je bila torej ta, ne, da so greh imeli,

⁷ Jan 15, 19.

⁸ Avguštin se poigrava z besedami: mundus — mundus, immundus, mundare.

marveč da so v grehah umrli. To je, česar se mora bati vsak kristjan; zaradi tega se dajejo ljudje krstiti; zaradi tega želi človek, ki ga bolezen ali kaj drugega spravi v smrtno nevarnost, pomoči; zaradi tega nese pobožna mati celo dojenčka v cerkev, da ne bi umrl v grehu, v katerem je bil rojen. Kako nesrečni in obžalovanja vredni so bili oni, katerim so usta, ki le resnico govore, rekla: »V svojih grehih boste umrli.«

7. Razloži pa, zakaj jih to zadene. »Zakaj, ako ne boste verovali, da sem jaz, boste umrli v svojih grehah.«⁹ Mislim, bratje, med množico, ki je Gospoda poslušala, so bili tudi taki, ki so pozneje verovali. Toda strogo obsodbo: »Umrli boste v svojem grehu« je izrekel kakor nad vsemi in s tem se je tudi takim, ki bi kasneje verovali, upanje podrlo; oni so besneli, ti se bali, dà, ne (samo) bali, ampak obupavali. Poklical jih je nazaj k upanju; dodal je namreč: »Ako ne boste verovali, da sem jaz, boste umrli v svojih grehah.« Vrnil je obupavajočim upanje, zbudil speče; zbudili so se v svojih srcih, zato jih je prav mnogo verovalo, kakor evangelij sam v nadaljnjem pričuje. Bili so namreč ondi udje Kristusovi, ki se še niso bili prijeli Kristusovega telesa. Tudi med ljudstvom, ki ga je križalo, ki ga je na les obesilo, ki ga je na križu visečega zasmehovalo, ki ga je s sulico prebodlo, ki mu je žolča in kisa piti dalo, so bili Kristusovi udje, za katere je molil: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«¹⁰ Kaj se pa spreobrnjenemu ne bo odpustilo, če se mu odpusti, da je Kristusovo kri prelil? Kdo bo nad morilcem obupal, če se je prižgalo novo upanje onemu, ki je Kristusa umoril? Mnogo izmed njih je verovalo; prejeli so v dar Kristusovo kri, bolj

⁹ Jan 8, 24.

¹⁰ Lk 23, 34.

zato, da bi jo pili in se po njej rešili, nego da bi bili krivi njenega prelivanja. Kdo bo obupal? In nikar se ne čudi, če je bil na križu rešen razbojnik, malo poprej morilec, malo nato obtožen, za krivega spoznan, obsojen, križan, rešen. Kjer je bil za krivega spoznan, ondi je bil obsojen; toda ondi rešen, kjer spreobrnjen. Med ljudstvom torej, ki mu je Gospod govoril, so bili taki, ki naj ne bi v svojem grehu umrli; bili so tudi taki, ki naj bi verovali in bili vsakega greha rešeni.

8. Vendar pa pazi na to, kar je Gospod Kristus rekel: »Ako ne boste verovali, da sem jaz, boste umrli v svojih grehih.« Kaj pomeni: »Ako ne boste verovali, da sem jaz«? »Da sem jaz« — kaj? Nič ni dodal. In ker ni nič dodal, je mnogo povedal. Pričakovali bi namreč, da bo povedal, kaj je, pa ni povedal. Kaj bi pričakovali, da bo rekel? Morda: »Ako ne boste verovali, da sem« Kristus; »Ako ne boste verovali, da sem« Sin božji; »Ako ne boste verovali, da sem« Očetova Beseda; »Ako ne boste verovali, da sem« stvarnik sveta; »Ako ne boste verovali, da sem« človeka oblikoval in preoblikoval, ustvaril in preustvaril, naredil in pre naredil: »Ako ne boste verovali, da sem« to, »boste umrli v svojih grehih.« Mnogo je povedal s samo besedo: »Jaz s e m;« kajti tudi Bog je Mojzesu tako rekel: »Jaz sem, ki sem.«¹¹ Kdo bi utegnil dostojno povedati, kaj pomeni: »Sem«? Poslal je Bog po svojem angelu svojega služabnika Mojzesa reševat svoje ljudstvo iz Egipta (brali ste, kar ste zdajle slišali, in veste, vendar še omenim); poslal ga je, ki je trepetal, se izgovarjal, toda bil pokoren. Ko se je torej izgovarjal, je rekel Bogu, ki je o njem vedel, da mu po angelu govori: Če mi ljudstvo poreče: Kdo

¹¹ Eksod 3, 14.

pa je Bog, ki te je poslal, kaj naj mu odgovorim? Tedaj mu je Gospod rekel: »Jaz sem, ki sem,« in ponovil: »Tako reci Izraelovim sinovom: Kateri je, me je poslal k vam.« Tudi ondi ni rekel: Jaz sem Bog; ali: Jaz sem tvorec sveta; ali: Jaz sem stvarnik vseh stvari; ali: Jaz sem pomočnik tega ljudstva, da se osvobodi, ampak samo to: »Jaz sem, ki sem,« in: »Reci Izraelovim sinovom: Kateri je.« Ni dostavil: Kateri je vaš Bog, kateri je Bog vaših očetov, ampak samo to je rekel: »Kateri je, me je poslal k vam.« In ko bi bil morda Mojzes doumel, (kaj to pomeni,) kdaj bi bili doumeli oni, h katerim je bil poslan? Gospod je torej odložil, česar človek ne bi mogel doumeti, in dodal, kar bi utegnil doumeti: »Jaz sem Bog Abrahamov in Bog Izakov in Bog Jakobov.«¹² To utegneš umeti, kajti: »Jaz sem, ki sem,« — kateri razum more to umeti?

9. Kaj bomo torej mi? Si bomo li upali kaj reči o besedah: »Jaz sem, ki sem,« ali bolje o besedah, ki ste jih od Gospoda slišali: »Ako ne boste verovali, da sem jaz, boste umrli v svojih grehih«? Naj se s temi svojimi šibkimi močmi, ki jih skoraj nič ni, drznem razpravljati, ka-li, kaj pomeni, kar je Kristus dejal: »Ako ne boste verovali, da sem jaz«? Drznil se bom in vprašal Gospoda samega. Poslušajte me, ki bom bolj popraševal, nego pojasnjeval, bolj iskal, nego trdil, se bolj učil nego učil, in vsaj v meni in po meni tudi vi vprašajte. Tudi Gospod, ki je povsod, je pripravljen (odgovoriti); sliši naj naše hrepeneče popraševanje in naj nam dá jasno spoznanje. Če kaj umejem, s kakšnimi besedami bom mogel vašim srcem dopovedati, kar umejem? Kakšen glas seže do tja? Kakšna zgovornost je temu kos, kakšna bistroumnost, kakšna govorniška spretnost?

¹² Eksod 3, 15.

10. Govoriti hočem z našim Gospodom Jezusom Kristusom, govoriti hočem z njim, naj me poslušā. Verujem, da je pričujoč, prav nič ne dvomim; sam je namreč rekel: »Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.«¹³ Gospod, naš Bog, kaj pomeni, kar si rekel: »Ako ne boste verovali, da s em jaz«? Kaj od tega, kar si ustvaril, ni? Ali nebo ni? Ali zemlja ni? Ali to, kar je na nebu in na zemlji, ni? Ali človek, s katerim govoriš, ni? Ali angel, ki ga pošiljaš, ni? Če vse to, kar si ustvaril, jè, kaj pomeni, da si si bit kot nekaj sebi svojskega pridržal, tako da samo ti si? Kako namreč slišim (tvojo besedo): »Jaz sem, ki sem,« kakor da bi vse drugo ne bilo? In kako slišim: »Ako ne boste verovali, da s em jaz«? Mar li oni, ki so poslušali, niso bili? Četudi so bili grešniki, so vendar bili ljudje. Kaj naj torej počnem? Kaj je bit sama, naj (Gospod) srcu pove, naj znotraj pove, naj znotraj govori, notranji človek pa naj sliši in duh naj doume resnično bit; je namreč to: zmeraj na enak način biti. Kajti reč, katera koli — začel sem že nekako razlagati in nehal iskati, nemara hočem povedati, kar sem (znotraj) slišal; Gospod naj dá radost mojemu in vašemu sluhu¹⁴, ko govorim — katera koli reč, kakor koli odlična, če je spremenljiva, ni resnična bit; ondi namreč ni resnične biti, kjer je tudi ne-bit. Kar koli se utegne spremeniti, ni več, ko se spremeni, kar je bilo; če ni več, kar je bilo, je ondi nastopila neka smrt; nekaj, kar je bilo, pa ni več, je bilo uničeno. Črna barva je izginila z glave osivelega starčka; lepota je izginila s telesa trudnega in sključenega starca; izginile so moči v bolnikovem telesu; izginila je stoja v telesu hodečega; izginila je stoja in hoja v telesu

¹³ Mt 28, 20.

¹⁴ Mojemu notranjemu sluhu, ko poslušam Gospoda znotraj govorečega, in vašemu sluhu, ko poslušate mene.

ležečega; izginilo je govorjenje z jezika molčečega: kar koli se spremeni in je, kar ni bilo, ondi vidim neko življenje glede tega, kar je, in neko smrt glede onega, kar je bilo. Če se n. pr. o mrliču reče: Kje je ta človek? je odgovor: Bil je. O resnica, ki resnično si! V slehernem našem dejanju in sploh povsod, kjer se kaka stvar zgane, najdem dva časa: preteklost in prihodnost. Kaj pa sedanost? Nič ni stalno: kar sem rekel, že ni več; kar bom rekel, še ni; — kar sem storil, že ni več; kar bom storil, še ni; — kar sem živel, že ni več; kar bom živel, še ni. Preteklost in prihodnost najdem v sleherni spremembi reči: v resnici, ki ostane, ne najdem preteklosti in prihodnosti, temveč samo sedanost, in sicer nespremenljivo, ki je v stvareh ni. Preudari, kako se reči spreminjajo; našel boš: »bilo je« in »bo«; obrni misel na Boga, najdeš: »j è«, kjer sta »je bil« in »bo« nemogoča. Da torej tudi ti si, se povzpni nad čas. Toda kdo se bo povzpел s svojimi močmi? Dvigne naj te tja on, ki je Očetu rekel: »Hočem, naj bodo tudi ti z menoj tam, kjer sem jaz.«¹⁵ Ko je torej to¹⁶ obljubil, da ne bi umrli v svojih grehah, se mi zdi, da Gospod Jezus Kristus ni hotel z besedami: »Ako ne boste verovali, da sem jaz,« nič drugega reči, nego tole: »Ako ne boste verovali, da sem jaz B o g, boste umrli v svojih grehah.« Prav; hvala Bogu, da je rekel: »Ako ne boste verovali,« da ni rekel: Ako ne boste doumeli! Kdo bo namreč to doumel? Ali pa ste res, ko sem se vam drznil govoriti in ste kazali, da nekaj razumete, vsaj nekaj te velike neizrekljivosti doumeli? Če torej ne doumeš, te osvobodi vera. Zategadelj tudi Gospod ni rekel: Ako ne boste doumeli, da sem jaz, ampak

¹⁵ Jan 17, 24.

¹⁶ Da bodo, kjer je on.

je rekel, kar je bilo v njihovi moči: »Ako ne boste verovali, da sem jaz, boste umrli v svojih grehih.«

— — — — —

Devetintrideseti govor.

Jan 8, 26. 27.

— — — — —

6. — — — »Mnogo imam o vas govoriti in soditi.«¹ Spominjate se, da je rekel: »Jaz ne sodim nikogar.«² Glejte, zdaj pa pravi: »Mnogo imam o vas govoriti in soditi.« Toda nekaj drugega je: »Ne sodim,« nekaj drugega pa: »Imam soditi.« »Ne sodim« je rekel o sedanjosti; kajti prišel je, da bi svet zveličal, ne, da bi svet sodil³. Ko je pa rekel: »Mnogo imam o vas govoriti in soditi,« je imel na misli prihodnjo sodbo. Zato je namreč šel v nebesa, da pride sodit žive in mrtve. Nihče ne bo pravičnejše sodil od njega, ki je bil krivično sojen. »Mnogo imam,« je dejal, »o vas govoriti in soditi; ali on, ki me je poslal, je resničen.«⁴ Glejte, kako časti Očeta Sin, ki je njemu enak! Zgled nam namreč daje in pravi v naših srcih nekako tole: Verni človek, ko slišiš moj evangelij, ti govori Gospod, tvoj Bog: Če jaz, Beseda v začetku, Bog pri Bogu, ki sem Očetu enak in kakor roditelj večni, častim njega, ki sem njegov Sin, kako moreš biti ti prevzeten do njega, ki si njegov hlapec?

7. »Mnogo imam,« pravi, »o vas govoriti in soditi; ali on, ki me je poslal, je resničen,« kakor da bi rekel: Zato prav sodim, ker sem kot Sin resničnega resnica. Oče resničen, Sin resnica, kaj menimo, da je več?

¹ Jan 8, 26.

² Jan 8, 15.

³ Jan 3, 17.

⁴ Jan 8, 26.

Mislimo si, če moremo, kaj je več: resničen ali resnica? Presodimo nekaj primerov! Je li več pobožen ali pobožnost? Toda več je pobožnost: pobožen je od pobožnosti, ne pobožnost od pobožnega. Zakaj pobožnost more biti, čeprav je človek, ki je bil pobožen, postal brezbožen. Kaj pa dalje lep in lepota? Več je lepota nego lep; lepota namreč naredi lepega, ne lep lepote. Čist in čistost? Čistost je kajpada več nego čist. Ko bi namreč čistosti ne bilo, ne bi (človek) imel, po čemer bi bil čist; če pa noče biti čist, ostane čistost neokvarjena. Če je torej pobožnost več od pobožnega, lepota več od lepega, mar li bomo trdili, da je resnica več od resničnega? Če to rečemo, bomo trdili, da je Sin večji od Očeta. Gospod sam pa čisto jasno pravi: »Jaz sem pot, resnica in življenje.«⁵ Če je torej Sin resnica, kaj je Oče, nego kar pravi resnica sama: »On, ki me je poslal, je resničen.«⁶ Sin je resnica, Oče resničen. Iščem, kaj je več, in najdem, da je oboje enako. Resnični Oče je namreč resničen ne od resnice, ki je je deležen, ampak (od resnice,) ki jo je vso rodil⁶.

Štirideseti govor.

Jan 8, 28—32.

---

8. »Govoril pa je Gospod tistim Judom, ki so vanj verovali: ‚Če boste v mojem nauku vztrajali.‘⁴ Zato »boste vztrajali«, ker ste bili uvedeni, ker ste začeli ondi biti. »Če boste vztrajali,« namreč v veri, ki se je v vas verujočih začela, kam boste prispeli? Glej,

⁵ Jan 14, 6.

⁶ Oče je po svojem božjem bistvu resnica in to božje bistvo daje rodec Sinu.

¹ Jan 8, 31.

kakšen je začetek in kam vede! Vzljubil si temelj; poglej vrh, kakšen je, in od te nižave se skušaj povzpeti v višavo; ni na nizkem, ampak visoko. Vera se namreč drži nižave, spoznanje, nesmrtnost in večnost pa ni v nižavi, ampak v višavi: povišuje, ne ponižuje, je večno stalna, ne da bi jo sovražnik s silo vzel, ne boji se konca. Nekaj velikega je, kar se z vero prične, toda ni v čišlih. Neizkušeni tudi temelja pri stavbah ne cenijo. Izkopljejo globoko jamo, namečejo vanjo kamenja, kakor pade; nič uglajenega, nič lepega ni ondi. Tudi korenina drevesa ne kaže nikake lepote, pa vendar priraste vse, s čimer te drevo razveseljuje, iz korenine. Vidiš pa korenino, in ti ni všeč: vidiš drevo, in ga občuduješ. Bedak, kar občuduješ, je priraslo iz tistega, kar ti ni všeč. Nekaj prav majhnega se zdi vera vernikov; nimaš tehtnice, da bi jo stehal. Čuj torej, kam se povzpne, in glej, kako velika je, kakor je tudi Gospod sam drugje rekel: »Če bi imeli vero kakor gorčično zrno.«² Kaj je neznatnejše, kaj silnejše (od gorčičnega zrna)? Kaj manjše, kaj bolj žgoče? Torej tudi »vi, če boste v mojem nauku vztrajali,« — v katerega ste verovali, kam boste prišli? — »boste zares moji učenci.«³ Kaj nam to koristi? »Spoznali boste resnico.«⁴

9. Kaj obeta verujočim, bratje? »Spoznali boste resnico.« Kako to? Je li niso spoznali, ko je Gospod govoril? Če je niso spoznali, kako so verovali? Niso verovali, ker so spoznali, ampak, da bi spoznali, so verovali. Verujemo namreč, da bi spoznali, ne spoznamo, da bi verovali. Kar bomo namreč spoznali, »ni oko videlo in uho slišalo in ni v človekovo srce

² Mt 17, 20.

³ Jan 8, 31.

⁴ Jan 8, 32.

prišlo⁵. Kaj je namreč vera? Da imaš za resnico, česar ne vidiš. Vera je torej, da imaš za resnico, česar ne vidiš, resnica pa, da vidiš, kar si veroval. Zato je Gospod najpoprej bival na zemlji, da bi zbudil vero. Bil je človek, ponižal se je, vsi so ga videli, a ne vsi spoznali; mnogi so ga zavrgli, množica ga je umorila, malo jih je imelo sočutje z njim; pa tudi tisti, ki so imeli sočutje z njim, še niso spoznali, kar je bil. Vse to je kakor začetni obris vere in prihodnje stavbe. S pogledom na to sam Gospod nekje pravi: »Kdor me ljubi, spolnjuje moje zapovedi; in kdor me ljubi, ga bo ljubil moj Oče in jaz ga bom ljubil in se mu razodel.«⁶ Kateri so ga poslušali, so ga kajpada že videli; vendar jim je, če ga ljubijo, obljubil, da ga bodo videli. Tako pravi tudi tu: »Spoznali boste resnico.« Kaj torej? Ni li resnica, kar si rekel? Resnica je, toda zdaj se še veruje, se še ne vidi. Kdor vztraja v tem, kar veruje, pride do onega, kar naj vidi. Zato pravi isti sveti evangelist Janez v svojem pismu: »Preljubi! Zdaj smo otroci božji, toda ni se še pokazalo, kaj bomo.«⁷ Že smo in nekaj bomo. Čuj, kaj bomo še več, nego smo: »Ni se še pokazalo, kaj bomo. Vemo, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni.« Zakaj? »Ker ga bomo gledali, kakršen je.«⁸ Velika obljuba, toda plačilo vere. Želiš plačilo? (Opravi) najpoprej delo! Če veruješ, terjaj plačilo vere; če pa ne veruješ, kaj se drzneš zahtevati plačilo? »Če boste torej v moji besedi vztrajali, boste zares moji učenci,« da boste gledali resnico, kakršna je, ne po zvenečih besedah, marveč po žarni luči, ko nas bo nasitil, kakor beremo v psalmu: »Luč tvojega obličja, Gospod, je zaznamo-

⁵ 1 Kor 2, 9.

⁶ Jan 14, 21.

⁷ 1 Jan 3, 2.

⁸ 1 Jan 3, 2. 3,

vana nad nami.«⁹ Božjega kova smo¹⁰, kakor novec smo se izgubili od (božje) zakladnice. Ko smo blodeč krožili, se je obrabilo, kar nam je bilo vtisnjeno; prišel je, da bi obnovil podobo, ker nam je bil dal podobo. Tudi on terja svoj novec, kakor terja cesar svoj novec; zato je rekel: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega;«¹¹ cesarju denar, Bogu samega sebe. Potem se bo resnica v nas upodobila.

10. Kaj naj vam rečem, predragi? O, ko bi srce vsaj malo po oni neizrekljivi slavi hrepenelo! O, ko bi se zdihujoč ovedeli, da potujemo po tujini, in ne bi ljubili sveta ter bi pri njem, ki nas je poklical, s pobožnim srcem neprenehoma trkali! Hrepenenje je naročje srca; prejeli bomo, če bomo hrepenenje kar se dá na široko odprli. To skuša v nas doseči božje pismo, to zbor vernega ljudstva¹², to obhajanje svetih skrivnosti¹³, to sveti krst, to božje hvalnice, to tudi moj govor, da se to hrepenenje ne samo vseje in skali, ampak tudi do take mere in obsežnosti naraste, da more vase sprejeti, »česar oko ni videlo in uho ni slišalo in kar v človekovo srce ni prišlo«¹⁴. Z menoj vred pa ljubite! Ne ljubi zelo denarja, kdor ljubi Boga. Tudi jaz sem popustil slabosti in si nisem upal reči: Ne ljubi denarja, marveč sem rekel: Ne ljubi denarja zelo, kakor da bi smel denar ljubiti, pa ne zelo. O, ko bi Boga ljubili, kakor je treba, potem denarja sploh ne bi ljubili. Denar ti bo pomoček na

⁹ Ps 4, 7.

¹⁰ »Moneta Dei sumus,« to je, novec, ki mu je vtisnjena božja podoba. Kakor se podoba na novcu obrabi, če novec dolgo kroži, tako se je božja podoba v nas obrabila in zbrisala, ko smo krožili po zmotah.

¹¹ Mt 22, 21.

¹² Bogoslužni shodi.

¹³ Evharistična liturgija.

¹⁴ 1 Kor 2, 9.

poti, ne skušnjava poželjivosti; rabi ga za potrebo, ne strezi z njim pohlepu po nasladi. Ljubi Boga, če je na tebi kaj storil, kar slišiš in hvališ. Porabljay svet, toda ne daj se svetu ujeti! Tu, kamor si prišel, si popotnik; prišel si, da zopet odideš, ne, da ostaneš. Na potu si, to življenje je gostišče. Porabljay denar kakor popotnik v gostišču porablja mizo, čašo, vrč, posteljo; zapusti jih, ne ostane ondi. Če boste takšni — povzdignite srce, kateri morete, in me poslušajte — če boste takšni, boste dosegli njegove obljube. Ni preveč za vas, kajti mogočna je roka tistega, ki vas je poklical. On vas je poklical, vi ga kličite! Recite mu: Poklical si nas, mi kličemo tebe. Glej, poslušali smo tvoj klic, sliši naš klic; pripelji nas tja, kamor si obljubil, dovrši, kar si pričel; nikar ne zapusti svojih darov, nikar ne zapusti svoje njive, naj pride tvoja setev v žitnico! Preobilno skušnjav je na svetu, toda večji je on, ki je svet ustvaril. Preobilno skušnjav je, toda ne omaga, kdor zaupa v njega, ki nikoli ne omaga.

11. Zato sem vas, bratje, tako opominjal, ker svoboda, ki Kristus o njej govori, ni (svoboda) tega časa. Poglejte, kaj je dostavil: »Boste zares moji učenci; spoznali boste resnico in resnica vas bo osvobodila.«¹⁵ Kaj pomeni: »Vas bo osvobodila«? Svobodne naredila. Judje, meseni in po mesu sodeči, ne tisti, ki so verovali, ampak oni izmed množice, ki niso verovali, so menili, da jim je krivico storil, ko je dejal: »Resnica vas bo osvobodila.« Srdili so se, da jih je označil za sužnje. Pa zares, bili so sužnji. Razložil jim je, kakšna je ta sužnost in kakšna bo prihodnja svoboda, ki jim jo obeta. Toda predolgo bi bilo, da bi o tej svobodi in oni sužnosti danes govoril.

¹⁵ Jan 8, 32.

Enoinštirideseti govor.

Jan 8, 31—36.

3. — — — »Jezus jim je odgovoril: „Amen, amen, povem vam: Vsakdo, ki dela greh, je suženj greha.“¹ Suženj je; da bi bil (suženj) človeka, ne pa greha! Kdo ob teh besedah ne strepeče? Daj nam, Gospod, naš Bog, meni in vam, da bi prav govoril, kako naj si za to svobodo prizadevamo in se one sužnosti ogibamo! »Amen, amen, povem vam,« pravi resnica; in kaj pomeni beseda Gospoda, našega Boga: »Amen, amen, povem vam«? Zelo poudari, kar tako pove. Če smem tako reči, je to nekaka njegova prisega: »Amen, amen, povem vam.« »Amen« pomeni: »Resnično,« in vendar beseda ni prevedena, dasi bi se dalo reči: »Resnično, resnično, povem vam.« Ne grški (pisatelj) si tega ni upal ne latinski prevajalec. Beseda »amen« ni namreč ne grška ne latinska, temveč hebrejska. Tako je ostala, ni bila prevedena, da bi bila s skrivnostjo odeta častitljivejša; ne zato, da se ne bi umela, ampak, da se ne bi v prevodu vsakdanja zdela². Ne samo enkrat, temveč dvakrat je Gospod rekel: »Amen, amen, povem vam.« Že iz ponovitve spoznajte, kako je to poudaril.

4. Kaj je torej poudaril? »Resnično, resnično, povem vam,« pravi resnica, ki bi kajpada ne mogla lagati, četudi ne bi rekla: »Resnično, resnično, povem vam.« Vendar pa poudarja, naglaša: dremave nekako dramii, zbuja pazljivost, noče, da bi jo preslišali. S kakšnimi besedami? »Resnično, resnično, povem vam: Vsakdo, ki dela greh, je suženj greha.« Nesrečna sužnost! Po-

¹ Jan 8, 34. Zakaj sem pustil besedo »amen«, bo razvidno iz Avguštinovih izvajanj.

² »Non ut esset negatum, sed ne vilesceret nudatum.«

gosto se ljudje, ki imajo hude gospodarje, ponudijo naprodaj: ne mislijo na to, da bi gospodarja sploh ne imeli, temveč da bi ga vsaj zamenjali. Kaj pa naj suženj greha stori? Koga naj zaprosi? Do koga naj se obrne? Komu naj se naprodaj ponudi? Človekov suženj, sit strogih ukazov svojega gospodarja, si kdaj in kdaj olajša z begom. Kam bo pa suženj greha pobegnil? S seboj sebe vleče, kamor koli ubeži. Slaba vest sami sebi ne ubeži, nima, kam bi šla, hodi za seboj ali bolje ne loči se od sebe, kajti greh, ki ga človek stori, je notri (v njem). Grešil je n. pr., da bi ujel kako telesno naslado. Naslada prejde, greh ostane. Prešla je naslada, ostane, kar zbada. Huda sužnost! Včasih se taki ljudje zateko k cerkvi in pogosto so nam nadležni, ker se reda ne drže: radi bi bili brez gospodarja, kateri nočejo biti brez greha. Tu pa tam se zateko k cerkvi tudi taki, ki jih teži nedovoljen in krivičen jarem, ker jih silijo v sužnost, dasi so svobodni, ter terjajo od škofa, naj posreduje; in če se na moč ne potruji, da bi se svoboda ne zatirala, pravijo, da je brez srca. Bežimo vsi h Kristusu, prosimo zoper greh Boga, da nas osvobodi; ponudimo se mu naprodaj, da nas s svojo krvjo odkupi. Saj pravi Gospod: »Zastonj ste bili prodani in brez srebra boste odkupljeni.«³ Brez odkupnine, svoje namreč, ker za mojo. To pravi Gospod. On je namreč plačal odkupnino, ne srebro, temveč svojo kri. Zakaj mi smo bili sužnji in brez sredstev.

5. Te sužnosti nas torej reši samo Gospod. On, ki v njej ni bil, nas je rešil; kajti samo on je prišel v tem mesu brez greha. Otroci, ki vidite, da jih matere na rokah nosijo, še ne hodijo, pa so že v vezeh; od Adama namreč imajo, kar naj Kristus razveže. Tudi

³ Iz 52, 3.

nanje se nanaša, ko prejmejo krst, milost, ki jo Gospod obeta, ker more greha rešiti samo on, ki je brez greha prišel in postal daritev za greh. Slišali ste, ko se je apostol bral, da je rekel: »Za Kristusa smo torej poslani, kakor da Bog opominja po nas; prosimo za Kristusa,«⁴ to je, kakor da bi vas Kristus prosil. Česa? »Spravite se z Bogom.«⁵ Če apostol opominja in prosi, naj se spravimo z Bogom, smo bili Bogu neprijatelji. Nihče se ne spravi, če ni bil v sovraštvu. Za sovražnike nas pa ni naredila narava, ampak greh. Po čemer smo njegovi sovražniki, po tem smo sužnji greha. Bog nima svobodnih za sovražnike; nujno je, da so sužnji in ostanejo sužnji, če jih ne osvobodi on, ki so mu z grehom prostovoljno sovražniki postali. »Prosimo torej za Kristusa,« pravi, »da se spravite z Bogom.« Kako se pa bomo spravili, če se ne odpravi, kar nas od njega loči? Saj pravi po preroku: »Njegovo uho ni gluho, da bi ne slišal, temveč vaše hudo-bije vas ločijo od vašega Boga.«⁶ Ne spravimo se torej, če se ne odpravi, kar je vmes, in postavi, kar bodi vmes. Vmes je namreč sredstvo ločitve, vmes je pa tudi srednik sprave. Sredstvo ločitve je greh, srednik sprave je Gospod Jezus Kristus: »Zakaj en Bog je, eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus.«⁷ Da bi torej steno, ki loči, namreč greh, odpravil, je prišel ta srednik in sam duhovnik postal tudi daritev. In ker je postal daritev za greh, ko se je sam na križu svojega trpljenja daroval za žgalno daritev, nadaljuje apostol, in ko je bil rekel: »Prosimo za Kristusa, da se spravite z Bogom,« pravi: »Njega,« namreč Kristusa, »ki ni poznal greha, je za nas storil

⁴ 2 Kor 5, 20.

⁵ Ibidem.

⁶ Iz 59, 1. 2.

⁷ 1 Tim 2, 5.

v greh, da bi mi po njem postali božja pravičnost.«⁸ Njega samega, pravi, Kristusa, Boga, »ki ni poznal greha«. Prišel je namreč v mesu, to je, »v podobi grešnega mesa«⁹, vendar pa ne v grešnem mesu — saj ni imel nikakega greha — in je zato postal p r a v a daritev za greh, ker sam ni imel greha.

6. Toda morda sem kar po svoje rekel, da »greh« pomeni daritev za greh¹⁰. Kdor je bral, naj prizna, kdor pa ni bral, ne bodi malomaren; ne bodi malomaren, pravim, in beri, da bo prav sodil. Ko je dal Bog zapovedi o daritvah za greh, daritvah, v katerih ni bilo sprave za grehe, ampak le senca prihodnosti, imenuje postava prav te daritve »greh«, prav te žrtve, prav te klavne daritve, prav te živali, ki so jih prignali in za grehe zaklali, ki je bila njih kri podoba te krvi¹¹, in sicer celo tako, da je na nekaj mestih zapisano, naj darujoči duhovnik položi roke na glavo greha, to je, na glavo živali, ki se za greh daruje. Takšen »greh«, namreč daritev za greh, je postal naš Gospod Jezus Kristus, »ki ni poznal greha«.

— — — — —

8. Ker je torej vsakdo, ki dela greh, suženj greha, poslušajte, kakšno upanje na osvoboditev imamo. »Suženj,« pravi, »ne ostane za vedno v hiši.«¹² Cerkev je hiša, suženj je grešnik. Mnogo grešnikov stopi v cerkev. Ni torej rekel: Suženj ni v hiši, temveč: »ne ostane za vedno v hiši.« Če torej ne bo ondi nobenega suznja, kdo pa bo? Ko bo namreč pravični kralj sedel na prestol, kakor pravi sveto pismo, kdo se bo hvalil,

⁸ 2 Kor 5, 21.

⁹ Rim 8, 3.

¹⁰ Namreč v 2 Kor 5, 21.

¹¹ Podoba Kristusove krvi.

¹² Jan 8, 35.

da ima čisto srce, ali kdo se bo hvalil, da je čist greha¹³? Zelo nas je postrašil, ko je rekel: »Suženj ne ostane za vedno v hiši.« Dodal pa je: »Sin ostane vedno.«¹⁴ Bo torej Kristus v svoji hiši sam, ka-li? Ne bo ljudstva, ki bi bilo z njim? Komu bo glava, če ne bo telesa? Je morda Sin oboje hkratu, glava in telo? Ni nas brez vzroka postrašil in nam upanja vlil: postrašil nas je, da ne bi ljubili greha, upanje nam je vlil, da ne bi dvomili o odpuščanju greha. »Vsakdo,« je rekel, »ki dela greh, je suženj greha. Suženj pa ne ostane za vedno v hiši.« Kakšno upanje nam torej ostane, ko nismo brez greha? Čuj svoje upanje: »Sin ostane vedno. Ako vas torej Sin osvobodi, boste zares svobodni.«¹⁵ To je naše upanje, bratje, da nas svobodni osvobodi in nas, ko nas osvobodi, naredi za sužnje: bili smo namreč sužnji poželjivosti, ko smo osvobojeni, postanemo sužnji ljubezni. To pravi tudi apostol: »Vi ste namreč poklicani k svobodi, bratje; samo da vam svoboda ne bo v priložnost mesa, marveč drug drugemu služite z ljubeznijo.«¹⁶ Kristjan torej ne reci: Svoboden sem, k svobodi sem poklican; suženj sem bil, odkupljen sem in, ker sem odkupljen, sem svoboden; počenjam, kar hočem; nihče naj mi volje ne krati, če sem svoboden. Toda če s tako voljo delaš greh, si suženj greha. Ne zlorablaj torej svobode, da svobodno grešiš, temveč porablaj jo, da ne grešiš. Tvoja volja bo namreč svobodna, če bo pobožna. Svoboden boš, če ne boš suženj, če boš svoboden greha, suženj pravičnosti, kakor pravi apostol: »Ko ste bili sužnji greha, ste bili nasproti pravičnosti prosti. Zdaj pa, ko ste opravičeni greha in ste postali sužnji božji, imate

¹³ Preg 20, 8. 9.

¹⁴ Jan 8, 35.

¹⁵ Jan 8, 36.

¹⁶ Gal 5, 13.

svoj sad v posvečenje, konec pa večno življenje.«¹⁷
Za to si prizadevajmo, tako delajmo!

9. Prva stopnja svobode je, da si prost zločinov¹⁸. Pazite, bratje moji, pazite! Morda vas morem privedi do spoznanja, kakšna je ta svoboda zdaj in kakšna bo. Preskusi človeka, ki je v tem življenju zelo pravičen, vendar ni brez greha, četudi je že vreden imena pravičnega. Čuj, istega svetega Janeza, ki je napisal ta evangelij, kaj pravi v svojem pismu. »Ako rečemo,« pravi, »da nimamo greha, sami sebe varamo in v nas ni resnice.«¹⁹ To je mogel reči samo »svobodni med mrtvimi«²⁰, samo o njem se je moglo to reči, ki ni poznal greha, samo o njem se je moglo reči, kajti bil je enako skušan v vsem razen v grehu²¹. Samo on je mogel reči: »Glej, pride vladar tega sveta in pri meni nima nič.«²² Kogar koli drugega, čeprav pravičnega, preskusi, nikakor ni brez greha; niti mož, kakršen je bil Job, ki mu je Gospod dal tako spričevalo, da mu je hudič zavidal in terjal, da ga preskusi, toda bil, ko ga je skušal, premagan, da se je oni (pravičnega) izkazal. Skušan pa je bil ne zato, ker bi Bog ne bil vedel, je li krone vreden, ampak da bi ljudje spoznali, da je posnemanja vreden. Kaj pravi celo Job? »Kdo je pač čist? Niti otrok, ki komaj en dan na zemlji živi.«²³ O mnogih je rečeno, da so bili pravični brez graje²⁴, kar pomeni: brez zločinov; kajti na tem svetu

¹⁷ Rim 6, 20. 22.

¹⁸ V nadaljnjih izvajanjih razločuje Avguštin dve vrsti grehov: »crimina« ali »peccata gravia« in »peccata«, zločine ali velike grehe in grehe.

¹⁹ 1 Jan 1, 8.

²⁰ Ps 87, 6.

²¹ Prim. Hebr 4, 15.

²² Jan 14, 30.

²³ Job 14, 4 po LXX.

²⁴ Lk 1, 6.

nikogar ne zadene pravična graja, kdor nima na sebi zločina. Zločin pa je velik greh²⁵, ki po pravici zasluži obtožbo in obsodbo. Bog pa ne obsoja nekaterih grehov, druge pa izgovarja in hvali; nobenega ne hvali, vse sovraži. Kakor zdravnik sovraži bolnikovo bolezen in skuša z zdravljenjem bolezen pregnati, bolnika pa spraviti na noge, tako Bog s svojo milostjo greh v nas odpravi, človeka osvobodi. Toda porečeš: Kdaj se (greh) odpravi? Če se zmanjša, zakaj se ne odpravi? Zmanjša pa se v življenju napredujočih, kar se odpravi v življenju popolnih.

10. Prva stopnja svobode je torej ta, da si prost zločinov. Zato tudi apostol Pavel, ko je izbiral take, ki naj bi bili posvečeni za prezbiterje ali diakone, in kdor koli naj bi bil posvečen za cerkveno predstojništvo, ni rekel: Če je kdo brez greha — kajti če bi bil tako rekel, bi bil slehernega izvrigel, nobenega posvetil — marveč je dejal: »Če je kdo brez zločina,« kakršen je umor, prešuštvo, nečistovanje, tatvina, goljufija, svetoskrunstvo, in podobne reči²⁶. Ko začne človek biti brez teh — vsak kristjan pa bodi brez njih — začne dvigati glavo v svobodo; toda to je začetna, ne dovršena svoboda. Zakaj, poreče kdo, ni popolna svoboda? Ker »vidim v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi mojega duha; ne delam namreč dobrega, kar hočem, ampak húdo delam, kar sovražim«²⁷. »Meso,« pravi, »poželi zoper duha, duh pa zoper meso, da ne delata tega, kar bi hoteli.«²⁸ Deloma svoboda, deloma sužnost; ne še vsa, ne še čista, ne še polna svoboda, ker še ne večnost. Deloma

²⁵ »Crimen autem est peccatum grave.«

²⁶ Prim. Tit 1, 6; 1 Tim 3, 10.

²⁷ Rim 7, 23. 19.

²⁸ Gal 5, 17.

nosimo namreč v sebi slabost, deloma smo prejeli svobodo. Kar koli smo grešili, se nam je takrat v krstu izbrisalo. Ali ni, ker se je izbrisala vsa hudobija, ostala nikaka slabost? Da ni ostala, bi tukaj brez greha živeli. Kdo bi si pa upal kaj takega trditi, razen napuhjenec, ki osvoboditeljevega usmiljenja ni vreden, ki hoče samega sebe varati, ki resnice ni v njem? Ker je torej v nas ostalo nekaj slabosti, si upam trditi: Kolikor Bogu služimo, smo svobodni, kolikor pa hlapčujemo postavi greha, smo še zmeraj sužnji. Zato pravi apostol, kar sem že začel navajati: »Veselim se božje postave po notranjem človeku.«²⁹ Glej, koliko smo prosti, koliko nas božja postava veseli. Svoboda nas namreč veseli, zakaj dokler delaš, kar je pravično, iz strahu, te Bog ne veseli. Dokler delaš kot suženj, te ne veseli; veseli naj te, pa si svoboden. Ne boj se kazni, ampak ljubi pravičnost! Ne moreš še ljubiti pravičnosti? Boj se vsaj kazni, da vzljubiš pravičnost!

11. Oni (apostol) se je torej po višjem delu že čutil svobodnega, zato je dejal: »Veselim se božje postave po notranjem človeku.« Veseli me postava, veseli me, kar postava veleva, veseli me pravičnost sama. »Vidim pa v svojih udih drugo postavo« — to je slabost, ki je ostala — »ki nasprotuje postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih.« Kjer čuti sužnost, ondi pravičnost ni dopolnjena; kajti kolikor se veseli božje postave, ni jetnik, ampak prijatelj postave in zato svoboden, ker prijatelj. Kaj pa glede tega, kar še ostane? Kaj drugega, nego da se ozremo k njemu, ki je rekel: »Ako vas Sin osvobodi, boste zares svobodni«? Saj se je tudi tisti, ki je to govoril, nanj ozrl. »Jaz nesrečni človek,« je dejal, »kdo me bo rešil telesa te smrti?

²⁹ Rim 7, 22. Poprej je bil navedel Rim 7, 23. 19.

Milost božja po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.«³⁰
 »Ako vas torej Sin osvobodi, boste zares svobodni.«
 Naposled je takole zaključil: »Tako torej jaz sam z duhom služim postavi božji, z mesom pa postavi greha.«³¹ »Jaz sam,« pravi. Nisva namreč dva med seboj nasprotna, prihajajoča iz nasprotnih počel, marveč jaz sam z duhom služim božji postavi, z mesom pa postavi greha, dokler se slabost vojskuje zoper zveličanje.

12. Toda, če z mesom služiš postavi greha, stori, kar pravi isti apostol: »Naj torej v vašem umrljivem telesu ne kraljuje greh, da bi služili njegovim pohotam, pa tudi ne dajajte svojih udov grehu za orodje krivičnosti.«³² Ne pravi: Naj ne bo, temveč: »Naj ne kraljuje.« Dokler mora biti greh v naših udih, naj se mu vsaj kraljevanje prepreči, da se ne godi, kar veleva. Ujeziš se? Ne daj jezika jezi, da bi preklinjala; ne daj jezi roke ali noge, da bi bila. Ne bi se tako nespametno ujezil, ko bi ne bilo greha v tvojih udih. Toda vzemi mu gospostvo, ne daj mu orožja, da bi se zoper tebe vojskoval; navadil se bo, da se ne bo več vzdignil, ko ne bo več našel orožja. »Ne dajajte svojih udov grehu za orodje krivičnosti,« sicer vas bo popolnoma ujel in ne boste mogli reči: »Z duhom služim božji postavi.« Če namreč duh drži orodje, se udje ne ganejo, da bi služili besnečemu grehu. Trdnjavo naj drži notranji poveljnik, ker je ondi pod višjim poveljnikom, od katerega naj prejema pomoč³³: brzda naj jezo, kroti poželjivost. Vendar

³⁰ Rim 7, 24. 25.

³¹ Rim 7, 25.

³² Rim 6, 12. 13.

³³ »Notranji poveljnik« je človekov duh, ki je pod višjim, božjim poveljstvom, od katerega naj prejema pomoč.

je pa notri³⁴, kar je treba brzdati, kar je treba krotiti, kar je treba strogo držati. Kaj pa je hotel oni pravični³⁵, ki je z duhom služil božji postavi, nego to, da bi ne bilo ničesar, kar bi bilo treba brzdati? Tudi to mora skušati vsak, kdor si prizadeva za popolnost, da se poželjivost, ki se ji udje ne dajejo v službo, v napredujočem vsak dan slabi. »Hoteti je v moji moči,« pravi, »da bi pa tudi dobro izvrševal, ni.«³⁶ Je li rekel: Delati dobro ni v moji moči? Ko bi bil to rekel, bi ne bilo nikakega upanja. Ni rekel: Delati ni v moji moči, ampak: Izvrševati ni v moji moči. Kaj namreč pomeni dobro izvrševati, če ne húdo zatirati in končavati? Kako se pa húdo zatira, če ne tako, kakor postava veleva: »Ne želi!«³⁷ Kdor nič več ne poželi, izvršuje dobro, ker zatira húdo. To je oni rekel: Ni v moji moči, da bi dobro izvrševal, ker ni mogel storiti, da ne bi želel; dosegel je le to, da je poželjivost brzdal, da v poželjivost ni privoljeval, da poželjivosti ni dajal svojih udov v službo. »Da bi torej dobro izvrševal,« pravi, »ni v moji moči:« ne morem spolnjevati, kar je rečeno: »Ne želi.« Kaj je torej potrebno? Da spolnjuješ (opomin): »Ne hodi za svojim poželenjem!«³⁸ To delaj zdaj, dokler je nedovoljeno poželenje v tvojem mesu: »Ne hodi za svojim poželenjem!« Ostani v božji službi, v svobodi Kristusovi, z duhom služi postavi svojega Boga; nikaar se ne vdajaj svojim poželenjem! Če greš za njimi, povečaš njihovo moč, če jim pa daješ moči, kako boš zmagal, ko s svojimi močmi krepíš sovražnike zoper sebe?

³⁴ Notri v trdnjavi, v človeku.

³⁵ Apostol Pavel.

³⁶ Rím 7, 18.

³⁷ Eksod 20, 17.

³⁸ Sir 18, 30.

15. Kaj je torej polna in popolna svoboda v onem Gospodu Jezusu, ki je rekel: »Ako vas Sin osvobodi, boste zares svobodni?« Kdaj pride polna in popolna svoboda? Ko ne bo več sovražnosti, ko bo kot zadnji sovražnik končana smrt³⁹. »Zakaj to minljivo si mora nadeti neminljivost in to umrljivo nadeti neumrljivost. Ko si bo to minljivo nadelo neminljivost in to umrljivo nadelo neumrljivost, takrat se bo spolnila beseda, ki je pisana: ‚Použita je smrt v zmago.‘ Kje je, smrt, tvoja borba?«⁴⁰ Kaj pomeni: »Kje je, smrt, tvoja borba?« Meso je pozelelo zoper duha in duh zoper meso⁴¹, toda takrat, ko je bilo grešno meso močno: »Kje je, smrt, tvoja borba?« Kmalu bomo živeli, kmalu ne bomo več umrli v njem, ki je za nas umrl in vstal, »da bi tisti, ki živijo, ne živeli več sami sebi, ampak njemu, ki je zanje umrl in vstal«⁴². Prosimo zdravnika ranjeni, dajmo se prenesti v gostišče zdravljenja potrebni. On je namreč obljubil zdravje, ki se je usmilil človeka, katerega so razbojniki na potu napol mrtvega pustili. Vлил mu je v rane vina in olja, ga obvezal, posadil na živinče in peljal do gostilne ter gostilničarju priporočil⁴³. Kateremu gostilničarju? Morda tistemu, ki je rekel: »Za Kristusa smo poslani.« Dal mu je tudi dva denarja, ki naj ju potroši, da za ranjenca poskrbi. Nemara sta to dve zapovedi, na katerih sloni vsa postava in preroki⁴⁴. V tem času je, bratje, tudi cerkev, v kateri se ranjenec zdravi, popotnikova gostilnica; toda cerkev ima gori dediščino, ki naj jo posede.

³⁹ Prim. 1 Kor 15, 26.

⁴⁰ 1 Kor 15, 53—55, Avguštinov tekst 1 Kor 15, 55: »Ubi est, mors, contentio tua?«

⁴¹ Gal 5, 17.

⁴² 2 Kor 5, 15.

⁴³ Lk 10, 30—35.

⁴⁴ Mt 22, 40.

Dvainštirideseti govor.

Jan 8, 37—47.

11. Zdaj pa poslušajte, kaj Gospod pravi: »Vi ste od očeta hudiča in spolnjevati hočete želje svojega očeta.«¹ Glejte, zakaj ste njegovi sinovi: ker imate iste želje, ne, ker ste po rodu od njega. Kaj pa so njegove želje? »On je bil že od začetka ubijalec.«² Glejte, kaj pomeni: »Spolnjevati hočete želje svojega očeta.« »Hočete me umoriti, človeka, ki vam govorim resnico.«³ Tudi on je zavidal človeka in umoril človeka. Ker je namreč hudič človeka zavidal, je v kačo skrit govoril z ženo in po ženi zastrupil tudi moža. Umrla sta, ker sta hudiča poslušala⁴, ki bi ga ne bila poslušala, ko bi bila hotela Gospoda poslušati. Zakaj človek, ki je imel izbirati med njim, ki ga je ustvaril, in onim, ki je padel, bi bil moral poslušati Stvarnika, ne váravca. »On je bil torej že od začetka ubijalec.« Poglejte, bratje, kako je on umoril človeka! Hudič se imenuje ubijalec; ni prišel na človeka z mečem oborožen, ne z bodalom za pasom; zasejal je hudobno besedo in ga ubil. Ne misli torej, da nisi ubijalec, če svojega brata k hudemu nagovoriš; če brata k hudemu nagovoriš, ga ubiješ. In da boš vedel, da ga ubiješ, poslušaj psalm: »Človeški otroci — njih zobje so sulice in puščice in njih jezik je brušen meč.«⁵ Vi torej »hočete spolnjevati želje svojega očeta«; zategadelj besnite zoper meso, ker ne morete zoper duha. »On je bil že od začetka ubijalec,« ob prvem človeku

¹ Jan 8, 44.² Ibidem.³ Jan 8, 40.⁴ Gen 3, 1—5.⁵ Ps 56, 5.

namreč. Odtlej je bil ubijalec, odkar je bil uboj mogoč; odtlej je bilo mogoče človeka ubiti, odkar je bil človek ustvarjen. Ne bilo bi namreč mogoče človeka ubiti, če bi človeka poprej ne bilo. Že od začetka je torej ubijalec. In zakaj je ubijalec? »In ni obstal v resnici.«⁶ Bil je torej v resnici, toda padel je, ker ni obstal. In zakaj ni obstal v resnici? »Ker resnice ni v njem.«⁷ Ne kakor v Kristusu, ki je resnica tako, da je Kristus sam resnica. Ko bi bil torej v resnici obstal, bi bil s Kristusom obstal; toda »ni obstal v resnici, ker resnice ni v njem«.

12. »Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnik in njen oče.«⁸ Kaj pomeni to? Slišali ste evangeljske besede, pazljivo ste jih sprejeli. Ponovim jih, da spoznate, kaj naj preudarite. O hudiču je Gospod povedal, kar mora Gospod o hudiču povedati. »On je bil že od začetka ubijalec;« to je res, ker je prvega človeka umoril; »in v resnici ni obstal,« ker je od resnice odpadel. »Kadar govori laž,« — namreč hudič — »govori iz svojega, ker je lažnik in njen oče.« Iz teh besed so nekateri sklepali, da ima hudič očeta, in vpraševali, kdo je hudičev oče. Iz tega še zmeraj zajema ostudna zmota manihejcev, da nevedne ljudi zavaja. Pravijo namreč: Dejmo, da je hudič angel in je padel; z njim se je začel greh, kakor pravite⁹. Kdo je bil njegov oče? Mi pa drugače; kdo od nas je kdaj trdil, da ima hudič očeta? Oni odgovarjajo: Gospod

⁶ Jan 8, 44.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem. Latinsko besedilo (natančno po grškem) pravi: »Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius.« Vzročni odvisnik se dá prevesti ali: »ker je lažnik in njen oče (= oče laži)« ali pa: »ker je lažnik tudi njegov oče (= hudičev oče)«. To v pojasnilo nadaljnjih Avguštinovih izvajanj.

⁹ Katoličani.

to trdi, evangelij tako pravi, govoreč o hudiču pravi: »On je od začetka ubijalec in ni obstal v resnici, ker resnice ni v njem. Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnik tudi njegov oče (quia mendax est et pater eius).«

15. Poslušaj in umej; ne pošiljam te daleč iskat, v besedah samih najdi pravi pomen! Gospod je dejal, da je hudič oče laži. Kaj pomeni to? Čuj, kaj pomeni; še enkrat poglej besede in spoznaj! Ni namreč vsak, kdor laže, oče svoje laži. Če si namreč laž od drugega prejel in jo dalje pravil, si sicer lagal, ko si laž raznašal; oče laži same pa nisi, ker si laž od drugega prejel. Hudič je pa lažnik sam od sebe; sam je svojo laž spočel, ni je od nikogar slišal. Kakor je Bog Oče rodil resnico kot svojega Sina, tako je padli hudič rodil laž kot nekakega otroka. Ko si to slišal, zopet poglej in premisli Gospodove besede. Katoliško srce, pazi, kaj si slišalo, glej, kaj pravi! »On« — kdo? hudič — »je bil že od začetka ubijalec.« Tako je: umoril je Adama. »In ni obstal v resnici.« Tako je: odpadel je od resnice. »Ker resnice ni v njem.« Res je: ker je od resnice odpadel, nima resnice. »Kadar govori laž, govori iz svojega.« Ne prejme od drugod, kar govori. »Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnik in njen oče (= oče laži).« Lažnik je in oče laži. Zakaj, ti si morda lažnik, ker govoriš laž, toda nisi njen oče. Kajti če si od hudiča prejel, kar govoriš, in si hudiču verjel, si lažnik, oče laži pa nisi. Ker (hudič) ni od drugod laži prejel, laži, s katero je kakor kača s strupom človeka umoril, je oče laži, kakor je Bog oče resnice. Odtrgajte se od očeta laži, tecite k Očetu resnice; oklenite se resnice, da dosežete svobodo!

---

15. »Kdor je iz Boga, božje besede poslušaj; zaradi tega jih vi ne poslušate, ker niste iz Boga.«¹⁰ Zopet ne imejte na umu narave, ampak greh. Ti so iz Boga in niso iz Boga. Rotim vas, pazite! V evangeliju imate zdravila zoper strupene in zlobne zmote krivovercev. Kajti tudi glede teh besed manihejci trdijo: Glejte, da sta dve naravi, ena dobra in druga zla; Gospod pravi tako. Kaj pravi Gospod? »Zaradi tega vi ne poslušate (božjih besed), ker niste iz Boga.« To pravi Gospod. Kaj pa ti praviš na to? Čuj, kaj pravim: So iz Boga in niso iz Boga. Dobra narava, ki je iz Boga, je namreč prostovoljno grešila, verujoč, k čemur jo je hudič nagovoril, in bila okvarjena; zategadelj potrebuje zdravnika, ker ni zdrava. Glej, to pravim jaz. Toda tebi se zdi nemogoče, da bi bili iz Boga in ne bili iz Boga. Čuj, da ni nemogoče. Tako so iz Boga in niso iz Boga, kakor so Abrahamovi otroci in niso Abrahamovi otroci. Tu imaš; na to nimaš kaj reči. Poslušaj Gospoda; sam jim je rekel: »Vem, da ste Abrahamovi otroci.«¹¹ Mar je Gospod lagal? Nikakor ne. Je torej res, kar je Gospod rekel? Res je. Čuj, kako je to tajil. On, ki je rekel: »Abrahamovi otroci ste,« je tajil, da so Abrahamovi otroci. »Če ste Abrahamovi otroci, izvršujte Abrahamova dela. Zdaj pa me hočete umoriti, mene, človeka, ki vam govorim resnico, katero sem slišal od Boga; tega Abraham ni storil. Vi izvršujete dela svojega očeta,«¹² to je, hudiča. Kako so torej bili Abrahamovi otroci in niso bili Abrahamovi otroci? Oboje je dokazal, da so bili: bili so Abrahamovi otroci, ker so po mesu od njega izhajali, niso bili Abrahamovi otroci, ker so se dali zapeljati od hudiča. Tako glejte tudi na našega Go-

¹⁰ Jan 8, 47.

¹¹ Jan 8, 37.

¹² Jan 8, 39—41.

spoda in Boga: bili so iz njega in niso bili iz njega. Kako so bili iz njega? Ker je on ustvaril človeka, od katerega so bili rojeni. Kako so bili iz njega? Ker je on stvarnik narave, stvarnik mesa in duše. Kako pa niso bili iz njega? Ker so sami od sebe postali grešni. Iz njega niso bili, ker so, hudiča posnemajoč, postali hudičevi otroci.

Triinštirideseti govor.

Jan 8, 48—59.

---

6. Vemo torej, da je dvojna skušnjava, ena, ki vara, druga, ki preskuša. Z ono, ki vara, »Bog nikogar ne skuša«¹; s tisto, ki preskuša, pa »vas preskuša Gospod, vaš Bog, da bi spoznal, ali ga ljubite«². Pa tudi tukaj vstane novo vprašanje, kako skuša, da bi spoznal, ko mu ni nič prikrito, preden preskusi. Bogu torej ni nič neznanega; rečeno je pa, da bi spoznal, v pomenu, da bi v a m dal spoznati. — — —

7. Kaj pa dvojni strah? Je hlapčevski strah in je čist strah; je strah, da te zadene kazen, je drug strah, da izgubiš pravičnost. Strah pred kaznijo je hlapčevski. Je li kaj velikega, da se kazni bojiš? Tudi najzanimnejši suženj, tudi najkrutejši razbojnik se je boji. Nič velikega ni, bati se kazni, nekaj velikega je pa, ljubiti pravičnost. Kdor torej pravičnost ljubi, se ničesar ne boji, ka-li? Seveda se boji: ne, da si nakoplje kazen, ampak, da izgubi pravičnost. Bratje moji, verujte in posnamite iz tega, kar ljubite. Kdo izmed vas ljubi denar. Meniš li, da utegnem koga

¹ Jak 1, 15.

² Prim. Devt 13, 5.

najti, ki ga ne ljubi? Pa prav po tem, da ga ljubi, spoznaj, kar pravim. Zakaj se boji izgube? Ker ljubi denar. Kolikor ljubi denar, toliko se boji, da ne bi denarja izgubil. Je torej kak ljubitelj pravičnosti, ki se v srcu bolj boji izgube, ki ga je bolj strah, da ne bi izgubil pravičnosti, nego se ti bojiš, da ne bi izgubil denarja. To je čisti strah, ta ostane na veke vekov³; tega (strahu) ljubezen ne prežene⁴, marveč ga ima v sebi, ga ima za svojega neločljivega spremljevalca. Saj pridemo h Gospodu, da ga gledamo iz obličja v obličje; ondi nas ohranja čisti strah, kajti ta strah ne vznemirja, ampak potrjuje. Prešuštnica se boji, da ne bi prišel njen mož; boji se tudi čista žena, da bi njen mož ne odšel.

— — — — —

10. Gospod, kaj pa ti praviš o sebi? »Resnično, resnično, povem vam: Če kdo moj nauk spolni, vekomaj ne bo videl smrti.«⁵ Vi trdite: »Hudega duha imaš;«⁶ jaz vas kličem k življenju: Spolnite mojo besedo, pa ne umrjete. Slišali so: »Smrti vekomaj ne bo videl, kdor spolni moj nauk,« in so se srdili, ker so že bili umrli tiste smrti, ki bi se ji morali izogniti. »Judje so mu torej rekli: ‚Zdaj smo spoznali, da imaš hudega duha. Abraham je umrl in preroki, in ti praviš: Če kdo moj nauk spolni, ne bo okusil smrti.‘⁷ Poglejte, kako govori sveto pismo: »Smrti ne bo videl« ali »okusil«. Smrt bo videl, smrt bo okusil. Kdo jo vidi? Kdo jo okusi? Kakšne oči ima človek, da vidi, ko umrje? Saj smrt, kadar pride, zapre oči, da nič več ne vidijo. Kako pravi: »Smrti ne bo videl«? Prav

³ Ps 18, 10.

⁴ 1 Jan 4, 18.

⁵ Jan 8, 51.

⁶ Jan 8, 48.

⁷ Jan 8, 52.

tako: s kakšnim nebce, s kakšnimi usti se okusi smrt, da se dožene, kakšen okus ima? Ko (smrt) vzame sleherni čut, kaj neki ostane na nebce? Toda besedi: »bo videl« in »bo okusil« stojita v pomenu: bo skusil.

11. Premalo je, če rečem, da je Gospod rekel to ljudem, ki bodo umrli, temveč o n je rekel, ki bo sam umrl, zakaj tudi »Gospod pojde v smrt«, kakor pravi psalmist⁸. Govoril je takim, ki bodo umrli, on, ki bo sam umrl. Kaj torej pomeni: »Kdor moj nauk spolni, vekomaj ne bo videl smrti«? Nič drugega nego tole: Gospod je videl neko smrt, katere nas je prišel reševati, drugo smrt, večno smrt, smrt v peklu, smrt v pogubljenju s hudičem in njegovimi angeli. To je prava smrt, ona (telesna) je samo prehod. Kaj je ta (telesna) smrt? Človek zapusti telo, odloži težko butaro, toda če ne nosi druge butare, ki ga pahne v pekel. O oni (pravi) smrti je Gospod dejal: »Vekomaj ne bo videl smrti, kdor spolni moj nauk.«

12. Ne strašimo se te smrti⁹, marveč bojmo se o n e¹⁰. Najhujše je pa to: mnogi so iz abotnega strahu pred to (telesno smrtjo) telebnili v ono. Nekaterim so rekli: Molite malike, če ne, vas usmrtimo, ali kakor je znani Nabohodonozor zapretil: »Če ne storite, bošče vrženi v ognjeno peč.«¹¹ Mnogi so se prestrašili in malikovali; ker niso hoteli umreti, so umrli. Iz strahu pred smrtjo, ki ji nihče ne uide, so padli v smrt, ki bi ji bili mogli srečno ubežati, če bi se ne bili nesrečno bali one, ki ji nihče ne ubeži. Rojen si, človek. Umrl boš. Kam hočeš iti, da ne bi umrl? Kaj

⁸ Ps 67, 21. Psalmistove besede: »Domini exitus mortis« je Avguštin prilagodil svoji misli.

⁹ Telesne smrti.

¹⁰ Večne smrti v pogubljenju.

¹¹ Dan 3, 15.

hočeš storiti, da ne bi umrl? Da bi ti, ki moraš umreti, tvoj Gospod dal tolažbe, je hotel prostovoljno umreti. Ko vidiš, da je Kristus umrl, se li hočeš ti smrti upirati? Umrl boš torej; nimaš se kam izogniti. Bodi danes, bodi jutri — pride; dolg je treba plačati. Kaj torej doseže človek, ki se boji, ki skuša uteči, ki se skriva, da bi ga sovražnik ne našel? Mar li doseže, da ne bo umrl? Toda (doseže), da vsaj malo kasneje umrje. Ne doseže, da se mu dolg odpusti, temveč terja, da se mu (plačilo) odloži. Kakor koli dolgo se odloži, prišlo bo, kar se je odložilo. One smrti se bojmo, katere so se bali trije mladeniči, ko so kralju odgovorili: »Bog nas more tudi iz tega ognja rešiti, pa tudi če ne.«¹² Tu je bil strah pred ono smrtjo, ki jo je Gospod zapretil, ko so dejali: Če nas noče javno rešiti, nam more skrivaj dati venec. Zato je tudi Gospod, ki je hotel narediti mučence in biti glava mučencev, rekel: »Ne bojte se tistih, ki umore telo, potem pa ne morejo storiti nič več.«¹³ Kako ne morejo nič več storiti? Kaj, če umore, potem pa vržejo truplo zverem, da ga raztrgajo, in ujedam, da ga razmesarijo? Zdi se, da more besnost še kaj storiti. Toda komu to stori? Onemu, ki je šel od tod. Truplo je, toda ni več čuta; bivališče je tu, prebivalec je pa odšel. Ne morejo torej nič več storiti; kdor ničesar ne čuti, njemu ne morejo nič storiti. »Bojte se marveč tistega, ki more telo in dušo pogubiti v pekel.«¹⁴ Glejte, o kateri smrti je govoril, ko je dejal: »Kdor spolni moj nauk, vekomaj ne bo videl smrti.« Verno torej spolnujmo njegov nauk, bratje. Prišli bomo do gledanja, ko prejmemo popolno svobodo.

---

¹² Dan 3, 17. 18.

¹³ Lk 12, 4; prim. Mt 10, 28.

¹⁴ Ibidem.

17. Judje so nevoljno odgovorili: »Še petdeset let nimaš in si Abrahama videl?« In Gospod (jim je rekel): »Resnično, resnično, povem vam: Preden je Abraham nastal, sem jaz.«¹⁵ Daj besede na tehtnico in spoznaj skrivnost! Vedi, da se beseda »nastal« nanaša na ustvarjenega človeka, »sem« pa na božje bistvo. Ni rekel: Preden je bil Abraham, sem bil jaz, ampak: »Preden je Abraham nastal« — ki ne bi bil nastal razen po meni — »sem jaz.« Tudi tega ni rekel: Preden je Abraham nastal, sem nastal jaz. »V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo,«¹⁶ kajti »v začetku je bila Beseda«¹⁷. »Preden je Abraham nastal, sem jaz.« Spoznaj Stvarnika, razloči stvar! On, ki je govoril, je postal Abrahamov potomec, in da je Abraham nastal, je pred Abrahamom bil.

18. Nad tem so se še huje raztogotili, češ da kar odkrito Abrahama sramoti. Zdelo se jim je, da Gospod Kristus bogokletno govori, ker je rekel: »Preden je Abraham nastal, sem jaz.« »Tedaj so pograbili kamne, da bi jih vanj vrgli.«¹⁸ Kam naj bi se bila zatekla taka trdota, če ne k reči, ki ji je bila podobna¹⁹? »Jezus pa« — kot človek v podobi hlapca, ki se je ponižal, ki je hotel trpeti, ki je hotel umreti, ki nas je hotel s svojo krvjo odrešiti, ne kot oni, »ki je«, ne kot Beseda, ki je bila v začetku in Beseda pri Bogu.²⁰ Zakaj, ko so pograbili kamne, da bi jih vrgli vanj, kaj velikega bi bilo, če bi se bila pri priči zemlja odprla in jih požrla ter bi bili mesto kamnov našli pekel? Nič čudnega bi to ne bilo Bogu; toda rajši je

¹⁵ Jan 8, 57. 58.

¹⁶ Gen 1, 1.

¹⁷ Jan 1, 1.

¹⁸ Jan 8, 59.

¹⁹ Trdosrčni Judje so pograbili trde kamne.

²⁰ V prevodu sem ohranil trdi anakolut.

potrpel, nego da bi bil pokazal svojo moč. — »Skril se je« torej pred njimi, da ga ne bi kamnali. Kot človek se je kamenju umaknil; toda gorje njim, ki se je kot Bog iz njih kamnitih src umaknil!

Štiriinštirideseti govor.

Jan 9, 1—41.

4. Kaj sledi za tem? »Delati moram dela tistega, ki me je poslal.«¹ Glejte, to je tisti »Poslani«, ki si je slepec v njem umil svoj obraz². In poglejte, kaj je rekel: »Delati moram dela tistega, ki me je poslal, dokler je dan.«³ Spomnite se, kako daje vso slavo njemu, od katerega je; kajti oni ima Sina, ki je od njega, sam pa nima nikogar, od katerega bi bil⁴. Toda, Gospod, zakaj si dejal: »dokler je dan«? Čuj, zakaj. »Pride noč, v kateri nihče ne more delati.«⁵ Tudi ti ne, Gospod? Bo li tista noč imela toliko moč, da niti ti ne moreš v njej delati, ki si noč naredil? Menim namreč, Gospod Jezus, dà, ne samo menim, ampak verujem in trdim, da si bil navzoč, ko je Bog rekel: »Bodi svetloba. In bila je svetloba.«⁶ Če jo je namreč po Besedi naredil, jo je po tebi naredil; in zato je

¹ Jan 9, 4.

² Jezus je sleporojenega ozdravil tako, da je pljunil na tla, napravil blata iz sline, pomazal z blatom slepcu oči ter mu rekel: »Pojdi, umij se v kopeli Siloe,« kar pomeni »Poslani« (Jan 9, 6. 7). Ime Siloe = Poslani obrača Avguštin na Kristusa. Tako pride v nadaljnjih izvajanjih do nekaj prav prisiljenih razlag.

³ Jan 9, 4.

⁴ Sin je od Očeta, Oče ni od nikogar.

⁵ Jan 9, 4.

⁶ Gen 1, 3.

rečeno: »Vse je po njej (Besedi) nastalo in brez nje ni nič nastalo.«⁷ Bog je ločil svetlobo od teme; svetlobo je imenoval dan in temo je imenoval noč⁸.

5. Kaj je ta noč, da nihče ne bo mogel delati, ko pride? Čuj, kaj je dan, pa boš spoznal, kaj je noč. Od koga pa naj zvemo, kaj je ta dan? Sam naj pove: »Dokler sem na tem svetu, sem luč sveta.«⁹ Glej, on sam je dan. Slepec naj si umije oči v dnevu, da bo dan zagledal. »Dokler sem na svetu,« pravi, »sem luč sveta.« Pride torej neka noč, ko Kristus ne bo pričujoč, zato nihče ne bo mogel delati. Moramo še dalje vpraševati, bratje moji; potrpežljivo me poslušajte, ko vprašujem; z vami vred vprašujem, z vami vred bom prejel odgovor od njega, ki ga vprašujem. Stoji, jasno in določno rečeno je, da je Gospod na tem mestu samega sebe označil za dan, namreč za luč sveta. »Dokler sem na tem svetu,« je dejal, »sem luč sveta.« On sam torej dela. Kako dolgo pa je na tem svetu? Menite, bratje, da je bil takrat tu in da ga zdaj ni več tu, ka-li? Če torej tako mislimo, je že po Gospodovem vnebohodu prišla tista strašna noč, ko nihče ne more delati. Če je po Gospodovem vnebohodu prišla tista noč, kako so apostoli delali tako velike reči? Je li bila takrat tista noč, ko je prišel sveti Duh, napolnil vse, ki so bili na enem kraju zbrani, in jim dal, da so govorili v jezikih vseh narodov¹⁰? Je li bila noč, ko je tisti hromák ozdravel po Petrovi besedi, prav za prav po besedi Gospoda, ki je prebival v Petru¹¹? Je li bila noč, ko so polagali bolnike na posteljah, če so učenci hodili mimo, da bi jih vsaj senca mimo

⁷ Jan 1, 3.

⁸ Gen 1, 4. 5.

⁹ Jan 9, 5.

¹⁰ Apd 2, 1—4.

¹¹ Apd 3, 6. 16.

idočih obsenčila¹²? Ko je bil Gospod tu, ni nikogar ozdravil mimo grede s svojo senco, temveč je svojim učencem rekel: »Še večja dela od teh boste izvrševali.«¹³ Gospod je bil sicer dejal: »Še večja dela od teh boste izvrševali;« toda meso in kri se ne prevzemi, ampak ga poslušaj, ko pravi: »Brez mene ne morete nič storiti.«¹⁴

6. Kaj torej? Kaj porečemo o tej noči? Kdaj pride? Kdaj ne bo mogel nihče delati? To bo noč brezbožnih, ki se jim bo ob koncu reklo: »Pojdite v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom.«¹⁵ Toda (Gospod) pravi »noč«, ne pa »plamen« ali »oganj«. Čuj, da je tudi »noč«. O nekem hlapcu pravi: »Zvežite mu roke in noge in ga vrzite ven v temo.«¹⁶ Človek naj torej dela, dokler živi, da ga ne zaloti ona noč, ko nihče ne more delati. Zdaj je čas, da dela vera po ljubezni¹⁷; in če zdaj delamo, to je dan, to je Kristus. Čuj, kaj obeta, in ne misli, da je odsoten. Sam je dejal: »Glejte, jaz sem z vami.«¹⁸ Kako dolgo? Ne belimo si glave mi, ki živimo; ko bi bilo mogoče, bi s to besedo tudi poznejšim rodovom za nami pregnali sleherno skrb. »Glejte,« pravi, »jaz sem z vami do konca sveta.« Naš dan, ki v njem sonce premeri svojo pot, ima le nekaj ur; dan Kristusove pričujočnosti pa sega do konca sveta. Ko bo pa po vstajenju živih in mrtvih rekel onim na desnici: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo,«¹⁹ onim na levici pa: »Pojdite v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in nje-

¹² Apd 5, 15.

¹³ Jan 14, 12.

¹⁴ Jan 15, 5.

¹⁵ Mt 25, 41.

¹⁶ Mt 22, 13.

¹⁷ Prim. Gal 5, 6.

¹⁸ Mt 28, 20.

¹⁹ Mt 25, 34.

govim angelom,«²⁰ takrat bo noč, ko nihče ne more delati, ampak le prejeti, kar je pridelal. Nekaj drugega je čas dela, nekaj drugega čas povračila, kajti Gospod »bo povrnil vsakemu po njegovih delih«²¹. Dokler si živ, delaj, če misliš delati; kajti nato pride silna noč, ki bo brezbožne zajela. Pa že zdaj sprejme ona noč vsakega nevernega, ko umrje; ni mu dana priložnost, da bi ondi še kaj delal. V oni noči je gorel bogatin in prosil kapljice vode z ubožčevega prsta²²: trpel je bolečine, trpel stisko, priznaval, pa ni prejel pomoči, in rad bi bil dobro storil. Saj je rekel Abrahamu: »Oče Abraham, pošlji Lazarja k mojim bratom povedat, kako je tu, da tudi oni ne pridejo v ta kraj trpljenja!«²³ Nesrečnež! Dokler si bil živ, je bil še čas dela; zdaj si že v noči, v kateri ne more nihče več delati.

10. »Judje tedaj niso o njem verjeli, da je bil slep in da je spregledal, dokler niso poklicali staršev tistega, ki je spregledal,« to je, tistega, ki je bil slep in je spregledal. »In vprašali so jih: ‚Je li to vaš sin, ki o njem pravite, da se je slep rodil? Kako da zdaj vidi?‘ Njegovi starši so jim odgovorili: ‚Vemo, da je to naš sin in da se je rodil slep; kako pa da zdaj vidi, ne vemo; ali kdo mu je oči odprl, mi ne vemo.‘ In so rekli: ‚Njega vprašajte, dovolj je star, sam naj govori o sebi.‘«²⁴ Res, da je naš sin; toda po pravici bi nas silili govoriti zanj, če bi bil otrok, ker bi ne mogel sam govoriti o sebi; zdavnaj že govori, zdaj je tudi spregledal. Vemo, da se je rodil slep, vemo, da že

²⁰ Mt 25, 41.

²¹ Mt 16, 27.

²² Lk 16, 24.

²³ Lk 16, 27.

²⁴ Jan 9, 18—21.

davno govori, zdaj vidimo, da tudi vidi. Njega vprašajte, pa boste zvedeli. Kaj nad nama sitnost stresate? »To so njegovi starši rekli, ker so se Judov bali; kajti Judje so bili že sklenili, da bo vsak izobčen iz shodnice, kdor ga prizna za Kristusa.«²⁵ Ni bilo nič hudega več, če so koga izobčili. Oni so ga izobčili, Kristus ga je pa sprejel. »Zato so njegovi starši rekli: ‚Dovolj je star, njega vprašajte.‘«²⁶

11. »Poklicali so torej v drugo človeka, ki je bil prej slep, in mu rekli: ‚Daj čast Bogu!‘«²⁷ Kaj pomeni: »Daj čast Bogu«? Zatóji, kar si prejel! To pa seveda ne pomeni, dati čast Bogu, ampak onečastiti Boga. »Daj čast Bogu,« pravijo. »,Mi vemo, da je ta človek grešnik.‘ On je tedaj rekel: ‚Če je grešnik, ne vem. Eno vem, da jaz, ki sem bil slep, zdaj vidim.‘ Rekli so mu torej: ‚Kaj ti je storil? Kako ti je oči odprl?‘«²⁸ In on, ki ga je obhajala nejevolja nad trdovratnostjo Judov in ki kot ozdravljeni slepec ni več mogel trpeti slepcev, »jim je odgovoril: ‚Povedal sem vam že in ste slišali. Čemu hočete iznova slišati? Ali hočete tudi vi postati njegovi učenci?‘«²⁹ Kaj pomeni: »Ali hočete tudi vi?« če ne: Jaz sem že. Hočete tudi vi? Jaz že vidim, toda ne zavidam.

12. »Prekleli so ga in rekli: ‚Ti bodi njegov učenec.‘«³⁰ Taka kletev pridi na nas in na naše otroke. Kletev je namreč bilo, (kar so rekli,) če pomisliš, kaj je bilo v njihovem srcu, ne, če pretehtaš samo besede. »Mi pa smo Mojzesovi učenci. Mi vemo, da je Mojzesu

²⁵ Jan 9, 22.

²⁶ Jan 9, 23.

²⁷ Jan 9, 24.

²⁸ Jan 9, 25. 26.

²⁹ Jan 9, 27.

³⁰ Jan 9, 28.

govoril Bog, o tem pa ne vemo, odkod je.«³¹ O, da bi le (zares) vedeli, »da je Mojzesu govoril Bog«! Vedeli bi, da je Mojzes Boga oznanil. Saj je Gospod rekel: »Če bi vi verjeli Mojzesu, bi verjeli meni. O meni je namreč on pisal.«³² Tako hodite za hlapcem, ka-li, da obračate Gospodu hrbet? Toda niti ne hodite ne za hlapcem, kajti on bi vas povedel h Gospodu.

13. »Odgovoril jim je oni človek: ,To je vendar čudno, da vi ne veste, odkod je, pa je meni oči odprl! Vemo, da grešnikov Bog ne usliši, marveč ako je kdo bogaboječ in spolnjuje njegovo voljo, takega usliši.«³³ Govori še kot pomazani³⁴. Kajti Bog usliši tudi grešnike. Ko bi namreč Bog grešnikov ne uslišal, bi bil tisti cestninar zastonj povešal oči k tlom, trkal na prsi in govoril: »Gospod, bodi milostljiv meni grešniku!«³⁵ Tudi ta izpoved je dosegla opravičenje, kakor ta slepec razsvetljenje. »Odkar svet stoji, se ni slišalo, da bi bil kdo sleporojenemu oči odprl. Ko bi ta ne bil od Boga, bi nič ne mogel storiti.«³⁶ Odkrita, možata, resnična beseda! To, kar je storil Gospod, kdo naj bi bil storil, če ne Bog? Ali kdaj bi bili učenci kaj takega storili, če ne bi Gospod v njih prebival?

³¹ Jan 9, 28. 29.

³² Jan 5, 46.

³³ Jan 9, 30. 31.

³⁴ Sleporojenemu je Jezus pomazal oči z blatom iz slin in mu velel, naj se umije v kopeli Siloe (= Poslani = Kristus). Zato pravi Avguštin v 2. odstavku tega govora: »Umil si je torej oči v kopeli, ki pomeni »Poslani«, bil je krščen v Kristusu. Če ga je torej razsvetlil (= mu dal luč oči), ko ga je nekako v sebi (= kopeli Siloe = Poslani = Kristus) krstil, ga je, ko ga je pomazal, morda naredil za katehuma.« Na gornjem mestu hoče torej Avguštin reči, da govori ozdravljeni še kot katehumen, kot človek, ki v veri še ni popolnoma poučen.

³⁵ Lk 18, 13.

³⁶ Jan 9, 32. 33.

14. »Odgovorili so mu: ‚V grehah si rojen ves.‘
 »Ves« — kaj pomeni to? Z zaprtimi očmi. Toda on, ki mu je oči odprl, ozdravi tudi vsega: on, ki je očem luč dal, bo dal, da bo na desnici vstal. »V grehah si rojen ves in ti nas boš učil? In pahnili so ga ven.«³⁷ Sami so ga za učitelja naredili, sami so ga tolikokrat vprašali, da bi se pri njem učili, ko jih je pa učil, so ga ven pahnili.

15. Toda, bratje, kakor sem malo prej rekel, oni izženejo, Gospod sprejme; kajti, ker je bil izgnan, je bil še bolj kristjan. »Jezus je slišal, da so ga ven pahnili, in ko ga je našel, mu je rekel: ‚Veruješ v Sina božjega?‘«³⁸ Zdaj mu umiva obličje srca. »Odgovoril je« — še zmeraj kot pomazani —: »Gospod, kdo je, da bi vanj veroval? In Jezus mu je rekel: ‚Videl si ga in s teboj govori; on je.‘«³⁹ »Poslani« je ta⁴⁰; oni si umije obraz v kopeli Siloe, kar pomeni »Poslani«. Ko si umije tudi obličje srca in očisti vest, ga prizna ne le za Sina človekovega, kar je že poprej veroval, marveč že za Sina božjega, ki si je meso nadel, in reče: »Verujem, Gospod.«⁴¹ »Verujem« je premalo. Hočeš li videti, v koga veruje? »Padel je predenj in ga molil.«⁴²

16. »In Jezus je rekel:« — zdaj je dan, ki loči svetlobo od teme — »Za sodbo sem prišel na svet, da spregledajo, kateri ne vidijo, in da oslepe, kateri vidijo.«⁴³ Kaj pomeni to, Gospod? Težko vprašanje si utrujenim⁴⁴ naložil; toda poživi naše moči, da bomo

³⁷ Jan 9, 54.

³⁸ Jan 9, 35.

³⁹ Jan 9, 36. 57.

⁴⁰ Kristus.

⁴¹ Jan 9, 58.

⁴² Ibidem.

⁴³ Jan 9, 39.

⁴⁴ Avguštin in poslušalci so od dolgega govora že utrujeni.

mogli umeti, kar si rekel. Prišel si, »da spregledajo, kateri ne vidijo«. Prav, zakaj ti si luč: prav, zakaj ti si dan; prav, zakaj ti otmeš teme: to razume vsaka duša, to uvidi vsakdo. Kaj pa pomeni, kar za tem sledi: »in da oslepe, kateri vidijo«? Mar li zato, ker si prišel, oslepe, kateri vidijo? Čuj, kar dalje sledi, pa utegneš doumeti.

17. Nad temi besedami so se torej zgražali »nekateri izmed farizejev in so mu rekli: ‚Smo mar tudi mi slepi?‘⁴⁵ Čuj zdaj, zakaj so jih zbudle besede: »in da oslepe, kateri vidijo.« »Jezus jim je odgovoril: ‚Ako bi bili slepi, ne bi imeli greha,‘⁴⁶ dasi je slepota sama greh. »Ako bi bili slepi,« to je, ako bi spoznali, da ste slepi, ako bi priznali, da ste slepi, in bi tekli k zdravniku, ako bi bili torej tako slepi, ne bi imeli greha, ker sem prišel, da greh odvezamem. »Tako pa pravite: ‚Vidimo;‘ vaš greh ostane.«⁴⁷ Zakaj? Ker trdeč: »Vidimo« ne iščete zdravnika, vztrajate v svoji slepoti. To torej pomeni, česar prej nismo razumeli: »Prišel sem, da spregledajo, kateri ne vidijo.« Kaj pomeni: »da spregledajo, kateri ne vidijo«? Da spregledajo, kateri priznavajo, da ne vidijo, in iščejo zdravnika, da bi spregledali. »In oslepe, kateri vidijo.« Kaj pomeni: »da oslepe, kateri vidijo«? Da ostanejo v svoji slepoti, kateri menijo, da vidijo, in zato ne iščejo zdravnika. To ločitev je torej imenoval sodbo, ko je rekel: »Za sodbo sem prišel na ta svet.« S to sodbo razsoja pravdo med verujočimi in priznavajočimi in med prevzetnimi, ki menijo, da vidijo, pa so zato še bolj slepi; kakor da bi mu grešnik, ki priznava in zdravnika išče, rekel: »Sodi me, o Bog, in rzsodi mojo

⁴⁵ Jan 9, 40.

⁴⁶ Jan 9, 41.

⁴⁷ Ibidem.

pravdo zoper nesveto ljudstvo,«⁴⁸ namreč ljudstvo onih, ki trde: »Vidimo« in ki njih greh ostane. Ni še pa prišel na svet s tisto sodbo, s katero bo ob koncu sveta sodil žive in mrtve. Glede te sodbe je bil namreč rekel: »Jaz ne sodim nikogar,«⁴⁹ ker je najpoprej prišel, ne, da bi svet sodil, marveč, da bi se svet po njem zveličal⁵⁰.

---

⁴⁸ Ps 42, 1.

⁴⁹ Jan 8, 15.

⁵⁰ Jan 3, 17.

